

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Förslag till statens budget för 2014

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	13
2	Lagförslag.....	17
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.....	17
3	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	19
3.1	Omfattning.....	19
3.2	Politikens inriktning	19
3.2.1	Utgångspunkter	19
3.2.2	Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott.....	24
3.3	Utgiftsutveckling	37
3.4	Skatteutgifter.....	37
4	Kulturområdesövergripande verksamhet	41
4.1	Omfattning.....	41
4.2	Utgiftsutveckling	41
4.3	Mål	42
4.4	Resultatredovisning	42
4.4.1	Bedömningsgrunder.....	42
4.4.2	Barn- och ungdomskultur	42
4.4.3	Kultursamverkansmodellen – kulturen närmare medborgarna.....	44
4.4.4	Internationellt samarbete	46
4.4.5	Kulturlivets internationalisering	48
4.4.6	Kulturella och kreativa näringar.....	50
4.4.7	Myndigheten för kulturanalys omvärldsbevakning, utvärderingar och analyser av kulturområdet.....	51
4.4.8	Forskning inom kulturområdet	51
4.4.9	Kultur och hälsa	53
4.4.10	Jämställdhet	53
4.4.11	Funktionshinderspolitik.....	54
4.4.12	Det civila samhället	55
4.4.13	Kulturbryggan	56
4.4.14	Nationella minoriteternas kultur	56
4.4.15	Regional fördelning av statligt stöd	57
4.4.16	Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader	59
4.5	Budgetförslag	60

4.5.1	1:1 Statens kulturråd.....	60
4.5.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	61
4.5.3	1:3 Skapande skola	61
4.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	62
4.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	63
4.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	64
4.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	65
4.5.8	Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel.....	65
5	Teater, dans och musik.....	67
5.1	Omfattning	67
5.2	Utgiftsutveckling.....	67
5.3	Mål.....	68
5.4	Resultatredovisning	68
5.5	Budgetförslag	74
5.5.1	2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	74
5.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	75
5.5.3	2:3 Statens musikverk.....	77
6	Litteraturen, läsandet och språket.....	79
6.1	Omfattning	79
6.2	Utgiftsutveckling.....	79
6.3	Mål.....	80
6.4	Resultatredovisning	80
6.4.1	Bibliotek	80
6.4.2	Litteratur, läsförmedling och kulturtidskrifter.....	81
6.4.3	Språk.....	84
6.5	Budgetförslag	85
6.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	85
6.5.2	3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	86
6.5.3	3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	87
6.5.4	3:4 Institutet för språk och folkminnen.....	87
7	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	89
7.1	Omfattning	89
7.2	Utgiftsutveckling.....	89
7.3	Mål.....	90
7.4	Resultatredovisning	90
7.4.1	Bildkonst	90
7.4.2	Arkitektur, form och design	92
7.5	Budgetförslag	94
7.5.1	4:1 Statens konstråd	94
7.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	94
7.5.3	4:3 Nämnden för hemslojdsfrågor	95
7.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet	95
8	Kulturskaparnas villkor.....	97
8.1	Omfattning	97
8.2	Utgiftsutveckling.....	97

8.3	Mål	98
8.4	Resultatredovisning	98
8.5	Budgetförslag	102
8.5.1	5:1 Konstnärsnämnden	102
8.5.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	103
9	Arkiv.....	105
9.1	Omfattning.....	105
9.2	Utgiftsutveckling	105
9.3	Mål	106
9.4	Resultatredovisning	106
9.5	Budgetförslag	109
9.5.1	6:1 Riksarkivet.....	109
10	Kulturmiljö	111
10.1	Omfattning.....	111
10.2	Utgiftsutveckling	111
10.3	Mål	112
10.4	Resultatredovisning	112
10.5	Budgetförslag	116
10.5.1	7:1 Riksantikvarieämbetet	116
10.5.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	117
10.5.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	118
11	Museer och utställningar.....	119
11.1	Omfattning.....	119
11.2	Utgiftsutveckling	119
11.3	Mål	120
11.4	Resultatredovisning	120
11.5	Budgetförslag	126
11.5.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter	126
11.5.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser	127
11.5.3	8:3 Bidrag till vissa museer	128
11.5.4	8:4 Riksutställningar	129
11.5.5	8:5 Forum för levande historia.....	129
11.5.6	8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	130
12	Trossamfund	131
12.1	Omfattning.....	131
12.2	Utgiftsutveckling	131
12.3	Mål	132
12.4	Resultatredovisning	132
12.5	Budgetförslag	133
12.5.1	9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	133
12.5.2	9:2 Stöd till trossamfund	133
13	Film	135
13.1	Omfattning.....	135
13.2	Utgiftsutveckling	135
13.3	Mål	136
13.4	Resultatredovisning	136

13.5	Budgetförslag	141
13.5.1	10:1 Filmstöd	141
14	Medier	143
14.1	Omfattning	143
14.2	Utgiftsutveckling	143
14.3	Mål	144
14.4	Resultatredovisning	144
14.4.1	Bedömningsgrunder	144
14.4.2	Radio och tv i allmänhetens tjänst	144
14.4.3	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	145
14.4.4	Kommersiell radio och tv	145
14.4.5	Lokal icke-kommersiell radio och tv	146
14.4.6	Granskning av program	146
14.4.7	Presstöd	147
14.4.8	Taltidningar	148
14.4.9	Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan	149
14.4.10	Sammanställning och spridning av information om utvecklingen inom medieområdet	151
14.4.11	Internationellt samarbete	152
14.5	Budgetförslag	152
14.5.1	11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	152
14.5.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	153
14.5.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	153
14.5.4	11:4 Statens medieråd	154
14.5.5	11:5 Stöd till taltidningar	155
14.6	Radio och tv i allmänhetens tjänst	155
14.7	Sänkta avgifter för fastställande av åldersgränser för film	156
14.8	Presstöd till dagstidningar på samiska och meänkieli	158
15	Ungdomspolitik	163
15.1	Omfattning	163
15.2	Utgiftsutveckling	163
15.3	Mål	164
15.4	Resultatredovisning	164
15.5	Politikens inriktning	173
15.6	Budgetförslag	174
15.6.1	12:1 Ungdomsstyrelsen	174
15.6.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	175
16	Politik för det civila samhället	177
16.1	Omfattning	177
16.2	Utgiftsutveckling	177
16.3	Politik för det civila samhället	178
16.3.1	Mål	178
16.3.2	Resultatredovisning	178
16.3.3	Politikens inriktning	183
16.4	Idrottsfrågor	184
16.4.1	Mål	184
16.4.2	Resultatredovisning	184
16.5	Friluftslivspolitik	187
16.5.1	Mål	188

16.5.2	Resultatredovisning	188
16.5.3	Politikens inriktning	190
16.6	Budgetförslag	191
16.6.1	13:1 Stöd till idrotten.....	191
16.6.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	192
16.6.3	13:3 Bidrag för kvinnors organisering	193
16.6.4	13:4 Stöd till friluftorganisationer.....	193
16.6.5	13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	194
16.6.6	13:6 Insatser för den ideella sektorn.....	195
17	Folkbildning.....	197
17.1	Omfattning.....	197
17.2	Utgiftsutveckling	197
17.3	Mål	198
17.4	Resultatredovisning	198
17.5	Politikens inriktning.....	203
17.6	Budgetförslag	204
17.6.1	14:1 Bidrag till folkbildningen.....	204
17.6.2	14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	205
18	Tillsyn över spelmarknaden	207
18.1	Omfattning.....	207
18.2	Mål	207
18.3	Resultatredovisning	207
18.3.1	Spelmarknadens utveckling	207
18.3.2	Tillsynen av spelmarknaden	209
18.4	Politikens inriktning.....	210
18.5	Budgetförslag	211
18.5.1	15:1 Lotteriinspektionen	211

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	14
3.1 Kulturbudgetens utveckling 2006–2014.....	21
3.2 Anslagsutveckling medieområdet samt medelstillsdelning till radio och tv i allmänhetens tjänst.....	22
3.3 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier trossamfund och fritid	37
3.4 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	37
3.5 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	37
4.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17	41
4.2 Skapande skola 2011–2013.....	42
4.3 Fördelning av medel i kultursamverkansmodellen 2012.....	44
4.4 Fördelning av utvecklingsbidrag 2012	45
4.5 Svenskt deltagande i projekt finansierade av EU:s kulturprogram 2010–2012.....	47
4.6 Kulturrådets bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete 2010–2012.....	49
4.7 Kulturrådets bidrag till internationellt litteratursamarbete	49
4.8 Kulturinstitutioners arbete för ökad tillgänglighet 2012 (inom Statens kulturråds bidragsgivning)	54
4.9 Statliga kulturmyndigheters grundläggande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2012	55
4.10 Kulturbryggans bidragsgivning 2011–2012.....	56
4.11 Statliga medel till kulturverksamheter, fördelat per län och per invånare 2011–2012.....	58
4.12 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner 2010–2012	59
4.13 Anslagsutveckling.....	60
4.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Statens kulturråd.....	60
4.15 Anslagsutveckling.....	61
4.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	61
4.17 Anslagsutveckling.....	61
4.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Skapande skola	62
4.19 Anslagsutveckling.....	62
4.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.....	62
4.21 Anslagsutveckling.....	63
4.22 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	63

4.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	64
4.24 Anslagsutveckling.....	64
4.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	64
4.26 Anslagsutveckling.....	65
4.27 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys.....	65
5.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17.....	67
5.2 Prestationer Kungliga Operan AB 2010–2012.....	68
5.3 Prestationer Kungliga Dramatiska teatern AB 2010–2012.....	68
5.4 Prestationer Riksteatern 2010–2012.....	69
5.5. Prestationer Drottningholms Slottsteater 2010–2012	70
5.6 Statsbidrag till musiklivet sep 2011–maj 2013	70
5.7 Andel barn och unga i Kulturrådets bidragsgivning 2010–2012	71
5.8 Verksamhetsbidrag till den fria scenkonsten 2010–2012.....	71
5.9 Den fria scenkonstens finansiering 2011.....	72
5.10 Antal besökare och andel barn och unga 2012.....	72
5.11 Andel medverkande kvinnor i verksamheter som beviljats bidrag 2010–2012	72
5.12 Scenkonstallianserna 2012.....	73
5.13 Anslagsutveckling.....	74
5.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen.....	74
5.15 Sammanställning över medelstilldelningen 2013–2014 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen.....	74
5.16 Anslagsutveckling.....	75
5.17 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål	76
5.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	77
5.19 Anslagsutveckling.....	77
5.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:3 Statens musikverk	77
6.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17	79
6.2 Prestationer talböcker 2010–2012	81
6.3 Prestationer punktskriftsböcker 2010–2012.....	81
6.4 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande 2010–2012 (beviljade medel).....	82
6.5 Anslagsutveckling.....	85
6.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 3.1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	85
6.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter.....	86
6.8 Anslagsutveckling.....	86
6.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier.....	86
6.10 Anslagsutveckling.....	87
6.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lätläst nyhetsinformation och litteratur	87

6.12 Anslagsutveckling.....	87
6.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen	88
7.1 Utgiftsutveckling Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17	89
7.2 Prestationer konstkollektioner 2010–2012.....	91
7.3 Anslagsutveckling.....	94
7.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:1 Statens konstråd.....	94
7.5 Anslagsutveckling.....	94
7.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	94
7.7 Anslagsutveckling.....	95
7.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	95
7.9 Anslagsutveckling.....	95
7.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet	96
8.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17	97
8.2 Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsärenden 2010–2012.....	99
8.3 Konstnärsnämnden – beslutade stipendier och bidrag 2010–2012	99
8.4 Anslagsutveckling.....	102
8.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 5:1 Konstnärsnämnden.....	102
8.6 Anslagsutveckling.....	103
8.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	103
8.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	104
9.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17	105
9.2 Prestationer inom arkivhantering och tillsyn 2010–2012	106
9.3 Prestationer inom ta emot, vårda och bevara 2010–2012 (statligt material)	107
9.4 Prestationer inom tillhandahålla och tillgängliggöra 2010–2012.....	108
9.5 Anslagsutveckling.....	109
9.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 6:1 Riksarkivet	110
10.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17.....	111
10.2 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2010–2012	113
10.3 Anslagsutveckling.....	116
10.4 Uppdragsverksamhet	116
10.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 7:1 Riksantikvarieämbetet	116
10.6 Anslagsutveckling.....	117
10.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	117
10.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård	118
10.9 Anslagsutveckling.....	118
10.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	118
11.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17	119
11.2 Antal besök vid centralmuseerna 2010–2012.....	125
11.3 Anslagsutveckling.....	126
11.4 Sammanställning över medelstilldelningen till Centrala museer: Myndigheter	126
11.5 Sammanställning över avgiftsintäkterna ¹ till Centrala museer: Myndigheter ...	126
11.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova.....	127
11.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet	127

11.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter	127
11.9 Anslagsutveckling	127
11.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser....	127
11.11 Sammanställning över avgiftsintäkterna ¹ till Centrala museer: Stiftelser	127
11.12 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser ..	128
11.13 Anslagsutveckling	128
11.14 Sammanställning över medelstillelningen för Bidrag till vissa museer ¹	128
11.15 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:3 Bidrag till vissa museer.....	128
11.16 Anslagsutveckling	129
11.17 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:4 Riksutställningar	129
11.18 Anslagsutveckling	129
11.19 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:5 Forum för levande historia ..	130
11.20 Anslagsutveckling	130
11.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	130
12.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17	131
12.2 Anslagsutveckling	133
12.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund.....	133
12.4 Anslagsutveckling	133
12.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 9:2 Stöd till trossamfund.....	133
13.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17	135
13.2 Premiärsatta långfilmer på biograf 2010–2012 (i procent)	137
13.3 Stöd till textning och syntolkning (antal beviljade stöd)	138
13.4 Andel kvinnor som fått produktionsstöd under perioden 2006–2012 ¹ (procent)	139
13.5 Andel kvinnor bland regissörer, manusförfattare och producenter av långa spelfilmer, med eller utan stöd från Filminstitutet (procent)	139
13.6 Anslagsutveckling	141
13.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 10:1 Filmstöd	141
14.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17	143
14.2 Antal dagstidningar med driftsstöd 2010–2012	147
14.3 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2010–2012	147
14.4 Antal taltidningar 2010–2012	148
14.5 Antal taltidningsabonnenter 2010–2012	149
14.6 Anslagsutveckling	152
14.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	152
14.8 Anslagsutveckling	153
14.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	153
14.10 Anslagsutveckling	153
14.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.....	154
14.12 Anslagsutveckling	154
14.13 Offentlighetsrättslig verksamhet	154
14.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:4 Statens medieråd.....	154
14.15 Anslagsutveckling	155
14.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:5 Stöd till taltidningar	155

14.17 Distributionskontots utveckling 2010–2012 samt prognos för 2013	156
15.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17	163
15.2 Anslagsutveckling.....	174
15.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 12:1 Ungdomsstyrelsen.....	174
15.4 Anslagsutveckling.....	175
15.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	175
16.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17	177
16.2 Anslagsutveckling.....	191
16.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:1 Stöd till idrotten.....	191
16.4 Anslagsutveckling.....	192
16.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	192
16.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	193
16.7 Anslagsutveckling.....	193
16.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering	193
16.9 Anslagsutveckling.....	193
16.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:4 Stöd till friluftorganisationer	194
16.11 Anslagsutveckling.....	194
16.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Bidrag till allmänna riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	195
16.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	195
16.14 Anslagsutveckling.....	195
16.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:6 Insatser för den ideella sektorn	196
16.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn	196
17.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17.....	197
17.2 Fördelning av statsbidrag till de tio studieförbunden 2010–2012 (tkr).....	201
17.3 Anslagsutveckling.....	204
17.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 14:1 Bidrag till folkbildningen	205
17.5 Anslagsutveckling.....	205
17.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	206
18.1 Spelmarknadens bruttoomsättning	207
18.2 Marknadsandelar av nettoomsättningen	208
18.3 De omsättningsmässigt största spelformerna.....	208
18.4 Anslagsutveckling.....	211
18.5 Offentligrättslig verksamhet	211
18.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 15:1 Lotteriinspektionen	211

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt (avsnitt 2.1 och 14.7),
2. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 4.5.5),
3. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2014 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2013 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen (avsnitt 4.5.8),
4. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 5.5.2),
5. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2015 (avsnitt 6.5.1),
6. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2015–2024 (avsnitt 8.5.2),
7. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2015 och 2016 (avsnitt 10.5.2),
8. godkänner förslaget till medelstillelning för 2014 från rundradiokontot till budgetens inkomstsida med 8 700 000 kronor för den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för radio och tv (avsnitt 14.6),
9. godkänner förslaget om driftsstöd till dagstidningar som i huvudsak är skrivna på samiska eller meänkieli (avsnitt 14.8),
10. godkänner förslaget om begränsat driftsstöd till dagstidningar som delvis är skrivna på finska, samiska eller meänkieli (avsnitt 14.8),
11. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2015–2018 (avsnitt 16.6.2),
12. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden

- medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2015 (avsnitt 16.6.5),
13. bemyndigar regeringen att under 2014 för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 57 000 000 kronor 2015–2019 (avsnitt 16.6.6),
14. för budgetåret 2014 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp*Tusental kronor*

Anslag

1:1	Statens kulturråd	46 676
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	243 668
1:3	Skapande skola	172 755
1:4	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37 636
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 884
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 313 461
1:7	Myndigheten för kulturanalys	15 362
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	978 904
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	189 233
2:3	Statens musikverk	110 242
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	137 182
3:2	Myndigheten för tillgängliga medier	88 173
3:3	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	17 076
3:4	Institutet för språk och folkminnen	57 623
4:1	Statens konstråd	8 086
4:2	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	33 054
4:3	Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 447
4:4	Bidrag till bild- och formområdet	28 160
5:1	Konstnärsnämnden	19 771
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	344 560
6:1	Riksarkivet	356 359
7:1	Riksantikvarieämbetet	219 510
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	251 355
7:3	Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
8:1	Centrala museer: Myndigheter	1 006 469
8:2	Centrala museer: Stiftelser	244 614
8:3	Bidrag till vissa museer	48 392
8:4	Riksutställningar	43 163
8:5	Forum för levande historia	43 787
8:6	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9:1	Nämnden för statligt stöd till trossamfund	7 196
9:2	Stöd till trossamfund	77 662
10:1	Filmstöd	317 144
11:1	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	21 793

11:2	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	2 624
11:3	Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	383
11:4	Statens medieråd	17 023
11:5	Stöd till taltidningar	83 456
12:1	Ungdomsstyrelsen	32 663
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	260 440
13:1	Stöd till idrotten	1 705 451
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 164
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	28 163
13:4	Stöd till friluftorganisationer	27 785
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
13:6	Insatser för den ideella sektorn	24 758
14:1	Bidrag till folkbildningen	3 624 840
14:2	Bidrag till kontakttolkutbildning	16 776
15:1	Lotteriinspektionen	48 422
Summa		12 880 425

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Avgift för fastställande av åldersgräns enligt denna lag ska tas ut med

1. grundavgift 200 kronor,
2. tidsavgift 17 kronor per spelminut vid normal visningshastighet, dock minst 200 kronor, och

3. avgift för varje tillståndskort utöver det första med 975 kronor.	3. avgift för varje tillståndskort utöver det första med 550 kronor.

Tidsavgift tas inte ut om en framställning i en film till väsentlig del är dokumentär.

Om en framställning i en film har en speltid under trettio minuter vid normal visningshastighet, tas en avgift ut för varje tillståndskort utöver det första med 450 kronor eller, om speltiden understiger fem minuter, med 70 kronor.

Om en framställning i en film har en speltid under trettio minuter vid normal visningshastighet, tas en avgift ut för varje tillståndskort utöver det första med 250 kronor eller, om speltiden understiger fem minuter, med 40 kronor.

Om en framställning i en film endast ska visas vid en filmfestival eller ett annat konstnärligt eller ideellt evenemang, får Statens medieråd medge befrielse från avgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet är underindelad i följande områden:

- Kulturområdesövergripande verksamhet
- Teater, dans och musik
- Litteraturen, läsandet och språket
- Bildkonst, arkitektur, form och design
- Kulturskaparnas villkor
- Arkiv
- Kulturmiljö
- Museer och utställningar
- Trossamfund
- Film
- Medier
- Ungdomspolitik
- Politik för det civila samhället
- Folkbildning
- Tillsyn över spelmarknaden

3.2 Politikens inriktning

3.2.1 Utgångspunkter

Kultur

Utgångspunkten för regeringens kulturpolitik är de nationella kulturpolitiska målen som presenterades i propositionen Tid för kultur och som beslutades av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Tre övergripande prioriteringar vägleder regeringens kulturpolitik: Barns och ungas rätt till kultur, Kulturarv för framtiden och Förbättrade villkor för den nyskapande kulturen.

Barns och ungas rätt till kultur

Kultur är viktigt för barns och ungas utveckling och lärande. Den kunskap och insikt som byggs upp och förmedlas via kulturen är en förutsättning för att bättre förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Att tidigt i livet ta del av kulturupplevelser och utveckla den egna kreativiteten stärker kunskap och bildning. Det är också en väsentlig förutsättning för att man ska efterfråga kultur som vuxen. Att förbättra barns och ungdomars läsning är en fråga som prioriteras av regeringen. Läsförmågan behöver stärkas och läsförståelsen förbättras. Inom ramen för kulturpolitiken vill regeringen främja tillgången till och spridningen av god litteratur, vilket stärker läslusten hos såväl barn och ungdomar som vuxna.

Regeringens satsning Skapande skola fortsätter att växa, antalet elever som får ta del av satsningen ökar och antalet kulturaktörer som engageras inom ramen för Skapande skola blir allt fler. Skapande skola byggdes 2013 ut till att vid sidan om grundskolan även omfatta förskoleklass. Satsningen uppgår nu till 169 miljoner kronor årligen. Regeringens ambition är att ännu fler elever ska få ta del av Skapande skola-satsningen och att skolor i ökande grad ska inspireras att använda kultur som en del av den pedagogiska verksamheten genom goda exempel.

Kulturarv för framtiden

En stark infrastruktur för kultur och kulturarv i hela landet. Infrastrukturen på kulturområdet i form av museer och arkiv samt musik- och scenkonstinstitutioner är betydelsefull både för kulturarvet och för den utövande kulturen. Tillgänglighet för alla ska vara vägledande för det gemensamma ansvarstagandet, vilket bl.a. innebär att arbeta med ny teknik och digitalisering så att fler kan ta del av och bidra till kulturen och kulturarvet.

Kulturarvet och kulturmiljön ska bevaras, användas och utvecklas. För att kulturarvet ska vara levande och föras vidare till kommande generationer måste det göras tillgängligt och kunna användas och utvecklas. Det civila samhället och enskilda människors ideella engagemang är en viktig resurs för ett levande kulturarv. Stödet till hembygdsrörelse, föreningsliv och kyrkor ska

förenas med ökad frihet att använda kulturarvet och kulturmiljöerna så att de kan upplevas av fler.

Förbättrade villkor för nyskapande kultur

Konstnärlig kvalitet ska vägleda kulturpolitiken. Strävan efter konstnärlig kvalitet är en av de viktigaste utgångspunkterna för kulturpolitiken och det offentliga stödet till kulturen. Genom att sätta kvalitet och bildning framför andra bedömningsgrunder främjar den nationella kulturpolitiken kulturens frihet och oberoende.

Kulturen ska finnas på flera arenor i samhället. Genom samverkan med andra samhällsområden, idéburna organisationer, företag och enskilda stärks kulturen och kan komma fler människor till del. Fortsatt starka nationella resurser och ett ökat regionalt ansvar och engagemang ger goda förutsättningar för en växande och nyskapande kultur i alla delar av Sverige. Internationellt och interkulturellt samarbete ska vara en integrerad del i förnyelsen och utvecklingen av kulturlivet.

Ökad tillväxt och fler jobb i kulturella och kreativa näringar. Musik, film, design, mode och andra kulturella och kreativa näringar får en ökad betydelse för växande företag och nya arbetstillfällen. De är också viktiga kulturella uttrycksformer. Samverkan med andra politikområden bidrar till en ökad tillväxt och fler jobb i de kulturella och kreativa näringarna.

Sammanfattning av kulturpolitiska prioriteringar

Kulturbudgeten har ökat varje år sedan 2006. Med utgångspunkt i ovan nämnda prioriteringar har regeringen under innevarande mandatperiod bl.a. genomfört satsningar på Skapande skola, kultursamverksansmodellen, digitalisering av biografier och av kulturarvet, renovering av kulturfastigheter samt statligt stöd till Umeå kulturhuvudstadsår 2014. Denna proposition innehåller satsningar på litteraturområdet bl.a. i form av samordnade läsfrämjande insatser utanför skolan. Vidare presenterar regeringen en inriktning för ett reformerat pensionssystem på scenkonstområdet. Regeringen avser också att ge Statens fastighetsverk i uppdrag att i nära samverkan med Kungliga Operan AB ta fram ett förslag till plan för en större renovering och ombyggnad av Kungliga Operan. Inom kulturarvsområdet redovisar regeringen bl.a. en satsning på att digitalisera filmarvet samt tillskott till Statens

historiska museer, Stiftelsen Thielska galleriet och Stiftelsen Drottningholms Slottsteater.

I jämförelse med 2013 föreslås i denna proposition en ökning av kulturbudgeten med 124 miljoner kronor, inklusive pris- och löneomräkning. I tabellen nedan presenteras kulturbudgetens utveckling sedan 2006. Regeringen har som ambition att bredda finansieringen av kulturbudgeten. Under åren 2012–2014 tilldelas även medel från utgiftsområde 14 för Kulturarvslyftet, en tillfällig arbetsmarknadsåtgärd som avslutas enligt plan under 2014. Till viss del finansieras förslagen i denna proposition genom omprioriteringar inom utgiftsområdet. Sedan 2006 har kulturbudgeten ökat med 916 miljoner kronor, varav 560 miljoner kronor avser anslagens pris- och löneomräkning.

Tabell 3.1 Kulturbudgetens utveckling 2006–2014

Miljoner kronor

Budgetår	Kulturbudget	Kulturbudget inkl. Kulturarvslyftet
2006	5 937	5 937
2007	6 049	6 049
2008	6 068	6 068
2009	6 229	6 229
2010	6 415	6 415
2011	6 488	6 488
2012	6 593	6 667 ¹
2013	6 729	6 851 ¹
2014	6 853	6 927 ¹

¹ Inklusive medel som beräknats för Riksanstikvarieämbetet inom utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv, för satsningen Kulturarvslyftet.

Medier

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1, utg. omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

Stärkt yttrandefrihet, kvalitet och mångfald

Att värna yttrandefriheten är mediepolitikens grund. Genom att främja valfrihet, mångfald och kvalitet stärks yttrandefriheten. De fria medierna är också en betydelsefull och växande sektor inom de kulturella och kreativa näringarna. Goda förutsättningar ska erbjudas så att fria medier kan växa och utvecklas. Genom ny teknik kan fler aktörer nå ut och yttrandefriheten stärkas.

Tydlig roll för radio och tv i allmänhetens tjänst
Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) arbetar på uppdrag av svenska folket, och verksamheten finansieras med allmänna medel. Med uppdraget i allmänhetens tjänst följer därmed ett stort ansvar, inte minst eftersom programföretagen är stora aktörer på mediemarknaden och har en god, stabil och långsiktig finansiering. Bolagen ska vara oberoende från andra aktörer och erbjuda produktioner av hög kvalitet som ger ett tydligt mervärde på mediemarknaden. Programutbudet ska spegla hela landet och vara tillgängligt för alla.

Sammanfattning av mediepolitiska prioriteringar

Budgeten för medieområdet har ökat varje år sedan 2006. Den nya radio- och tv-lagen (2010:696) har förbättrat villkoren på marknaden, vilket i sin tur ger mer gynnsamma förutsättningar för en livskraftig radio- och tv-bransch.

Den största delen av finansieringen av mediepolitiken sker vid sidan av statens budget, genom radio- och tv-avgiften. Ett exempel på förändring avseende anslagen sedan 2006 är ett nivå tillskott fr.o.m. 2007 till presstödet med 60 miljoner kronor. Regeringen har också sänkt koncessionsavgifterna för tillstånd att sända kommersiell radio. Programföretagen SR, SVT och UR fick 2012, förutom ordinarie uppräknings, en extra tilldelning med 100 miljoner kronor från rundradiokontot för att öka tillgängligheten till arkiven. Utöver detta har SR tillskjutits ytterligare 20 miljoner kronor under åren 2010–2013 för verksamheten i Berwaldhallen, Sveriges Radios Symfoniorkester och Radiokören. I propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164) föreslår regeringen bl.a. en särskild höjning av UR:s medelstilldelning om 50 miljoner kronor för att stärka företagets utbildningsuppdrag.

Denna proposition innehåller en förstärkning av finansieringen av Nordicoms studie Mediebarometern, som är en kartläggning av medieanvändningen i Sverige.

Av nedanstående tabell framgår anslagsfinansieringen respektive finansieringen av radio och tv i allmänhetens tjänst via medelstilldelningen från rundradiorörelsen sedan 2006.

Tabell 3.2 Anslagsutveckling medieområdet samt medelstilleddning till radio och tv i allmänhetens tjänst*Miljoner kronor*

Budgetår	Anslag	Radio och tv i allmänhetens tjänst ¹
2006	695	6 628
2007	755	6 761
2008	758	6 657
2009	757	6 780
2010	759	6 986
2011	765	7 125
2012	754	7 368
2013	753	7 413
2014	724	7 613

¹ Avser medelstilleddningen från rundradiorörelsen till Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB och granskningsnämnden för radio och tv. I beloppen ingår stilleddningen av medel under en övergångsperiod (t.o.m. 2007) för finansiering av tv-sändningar via både analoga och digitala mark-sändningar. Från och med 2008 när övergången till digital-tv var genomförd ingår enbart kostnader för digitala sändningar.

Trossamfund

Religions- och övertygelsefriheten är central i ett öppet samhälle och finns uttryckt i internationella konventioner men även i den svenska grundlagen. Det är viktigt att vi slår vakt om dessa friheter i såväl Sverige som i vår omvärld. Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosriktningar.

Trossamfunden erbjuder en möjlighet för människor att ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska, existentiella och religiösa frågor, medför förväntningar på insatser från trossamfunden, både från enskilda och från samhället. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden, är värdefull.

Att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion har betydelse för integrationen. I det mångreligiösa Sverige är kunskap, förståelse och samverkan nödvändiga för att människor av olika tro ska kunna leva tillsammans. Främjandet av religiösa minoriteters möjligheter att behålla ett eget samfundsliv uttrycks även i regeringsformen. För många som – frivilligt eller inte – över en natt ska byta land, språk och vänner är den religiösa tillhörigheten många gånger en trygg plats i allt det nya. Religionen är en av flera värdeförmedlande krafter i

samhället som förmedlar bl.a. både tradition och historia.

Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan komma att bli viktiga områden för preventiv krishantering när internationella händelser får genomslag i Sverige. Trossamfunden har i detta sammanhang en viktig roll att fylla. Trossamfund som i huvudsak betjänar personer med utländsk härkomst växer och därför behövs en väl fungerande basstruktur. Att kunna samlas i en lokal som är ändamålsenlig för den verksamhet som bedrivs är centralt för att samfunden ska kunna fungera i samhället, inte bara för samfundets egen existens utan även för samhällets möjlighet att kunna kommunicera och ha kontakt. För många är lokalerna en viktig samlingsplats som gör det möjligt att synas och vara en del av samhället.

Samfunden har kommit att uppfattas som en mycket angelägen och betydelsefull del av det civila samhället med unika bidrag i integrationsprocesser och stora samhällsinsatser i form av andlig vård inom sjukvården, barn- och ungdomsverksamhet, generationsöverskridande verksamhet m.m. På många områden kompletterar trossamfunden där staten inte räcker till. I samband med större olyckor och kriser i samhället blir kyrkor och sjukhuskyrkor naturliga samlingspunkter och ett stort stöd för många. Den andliga vården inom sjukvården, traditionellt kallad sjukhuskyrkan, är en viktig resurs så väl för sjukhusen som för den enskilde. Behovet av de olika trosinriktningarnas närvaro inom den andliga vården inom sjukvården efterfrågas i allt större utsträckning.

Det övergripande syftet med statens stöd till trossamfund är att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva långsiktig religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och social omsorg m.m. Genom samverkan mellan Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) och trossamfunden behandlas angelägna frågeställningar kring bl.a. värderingar, respekt och tolerans. SST har en viktig roll i att vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor. Regeringen avser att ge SST ett fortsatt uppdrag att föra en dialog med trossamfunden i syfte att stimulera ett arbete med demokrati, demokratiska värderingar och att motverka antidemokratiska yttringar.

Regeringen har fortlöpande dialog med trossamfunden genom ett särskilt råd, Regeringens

råd för kontakt med trossamfunden, som består av representanter från staten och samfunden.

Ungdomspolitik

Regeringen avser att presentera en ungdoms-politisk proposition under inledningen av 2014. I propositionen kommer mål och inriktning för den framtida ungdomspolitiken att föreslås. I propositionen kommer att ingå förslag om en utvecklad modell för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Avsikten är vidare att det i propositionen ska ingå ett handlingsprogram för 2014–2017 med insatser för att förbättra ungdomars situation i samhället. Regeringen föreslår att det avsätts 10 miljoner kronor årligen för att möjliggöra insatser inom ramen för det ungdomspolitiska handlingsprogrammet. Regeringen avser även att i den ungdomspolitiska propositionen lämna förslag som rör det kommunala informationsansvaret för ungdomar som inte har fyllt 20 år och som inte genomför eller har fullföljt en gymnasie-utbildning.

Fritidsverksamheter kan främja ungdomars hälsa och etablering i samhället. Regeringen anser att det är angeläget att fördjupa kunskapen om ungdomars fritid och avser därför att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2014 genomföra en tematisk analys av ungdomars fritid och organisering.

Ungdomspolitikens inriktning beskrivs närmare i avsnitt 15.5.

Politik för det civila samhället

Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. 2012 i uppdrag att utgöra myndighetsstöd för politiken för det civila samhället och svarar för att uppföljning, kunskapsspridning och analys genomförs. Regeringen bedömer att Ungdomsstyrelsen bör byta namn, så att myndighetens benämning tydliggör att myndigheten inte bara har till uppgift att utgöra myndighetsstöd för ungdomspolitiken utan även för politiken för det civila samhället.

Regeringens överenskommelse från 2008 med idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har utgjort en viktig plattform för att förbättra de idéburna organisationernas förutsätt-

ningar som röstbärare och att erbjuda offentligt finansierade välfärdstjänster. Regeringen ser behov av att samordna arbetet och stödja insatser som stimulerar framväxten av lokala överenskommelser och föreslår att särskilda medel avsätts för detta ändamål. Även regeringens överenskommelse från 2010 med idéburna organisationer inom integrationsområdet och SKL behöver följas upp och utvecklas.

Inriktningen av politiken för det civila samhället beskrivs närmare i avsnitt 16.3.3.

Idrott

Utgångspunkten för regeringens idrottspolitik är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning. Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243).

Fler barn och unga i rörelse

En stark och självständig idrottsrörelse med resurser att engagera fler barn och unga är en framtidsinvestering för människors hälsa och hela vårt samhälle. Därför behövs ett långsiktigt stöd till barns och ungas idrottande. Genom att satsa på bredd och ge unga möjligheter att pröva olika idrotter läggs samtidigt grunden för framgångar inom elitidrotten.

Sammanfattning av idrottspolitiska prioriteringar

Under innevarande mandatperiod har regeringen fortsatt den särskilda satsningen Idrottslyftet som inleddes 2007. Satsningen finansieras sedan 2011 genom medel på statens budget, 500 miljoner kronor har avsatts årligen för ändamålet. Folkhälsomålen är det centrala i fördelningen av Idrottslyftets medel. Satsningen bör ha en mycket nära koppling till skolans arbete för att främja fysisk aktivitet och goda motionsvanor. Sedan 2010 har Centrum för idrottsforskning (CIF) regeringens uppdrag att genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens stöd till idrotten. De resultat CIF redovisar ger förbättrade möjligheter att bedöma om syftena med statsbidraget uppfyllts.

Det statliga anslaget för stöd till idrotten uppgår 2014 till 1 705 451 000 kronor, vilket innebär

en ökning med 0,3 miljoner kronor i jämförelse med 2013.

Folkbildning

Folkbildningsutredningen (dir. 2011:93) lämnade i oktober 2012 sitt slutbetänkande Folkbildningens samhällsvärden – En ny modell för statlig utvärdering (SOU 2012:72). I betänkandet föreslås en ny modell för statlig utvärdering av folkbildningen, bl.a. mot bakgrund av synpunkter från Riksrevisionens granskning av studieförbundens verksamhet (RiR 2011:12). Regeringen bereder för närvarande betänkandets förslag och förbereder olika initiativ. Som ett led i detta arbete planerar regeringen att ge Myndigheten för kulturanalys ett uppdrag att utvärdera kulturverksamhet inom folkbildningen. Möjligheten att involvera andra statliga myndigheter i utvärderingen av folkbildningen kommer också att beredas.

Regeringen anser att det finns behov av fler målgruppsanpassade insatser för nyanlända invandrare, särskilt personer med en kort utbildningsbakgrund. Sfi-utredningen (U 2011:05, dir. 2011:81) ska senast den 1 oktober 2013 redovisa sitt betänkande om hur mål- och individanpassning av utbildningen i svenska språket för vuxna invandrare kan förbättras, så att den bättre svarar mot individens mål, behov och yrkesval. I avvaktan på resultatet av utredningen vill regeringen redan nu öppna upp för folkhögskolor att ta fram målanpassade utbildningar för nyanlända invandrare. Regeringen avser därför göra det möjligt för Arbetsförmedlingen att köpa utbildningar från folkhögskolor för nyanlända invandrare inom myndighetens etableringsuppdrag.

Regeringen avser att till riksdagen lämna en litteraturpolitisk proposition. Det läsfrämjande arbetet har sedan folkbildningens uppkomst varit centralt i verksamheten. Dagens studieförbund och folkhögskolor genomför betydande insatser inom det litteratur- och läsfrämjande området. Av det statliga stödet till folkbildningen bör därför 30 miljoner kronor destineras för planerad läsfrämjande verksamhet. Medlen ska fördelas av Folkbildningsrådet i enlighet med förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen. Regeringen kommer i den fortsatta beredningen av förslaget att samråda med de berörda aktörerna.

Inriktningen av folkbildningspolitiken beskrivs närmare i avsnitt 17.5.

3.2.2 Prioriteringar avseende kultur, film, medier och idrott

Nya Kungliga Operan

Kungliga Operan är Sveriges nationalscen för opera och balett. Kungliga Operans byggnad är av kulturhistoriskt intresse och ett betydande nationellt kulturarv. Regeringen anser att det finns goda skäl att bevara och utveckla det nuvarande operahuset.

Teaterbyggnaden från slutet av 1800-talet är dock i stort behov av renovering. För att kunna möta de krav som ställs på en modern nationalscen av i dag behöver huset vid sidan av en renovering också byggas om.

Förutom den planerade renoveringen av scenmaskineriet behöver ventilation, scenen och publika miljöer rustas upp. Omfattande insatser är nödvändiga för att kunna erbjuda en fungerande arbetsmiljö. Regeringen anser att det är motiverat att vid en så omfattande renovering samtidigt göra huset mer öppet och tillgängligt för publik och allmänhet. Det skapar bl.a. förutsättningar för Kungliga Operan att utveckla sin verksamhet och samarbeta med framstående scenkonstinstitutioner runt om i världen.

Ett mer tillgängligt operahus öppnar sig för nya grupper av besökare och utgör på ett tydligare sätt än i dag en mötesplats för aktuell scenkonst och musik. Regeringen avser att ge Statens fastighetsverk i uppdrag att i nära samverkan med Kungliga Operan AB ta fram ett förslag till plan för en renovering och ombyggnad av operahuset. Förslaget ska särskilt beakta Kungliga Operans ovan nämnda behov av att utveckla sin verksamhet och öka tillgängligheten för publiken. Uppdraget ska redovisas till regeringen under 2014, och kommer ligga till grund för regeringens beslut i frågan.

Regeringen vill på detta sätt stärka Kungliga Operan som en nationalscen med goda förutsättningar för både den traditionella och den samtida opera- och balettkonsten, vilket också ger Sverige en ökad attraktionskraft som kulturland.

Nytt pensionssystem på scenkonstområdet

Som regeringen tidigare har redovisat är det nuvarande pensionssystemet på scenkonstområdet inte anpassat till att det allmänna pensionssystemet har reformerats och att de fasta anställningarna vid institutionerna har minskat. Systemet är svårförutsägbart för både arbetsgivare och arbetstagare.

Riksdagen har som sin mening gett regeringen till känna att regeringen inom ramen för den ordinarie budgetprocessen, gärna i budgetpropositionen för 2013, ska återkomma till riksdagen med besked om hur scenkonstpensionsfrågan kan och bör lösas på ett statsfinansiellt ansvarsfullt sätt (bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:74). I budgetpropositionen för 2013 (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17) framgår att regeringen anser att arbetsmarknadens parter bör ta över ansvaret för att genom kollektivavtal reglera pensionsvillkoren på scenkonstområdet.

Regeringen bedömer att den nuvarande statliga regleringen av tjänstepensionerna bör avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2015 och ersättas med en kollektivavtalsreglerad ordning. Regleringen i förordningen (2003:56) om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning (PISAFörordningen) avvecklas för scenkonstområdet under period av fem år, där de anställda vid scenkonstinstitutionerna som 2015 har fem år eller mindre kvar till pensionsåldern enligt förordningen ska ha rätt till pension enligt det gamla regelverket. Vilka övergångsbestämmelser som ska gälla vid avvecklingen av den statligt reglerade pensionsordningen bereds för närvarande i Regeringskansliet. Se även utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning avsnitt 5.3.2.

Regeringen bedömer att det inom ramen för ett reformerat pensionssystem behöver finnas möjlighet till omställning och karriärväxling för yrkesgrupper som av konstnärliga och fysiska skäl inte kan arbeta inom sina konstnärliga yrken till 65 år. En utgångspunkt för omfattningen av den framtida statliga finansieringen är ett system som upprätthåller arbetslinjen och att en hög konstnärlig kvalitet möjliggörs vid institutionerna. I övrigt ska den nya ordningen motsvara pensionssystem på den övriga arbetsmarknaden.

Övergången från dagens pensionssystem till en ordning med ett pensionssystem som motsvarar de villkor som gäller på den övriga arbetsmarknaden och med möjlighet till omställ-

ning och karriärväxling för konstnärliga yrkesgrupper frigör medel inom utgiftsområde 17 fr.o.m. 2015. Dessa ska avsättas till kvalitetsförstärkningar på scenkonstområdet. Den närmare utformningen av kvalitetsförstärkningarna ska tas fram i dialog med berörda aktörer på scenkonstområdet. Regeringen avser att återkomma till parterna om ramarna för en statlig finansiering av den nya pensionsordningen.

Litteratur och läsfrämjande

Litteraturutredningen, som lämnade sitt betänkande (SOU 2012:65) i september 2012, har haft ett brett uppdrag att analysera litteraturens ställning i Sverige i dag och utvecklingstendenser som kan påverka litteraturområdet framöver. Kommittén har lämnat flera förslag på hur litteraturens ställning kan stärkas och hur ökat läsande kan främjas. Betänkandet har remitterats. Regeringens ställningstagande kommer att presenteras i den planerade litteraturpolitiska propositionen.

Samordning av läsfrämjande insatser utanför skolan

Regeringen beräknar att Statens kulturråd tillförs 15 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för läsfrämjande insatser på nationell nivå.

Regeringen bedömer att Statens kulturråd fr.o.m. 2014 bör ges i uppdrag att ta initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse.

Språkvård inom Institutet för språk och folkminnen

Regeringen bedömer att de språkvårdande insatserna, särskilt för de nationella minoritetsspråken, det svenska teckenspråkets ställning och för svenskar med annat modersmål än svenska bör stärkas. Regeringen beräknar därför att Institutet för språk och folkminnens förvaltningsanslag höjs med 3 miljoner kronor fr.o.m. 2014.

Regeringen avser att, mot bakgrund av att språklagen infördes 2009, göra en uppföljning och utvärdering av insatserna på språkområdet sedan lagens ikraftträdande.

Internationellt utbyte för litterära upphovsmän

Regeringen bedömer att Konstnärsnämnden bör ges i uppdrag att, i samråd med bl.a. Sveriges författarfond och Statens kulturråd, föreslå hur ett internationellt utbytesprogram inom littera-

turområdet kan utformas. Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1 miljon kronor för uppdraget 2014.

Bibliotek ersättningen

Sedan den 12 september 1985 finns en överenskommelse mellan regeringen å ena sidan och Sveriges författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund å andra sidan om rätt till förhandlingar om bibliotek ersättningens grundbelopp. Förhandlingar förs årligen mellan parterna. Företrädare för Kulturdepartementet och de litterära upphovsmännen har under 2013 enats om att bibliotek ersättningens grundbelopp för 2014 höjs med 4 öre till 1,41 kronor. Överenskommelsen har godkänts av regeringen. För 2014 beräknas den totala ersättningen uppgå till 139 220 000 kronor, vilket är en höjning med 5,5 miljoner kronor jämfört med 2013. Medelsberäkningen utgår från den senast fastställda utlåningsstatistiken som gäller 2011.

I den planerade litteraturpolitiska propositionen kommer regeringens bedömning av hur bibliotek ersättningen ska se ut framöver att framgå.

En ny bibliotekslag

Biblioteken, som är våra mest besökta och använda kulturinstitutioner, gör litteratur och information tillgänglig för den breda allmänheten. Regeringen överlämnade den 23 april 2013 en proposition (prop. 2012/13:147) till riksdagen med förslag till en ny bibliotekslag som ska ersätta den nuvarande bibliotekslagen från 1996. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2014. Bibliotekens roll för att främja läsning behandlas även i den litteraturpolitiska propositionen.

I förslaget till ny bibliotekslag klargörs vad som avses med det allmänna biblioteksväsendet och vad som ska vara dess syfte och ändamål. Förutom bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och deras roll för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, lyfts även deras betydelse för bildning och för att främja litteraturens ställning fram.

Bibliotekens uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska och nationella minoriteter förtydligas och utvidgas till hela det allmänna biblioteksväsendet. Folkbiblioteken får också i uppdrag att ägna sär-

skild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning.

Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur. I den nya bibliotekslagen föreslås att det ska finnas en hänvisning till den bestämmelse i skollagen (2010:800) som föreskriver att elever ska ha tillgång till skolbibliotek.

Bestämmelserna om avgiftsfrihet vid folkbiblioteken utvidgas. Allmänheten ska avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur oavsett publiceringsform, det vill säga oavsett om den tillhandahålls i fysisk form eller digitalt som till exempel e-böcker. Som ett grundläggande kvalitetskrav anges i den föreskrivna lagen att folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

Lättläst litteratur

En särskild utredare har sett över statens insatser på området lättläst (dir. 2012:109). Syftet har varit att ge regeringen beslutsunderlag för eventuella reformer och prioriteringar på området. Betänkandet (SOU 2013:58) lämnades till regeringen den 29 augusti 2013 och bereds nu i Regeringskansliet.

Umeå kulturhuvudstad 2014

Umeå har av EU utsetts till europeisk kulturhuvudstad 2014. Den bärande tanken med kulturhuvudstadsåret är att öka det kulturella utbytet i Europa, visa upp och väcka intresse för den kulturella rikedom som finns inom EU och att bidra till att EU-ländernas medborgare får ökad kunskap om varandra. Regeringen har i budgetpropositionen för 2013 avsatt 75 miljoner kronor för kulturhuvudsåret i Umeå.

På grundval av en projektplan för programåret har 37 miljoner kronor fördelats 2013 av Statens kulturråd till kulturhuvudstadsåret. Resterande 38 miljoner kronor kommer att fördelas under 2014. Utöver dessa resurser har Statens kulturråd av egna medel hittills fördelat ca 12,4 miljoner kronor till olika kulturhuvudstadsprojekt. Den samlade statliga insatsen i form av ekonomiskt stöd överstiger därmed 87 miljoner kronor. Regeringen har vidare gett 22 statliga myndigheter och institutioner förnyade uppdrag att under 2013 samverka med och prioritera kultur-

huvudstadsåret. Statens kulturråd har uppdraget att samverka med dessa myndigheter och institutioner och ska återrapportera uppdraget senast den 30 oktober 2013.

Umeå 2014 genomför projektet tillsammans med de fyra nordligaste länen och sameland – Sapmi – och har valt att inrätta programåret efter de åtta samiska årstiderna. En grundläggande ansats för Umeås kulturhuvudstadssatsning är att alla ska kunna skapa och påverka innehållet före, under och efter kulturhuvudstadsåret. Programmet tar successivt form och kommer att omfatta bl.a. fotografi, rörelse, teater, musik, design, litteratur, konst, arkitektur, mat, mode och sport. Satsningarna kommer att vara viktiga bl.a. för utvecklingen av de kulturella och kreativa näringarna i Umeå och i hela landet, under såväl 2014 som på längre sikt.

Kulturarv för framtiden

Kulturmiljöns mångfald

Regeringen har i propositionen Kulturmiljöns mångfald (prop. 2012/13:96) redovisat en samlad politik för kulturmiljöområdet. I propositionen, som riksdagen beslutade om den 13 juni 2013 (bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273) lämnar regeringen bl.a. förslag till nya nationella mål för kulturmiljöarbetet, ändringar i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och en ändring i arkivlagen (1990:782). Regeringen redovisar också en rad bedömningar, bl.a. i fråga om den statliga arkeologiska uppdragsverksamheten. Förslagen och bedömningarna i propositionen skapar förutsättningar för ett offensivt och angeläget kulturmiljöarbete som kontinuerligt utvecklas i samklang med samhällsutvecklingen. Riksdagen har beslutat om propositionen (bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273). Lagändringarna kommer att träda i kraft den 1 januari 2014.

Digitalisering av biografer och filmarvet

Regeringen beräknar att Stiftelsen Svenska Filminstitutet tillförs 7,5 miljoner kronor årligen under perioden 2015–2018 för att digitalisera det svenska filmarvet och göra det tillgängligt i framtiden.

Digitaliseringen av filmarvet kan intensifieras redan under 2014 genom att medel – 10 miljoner kronor – omfördelas från satsningen på att digitalisera biografer till digitalisering av film. På så sätt tas nästa steg för att göra film tillgänglig för

fler människor i hela landet. Drygt 80 procent av Sveriges biografsalonger är nu digitala. Stödet till digitaliseringen av biografer finns tillgängligt även under 2014 eftersom det fortfarande finns biografer som förväntas inkomma med ansökningar. Eftersom kostnaderna för digitaliseringen blivit lägre än beräknat kan dock medel omfördelas för bl.a. digitalisering av filmarvet. En av fördelarna med digital visning av film är att biograferna lättare kan erbjuda ett varierat och flexibelt program. Nyproducerade filmer görs i digitalt format, men det är angeläget att även äldre svensk film kan visas på biograferna. Om detta inte är möjligt drabbas särskilt lokala filmklubbar och skolbiovisningar, som ofta visar äldre filmer.

Statens historiska museer

Regeringen beräknar att Statens historiska museer tillförs 5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att fortsatt kunna bedriva en kvalitativ verksamhet inom hela myndighetens ansvarsområde.

I Statens historiska museers uppdrag ingår att förvalta och vårda de fornfynd som Riksantikvarieämbetet beslutar att tillföra myndigheten. Myndigheten kan i nuläget, på grund av bristande resurser, inte fullgöra dessa uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Förhållandet har bland annat lett till en stor eftersläpning i accessionen av fornfynd. Statens historiska museers ledningsstruktur och administrativa kapacitet behöver också förstärkas.

Den 1 januari 2015 förs den statliga arkeologiska uppdragsverksamheten från Riksantikvarieämbetet till Statens historiska museer. Organisationsförändringen innebär att myndigheten Statens historiska museer blir mer än dubbelt så stor jämfört med i dag.

Thielska galleriet

Regeringen beräknar att den tillfälliga förstärkning om 1 miljon kronor som Stiftelsen Thielska galleriet erhöll i utökat bidrag under 2013 permanentas samt att ytterligare 1 miljon kronor tillförs fr.o.m. 2014.

Thielska galleriet är inne i en förändringsprocess. Arbetet med att öka besökssiffrorna och vidareutveckla musei- och programverksamheten är i full gång. Regeringen anser att galleriet har en outnyttjad potential som bör tillvaratas för att säkra museets framtida överlevnad. Det kommer att krävas insatser inom flera

områden under en längre tidsperiod både för att förvalta det arv som Thielska galleriet bär med sig och för att utveckla det till att nå nya besökargrupper.

Detta kräver investeringar som bör ge större intäkter under kommande år. En ökad verksamhet på Thielska galleriet kan även locka extern finansiering.

Drottningholms Slottsteater

Regeringen beräknar att Stiftelsen Drottningholms Slottsteater tillförs 0,5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för en förstärkning av verksamhetsbidraget.

Verksamheten vid Drottningholms Slottsteater omfattar både föreställningar och visningar av teatern, som sedan 1991 ingår i ett av Unescos världsarv. Teatern har sedan 2011 en ny ledning som påbörjat ett arbete i syfte att vidareutveckla en innovativ och tillgänglig verksamhet. En förstärkning av verksamhetsbidraget ger förbättrade förutsättningar för det utvecklingsarbete som pågår vid teatern i syfte att bredda repertoarutbud, bredda publik och verka för teatern som nationellt och internationellt besöksmål.

Uppdrag till Riksställningar

Regeringen har för avsikt att ge Riksställningar i uppdrag att utifrån en global omvärldsanalys visa på möjligheter för den svenska museisektorn att ta vara på energin och utvecklingspotentialen i det mångkulturella Sverige. Härigenom kan kompetensen hos museerna stärkas för att bli en tydligare plattform för möten över olika sociala och kulturella gränser.

Regeringen avser vidare att ge Riksställningar i uppdrag att, baserat på en global omvärldsanalys, visa på potentialen att utveckla relationer och samverkansmetoder mellan museisektorn och utbildningsområdet.

Kyrkoantikvarisk ersättning

För att ge Svenska kyrkan goda och stabila förutsättningar för att göra de bedömningar och prioriteringar som är nödvändiga för att de kyrkliga kulturminnena långsiktigt ska kunna bevaras, användas och utvecklas, aviserade regeringen i budgetpropositionen för 2010 sin avsikt att den årliga kyrkoantikvariska ersättningen ska uppgå till 460 miljoner kronor t.o.m. 2014.

I enlighet med överenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan (dnr Ku2000/470)

infaller nästa s.k. kontrollstation avseende den kyrkoantikvariska ersättningen 2014. I enlighet med överenskommelsen har Svenska kyrkan i juni 2013 lämnat ett underlag till regeringen som ska ligga till grund för en allsidig belysning av de kyrkoantikvariska frågorna. På regeringens uppdrag har även Riksantikvarieämbetet i maj 2013 redovisat och analyserat vilka effekter den kyrkoantikvariska ersättningen har haft för värden och bevarandet av det kyrkliga kulturarvet under samtliga år som ersättningen betalats ut. Regeringen avser att återkomma med en bedömning av förutsättningarna för den kyrkoantikvariska ersättningen fr.o.m. 2015.

Uppdragsarkeologi

I propositionen Kulturmiljöns mångfald (prop. 2012/13:96) gör regeringen bedömningen att Riksantikvarieämbetet som ansvarig myndighet för och med överinseende över uppdragsarkeologin inte samtidigt bör vara en aktör på den uppdragsarkeologiska marknaden. Regeringen bedömer alltså att det inte är lämpligt att ordningen kvarstår där Riksantikvarieämbetet både är utförare av uppdragsarkeologiska tjänster och samtidigt har tillsyn över området.

Regeringen bedömer också att den statliga arkeologiska uppdragsverksamheten ska flyttas från Riksantikvarieämbetet till Statens historiska museer. Regeringen har därför uppdragit till Riksantikvarieämbetet att förbereda och genomföra en överföring av verksamheten. Statens historiska museer har samtidigt fått i uppdrag att inordna verksamheten. Organisationsförändringen ska genomföras den 1 januari 2015.

Statens historiska museers verksamhetsområde är bl.a. Sveriges historia, byggd på det arkeologiska materialet. Genom att den statliga arkeologiska uppdragsverksamheten tillförs myndigheten skapas en central aktör som kan utveckla och stärka den svenska arkeologin.

Regeringen uttrycker i de uppdrag som getts att det är av stor betydelse att det arbete som Riksantikvarieämbetet har initierat för att stärka ekonomin inom den arkeologiska uppdragsverksamheten för att svara mot kravet på full kostnadstäckning fullföljs under den tid som verksamheten kvarstår inom Riksantikvarieämbetet. När verksamheten inordnas i Statens historiska museer bör myndigheten arbeta för att snarast göra verksamheten ekonomiskt bärkraftig.

Riksantikvarieämbetet får genom ett avskiljande av uppdragsverksamheten goda möjlig-

heter att kraftfullt verka för ökad effektivitet och konkurrens inom det uppdragsarkeologiska området. Regeringen kommer att noga följa vilka förändringar som vidtas på området för att uppnå ökad effektivitet och konkurrens.

Kulturfastigheter

Kulturfastigheterna är en betydelsefull del av kulturarvet. Regeringen arbetar fortsatt med att säkerställa en långsiktig och hållbar vård och förvaltning av de fastigheter som bl.a. inrymmer museer och scenkonstverksamhet.

Riksdagen gav 2009 regeringen till känna att vidta vissa åtgärder som rör kulturinstitutionernas lokalkostnader (bet. 2009/10:KrU1, rskr. 2009/10:144). Med anledning av bl.a. riksdagens tillkännagivande och med utgångspunkt i förslaget i betänkandet Staten som fastighetsägare och hyresgäst (SOU 2011:31) har Statens fastighetsverk fått i uppdrag att förbereda arbetet med att omförhandla hyresavtalen för de kulturinstitutioner som har kostnadshyra i syfte att förändra principerna för hyressättningen. Statens fastighetsverk har redovisat uppdraget till Regeringskansliet. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med utfallet av omförhandlingarna.

Regeringen har vidare med utgångspunkt i förslagen i ovan nämnda betänkande tillsatt en utredning för att kartlägga vilka kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och byggnader som fortsatt bör ägas av staten (dir. 2012:7). Utredningen har lämnat sitt betänkande (SOU 2013:55) till regeringen i september 2013.

Regeringen har vidare beslutat om en ny förordning om statliga byggnadsminnen (SFS 2013:558), som skapar bättre förutsättningar för förvaltningen av dessa byggnadsminnen. Förordningen träder i kraft den 1 januari 2014.

I februari 2012 fick Statens fastighetsverk i uppdrag att genomföra ett projekteringsarbete inför renovering och ombyggnad av Nationalmuseum. Regeringens beslut innebar startskottet för processen att göra Nationalmuseum till en fullt modern och miljöklassad museibygnad anpassad till framtidens museiverksamhet med bibehållna kulturhistoriska värden i den unika museibygnaden. I februari 2013, 147 år efter invigningen 1866, stängde Nationalmuseum för den kommande renoveringen. Målet är att det renoverade och ombyggda museet ska stå klart 2017. Under renoveringen genomför Nationalmuseum flera samarbeten med bl.a. länmuseer och andra institutioner runt om i landet och vi-

sar också från och med sommaren 2013 tillfälliga utställningar i Konstakademiens lokaler i Stockholm.

Regeringens aviserade ombyggnad och renovering av en av våra viktigaste kulturminnesmärkta byggnader, Operahuset i Stockholm, är en viktig satsning på bevarandet av våra centrala kulturfastigheter.

Översyn av politiken för arkitektur, form och design

Regeringen har tidigare framhållit att det finns ett stort behov av en kraftfull statlig arena för att belysa vikten av arkitektur, form och design i människors liv och för ett framtida hållbart samhälle. Det är en prioriterad uppgift för Statens centrum för arkitektur och design att bedriva samarbete och utbyte med nationella, regionala och lokala aktörer kring utställningar och annan verksamhet inom arkitektur-, form- och designområdet.

I de nationella målen som riksdagen fastställde för arkitektur, form och design slås det bland annat fast att dessa områden ska ges goda förutsättningar för sin utveckling. Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden. Vidare ska intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning och offentlig miljö stärkas och breddas. Detta är fortfarande angelägna principer och utgångspunkter, men regeringen vill nu efter femton år följa upp den förda politiken.

Kultur- och bostadsministrarna tog våren 2013 initiativ till ett samtal med ett flertal centrala aktörer inom arkitektur och bostadsbyggande. Med utgångspunkt i behovet av fler bostäder i storstäderna diskuterades vad som behövs för att öka byggandet, samtidigt som den arkitektoniska kvaliteten utvecklas. Som ett resultat av detta samtal avser regeringen att följa upp den gällande politiken för att se hur arkitekturens, formens och designens värden kan få bättre genomslag i hela samhället.

Förbättrade villkor för nyskapande kultur

Svensk Form

Regeringen beräknar att föreningen Svensk Form tillförs 0,5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att främja svenskt mode och svensk design internationellt.

Kultur, konstnärligt skapande och design är viktiga för landets tillväxt och konkurrenskraft. De svenska modeföretagen fortsätter att växa och allt fler satsar på en expansion i utlandet. Men den positiva utvecklingen förutsätter att duktiga kreatörer fortsatt har möjligheter att starta företag.

I rapporten Modebranschen i Sverige konstateras att modebranschen 2011 omsatte 206 miljarder kronor och att modebranschen sysselsätter fler än traditionella industrier som stål och livsmedel. Av omsättningen stod exporten för 60 procent.

I rapporten framgår också att modeföretagen upplever att kompetensbristen är en stor utmaning när det gäller att nå nya marknader.

Genom att Svensk Form får ett fortsatt uppdrag att främja svenskt mode och svensk design i internationella sammanhang kan föreningen verka som en mellanhand och som ett stöd för mindre modeföretag vid internationella satsningar. Svensk Form ska fortsatt samverka med etablerade modeorganisationer samt samverka med de svenska modeveckorna liksom med svenska utlandsmyndigheter.

Kulturbryggan

Kulturbryggan är en kommitté som bedriver försöksverksamhet i form av bidragsgivning till nyskapande kulturprojekt (dir. 2010:77). Under 2011 och 2012 har Kulturbryggan fördelat 25 miljoner kronor årligen. Regeringen har genom tilläggsdirektiv beslutat att kommittén Kulturbryggans verksamhet förlängs till och med 2013 (dir. 2012:71).

Kommittén har i mars 2012 lämnat ett delbetänkande (SOU 2012:16) om en långsiktig verksamhetsform. Delbetänkandet har remitterats. Regeringen avser att förlänga kommitténs försöksverksamhet t.o.m. den 31 december 2014.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är nu införd i samtliga län utom Stockholm. Utvärderingar av modellen visar att kulturens roll ökar i betydelse på det regionala politiska planet och att genomslaget för regionala prioriteringar och variationer ökar. Länens regionala kulturplaner är viktiga strategiska underlag för nationella, regionala, och lokala aktörer. De rymmer stora möjligheter att utveckla kulturens fria och obundna roll och att bidra till att kulturen ska finnas på fler arenor i samhället.

Under 2012 till våren 2014 genomför regeringen Attraktionskraft Sverige. Syftet är att tillsammans med aktörer på lokal, regional och nationell nivå utveckla de områden som är betydelsefulla för lokal och regional attraktivitet. Kulturen har en viktig roll och stor potential för att stärka den svenska attraktionskraften och hållbar regional tillväxt.

Myndigheten för kulturanalys har i genomförda utvärderingar som presenterats 2013 funnit att tjänstemän och politiker på regional och lokal nivå överlag har en positiv inställning till modellen. De fördelar som lyfts fram är att modellen bl.a. bidragit till ökad samverkan och dialog samt att kulturen har kommit högre upp på den politiska dagordningen. Vidare framgår att statens roll är fortsatt stark, men att det regionala och kommunala inflytandet ökar. En rapport visar att det ännu inte har skett några större förändringar av hur de statliga bidragen fördelas inom och mellan regionerna, dock visar fördelningen av utvecklingsbidragen en större variation. Slutligen lyfts behovet av att syftet med uppföljningen av modellen tydliggörs.

Regeringen bedömer att landsting och kommuner samt Statens kulturråd och övriga berörda myndigheter fortsatt bör utveckla de möjligheter som modellen ger, såväl när det gäller samverkan, kunskaps- och kompetensutveckling som det utrymme som ges för regionala prioriteringar och variationer. Bland annat bör förekomsten av länsövergripande projekt kunna öka och gemensamma erfarenheter och värdefulla kunskaper därmed utvecklas. Statens kulturråd kan stödja sådana projekt med utvecklingsbidrag.

Uppföljningens betydelse för strategisk kunskapsinhämtning om modellen och dess effekter samt bidrag till måluppfyllelsen av de kulturpolitiska målen bör tydliggöras i det arbete och ansvar som Statens kulturråd och landstingen har inom ramen för uppföljningen av modellen. Det civila samhället och de professionella kulturskaparna är viktiga aktörer i arbetet med att ta fram de regionala kulturplanerna och inom ramen för kultursamverkansmodellens genomförande.

Statens kulturråd har lämnat tidsbegränsade bidrag till de organisationer som företräder dessa intressen. Regeringen föreslår att ändamålet för anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet vidgas så att Statens kulturråd framöver även kan lämna bidrag till dessa organisationer för att medverka i arbetet med kulturplanerna.

Framtida inriktning för statens stöd till dansen

Förutsättningarna för den professionella dansen har förbättrats de senaste åren. Detta framkom bland annat under ett rundabordssamtal som Kulturdepartementet anordnade i maj 2013. Internationella samarbeten och samproduktioner är vanligt förekommande och de flesta fria grupper turnerar nationellt och internationellt. Inom ramen för kultursamverkansmodellen pågår ett arbete såväl nationellt som regionalt och lokalt för att stärka och utveckla dansområdets förutsättningar genom t.ex. residensmöjligheter och arrangörsnätverk. Detta tillsammans med bl.a. satsningen Skapande skola har ökat efterfrågan på professionell dans och koreografer. På många kulturinstitutioner har dansen fått mer utrymme. Men samtidigt kännetecknas den fria sektorn inom dansområdet i många fall av få speltillfällen, korta anställningar, få spelplatser och få producenter.

Många aktörer delar ansvaret för dansens utveckling. På det nationella planet har Statens kulturråd och Konstnärsnämnden genom sin bidragsgivning en viktig uppgift att främja dansens utveckling i hela landet. Riksteatern har i uppdrag att bidra till utvecklingen av svenskt dansliv, nationellt och internationellt, bl.a. genom Cullbergbaletten. Dansens hus har i uppgift att presentera samtida svenska och utländska gästspel av hög kvalitet. Inom kultursamverkansmodellen har landstingen en viktig roll att fördela bidrag till dansaktörer i länen.

Det är angeläget att danslivets strukturer svarar upp mot publikens växande intresse och främjar dansens spridning i hela landet. Statens stöd till dansen ska bidra till konstnärlig utveckling och förnyelse inom danskonsten men också bidra till att en mångfald av konstnärliga uttryck, genrer och stilar – traditionella, moderna och samtida – når ut till en bred publik.

Statens kulturråd och Konstnärsnämnden har utökat sitt samarbete kring dansen och regeringen anser att detta samarbete ytterligare bör fördjupas. Myndigheterna bör bland annat se över och bedöma i vilken grad utformningen av statens nuvarande insatser matchar framtida utvecklingsbehov inom dansområdet.

Regeringen kommer dessutom att ge ett tydligare uppdrag till Riksteatern att, inom sitt ansvarsområde och i samarbete med regionala och lokala aktörer, sprida danskonsten i hela landet och därmed ge koreografer och dansare utrymme att utveckla sitt konstnärskap. I detta

sammanhang bedömer regeringen att Riksteatern även ska ta fram ett underlag som visar hur Cullbergbalettens kan utveckla sin verksamhet konstnärligt och publikt och samtidigt ge utrymme för unga koreografer.

Medverkans- och utställningsersättning

Avtalet om medverkans- och utställningsersättning, MU-avtalet, trädde i kraft den 1 januari 2009 och reglerar vilka villkor och ersättningsnivåer som ska gälla när statliga institutioner ställer ut verk som ägs av konstnären. Införandet av MU-avtalet är ett viktigt initiativ som regeringen har tagit för att tillförsäkra konstnärsgруппerna skälig ersättning när deras verk ställs ut vid statliga institutioner. Avsikten är också att avtalet ska vara en förebild även för icke-statliga aktörer.

Statens kulturråd har tillsammans med parterna genomfört en uppföljning av hur MU-avtalet har tillämpats. Uppföljningen har redovisats i en rapport som har inlämnats till Regeringskansliet (dnr Ku2013/1327). Enligt uppföljningen fyller avtalet en viktig roll men den erfarenhet som har vunnits under de första åren pekar på att avtalet behöver förenklas och förtydligas. Regeringen avser mot denna bakgrund att ge Statens kulturråd i uppdrag att i dialog med de berörda konstnärorganisationerna utarbeta ett reviderat avtal. Det är angeläget att alla statliga institutioner följer MU-avtalet och att andelen övriga utställningsarrangörer som tillämpar dess principer ökar.

Uppföljning och utveckling av kulturpolitiken*Myndigheten för kulturanalys*

Regeringen beräknar att anslaget till Myndigheten för kulturanalys höjs med 3,6 miljoner kronor per år för åren 2014–2016 och därefter med 2,3 miljoner kronor årligen.

Myndigheten för kulturanalys inrättades våren 2011 och var fullt bemannad först under hösten samma år. Under 2012 har myndigheten levererat ett antal rapporter, organiserat flera referensgrupper för att säkra kvaliteten i arbetet, själv hållit i och deltagit i andras möten och tagit över uppdraget att ansvara för och utveckla huvuddelen av den officiella statistiken på kulturområdet. Regeringen bedömer att verksamheten har utvecklats mycket positivt och vill gå vidare med ytterligare uppdrag till myndigheten för att

stärka regeringens förutsättningar att bedöma effekterna av de statliga insatserna.

Regeringen avser att ge myndigheten i uppdrag att utveckla en återkommande rapportering av kulturvanor, en typ av rapport som tidigare har producerats av Statens kulturråd och som förekommer i ett flertal länder i vår närhet. Genom denna rapportering kan bl.a. tendenser avläsas över tid hur befolkningens deltagande i kulturlivets olika delar förändras. Myndigheten får också i uppdrag att påbörja arbetet med att utveckla ett indikatorsystem i enlighet med förslag som utvecklats av myndigheten i en särskild rapport 2012.

Översyn av myndighets- och institutionsstrukturen inom kulturområdet

Regeringen bedömde i samband med budgetpropositionen för 2013 att det, mot bakgrund av det stora antal myndigheter och institutioner som regeringen utfärdar styrdokument för och som står inför likartade utmaningar och möjligheter, var motiverat att närmare analysera frågan om hur myndighets- och institutionsstrukturen inom kulturområdet kan effektiviseras. Därför aviserades en översyn av strukturen med målsättningen att ytterligare förbättra förutsättningarna för strategisk styrning inom det kulturpolitiska området, liksom för en effektiv resursanvändning inte minst vad avser myndigheternas och institutionernas stödfunktioner. Det övergripande syftet är att därmed skapa bättre villkor för ökad fokus på kärnuppgifterna.

Bland annat mot bakgrund av detta har en genomgång inletts av de statligt styrda museernas uppdrag och regeringens styrning av dem i relation till olika samhällsförändringar. Regeringen anser att det finns ett behov av att utveckla och förtydliga museernas uppdrag och regeringens mål med den statliga museipolitiken.

En översyn av verksamheten vid Nämnden för hemslöjdsfrågor har genomförts under 2011 och 2012. Av promemorian Nationell samordning av hemslöjden – en översyn av nämnden för hemslöjdsfrågor (Ds 2012:8) framgår att fortsatt statligt åtagande när det gäller att främja hemslöjd är viktigt med anledning av hemslöjdens kulturella och sociala betydelse liksom av hemslöjdens särskilda betydelse som näringsgren. Regeringen bedömer att Nämnden för hemslöjdsfrågor fortsatt bör ansvara för verksamheten, i avvaktan på slutligt ställningstagande i frågan.

Stärkt yttrandefrihet, kvalitet och mångfald

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Regeringen lämnar i propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164) förslag till villkor och riktlinjer som ska gälla för den radio- och tv-verksamhet som bedrivs av SR, SVT och UR under kommande tillståndsperiod, fr.o.m. den 1 januari 2014 t.o.m. den 31 december 2019.

Enligt propositionen ska nuvarande villkor i huvudsak gälla även under nästa period, men vissa förändringar föreslås med syfte att stärka centrala delar av programföretagens uppdrag i allmänhetens tjänst. Bland annat föreslås en extra medelstilldelning till UR på 50 miljoner kronor per år för att företaget ska utveckla och vidga sitt utbildningsutbud samt skärpta krav på programföretagen när det gäller program på minoritetsspråk och tillgänglighet till utbudet för personer med funktionsnedsättning.

I propositionen föreslås också skärpningar av kraven på programföretagen att redovisa sin verksamhet och sina intäkter vid sidan av avgiftsmedel, t.ex. från sponsring.

Vidare föreslås att medelstilldelningen till programföretagen höjs med 2 procent per år under tillståndsperioden under förutsättning att antalet avgiftsbetalare inte minskar i någon större omfattning. Därutöver föreslås särskilda höjningar av medelstilldelningen till SR och den ovan angivna satsningen för UR.

Regeringen bedömer i propositionen att de fördelar som en digitalisering av marknätet ger talar för en övergång från FM-sändningar till marksänd digitalradio. Utvecklingen bör även i fortsättningen vara marknadsdriven, samtidigt som marknaden behöver tydliga förutsättningar. Den 25 juli 2013 beslutade regeringen om direktiv till en särskild utredare (branschsamordnare) som, tillsammans med Myndigheten för radio och tv och i nära dialog med berörda parter, ska utarbeta ett förslag till plan för en övergång till digitalradio (dir. 2013:76). Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2014.

Sändningsutrymme för marksänd tv

Myndigheten för radio och tv redovisade den 31 maj 2013 regeringens uppdrag att analysera olika handlingsalternativ och föreslå vilket sändningsutrymme som bör få användas för marksänd tv under tiden från och med den 1 april 2014 till

och med den 31 mars 2020. Uppdraget har genomförts i nära dialog med Post- och telestyrelsen och Konkurrensverket. Myndighetens rapport Sändningsutrymme för marksänd tv under tillståndsperioden 2014–2020 (dnr Ku2013/1232) har remitterats. Regeringen planerar att besluta i frågan under hösten 2013.

Presstödd till dagstidningar på samiska och meänkieli

Presstödskommittén lämnade i september 2012 delbetänkandet Stöd till dagstidningar på samiska och meänkieli (SOU 2012:58). Delbetänkandet innehåller förslag som syftar till att underlätta för dagstidningar som helt eller delvis skriver på samiska eller meänkieli att få driftsstöd.

Regeringen anser det viktigt att förbättra förutsättningarna för tidningar som skriver på samiska eller meänkieli. I syfte att underlätta för tidningar som skriver på dessa språk att etablera sig och upprätthålla en utgivning föreslår regeringen lättnader i kraven för driftsstöd.

Förändringarna innebär bl.a. att upplagekravet för dagstidningar som i huvudsak är skrivna på dessa språk halveras i förhållande till nu gällande krav och att dessa tidningar inte ska omfattas av villkoret om att minst 90 procent av den abonnerade upplagan ska vara spridd i Sverige. Vidare föreslås att tidningar – vilkas redaktionella innehåll till minst 25 procent är skrivet på något eller några av språken finska, samiska eller meänkieli – ska kunna ges begränsat driftsstöd. Denna möjlighet gäller nu enbart för finska språket.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Mediebarometern

Regeringen beräknar att Nordicom vid Göteborgs universitet tillförs 0,35 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att stärka finansieringen av studien Mediebarometern.

Behovet av kunskap om mediernas roll i samhället är stort. Den snabba tekniska utvecklingen påverkar såväl människors medieanvändning som förutsättningarna på mediemarknaden.

Nordicom genomför årligen en studie av medieanvändningen i Sverige, den så kallade Mediebarometern. Studien är mycket efterfrågad av bl.a. forskare, medieföretag och myndigheter. Mediebarometern finansieras genom anslag från regeringen och bidrag från ett antal medieföretag. Eftersom medieanvändningen blir allt mer

fragmentiserad ökar behovet av underlag för att upprätthålla studiens kvalitet.

Regeringen anser att det är av stor vikt att studien säkras även för kommande år. Tillgången till högkvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen är angelägen och utgör ett betydelsefullt underlag för regeringens och riksdagens ställningstaganden på medieområdet.

Sänkta avgifter för fastställande av åldersgränser för film

För att skapa bättre överensstämmelse mellan intäkter och kostnader föreslår regeringen en sänkning av Statens medieråds avgifter för fastställande av åldersgränser för film fr.o.m. den 1 januari 2014.

Den 1 januari 2011 avskaffades den obligatoriska förhandsgranskningen av film. Sedan dess granskar Statens medieråd enbart de filmer som ska visas offentligt för barn och unga under femton år, i syfte att fastställa åldersgränser. Verksamheten är avgiftsfinansierad och avgifterna ska i princip motsvara Statens medieråds kostnader för verksamheten (jfr prop. 1989/90:70 s. 57). De filmer som inte lämnas in för granskning får automatiskt 15-årsgräns.

De senaste åren har intäkterna från dessa avgifter kraftigt överstigit de faktiska kostnaderna. En lägre avgift kan även medföra att fler filmer lämnas in för att få en åldersgräns vilket i sin tur ökar möjligheten för en bredare och yngre publik att få tillgång till dessa filmer.

Den framtida taltidningsverksamheten

Efter riksdagens beslut den 12 december 2012 om inriktningen för den framtida taltidningsverksamheten har arbetet med att utforma statens engagemang på området fortsatt. Myndigheten för tillgängliga medier utvecklar ett nytt talsyntes- och internetbaserat system för produktion och distribution av taltidningar och bedömer att en övergång från befintliga inlästa radio- och kassettidningar kan inledas under hösten.

De nya taltidningarna innebär ökad valfrihet och tillgänglighet för prenumeranterna. Bland annat kommer de att innehålla hela dagstidningen och medföra ökad flexibilitet när det gäller hur, när och var taltidningen kan tillgodogöras. Ett exempel är att taltidningar, vid sidan av särskilt anpassad mottagningsutrustning, också kommer att kunna användas med standardiserad konsumentelektronik som smarta telefoner och surfplattor. Därtill bedöms införandet av det

nya, effektivare taltidningssystemet leda till betydande utgiftsminskningar för stödet fr.o.m. 2015.

Det finns tekniska förutsättningar för en samordning av distribution av taltidningar och talböcker. Utvecklingen av taltidningsinfrastrukturen bör utgå från målgruppens behov och möjligheten att ytterligare förbättra tillgängligheten.

Annonstider i radio och tv

Riksdagen gav i maj 2012 regeringen till känna att regeringen bör genomföra en allsidig utvärdering av effekterna av den tidigare genomförda lagändring som innebar en ökning av vissa tillåtna annonstider till tolv minuter (bet. 2011/12:KU16, rskr. 2011/12:224). En sådan utvärdering kommer att göras under innevarande mandatperiod. Regeringen avser därför att återkomma i frågan.

Idrottspolitik

Nationella insatser mot dopning

I januari 2011 lämnades betänkandet Anti-dopning Sverige. En ny väg för arbetet mot dopning (SOU 2011:10). I betänkandet föreslås att en nationell antidopningsorganisation (NADO) bildas. Förslaget har remissbehandlats och kritik har riktats mot utredningens förslag att organisera NADO som ett privaträttsligt aktiebolag med staten som ägare. Kritikerna menar att bolaget i så fall behöver stöd i lag för att kunna bedriva den avsedda verksamheten. Ett sådant lagförslag finns inte i beredningsunderlaget.

Regeringens bedömning är att det är angeläget att fortsätta beredningen i nära dialog med företrädare för idrottsrörelsen.

Internationellt samarbete

I de kulturpolitiska mål som riksdagen fastställde 2009 anges att kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.

I EU-rådsarbetet har regeringen i förhandlingarna om ett nytt ramprogram inom kultur- och medieområdet, Kreativa Europa, drivit ett tydligare perspektiv på barn och unga och en balans mellan kulturens egenvärde och dess ekonomiska och andra mervärden i samhället. Pro-

grammet utgör en sammanslagning av de nuvarande kultur- och mediaprogrammen inom EU-samarbetet. I arbetet med att sätta Kreativa Europa avser regeringen att fortsätta främja insatser som leder till ökad medverkan av svenska aktörer.

Utvecklingen av den kulturella och kreativa sektorn är av fortsatt stor betydelse på såväl nationell som europeisk nivå. Frågor om ökad tillgång till digitalt material och dit hörande upphovsrättsliga frågor är av avgörande betydelse för utvecklingen av denna sektor. Regeringen kommer att fortsatt arbeta aktivt för att hitta gemensamma lösningar för gränsöverskridande problem och hinder inom dessa områden.

Kulturens roll och betydelse för andra samhällssektorer, inklusive kulturens roll i utrikes relationer, speglas alltmer i EU-arbetet. Utvecklingen är relevant att följa likväl som att påverka aktivt.

Kultur

Regeringens engagemang i arbetet med Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv fortsätter. Världsarvskonventionens framtid, en integrerad natur- och kultursyn samt en hållbar utveckling är fortsatt prioriterade frågor.

Inom ramen för arbetet med Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet har Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att, som samordnande myndighet, utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. Myndigheten lämnar sin slutrapport gällande uppdraget i februari 2014.

Tillämpningen av Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar utvecklas vidare. Det nationella arbetet bör i första hand inriktas på informations-spridning och att öka kunskapen om och förståelsen för kulturens roll för hållbar utveckling. Statens kulturråd utgör konventionens nationella kontaktpunkt och är ledamot i regeringskommittén för konventionen under perioden 2011–2015. Kulturrådet har konstaterat att kultursamverkansmodellen ger ändamålsenliga förutsättningar att ytterligare utveckla mångfaldskonventionens intentioner i Sverige.

Det nordiska kultursamarbetet är omfattande. Regeringen kommer att verka för att Nordiska ministerrådets strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 blir tongivande för arbetet vid alla berörda organ. Genomförandet av

lyftet för nordisk barn- och ungdomslitteratur bör prioriteras, liksom en fortsättning på samarbetet kring frågor om kultur och hälsa.

Framgången för den gemensamnordiska kulturfestivalen Nordic Cool i Washington visar på potential för framtida närmare nordiskt samarbete utanför Norden.

Medier

Genomförandet av EU:s digitala agenda medför att en rad initiativ tas på EU-nivå med målet att skapa en digital inre marknad. I april 2013 inleds ett offentligt samråd kring kommissionens grönbok om förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld.

Traditionella sändningstjänster och internet växer mer och mer samman. Grönboken ger underlag för diskussion kring hur omvandlingen av det audiovisuella medielandskapet kan utnyttjas för att skapa ekonomisk tillväxt och företagsinnovation i Europa samtidigt som värden som mångfald i medierna, kulturell mångfald och konsumentskydd bevaras. Parallellt pågår ett omfattande arbete i syfte att anpassa lagstiftningen på upphovsrättsområdet till detta nya medielandskap. Regeringen avser att nära följa utvecklingen och bevaka svenska intressen.

Inom Europarådet och Unesco verkar regeringen för att främja yttrandefrihet, fria medier, mediemångfald och ett fritt informationsflöde.

Idrott

Regeringens internationella arbete på idrottsområdet utgår från principen om en fri och självständig idrottsrörelse som även internationellt har ett betydande eget ansvar. Detta gäller inte minst i förhållande till EU-arbetet där regeringen även fortsättningsvis kommer att betona subsidiaritetsprincipen och vikten av att insatser på området har ett tydligt mervärde av att genomföras på unionsnivå. Sådana mervärden bedöms framför allt finnas i arbete med information och tolkning av EU-lagstiftning som berör idrotten.

Kulturlivets internationalisering

Internationellt och interkulturellt utbyte vidgar vyer och skapar nya möjligheter – inte minst inom kulturområdet. Kulturen har alltid haft en viktig roll i relationsskapandet med andra länder. I och med den ökade globaliseringen skapas nya möjligheter.

Regeringen har genom ett flertal olika insatser stimulerat det svenska kulturlivets internationalisering, bl.a. har samtliga myndigheter i uppgift att integrera ett internationellt och interkulturellt perspektiv i sina verksamheter. Myndigheterna har utvecklat sina internationella kontakter och det internationella kulturutbytet har ökat de senaste åren.

Det är väsentligt att alla aktörer, inte bara de statliga, tar sitt ansvar för internationaliseringen och att den internationella aspekten får genomslag i kultursamverkansmodellen. Det är även viktigt att Statens kulturråd följer upp effekterna av arbetet med att stimulera internationaliseringen inom kulturområdet.

De utsända kulturråden och kulturens roll i främjandet av Sverige bilden

Utsända kulturråd, med Kulturdepartementet som huvudman, finns vid Sveriges ambassader i Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Under hösten 2013 har även ett kulturråd placerats vid Sveriges generalkonsulat i Istanbul. De utsända kulturråden har en viktig roll i relationsskapandet på kulturområdet mellan Sverige och stationeringsländerna liksom i det integrerade Sverigefrämjandet i utlandet.

I främjandet av Sverige bilden i utlandet spelar kulturfrågorna en allt större roll. Den så kallade främjarkalendern, utifrån vilken de svenska utlandsmyndigheterna arbetar, fokuserar på olika grenar inom kulturområdet. De svenska utlandsmyndigheterna har därmed i ökad omfattning satsat på evenemang kopplade till de kulturella och kreativa näringarna.

Kulturråden bidrar till att skapa och fördjupa de kulturella kontakterna mellan Sverige och respektive stationeringsland. De skapar också tvärssektoriella kontakter och främjar målsättningen om att kulturen ska ta ökad plats i samhällslivet. Den nordiska kulturfestivalen Nordic Cool som arrangerades under våren 2013 i Washington utgör ett exempel på hur internationella kultursamarbeten kan samspela med att främja viktiga samhällsfrågor.

Kulturdepartementets myndigheter och institutioner utgör betydelsefulla kunskapskällor och samtalspartner för bl.a. utlandsmyndigheterna i det integrerade främjandet. För att kunna utveckla denna roll krävs en utökad kommunikation mellan berörda aktörer.

Kulturens roll i biståndet

I budgetpropositionerna för 2012 och 2013 har regeringen betonat den betydelse kulturen har för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter och därmed fattigdomsbekämpning i bred bemärkelse. Regeringen har höga ambitioner rörande kulturens och mångfaldens potential och betydelse för yttrandefrihet och demokratisering. Regeringen avser att fortsätta arbetet med att få till stånd och konkretisera synergier mellan biståndspolitiken och kulturpolitiken.

Stöd till aktörer inom kulturområdet för demokratisering och yttrandefrihet ska möjliggöras. Bland annat kan stöd till fristäder för författare och andra kulturutövare möjliggöras i syfte att öka skyddet och säkerheten för kulturaktörer såväl i hemlandet som i Sverige.

3.3 Utgiftsutveckling

Tabell 3.3 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Kulturområdesövergripande verksamhet	1 738	1 810	1 769	1 839	1 805	1 837	1 872
Teater, dans och musik	1 252	1 252	1 245	1 278	1 285	1 290	1 299
Litteraturen, läsandet och språket	283	282	280	300	303	306	309
Bildkonst, arkitektur, form och design	82	81	78	81	81	81	82
Kulturskaparnas villkor	350	350	343	364	365	370	377
Arkiv	357	350	349	356	361	367	374
Kulturmiljö	925	927	917	931	934	937	942
Museer och utställningar	1 323	1 360	1 346	1 387	1 403	1 424	1 454
Trossamfund	67	82	80	85	86	87	83
Film	303	317	317	317	310	295	295
Medier	158	163	164	125	118	134	134
Ungdomspolitik	281	282	272	293	294	294	295
Politik för det civila samhället	1 831	1 831	1 829	1 833	1 834	1 834	1 834
Folkbildning	3 322	3 564	3 563	3 642	3 621	3 668	3 739
Tillsyn över spelmarknaden	45	47	47	48	49	50	51
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 318	12 698	12 600	12 880	12 848	12 973	13 141

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2012 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.4 Härledning av ramnivån 2014–2017. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	12 689	12 689	12 689	12 689
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	207	317	443	618
Beslut	-3	-160	-162	-168
Överföring till/från andra utgifts- områden	0	16	16	16
Övrigt ³	-13	-14	-14	-14
Ny ramnivå	12 880	12 848	12 973	13 141

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Tabell 3.5 Ramnivå 2014 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2013
Transfereringar ¹	9 980
Verksamhetskostnader ²	2 882
Investeringar ³	18
Summa ramnivå	12 880

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2012 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.4 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 17 redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en

viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2013 (skr. 2012/13:98). I det följande redovisas de nettoberäknade skatteutgifter som är hänförliga till utgiftsområde 17.

Tabell 3.3 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17, netto¹

Miljoner kronor

	Prognos 2013	Prognos 2014
Bidrag till Tekniska museet och Svenska Filminstitutet	50	50
Försäljning av konstverk <300 000 kr/år ¹	–	–
Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter	1 690	1 800
Böcker och broschyrer	870	930
Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar ²	1 820	1 910
Kommersiell idrott	3 590	3 910
Upphovsrätter ³	420	440
Entré djurparker	80	80
Försäljning av konstverk ≥300 000 kr/år	20	20
Ersättning till idrottsutövare	–	–
Omsättning i ideella föreningar	270	280
Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet	260	270
Totalt för utgiftsområde 17	9 070	9 690

¹ Ett "–" innebär att skatteutgiften inte kan beräknas.

² Biograf föreställningar var tidigare särredovisade men redovisas nu i enlighet med mervärdesskattelagen under samma post som entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar.

³ Basen för upphovsrätter har uppdaterats med ny statistik över försäljningen av upphovsrätter.

Bidrag till Stiftelsen Tekniska museet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Avdrag får göras för bidrag som lämnas till Tekniska museet (16 kap. 10 § inkomstskattelagen, IL) och för sådana bidrag och avgifter till Svenska Filminstitutet som avses i filmavtalet (16 kap. 11 § IL). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Försäljning av konstverk <300 000 kr/år

Vid försäljning av konstverk för under 300 000 kronor per år är enligt 1 kap. 2 a § mervärdesskattelagen (ML) försäljningsbeloppet undantaget från mervärdesskatt under förutsättning att upphovsmannen eller dennes dödsbo vid försäljningen äger konstverket. Undantaget ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Allmänna nyhetstidningar och tidskrifter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för tidningar och tidskrifter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller även radiotidningar för synskadade och andra varor som gör skrift tillgänglig för personer med läsnedsättning. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Böcker och broschyrer

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för böcker, broschyrer, häften, musiknoter, kartor och liknande alster nedsatt till 6 procent. Detta gäller även bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Entréavgiftsbelagda kulturella föreställningar

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till konserter, biograf-, cirkus-, teater-, opera- och balettföreställningar eller liknande föreställningar nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Kommersiell idrott

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för omsättning av tjänster inom idrottsområdet där verksamheten bedrivs kommersiellt, t.ex. i bolagsform, nedsatt till 6 procent. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Upphovsrätter

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för upphovsrätter nedsatt till 6 procent. Skattesatsen gäller för upplåtelse eller överlåtelse av vissa upphovsrättsligt skyddade litterära eller konstnärliga verk. Nedsättningen gäller inte för upplåtelse eller överlåtelse av fotografier, reklamprodukter, system och program för automatisk databehandling eller film eller liknande upptagning av information. Den nedsatta skattesatsen

ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt i 67 kap. 20–26 §§ IL.

Entré till djurparker

Enligt 7 kap. 1 § ML är mervärdesskatten för entréavgift till djurparker nedsatt till 6 procent. Nedsättningen gäller även för guidning i djurparker. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Försäljning av konstverk $\geq 300\,000$ kr/år

Enligt 7 kap. 1 § ML är skattesatsen för försäljning av konstverk för 300 000 kronor per år eller mer nedsatt till 12 procent, under förutsättning att konstverket vid försäljningen ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo. Den nedsatta skattesatsen ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Ersättning till idrottsutövare

Ersättning som en idrottsutövare erhåller från en skattebefriad ideell förening med huvudsakligt syfte att främja idrottslig verksamhet och som under året inte har uppgått till ett halvt prisbasbelopp är enligt 2 kap. 19 § socialavgiftslagen undantagen från socialavgifter. Ersättningen är inte förmånsgrundande. Skatteutgiften avser därför särskild löneskatt.

Omsättning i ideella föreningar

Omsättning av vara eller tjänst i en ideell verksamhet räknas inte som ekonomisk verksamhet om föreningen är befriad från inkomstskatt för omsättningen ifråga. Av 4 kap. 8 § ML följer att denna verksamhet inte är skattskyldig. Detta ger upphov till en skatteutgift avseende mervärdesskatt.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

Fysiska personer som ger gåvor till vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som godkänts av Skatteverket kan få en skattereduktion motsvarande 25 procent av gåvans värde som dras av mot slutgiltig skatt. Gåvunderlaget som berättigar till skattereduktion får uppgå till högst 6 000 kronor per person och år, vilket innebär att skattereduktionen får uppgå till högst 1 500 kronor per person och år. Bestämmelserna om skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare finns i lagen (2011:1269) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, förordningen (2011:1295) om godkännande av

4 Kulturområdesövergripande verksamhet

4.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys samt bidrag till kulturområdesövergripande ändamål. I det innefattas bidrag till regional kulturverksamhet, satsningen Skapande skola, bidrag till allmänskulturella ändamål, ut-

vecklingsverksamhet och internationellt kulturutbyte, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt stöd till icke-statliga kulturlokaler. I avsnittet behandlas även tvärgående frågor som omfattar hela kulturområdet samt internationellt samarbete som är gemensamt för kultur- och medieområdet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom Kulturområdesövergripande verksamhet, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Kulturområdesövergripande verksamhet</i>							
1:1 Statens kulturråd	49	50	51	47	47	48	49
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	205	245	239	244	204	206	209
1:3 Skapande skola	151	169	165	173	177	181	185
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	36	36	36	38	38	39	40
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9	10	10	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 279	1 286	1 255	1 313	1 313	1 338	1 364
1:7 Myndigheten för kulturanalys	9	14	13	15	16	16	15
Summa Kulturområdesövergripande verksamhet	1 738	1 810	1 769	1 839	1 805	1 837	1 872

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen lyder:

Kulturpolitiken ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrande-friheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet för kulturområdes-övergripande verksamhet utgår från:

- bidragsgivning inom ramen för Skapande skola samt bidrag för barns och ungas tillgång till kultur,
- bidragsgivning inom ramen för kultursamverkansmodellen,
- övergripande främjande insatser och bidragsgivning till internationell verksamhet och samarbete,
- insatser för att främja kulturella och kreativa näringar,
- insatser för forskning inom kulturområdet,
- insatser inom området kultur och hälsa,
- insatser när det gäller jämställdhet samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning,

- insatser för att analysera och utvärdera kulturpolitiken.

Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

4.4.2 Barn- och ungdomskultur

Resultat

Statens kulturråd har ett särskilt utvecklingsansvar för barn- och ungdomskulturverksamhet i hela landet, bl.a. genom sin bidragsfördelande roll. Under 2012 etablerade Statens kulturråd på uppdrag av regeringen en nationell webbplats, Bolla, om barn- och ungdomskultur. På webbplatsen visas bl.a. goda exempel och information som i första hand riktas till vuxna som arbetar med barn- och ungdomskultur. Under 2012 hade webbplatsen ca 12 200 unika besökare.

Myndigheten har särskilt arbetat med olika arrangemang och initiativ på området Skapande skola och för läsfrämjande insatser.

Skapande skola

Statens kulturråd fördelade i början av 2013 drygt 175 miljoner kronor till 257 kommuner och 103 fristående skolor för kulturell verksamhet i skolan. Det innebär en ökning med 19 miljoner kronor jämfört med 2012. De planerade insatserna beräknas nå drygt 715 000 elever spridda över landets samtliga län i grundskolans årskurs 1–9 samt förskoleklass och särskolan, se tabell 4.2 nedan. Insatser görs inom samtliga konst- och kulturformer, med en viss tonvikt på teater och bildkonst. Under 2012 genomfördes 13 regionala konferenser av kommuner med stöd från Statens kulturråd i syfte att synliggöra satsningen Skapande skola.

Tabell 4.2 Skapande skola 2011–2013

	2011	2012	2013
Beviljade bidrag (mkr)	150	156	175
Antal beviljade ansökningar	366	398	379
- varav kommuner	236	252	257
Antal elever som omfattas av beviljade ansökningar (tusental)	602	622	715

Källa: Statens kulturråd

Skapande skola inrättades 2008 och har successivt utvidgats. Satsningen omfattar fr.o.m. 2013 förskoleklass och hela grundskolan, inklusive särskolan. Totalt inkom 391 ansökningar till Kulturrådet 2013 vilket är en minskning i jämförelse med 2012 då 428 ansökningar inkom. Den andel elever i skolan som under 2012 fick ta del av Skapande skola var 64 procent av det totala elevunderlaget. Antalet kulturaktörer som fick uppdrag inom ramen för Skapande skola har successivt ökat från 1 400 stycken 2009 till 2 300 stycken 2011.

Skolverket har i uppdrag att, i samråd med Statens kulturråd, sprida exempel på hur skolor har arbetat framgångsrikt med Skapande skola som en del av undervisningen. Syftet är att visa på konkreta tillvägagångssätt i undervisningen för att öka det pedagogiska värdet av satsningen. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2013.

Myndigheten för kulturanalys har under 2012 initierat en forskningsbaserad utvärdering av Skapande skola. Uppdraget kommer att slutredovisas under hösten 2013.

Barnperspektiv hos nationella kulturinstitutioner

Av de kulturpolitiska målen framgår att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas. Sedan 2007 ska de statligt finansierade kulturinstitutionerna integrera ett barn- och ungdomsperspektiv i sina verksamheter. För att ytterligare stärka detta arbete fick institutionerna i uppdrag att under 2011 utforma strategier för sin barn- och ungdomsverksamhet för åren 2012–2014. Strategierna har hösten 2011 redovisats till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och arbetet utifrån dessa fortsätter hos institutionerna.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har fastställt en strategi för att stärka intresset för barnfilm hos bl.a. filmskapare, finansiärer och publik. Målen är att öka antalet svenska barnfilmer, öka tillgången till ett brett utbud av kvalitetsfilm för barn och unga, öka barns och ungas kunskap om film och rörlig bild samt öka deras möjlighet att själva skapa med rörlig bild.

Barnperspektiv i Statens kulturråds bidragsgivning

Totalt fördelades 39 procent av Statens kulturråds bidrag 2012, exklusive kultursamverkansmodellen, till verksamheter för barn och unga. Motsvarande siffra för 2011 var 33 procent. Eftersom modellen omfattade olika antal län

2011 respektive 2012 är procentsatserna inte helt jämförbara.

Av stödet till fria teatergrupper gick 56 procent till verksamhet för barn och unga. Andelen bidrag gällande barn och unga inom det fria dansområdet uppgick till 26 procent och inom det fria musikområdet till 15 procent.

Verksamhet för barn och unga kommer att vara en av variablerna för uppföljning inom ramen för kultursamverkansmodellens bidragsgivning.

Barns och ungas läsning

Årligen avsätter regeringen 123 miljoner kronor för stöd till litteratur och läsfrämjande. Under 2012 fördelades ca 17 procent av de olika stöden till barn- och ungdomslitteratur.

Statens kulturråd fördelar bl.a. stöd till läsfrämjande insatser för barn och unga samt ansvarar för den årliga utdelningen av ALMA-priset.

Folkbibliotekens arbete med att främja språkutveckling och stimulera till läsning lyfts fram i förslaget till ny bibliotekslag (prop. 2012/13:147). Litteraturutredningen har i sitt slutbetänkande (SOU 2012:65) lämnat en rad förslag till läsfrämjande insatser, se vidare avsnitt 3.2 Politikens inriktning och avsnitt 6 Litteraturen, läsandet och språket.

Barn, unga och medier

Förmåga att ta emot information men också att uttrycka sig och skapa innehåll i en digital miljö blir allt viktigare. Även barns och ungas eget skapande sker i allt högre grad i en digital miljö. Statens medieråd har i uppdrag att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare. Se vidare avsnitt 14.4.7.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att många kulturinstitutioner arbetar väl med att integrera ett barn- och ungdomsperspektiv i sina respektive verksamheter. Detta bidrar till att uppfylla det nationella kulturpolitiska målet att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att särskilt värna barns och ungas rätt till kultur. Regeringen kommer att följa upp hur de statliga kulturinstitutionernas strategier för barn- och ungdomsverksamhet har tillämpats i verksamheterna.

Antalet elever som engagerats i satsningen Skapande skola har ökat med drygt 100 000 på två år. Regeringen bedömer också att spridningen av satsningen har varit god mot bakgrund av att samtliga kommuner i Sverige har ansökt om bidrag för Skapande skola. Målet är dock att fler elever ska nås av satsningen.

Skolverkets uppdrag att sprida goda exempel och Statens kulturråds förankringsarbete bör ytterligare kunna etablera satsningen.

Studier visar att barns och ungas läsförmåga sjunkit de senaste tio åren, vilket bl.a. lyfts fram i Litteraturutredningens betänkande (SOU 2012:65). Regeringen anser därför att det finns ett behov av att utveckla arbetet med barns och ungas läsning, se avsnitt 6 Litteraturen, läsandet och språket.

4.4.3 Kultursamverkansmodellen – kulturen närmare medborgarna

Resultat

Under 2012 ingick 16 län i kultursamverkansmodellen och ytterligare fyra län trädde in i modellen fr.o.m. 2013. Därmed är modellen införd i samtliga län utom Stockholms län.

Totalt fördelade Statens kulturråd 2012 cirka 960 miljoner kronor till de 16 län som ingick i modellen och 243 miljoner kronor till de fem län som då stod utanför modellen. Totalt uppgick den statliga finansieringen 2011 till cirka 29 procent av de offentliga medlen inom kultursamverkansmodellen.

Under 2012 har Statens kulturråd, efter dialog med landstingen och det samverkansråd som finns inom ramen för kultursamverkansmodellen, tagit fram föreskrifter och riktlinjer för kvantitativ och kvalitativ uppföljning.

Statens kulturråd fördelar även utvecklingsbidrag till regionala och lokala kulturverksamheter i landet. Totalt fördelades 2012 cirka 49 miljoner kronor till olika utvecklingsprojekt, både till län inom och utom modellen, se tabell 4.4. I detta belopp ingår den förstärkning på 25 miljoner kronor per år som gäller 2012–2014.

Uppföljning av modellen – utfall 2012

De statliga medlen inom modellen får fördelas till sju olika kulturområden. Av tabell 4.3 nedan framgår fördelningen mellan verksamheterna

dels i de län som ingår, dels i de län som stod utanför modellen.

Tabell 4.3 Fördelning av medel i kultursamverkansmodellen 2012

	Miljoner kronor	Andel i procent
Fördelning till 16 län i modellen		
- professionell teater- dans- och musikverksamhet		78,3
- museiverksamhet		14,9
- konst- och kulturfrämjande verksamhet		1,2
- regional enskild arkivverksamhet		0,7
- filmkulturell verksamhet		1,2
- främjande av hemslöjd		1,2
- biblioteks- verksamhet		2,5
Delsumma i modellen	960,4	100
Fördelning till fem län utanför modellen		
- scenkonst		81,0
- museer		10,8
- konst- och kulturfrämjande		1,2
- arkiv		0,9
- film		1,9
- främjande hemslöjd		1,3
- bibliotek		3,0
Delsumma utanför modellen	234,3	100
Totalt hela landet	1 203	

Källa: Statens kulturråd

Av tabell 4.3 framgår att fördelningen av statliga medel 2012 mellan de sju ändamålen i stora delar ser liknande ut både inom och utanför modellen. Teater, dans, och musik tilldelas den största andelen statliga bidrag. Därefter följer området museer. Övriga fem områdens andel av medlen är betydligt mindre.

Utvärdering

Myndigheten för kulturanalys har i sin årsrapport, Kulturanalys 2013, i förkortad form redovisat tre delstudier om modellen. Dels en enkätstudie ställd till berörda aktörer, dels en intervju med samverkansrådets parter och

slutligen en fallstudie i två län, Jämtland och Kronoberg.

Av enkätstudien framgår att majoriteten av de svarande har en positiv inställning till modellen. Regionala aktörer är mer positiva än aktörer på lokal nivå. De fördelar som lyfts fram är att modellen bl.a. bidragit till ökad samverkan och dialog samt att kulturen har kommit högre upp på den politiska dagordningen. Det framkommer även viss kritik, bl.a. om att främst staten, men även landstingen, styr alltför mycket och att kraven på återrapportering är för höga.

Av intervjuerna med samverkansrådet drar Myndigheten för Kulturanalys bl.a. slutsatsen att samverkansrådet bör tydliggöra sin roll och sitt uppdrag.

Fallstudien av de två länen visar att modellen ännu inte har medfört några större förändringar av hur olika verksamheter prioriteras. En viss ökad betoning av tillväxtorienterade argument kan märkas samtidigt som institutionerna fortsatt får stort fokus.

Under våren 2013 har Myndigheten för Kulturanalys även presenterat en fördjupad utvärdering (Rapport 2013:2) om styrning, bidragsfördelning och uppföljning inom kultursamverkansmodellen. Rapporten visar bl.a. att statens roll är fortsatt stark men att det regionala och kommunala inflytandet ökar samt att regionala prioriteringar och variationer börjar slå rot. Vidare framgår att det ännu inte skett några större förändringar av hur de statliga bidragen fördelas inom och mellan regionerna, dock visar fördelningen av utvecklingsbidragen en större variation. Rapporten lyfter även fram behovet av att syftet med uppföljningen bör tydliggöras.

Sveriges Kommuner och Landsting har 2012 presenterat forskningsantologin *Under konstruktion tillsammans* med det svenska kulturpolitiska observatoriet Swecult. Antologin innehåller olika perspektiv på modellens genomförande. Antologin ger en mångfacetterad helhetsbild, men den lyfter fram att modellen börjat hitta sina former samt att det är positivt att den kulturpolitiska forskningen ökar.

Även branschorganisationen Svensk scenkonst har våren 2013 presenterat en rapport om kultursamverkansmodellen och scenkonstinstitutionerna. Av denna framgår bl.a. att institutionerna upplever att de fått minskad kontakt med de statliga myndigheterna, samtidigt som kontakten med de regionala besluts-

organen har ökat. Rapporten framhåller att detta ligger i linje med modellens syften.

Utvecklingsbidrag

Inom ramen för det statliga stödet till regionala och lokala kulturverksamheter kan Statens kulturråd lämna tidsbegränsade utvecklingsbidrag. Under 2012 har Kulturrådet fördelat totalt cirka 49 miljoner kronor i utvecklingsbidrag. I detta belopp ingår den förstärkning på 25 miljoner kronor per år som gäller 2012–2014. Drygt 42 miljoner kronor fördelades till verksamheter i de 16 län som ingick i modellen och 6,7 miljoner kronor till de fem län som stod utanför modellen.

Fördelningen av utvecklingsbidrag per konstområde 2012 framgår av tabell 4.4. Jämförelser kan inte göras med 2011 eftersom utfallet 2012 har en annan indelningsgrund än 2011.

Tabell 4.4 Fördelning av utvecklingsbidrag 2012

	Miljoner kronor	Andel i procent
Bibliotek, litteratur	1,2	2,5
Arkiv	0,5	1,0
Teater	6,3	12,9
Musikteater	2,1	4,4
Dans	4,0	8,2
Musik	6,6	13,5
Konst, bild, form	9,6	19,6
Museer	9,9	20,2
Konstområdesövergripande	8,7	17,7
Totalt	48,9	100

Källa: Statens kulturråd

I jämförelse med fördelningen inom ramen för kultursamverkansmodellens verksamhetsbidrag, se tabell 4.3, får museer och konst, bild och formområdena ett större genomslag inom utvecklingsbidragen. Scenkonsten, som tilldelades så mycket som 79 procent av modellens verksamhetsmedel 2012, får en mindre andel, 39 procent av utvecklingsbidragen.

Andelen utvecklingsbidrag som avser satsningar på barn och unga uppgick 2012 till cirka 24 procent, vilket är något lägre än 2011 då andelen uppgick till 32 procent.

Statens kulturråd framhåller i årsredovisningen för 2012 att antalet ansökningar som avser länsövergripande projekt hittills är relativt få.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att kultursamverkansmodellen 2012 och 2013 har fått ett fortsatt bra genomslag i hela landet, främst tack vare att 20 län nu ingår i modellen.

Länens regionala kulturplaner är viktiga strategiska underlag för regionala, lokala och nationella aktörer. Modellen bidrar till ökad samverkan och dialog samt till att kulturen förs högre upp på den regionala dagordningen.

Regeringen bedömer att de regionala kulturplanerna och modellen rymmer stora möjligheter att utveckla kulturens fria och obundna roll samt att bidra till att kulturen ska finnas på fler arenor i samhället. Landsting och kommuner samt Statens kulturråd och övriga berörda myndigheter bör fortsatt utveckla de möjligheter som modellen ger, när det gäller samverkan, kunskaps- och kompetensutveckling samt utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Regeringen vill särskilt betona vikten av samarbeten över både läns- och kommungränser. Sådana samarbeten kan stödjas både inom ramen för de länsvisa medlen och genom de tidsbegränsade utvecklingsbidrag som Kulturrådet ansvarar för att fördela.

Regeringen kommer också fortsatt att noga följa uppföljningar och utvärderingar av modellen. Uppföljningens betydelse för strategisk kunskapsinhämtning om modellen och dess bidrag till måluppfyllelsen av de kulturpolitiska målen bör tydliggöras. Ansvar för denna uppgift delas av Statens kulturråd och landstingen som har viktiga roller och uppgifter för uppföljningen av modellen.

4.4.4 Internationellt samarbete

Resultat

Europeiska Unionen

EU:s insatser ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns (film, tv och video) utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kulturpolitiken faller huvudsakligen under nationell behörighet, men vid behov kan EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

Arbetet har 2012 fortsatt i enlighet med arbetsplanen för kulturområdet för perioden 2011–2014. Den öppna samordningsmetoden

har varit ett viktigt arbetssätt och kommer så förbli under den kommande perioden.

År 2011 presenterade EU-kommissionen sitt förslag till stödprogram på kultur- och medieområdet för perioden 2014–2020, programmet Kreativa Europa. Programmet utgör en sammanslagning av de nuvarande kultur- och media-programmen och kommissionen gör en tydlig koppling till Europa 2020-strategin. De övergripande målen med programmet föreslås vara att värna och främja Europas kulturella och språkliga mångfald och att stärka den kulturella och kreativa sektorns konkurrenskraft för att på så sätt bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. Förhandlingarna i rådet kring programmets utformning har resulterat i en jämnare balans än i ursprungsförslaget mellan kulturens egenvärde och dess ekonomiska och andra mervärden i samhället. På initiativ av bl.a. Sverige har ett tydligare perspektiv på barn och unga införts i förslaget. Rådet beslutade i november 2012 om en s.k. partiell allmän inriktning – en politisk överenskommelse – för programmets huvudsakliga utformning. Överenskommelsen gjordes med reservation för att långtidsbudgeten inte var färdigförhandlad. Under våren 2013 inleddes förhandlingar mellan Europaparlamentet, kommissionen och rådet, lett av det irländska ordförandeskapet. Budgeten för programmet Kreativa Europa beräknas omfatta 1,46 miljarder euro för hela sjuårsperioden, vilket är en ökning med nio procent jämfört med innevarande programperiod.

Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet fick i respektive regleringsbrev för 2013 uppdraget att tillsammans med Stiftelsen Svenska Filminstitutet förbereda de svenska kontaktkontorens arbete och organisering inför det nya programmet. I den gemensamma rapporten framgår bl.a. att man föreslår att Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet delar på huvudansvaret.

Utformningen av programmet Kreativa Europa har dominerat arbetet i rådsarbetsgrupperna för kultur och audiovisuella frågor under 2012 och 2013.

Ett förslag om Europas kulturhuvudstad för åren 2020–2033 presenterades av kommissionen i juli 2012 och har därefter diskuterats av medlemsstaterna. Ett beslut fattades av rådet i maj 2013, vilket bl.a. innebär att nästa gång Sverige innehar Europas kulturhuvudstad är 2029.

Under 2012 antog rådet slutsatser om kulturpolitisk styrning (*cultural governance*), om digitalisering av och tillgång via internet till kulturellt material och digitalt bevarande samt om bättre internet för barn, vilka alla har välkomnats av Sverige.

Resultat för EU:s Mediaprogram återfinns under avsnitt 13.

Svenskt deltagande i EU:s kulturprogram

Statens kulturråd har, i egenskap av nationell kontaktpunkt för EU:s kulturprogram, under 2012 fortsatt arbetet med att främja ansökningar om bidrag från svenska kulturaktörer för samarbetsprojekt med andra europeiska parter. År 2012 beviljades 29 svenska aktörer bidrag, antingen som huvudsökande eller som medaktör, vilket framgår av tabell 4.5 nedan. Det totala bidragsbeloppet som de svenska aktörerna tog del av 2012 uppgick till 11,3 miljoner euro, vilket är det bästa utfallet för svensk del under hela programperioden.

Kulturprogrammet löper ut 2013 och kommer att följas av det nya kultur- och medieprogrammet Kreativa Europa 2014–2020.

Tabell 4.5 Svenskt deltagande i projekt finansierade av EU:s kulturprogram 2010–2012

	2010	2011	2012
Totalt antal aktörer	20	22	28
- varav huvudsökande	4	8	8
- varav medarrangör	16	14	20
Beviljade medel i miljoner euro	7,5	7,0	11,3

Källa: Statens kulturråd

Bidrag från EU:s strukturfonder och landsbygdsprogrammet

Under 2012 tilldelades svenska projekt med kulturanknytning totalt 409 miljoner kronor från strukturfondsprogrammen respektive från landsbygdsprogrammet. Under 2011 uppgick motsvarande belopp till 317 miljoner kronor.

Umeå – Europas kulturhuvudstad 2014

I budgetpropositionen för 2013 avsatte regeringen 75 miljoner kronor till Umeå kulturhuvudstad 2014, varav 37 miljoner kronor för 2013 och 38 miljoner kronor för 2014. Regeringen har även gett 22 statliga myndigheter och institutioner förnyade uppdrag att under 2013 samverka med och prioritera kulturhuvudstadsprojektet, något som innebär ytterligare statliga medel. Statens kulturråd har i uppdrag att beakta

kulturhuvudstadsåret i sin ordinarie bidragsgivning. Kulturrådet har hittills fördelat ca 12,4 miljoner kronor till kulturhuvudstadsåret, utöver de 37 miljoner kronor som regeringen beslutat om, enligt ovan.

Europarådet

Det slutförda reformarbetet med Europarådets organisation innebär för kulturområdets del att de tidigare två styrkommittéerna för kulturarv och landskap, samt för kultur sedan 2012 har ersatts av en gemensam kommitté för kultur, kulturarv och landskap (CDCPP). En ministerkonferens med tema främjandet av tillgång till kultur hölls i Moskva våren 2013. Resultatet av konferensen kommer att utgöra vägledning för Europarådets verksamhet på kulturområdet under perioden 2014–2015. Ministerkonferensen presenterade ett gemensamt uttalande som bl.a. betonar vikten av att värna kulturpolitik för främjande av yttrandefrihet och tillgång till kultur. Resultat för området medier och information återfinns under avsnitt 14.

Unesco

Genom Världsarvskommitténs beslut 2012 att föra upp Hälsingegårdar på världsarvslistan finns 15 världsarv i Sverige. Unescos världsarvslista upptar 962 kultur- och naturområden.

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar befäster parternas rätt och skyldighet att föra en nationell kulturpolitik till stöd för kulturell mångfald. Den verkar för ökat internationellt kulturutbyte och ökad kulturell mångfald. Sverige är ledamot i regeringskommittén för konventionen 2011–2014.

Statens kulturråd, som är nationell kontaktpunkt för konventionen och som representerar Sverige i regeringskommittén, redovisade 2012 (Ku2012/1305) sitt uppdrag att som samordnande myndighet utveckla arbetet med att tillämpa konventionen i Sverige. Uppdraget genomfördes i samverkan med Svenska Unesco-rådet. Av redovisningen framgår att Statens kulturråd avser att utveckla funktionen som nationell kontaktpunkt, informationsarbetet om konventionen och arbetet med att öka samverkan mellan kulturpolitiken och biståndspolitiken. Kulturrådet konstaterar också att kultursamverkansmodellen ger stora möjligheter för den nationella kulturpolitiken att ytterligare utveckla mångfaldskonventionens intentioner.

I samband med ratificeringen av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet gav regeringen Institutet för språk och folkminnen i uppdrag att, som samordnande myndighet, utveckla arbetet med tillämpningen av konventionen. Myndigheten lämnade en delrapport (dnr Ku2012/1107) i juni 2012 och en slutrapport kommer att lämnas i februari 2014. För uppdraget har myndigheten tillförts 1,5 miljoner kronor per år under åren 2011–2013 till särskilda projektsatser och åtgärder som gäller det immateriella kulturarvet.

Nordiska ministerrådet

Ministerrådet för kultur ansvarar för det näst största insatsområdet i det officiella nordiska samarbetet. Under 2012 beslutades om en ny strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020, med övergripande mål inom fem särskilt prioriterade teman: Det hållbara Norden, Det kreativa Norden, Det interkulturella Norden, Det unga Norden och Det digitala Norden. Strategin ska tjäna som styrdokument för aktuella nordiska institut, hus och organisationer som får stöd från Nordiska ministerrådet. Strategin ska konkretiseras i verksamhetsmål och återrapporteringar, liksom i budgettexter, strategiska satsningar och respektive lands ordförandeskapsprogram.

Sverige är ordförande i Nordiska ministerrådet under 2013 och har i sitt sektorprogram för kultur och medier valt att lyfta fram bl.a. barns och ungas rätt till kultur. Läsfrämjande för barn och unga samt frågor om mediekunnighet och den digitala tekniken är centrala teman i detta arbete.

Nordiska rådets nya pris för nordisk barn- och ungdomslitteratur utgör en viktig del i det lyft för barn- och ungdomslitteratur som de nordiska kulturministrarna beslutade om 2012. I lyftet ingår också utökat översättningsstöd, aktiviteter under den nordiska biblioteksveckan, skrivarkurs för barn och unga samt nätverksaktiviteter. Nordens hus i Reykjavik är utsett till prissekretariat och koordinator för lyftet.

Kulturfestivalen Nordic Cool

The John F. Kennedy Center for the Performing Arts i Washington D.C. bjöd för 2013 in Norden som temaregion för sin återkommande internationella kulturfestival. De nordiska länderna och Nordiska ministerrådet gav stöd till genomförandet. Under den månadslånga festivalen, Nordic Cool, deltog 750 nordiska kultur-

skapare. Festivalen lockade drygt 200 000 besökare till teater- och dansföreställningar, konserter, utställningar, filmvisningar, seminarier m.m. Nordic Cool blev på så sätt ett unikt tillfälle för främjande av nordisk kultur och kulturutbyte.

Analys och slutsatser

Det nya och nu sammanslagna kultur- och mediaprogrammet Kreativa Europa och dess närmare utformning kommer att slutförhandlas under hösten 2013. Programmet har en tydligare profil med inriktning på kulturella och kreativa näringar. Den totala budgeten 2014–2020 beräknas till 1,46 miljarder euro. Detta innebär en förstärkning med nio procent jämfört med budgeten för nuvarande programperiod. Regeringen bedömer att det nya programmet har en ändamålsenlig utformning.

Det är positivt att svenska aktörer i ökad grad har sökt och beviljats medel från EU:s kulturprogram. Det är angeläget att berörda myndigheter fortsätter att främja ansökningar från svenska aktörer inom ramen för det nya kultur- och mediaprogrammet Kreativa Europa.

Nordiska ministerrådets strategi för kultursamarbetet 2013–2020 har mottagits väl och bidrar till samarbetets kontinuitet och fokus. De fem temana visar på utmaningar där kultursamarbetet kan generera särskild nordisk nytta. Lyftet för nordisk barn- och ungdomslitteratur förstärker samarbetets insatser för läsning och för barns och ungas rätt till kultur, vilket är i linje med både de kulturpolitiska målen och med regeringens prioriteringar. Sverige bör fortsatt vara drivande i att göra det nordiska samarbetet mer modernt, effektivt och ändamålsenligt.

4.4.5 Kulturlivets internationalisering

Resultat

Regeringens kulturpolitik främjar internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan. Samtliga myndigheter på kulturområdet har i uppgift att integrera ett internationellt och interkulturellt perspektiv i sina verksamheter. Myndigheterna har utvecklat sina internationella kontakter och det internationella kulturutbytet har ökat. Globaliseringen har lett till

att kulturen har fått en allt större roll i relationsskapandet med andra länder. Diskussionen om kulturdiplomati och dess ökande betydelse syns alltmer såväl i Sverige som inom EU. En relaterad trend kan noteras i det faktum att vissa länder satsar allt mer på att etablera nationella kulturinstitut i andra länder.

Statens kulturråd främjar internationalisering

Statens kulturråd har, i den instruktion som trädde i kraft under 2012, fått ett förtydligat och breddat uppdrag att främja internationaliseringen inom hela kulturområdet.

Kulturrådet har även, liksom andra kulturmyndigheter, i uppdrag att integrera ett internationellt och interkulturellt perspektiv i hela sin verksamhet, vilket bl.a. betyder att bidragsansökningarna ska omfatta och bedömas utifrån internationella och interkulturella aspekter. Därutöver lämnar Kulturrådet bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete inom scenkonst samt bild och formområdet, dvs. till turnéer, gästspel m.m. Av tabell 4.6 nedan framgår hur bidragsgivningen 2010–2012 har fördelats på olika konstområden.

Tabell 4.6 Kulturrådets bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete 2010–2012

Tusental kronor			
Konstområde	2010	2011	2012
Teater, dans och musik	12 736	5 967	7 718
Bild och form	2 041	1 884	1 914
Konstområdesövergripande verksamhet	2 276	2 874	1 164
Totalt	17 053	10 725	10 766

Källa: Statens kulturråd

Tabellen ovan visar att scenkonstområdet har tilldelats en stor andel av bidragsmedlen. År 2010 låg det totala beloppet högre än 2011 och 2012 beroende på en tidsbegränsad förstärkning på 10 miljoner kronor per år under 2008–2010.

Kulturrådet fördelar även bidrag till internationellt litteratursamarbete, vilket framgår av tabell 4.7 nedan. Totalt uppgick stödet 2012 till ca 4,7 miljoner kronor. Det nordiska översättningsstödet finansieras av Nordiska ministerrådet.

Tabell 4.7 Kulturrådets bidrag till internationellt litteratursamarbete

Tusental kronor			
	2010	2011	2012
Internationellt översättningsstöd	3 488	3 587	2 958
Nordiskt översättningsstöd	1 154	781	514
Litterära projekt/evenemang i utlandet	704	1 052	1 193
Totalt	5 346	5 420	4 665

Källa: Statens kulturråd

Stödet till internationellt litteratursamarbete har minskat något 2010–2012, men minskningen beror huvudsakligen på minskat stöd från Nordiska ministerrådet för nordiska översättningar.

Under 2012 har Kulturrådet fördelat bidrag till tolv nya projekt inom satsningen Aktörs-samverkan, som finansieras av Sida med totalt 24 miljoner kronor 2011–2013. Satsningen ska bidra till kultursamarbeten som bekämpar fattigdom och främja en demokratisk samhällsutveckling i sex utvalda utvecklingsländer.

Kulturrådet har 2012 även arbetat med förberedelser inför kulturfestivalen Nordic Cool och scenkonstmässan APAP i New York som ägde rum i början av 2013, och som involverade både myndigheter och kulturutövare. Betydande förberedelser ägde 2012 även rum inför världens största barnboksmässa i Bologna 2013, där Sverige var hedersgäst.

De utsända kulturråden

Kulturrådets övergripande uppgift är att främja kulturutbytet med stationeringslandet och stimulera den kulturella dialogen. Regeringen utser, och Kulturdepartementet är ansvarig huvudman, för de utsända kulturråd som finns stationerade vid Sveriges ambassader i Berlin, London, Moskva, Peking och Washington samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Chefen för Svenska kulturhuset i Paris är samtidigt också kulturråd vid Sveriges ambassad i Paris men tillhör organisatoriskt UD/Svenska institutet.

Mellan åren 2009 och 2012 fanns en kulturrådstjänst placerad vid ambassaden i Belgrad. I samband med att det dåvarande kulturrådet slutade togs en publikation fram där erfarenheterna av att arbeta med kultursamarbeten i Serbien

summeras.¹ Ett omfattande arbete bedrevs vid ambassaden i Belgrad bl.a. med att lyfta in ett barn- och ungdomsperspektiv i kultursammanhang.

Samtidigt har en ny kulturrådstjänst inrättats 2013, vid generalkonsulatet i Istanbul, Turkiet.

Under 2012 har samtliga kulturråd uppmärksammat minnesåren över de internationellt kända svenskarna August Strindberg och Raoul Wallenberg genom att arrangera seminarier och utställningar.

Verksamheten har under 2012 även till stor del haft fokus på frågor som anknyter till de kulturella och kreativa näringarna som Sverige de senaste åren haft stora framgångar med ur ett internationellt perspektiv, exempelvis inom litteratur-, film- och modeområdet.

I Washington har arbetet under 2012 till stor del fokuserats på att förbereda den nordiska kulturfestivalen Nordic Cool. I samband med festivalen arrangerade ambassaden nordiska ministermöten, liksom seminarier, utställningar och workshops.

Bland större satsningar under 2012 kan bl.a. nämnas utställningen Building Blocks i Berlin där barn och ungdomar fick delta i bygg- och stadsplaneringsprocessen i syfte att skapa samtal om samhällsutvecklingsfrågor.

Kulturråden skriver kontinuerligt om sin verksamhet i kulturrådsbloggen, på regeringens webbplats, där kulturintresserad allmänhet kan ta del av kulturrådens arbete (blogg.kulturdep.se).

Analys och slutsatser

Det svenska kulturlivets utveckling och livskraft är beroende av internationellt utbyte och samarbete. I utlandet är Sverige i dag förknippat med framgångar inom det kulturella området, inte minst inom de så kallade kulturella och kreativa näringarna. Men för att lyckas nå ut behöver goda förutsättningarna för den konstnärliga kärnverksamheten finnas. Det handlar om att föra en stark och tydlig kulturpolitik.

Kulturråden fungerar som en länk för att hjälpa kulturutövare med internationella kontakter såväl mellan institutioner som mellan de fria kulturliven i olika länder. Regeringen bedömer därmed att de utsända kulturråden utgör en betydelsefull del i det integrerade Sverigefrämjandet. Kulturrådets verksamhet är av stor betydelse för det svenska kulturlivets internationella kontakter.

Statens kulturråds verksamhet för ökad internationalisering och interkulturellt utbyte är av strategisk betydelse för hela kulturområdet. Regeringen bedömer att myndighetens bidragsgivning och övriga främjande insatser på området bidrar till att stärka kulturlivets internationalisering. Regeringen bedömer vidare att det är angeläget att statliga myndigheter tydliggör och utvecklar sin samverkan inom det internationella området, så att statens insatser gagnar både kulturskaparnas verksamhetsutveckling och publiken. Internationella och interkulturella perspektiv bör också integreras i högre grad.

4.4.6 Kulturella och kreativa näringar

Resultat

Den svenska handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar avslutades i och med utgången av 2012. Handlingsplanen har genomförts av flera olika nationella myndigheter och organisationer inom kultur- och näringsområdet. Tillväxtverket har haft en koordinerande och samverkande roll för flera av de uppdrag som ingått.

Handlingsplanen har bl.a. bidragit till att frågorna fått ökat genomslag på regional nivå där flera utvecklingsverksamheter pågår. Samtliga regioner har utarbetat strategiska planer eller program för kulturella och kreativa näringar. Detta kan även avläsas i de regionala kulturplanerna som länen tagit fram inom ramen för kultursamverkansmodellen. Strategierna ser olika ut och utgår från respektive regions förutsättningar. I flera strategier finns också kopplingar till kulturarv och turism.

Regeringen tillsatte också ett Råd för kulturella och kreativa näringar som lämnade sina rekommendationer i december 2012. Rådet har fört en nära dialog med olika branschorganisationer inom området kulturella och kreativa näringar och konstaterar behov av sam-

¹ This is not a report – Cultural Exchange Sweden/Serbia 2009–2012 (Nätverkstan 2012).

ordning i vissa gemensamma frågor. Rådet konstaterar att det finns potential för att utveckla samarbetsformer inom kulturella och kreativa näringar kring frågor som bl.a. digitalisering, finansiering, immaterialrättsliga frågor, försäkringslösningar och nya affärsmodeller, vilket skulle gynna näringens utveckling.

Inom det Nordiska ministerrådet har projektet KreaNord fortsatt under det norska ordförandeskapet för att utveckla kunskap och verktyg som kan främja kulturella och kreativa näringar, bygga nätverk och profilera Norden som en kreativ region. Beslut har även tagits om fortsatt verksamhet för KreaNord under 2013–2014.

Inom EU står arbetet med det föreslagna programmet Kreativa Europa 2014–2020 i centrum. Programmet har en tydlig inriktning mot de kulturella och kreativa näringarna. Programförslagets närmare utformning och omfattning är under förhandling och beräknas vara slutförhandlad under 2013.

Analys och slutsatser

Från och med 2014 kommer de kulturella och kreativa näringarna att få ökad betydelse inom ramen för EU:s kommande kultur- och media-program Kreativa Europa. I Sverige visar flertalet regionala kulturplaner inom ramen för kultursamverkansmodellen att frågorna fått fäste och aktivt kommer att drivas vidare.

En utvärdering och analys av handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar och rådets rekommendationer skulle skapa goda förutsättningar att långsiktigt ta tillvara det utvecklingsarbete som gjorts. Vidare finns behov av att utveckla statistik och kunskap om de kulturella och kreativa näringarna som bör kopplas till det arbete som sker inom EU för att utveckla de kulturella och kreativa näringarna.

4.4.7 Myndigheten för kulturanalys omvärldsbevakning, utvärderingar och analyser av kulturområdet

Resultat

Under 2012, som var Myndigheten för kulturanalys andra verksamhetsår, har myndigheten presenterat fyra publikationer med analyser som

rör kultursamverkansmodellen, samhällets utgifter för kultur, en första statistikrapport om museer samt även en publikation om förutsättningar för att utveckla kvantitativa och kvalitativa indikatorer för utvärdering av kulturpolitik. En utvärdering av Skapande skola påbörjades 2012 och kommer att publiceras under 2013.

Under 2012 övertog Kulturanalys även det formella ansvaret från Statens kulturråd för den officiella kulturstatistiken som omfattar samhällets kulturutgifter, museer, kulturmiljö och studieförbund. En kartläggning av utvecklingen vad gäller perspektiven mångfald, jämställdhet och tillgänglighet har påbörjats och kommer att fortsätta under 2013.

Analys och slutsatser

Myndigheten har ägnat stor kraft åt utvärderingen av kultursamverkansmodellen. Regeringen bedömer att utvärderingarna ger ett värdefullt underlag för ökad kunskap om uppnådda effekter av det hittillsvarande arbetet med samverkansmodellen. Mer övergripande bedömer regeringen att myndighetens verksamhet utvecklas väl för att ge kvalitativa och kvantitativa underlag om centrala delar av kulturpolitiken och dess effekter.

4.4.8 Forskning inom kulturområdet

Resultat

Staten ger stöd till forsknings- och utvecklingsarbete inom kultursektorn. År 2012 uppgick stödet till ca 36 miljoner kronor via anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet*. Medlen används för projekt inom de centrala museernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnens ansvarsområden. Vidare används medlen för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Statens kulturråd fördelar den del av anslaget som används till forskning och utveckling vid centrala museer. År 2012 fördelades ca 3,5 miljoner kronor till sammanlagt nio olika projekt vid Arkitekturmuseet, Statens försvarshistoriska museer, Nordiska museet, Statens historiska museer, Statens museer för världs-

kultur, Statens musikverk och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde. Flera av projekten berör museivetenskapliga frågeställningar, medan andra belyser de egna samlingarna ur nya perspektiv.

Riksarkivet är en central del av forskningens infrastruktur, särskilt på det humanistiska området. Myndigheten samverkar nationellt och internationellt med forskare inom flera vetenskapsområden. Under 2012 har ett redaktionsråd tillsatts för att samordna Riksarkivets vetenskapliga utgivning och säkra dess kvalitet. Myndigheten har även utsett en vetenskaplig samordnare, som fått i uppdrag att utreda det långsiktiga FoU-arbetet.

Riksantikvarieämbetet har fr.o.m. 2012 ett nytt FoU-program för kulturmiljöområdet 2012–2016 med sex forskningsteman: Kulturarvets betydelse, Tillståndet för kulturarvet, Förutsättningar för kulturarvsarbetet, Samverkan och dialog med andra aktörer och civila samhället, Kulturarvsinformation och Styrmedel. År 2012 fördelades 13,1 miljoner kronor till sammanlagt 35 mottagare. Liksom tidigare år gick den största andelen av anslaget till projekt vid universitet och högskolor.

Institutet för språk och folkminnen bedriver forskningsverksamhet i olika projekt inom områden som dialekter, folkminnen, namn, svensk och allmän språkvård samt minoritetsspråk. Flera projekt sker i samverkan med andra arkiv samt med universitet och högskolor. Under 2012 har forskningens andel av myndighetens samlade resurser ökat vilket överensstämmer väl med institutets mål att stärka sin forskningsprofil.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forskningsverksamhet. Museet är erkänt som en av landets främsta institutioner för forskning om biologisk och geologisk mångfald samt spelet mellan naturmiljö och människa. Under 2012 beviljades museets forskning sammanlagt 50 miljoner kronor i externa bidrag, vilken är den största summan hittills för ett enskilt år. Museets position som ledande inom mikroanalys har stärkts ytterligare genom att Vetenskapsrådet 2012 beslutat att stödja bildandet av ett mikroanalytiskt centrum vid museet.

Regeringen har de senaste åren bedömt att kulturinstitutionerna generellt sett har ett gott samarbete med universitet och högskolor, men att det ändå finns behov av att stärka samverkan

mellan kulturområdet och relevanta forskningsdiscipliner. Mot den bakgrunden arrangerade Kulturdepartementet våren 2012 ett seminarium med temat Forskningssamverkan mellan akademi och kulturinstitutioner – utmaningar och möjligheter. Syftet med seminariet var att inspirera till en stärkt samverkan genom goda exempel och erfarenhetsutbyten. Intresset för seminariet var stort, både från akademiskt håll och från kultursektorn. Dokumentation från seminariet finns tillgänglig på regeringens webbplats.

Forskning inom kulturområdet stöds även via Vetenskapsrådet (utgiftsområde 16), som årligen fördelar 25 miljoner kronor till kultur- och kulturarvsforskning och 25 miljoner kronor till konstnärlig forskning. Vetenskapsrådets stöd öppnar upp för ytterligare samverkan mellan universitetsforskare och kulturinstitutioner. Även andra forskningsfinansiärer som t.ex. Riksbankens jubileumsfond och Kungliga vitterhetsakademien har stor betydelse som stöd för forskningen inom kulturområdet.

Analys och slutsatser

Kulturinstitutionernas möjlighet att efterfråga, värdera och implementera forskning i sin verksamhet är grundläggande för deras förmåga att förmedla kunskap till olika intressenter. Forskningen inom kulturområdet bidrar både till kulturområdets utveckling och till en ökad insikt om kulturen och kulturarvets värde i samhällsutvecklingen.

Resultaten visar att de kulturinstitutioner som får del av anslag 1:4 generellt sett har en god förmåga att i hög konkurrens erhålla externa forskningsmedel, vilket är en god indikator på en forskningsverksamhet av hög kvalitet. Även i betänkandet Kvalitetssäkring av forskning och utveckling vid statliga myndigheter (SOU 2012:20) framgår att de statliga myndigheterna inom kulturområdet som ingick i undersökningen generellt sett håller en hög nivå i kvalitetssäkringen av sin forskningsverksamhet.

Vidare redovisar kulturinstitutionerna ett gott samarbete med universitet och högskolor i sin forskningsanknutna verksamhet.

Regeringen bedömer att kulturinstitutionerna som får del av anslag 1:4 överlag har en god forsknings- och utvecklingsverksamhet som

leder till en stärkt kunskapsuppbyggnad och utveckling inom kulturområdet.

4.4.9 Kultur och hälsa

Resultat

Under 2012 har Statens kulturråd fortsatt arbetet med uppdraget att öka kunskapen på området kultur och hälsa. På Kulturrådets webbplats publiceras artiklar och goda exempel på verksamhet och arbetsmetoder inom området kultur och hälsa.

Regeringen gav i slutet av 2011 Statens kulturråd i uppdrag att göra en samlad översyn av det pågående arbetet med kultur för äldre inom sjukvård och omsorg. Samtidigt fick Kulturrådet i uppdrag att fördela 30 miljoner kronor från anslag 4:5 utgiftsområde 9, för att främja äldre människors delaktighet i kulturlivet genom såväl kulturupplevelser som eget skapande i gemenskap med andra. I oktober 2012 förstärktes satsningen med ytterligare 10 miljoner kronor. Sammanlagt 24 bidrag betalades ut under 2011. Under 2012 erhöll 14 av dem som tidigare beviljats medel kompletterande bidrag. En ny sökande, Norrbottens läns landsting beviljades också bidrag. Söktrycket var högt och visar på ett stort intresse från vård- och omsorgssektorn för att utveckla verksamhetsområdet.

Satsningen utvärderas av en extern aktör och en rapport ska lämnas till Regeringskansliet senast den 31 december 2013. Den ska spridas till vård- och omsorgssektorn samt till kultursektorn i syfte att bidra till kunskap om hur kulturen kan komplettera traditionella metoder inom vård och omsorg. En nordisk konferens kommer även att hållas i samband med att rapporten offentliggörs.

Nordiska ministerrådet har våren 2013 beslutat om ett ettårigt projekt med syfte att kartlägga insatserna på området kultur och hälsa i de nordiska länderna. Projektet ska även kartlägga nordisk och internationell forskning på området samt identifiera framtida behov.

Analys och slutsatser

Genom en ökad samverkan med andra verksamhetsområden som exempelvis äldreomsorg och

folkhälsa, tydliggörs hur kulturen kan bidra till personlig utveckling, höjd livskvalitet och välbefinnande. Regeringen avser att fortsatt följa utvecklingen på området.

4.4.10 Jämställdhet

Resultat

Samtliga myndigheter och institutioner på kulturområdet ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter. Därutöver har regeringen initierat särskilda satsningar genom att under 2011–2014 rikta sammanlagt 18,5 miljoner kronor till musik-, musei-, film- och medieområdet. Resultat av arbetet med jämställdhetsinsatserna redovisas under respektive verksamhetsområde.

Effekter av satsningarna är bl.a. att medvetenheten om jämställdhetsfrågorna har ökat, att strategier och insatser bättre har kunnat preciseras och målgruppsanpassas, att flera jämställdhetsprojekt har genomförts med goda resultat och att debatten varit stor i medierna. Könsfördelningen inom t.ex. scenkonstområdet har blivit jämnare under senare år. Att erbjuda kvinnor chefsutbildningar har visat sig effektivt för att åstadkomma en förändring. Svensk scenkonst har i detta syfte tagit fram ett ettårigt ledarskapsprogram för kvinnor i musiklivet.

Läsning är ett område där könsroller påverkar våra beteenden. Forskning visar att flickors läsintresse är större än pojkars, att färre pojkar än flickor läser böcker och att flickor har en betydligt bättre läsförståelse än pojkar (SOU 2012:65). Forskning visar också att pojkars beslut att inte läsa påverkas av kamrater och av sociala normer om vad som ingår i att vara manlig. Se vidare avsnitt 6 Litteraturen, läsandet och språket.

För att öka läsfärdigheten och läslusten hos barn och ungdomar fick Statens kulturråd under 2013 i uppdrag av regeringen att genomföra en läsfrämjandesatsning. Uppdraget innebär att idrottsföreningar ska samverka med bibliotek för att göra litteratur mer tillgänglig för idrottande pojkar och flickor. Senast den 1 mars 2015 ska Statens kulturråd lämna en slutrapport om det genomförda uppdraget till Regeringskansliet.

För att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter har regeringen startat ett utvecklingsprogram där bl.a.

Konstnärsnämnden och Statens musikverk deltar. Syftet med programmet är att myndigheterna ska fungera som piloter och utgöra goda exempel på hur jämställdhetsintegrering bidrar till uppfyllelsen av de jämställdhetspolitiska målen. Göteborgs universitet har fått i uppdrag att stödja myndigheternas planering och genomförande samt att sprida lärande exempel till fler myndigheter via webbportalen Jämställ.nu (U2013/377).

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att insatserna på området har bidragit till ett omfattande jämställdhetsarbete inom stora delar av kulturområdet. Utvecklingen går åt rätt håll. Men fortsatt jämställdhetsarbete är fortfarande nödvändigt inom flera konstområden, till exempel inom musikområdet. Insatser behöver göras på såväl statlig, som regional och kommunal nivå, samt inom varje berörd bransch och konstart. Statens insatser för att stimulera barn att läsa är särskilt angelägna. Se avsnitt 6 Litteraturen, läsandet och språket.

4.4.11 Funktionshinderspolitik

Resultat

Under 2013 presenterade Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam, rapporten Hur är läget? En uppföljning av funktionshinderspolitiken 2013. Uppföljningen visar att personer med funktionsnedsättning i lägre utsträckning än andra deltar i kulturverksamheter och kulturevenemang. Cirka 54 procent av de som har någon form av funktionsnedsättning besöker ett museum, en teaterföreställning, en konsert eller något liknande evenemang minst en gång om året, jämfört med 68 procent av övriga befolkningen.

Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet är sektorsansvariga myndigheter inom kulturområdet med uppgift att vara samlande, stödjande och pådrivande i arbetet för att nå de funktionshinderspolitiska målen på kulturområdet.

Statens kulturråd har under 2012 följt upp de funktionshinderspolitiska målen på kulturområdet. Tabell 4.8 nedan visar att andelen

bidragsmottagande kulturaktörer som har eller har påbörjat en handlingsplan för ökad tillgänglighet var 82 procent och de som helt eller delvis inventerat enkelt avhjälpna hinder var 89 procent 2012. Dock anger endast 17 procent av kulturaktörerna att de fullständigt åtgärdat enkelt avhjälpna hinder i sin verksamhet. Vidare framgår att 45 procent av kulturinstitutionerna har en webbplats med information om tillgängligheten i de publika delarna av lokalerna.

Tabell 4.8 Kulturinstitutioners arbete för ökad tillgänglighet 2012 (inom Statens kulturråds bidragsgivning)

Andel (procent)	2012
Har eller har påbörjat en handlingsplan	82
Inventerat enkelt avhjälpna hinder helt eller delvis	89
Åtgärdat enkelt avhjälpna hinder	17
Till stor del åtgärdat enkelt avhjälpna hinder	47
Information finns på webbplats om tillgänglighet	45

Källa: Statens kulturråd

Även Riksantikvarieämbetet har följt upp de funktionshinderspolitiska målen på kulturmiljöområdet. Uppföljningen har riktat sig till kulturmiljöenheterna på alla 21 länsstyrelser och till samtliga läns museer. Resultatet visar att det fortsatt finns stora utvecklingsbehov vad gäller tillgänglighetsfrågor.

Handisam har inom ramen för sitt uppdrag 2012 följt upp hur de statliga myndigheterna arbetar med tillgänglighet. Resultatet visar en variation av hur de 19 statliga kulturinstitutionerna uppfyller kraven på grundläggande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning, se tabell 4.9 nedan. Nivån 13 poäng innebär att myndighetens verksamhet, information och lokaler uppfyller kraven på grundläggande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Tabell 4.9 Statliga kulturmyndigheters grundläggande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning 2012

Maxpoäng 13	2012
Talboks- och punktskriftsbiblioteket (Myndigheten för tillgängliga medier)	12
Statens kulturråd	11
Statens försvarshistoriska museer	11
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	11
Forum för levande historia	10
Arkitekturmuseet (Statens centrum för arkitektur och design)	9
Institutet för språk och folkminnen	9
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Hallwylska museet	8
Naturhistoriska riksmuseet	8
Riksutställningar	8
Moderna museet	7
Riksarkivet	7
Statens museer för världskultur	7
Konstnärsnämnden	6
Statens historiska museer	6
Riksantikvarieämbetet	4
Statens konstråd	4
Statens maritima museer	- ¹
Statens musikverk	-

Källa: Handisam

¹ Ett "-" innebär att uppgift saknas.

De flesta kulturinstitutionerna presterar enligt undersökningen bättre vad gäller fysisk tillgänglighet till lokaler än vad den övergripande bedömningen visar. Åtta av tio statliga museer har enligt Handisam åtgärdat alla hinder i den fysiska miljön i samtliga av sina publika lokaler.

Statens kulturråd och Riksantikvarieämbetet har 2012 initierat ett samråd med de nationella funktionshindersorganisationerna Lika Unika, HSO, DHR och Nätverket Unga För Tillgänglighet i syfte att förbättra och utveckla myndigheternas arbete med frågorna.

Genom de uppföljningsföreskrifter och riktlinjer som Statens kulturråd 2012 har tagit fram i dialog med regionala aktörer, ska uppföljningen av bidragsgivningen inom ramen för kultur-samverkansmodellen bl.a. omfatta tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Statens kulturråd har i sitt regleringsbrev för 2013 även fått i uppdrag att kartlägga hur tekniska lösningar kan användas för att öka tillgängligheten till kultur för personer med funktionsnedsättning. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2014.

Regeringen överlämnade i april 2013 ett förslag till ny bibliotekslag till riksdagen (prop. 2012/13:147). Bibliotekens uppdrag att ägna särskild uppmärksamhet åt vissa prioriterade grupper – däribland personer med funktionsnedsättning – förtydligas och utvidgas till hela det allmänna biblioteksväsendet.

Ytterligare resultat av arbetet med funktionshinderspolitiken redovisas under respektive verksamhetsområde.

Analys och slutsatser

I de kulturpolitiska målen anges att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. En rad insatser har genomförts de senaste åren för att nå målen och tillgänglighetsaspekten har integrerats i de flesta statliga kulturmyndigheter. Statens kulturråd aviserar att myndigheten inför bidragsbeslut 2014 kommer att lägga särskild vikt vid om berörda kulturinstitutioner har en handlingsplan för tillgänglighet. Samtliga 20 län som fr.o.m. 2013 ingår i kultur-samverkansmodellen har angett att de nationella delmål som har ställts upp på kulturområdet ska följas.

Kulturområdet är ett av de få politikområden där Handisam bedömer att de funktionshinderspolitiska delmålen på området kommer att vara uppnådda 2016. Regeringen bedömer att tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning till kulturområdet har förbättrats under den senaste tioårsperioden, men att det ännu återstår mycket att göra.

4.4.12 Det civila samhället

Resultat

Kulturpolitiken ska ha ett medborgarperspektiv vilket förutsätter en samverkan och ett samspel mellan statlig, regional och lokal nivå. Det frivilliga engagemanget växer sig allt starkare. Exempel på verksamheter som engagerar det civila samhället inom kulturområdet är Riksteatern, Sveriges hembygdsförbund, Våra Gårdar och Folkets hus och parker. Arbetslivsmuseer bedrivs till stor del av ideella krafter och samverkar nära med centralmuseet Arbetets museum.

Statens samverkan med det civila samhället har under 2012 ytterligare stärkts inom ramen för bl.a. kultursamverkansmodellen där det civila samhällets roll och betydelse lyfts fram. Partsgemensamt forum är en arena där regeringen och ett antal ideella organisationer diskuterar villkoren för det civila samhället. Vid diskussionerna har bl.a. kultursamverkansmodellen lyfts fram som en bra metod för det civila samhällets inflytande.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att statens samverkan med det civila samhället har stor betydelse både för den utövande kulturen och för kulturarvsområdet och bidrar till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås. Regeringen anser att det är fortsatt viktigt att formerna för dialog mellan det civila samhället, kommunerna, landstingen och staten utvecklas, bl.a. inom ramen för kultursamverkansmodellen.

4.4.13 Kulturbryggan

Resultat

Kommittén Kulturbryggans försöksverksamhet med bl.a. bidragsgivning till förnyelse och utveckling inom kulturområdet har förlängts till att omfatta även 2013.

Kulturbryggans bidragsgivning 2011–2012 framgår av tabell 4.10 nedan. Minskningen av antalet ansökningar beror bl.a. på att antalet utlysningar av stödet minskade under året.

Tabell 4.10 Kulturbryggans bidragsgivning 2011–2012

	2011	2012
Totalt antal ansökningar	1 251	630
Andel bifall (procent)	12	16
Total medfinansiering (mnkr)	42,9	31,7
– varav andel icke offentlig (procent)	37	54

Källa: Kulturbryggan

Kommittén har i sitt delbetänkande Att angöra en kulturbrygga (SOU 2012:16) föreslagit att verksamheten fortsättningsvis bör bedrivas i egen myndighetsform. Delbetänkandet remitterades under hösten 2012. Flertalet remissinstanser är positiva till Kulturbryggans verksamhet men anser inte att verksamheten bör

drivas vidare som egen myndighet, utan att verksamheten bör kunna drivas inom ramen för en befintlig myndighet.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Kulturbryggans verksamhet har stor betydelse för förnyelse och utveckling inom kulturområdet. Genom Kulturbryggans bidragsgivning och uppdrag om att främja en breddad finansiering av kulturområdet, kan kulturverksamheter med nya och innovativa idéer utvecklas.

Regeringen bedömer att den pågående försöksverksamheten bör förlängas till utgången av 2014.

4.4.14 Nationella minoriteters kultur

Resultat

Under 2012 har regeringen beslutat om en ny instruktion för Statens kulturråd som trädde i kraft den 1 augusti 2012. I instruktionen framgår bl.a. att myndigheten särskilt ska verka för konstnärlig och kulturpolitisk utveckling inom verksamheter som rör det samiska folkets och övriga nationella minoriteters kultur.

Förtydligad styrning om stöd till minoriteterna har även förts in i den förordning (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål som trädde i kraft den 1 januari 2013. Av förordningen framgår att statsbidrag får lämnas till nationella minoriteters kulturverksamhet om verksamheten är av nationell kulturpolitisk betydelse. Kulturrådet lämnar bidrag till utgivning av litteratur på de nationella minoritetsspråken och litteratur på svenska som bedöms ha betydelse för de nationella minoriteterna.

Kulturrådet fördelade 2012 ca 9,5 miljoner kronor till nationella minoriteters kultur, vilket är i nivå med utfallet för 2011. Bidragen lämnas till olika konst- och kulturområden.

Bidraget till samisk kultur fördelas även av Sametinget, vars bidragsgivning 2012 uppgick till ca 14,2 miljoner kronor. Bidraget används för verksamhet med en samisk bibliotekskonsulent och för bidrag till Sámi Teáther (Giron Sámi Teáther) samt till bidrag inom samiskt konst- och kulturliv.

I Kulturrådets beslut om länsvis bidragsfördelning inom ramen för kultursamverkansmodellen framgår att landstingen bör beakta lagen (2009:724) om de nationella minoriteterna och minoritetsspråk.

För att fira de första romernas ankomst till Sverige för 500 år sedan arrangerade Kulturrådet den 12 mars 2012 på regeringens uppdrag en konferens om romsk kultur och historia.

jämförelser 2011–2012 inte fullt ut kan göras med tidigare års utfall.

Analys och slutsatser

Regeringen har tydliggjort att de nationella minoriteternas kultur ska beaktas i kulturpolitiken. Även genomförandet av kultursamverkansmodellen skapar större möjligheter för nationella minoriteters kulturverksamhet på regional nivå. Inför 2013 kunde Statens kulturråd t.ex. se en höjning i både medvetande- och ambitionsnivå vad gäller minoritetspolitikens genomslag i regionernas kulturplaner. Regeringen förväntar sig att effekterna av denna medvetande- och ambitionshöjning kommer att synas i den årliga uppföljningen.

Effekterna av den romska konferensen som Statens kulturråd arrangerade 2012 kommer att följas upp under 2013. Intresset bland kulturinstitutioner för att söka utvecklingsstöd för romska projekt ökade under 2012, men det är ännu för tidigt att bedöma vilken roll den romska konferensen haft för denna utveckling.

4.4.15 Regional fördelning av statligt stöd

Statens kulturråd redovisar i rapporten Regionalt utfall 2011–2012 (dnr Ku2013/1477) hur statens insatser fördelats ur ett regionalt perspektiv. Cirka 30 myndigheters och organisationers regionala utfall redovisas per län. Kulturrådet konstaterar att de folkrikaste länen (Stockholm, Västra Götaland och Skåne) får mer än hälften av de statliga medlen. Beräknat på bidragskronor per invånare blir dock utfallet ett annat. Gotland, får då högst tilldelning, följt av Stockholms län, Västernorrland, Jämtland och Västerbotten. Lägst tilldelning får Hallands län, som har få kulturinstitutioner.

Den länsvisa fördelningen och bidrag per invånare 2011–2012 framgår av tabell 4.11 nedan. Kulturrådet har vidareutvecklat sin metod för arbetet med det regionala utfallet vilket gör att

Tabell 4.11 Statliga medel till kulturverksamheter, fördelat per län och per invånare 2011–2012.*Tusental kronor (totalt) och kronor (per invånare), 2012 års priser.*

Län	2011		2012	
	Totalt	Kr/inv.	Totalt	Kr/inv.
Stockholm	1 644 612	786	1 649 692	776
Uppsala	128 416	379	134 629	394
Södermanland	79 577	292	82 874	302
Östergötland	142 986	332	144 295	333
Jönköping	61 358	182	70 705	208
Kronoberg	58 975	319	56 982	307
Kalmar	63 448	272	59 457	255
Gotland	57 806	1 009	57 793	1 010
Blekinge	37 766	247	37 917	249
Skåne	328 572	260	337 796	267
Halland	60 975	202	53 432	176
Västra Götaland	563 197	354	545 721	341
Värmland	79 744	292	80 295	294
Örebro	62 786	223	70 398	249
Västmanland	57 840	227	57 465	224
Dalarna	68 484	248	67 439	244
Gävleborg	74 693	270	70 572	255
Västernorrland	181 061	748	178 932	739
Jämtland	63 935	506	63 661	504
Västerbotten	115 771	446	133 539	513
Norrbottn	77 204	311	84 589	340
Summa	4 009 206	422	4 038 182	422
Medel som inte har fördelats regionalt	809 983	85	870 074	91
Totalt	4 819 189	508	4 908 296	514

Källa: Statens kulturråd

Analys och slutsatser

Den regionala fördelningen av statens stöd till kulturverksamheter i Sverige har över tid varit tämligen stabil. Det statliga stödet möjliggör att de kulturpolitiska målen får genomslag i hela landet. Det statliga stödet fördelat per invånare i länen varierar, högst är stödet på Gotland med 1 010 kronor och lägst i Halland med 176 kronor per invånare. Variationerna beror på flertalet faktorer såsom bl.a. befolkningsunderlag och antal kulturinstitutioner.

4.4.16 Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Tabell 4.12 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner 2010–2012

Tusental kronor

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el			Anslag/bidrag			Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el, andel av anslag/bidrag			Förändringar i procentenheter 2010–2012
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	
Riksteatern	28 098	29 555	31 481	264 798	251 889	253 353	10,6 %	11,7 %	12,4 %	+1,8
Kungliga Operan AB	54 413	51 600	51 700	427 407	432 206	433 408	12,7 %	11,9 %	11,9 %	-0,8
Kungliga Dramatiska teatern AB	35 186	34 751	34 197	216 352	217 306	221 042	16,3 %	16,0 %	15,5 %	-0,8
Dansens hus	8 747	8 657	8 901	25 514	22 642	22 921	34,3 %	38,2 %	38,8 %	+4,5
Riksarkivet och landsarkiven	109 260	108 263	108 975	345 553	343 653	346 188	31,6 %	31,5 %	31,5 %	-0,1
Institutet för språk och folkminnen	6 553	6 266	6 970	51 320	52 855	53 379	12,8 %	11,9 %	13,1 %	+0,3
Riksantikvarieämbetet	56 830	57 012	56 797	209 704	210 510	213 657	27,1 %	27,1 %	26,6 %	-0,5
Statens historiska museer	20 709	23 747	25 326	80 876	83 493	84 617	25,6 %	28,4 %	29,9 %	+4,3
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	34 256	36 080	39 237	103 488	110 891	127 443	33,1 %	32,5 %	30,8 %	-2,3
Naturhistoriska riksmuseet	48 256	49 485	49 720	156 353	157 545	158 965	31,2 %	31,4 %	31,3 %	+0,1
Statens museer för världskultur	59 078	61 233	59 551	152 439	152 225	152 271	38,8 %	40,2 %	39,1 %	+0,3
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	13 203	14 180	13 797	40 737	41 393	41 762	32,4 %	34,3 %	33,0 %	+0,6
Statens maritima museer	63 440	64 489	62 967	113 386	113 636	114 483	56,0 %	56,8 %	55,0 %	-1,0
Arkitekturmuseet	12 665	13 521	13 121	44 744	44 935	45 501	28,3 %	30,1 %	28,8 %	+0,5
Statens musikverk ¹	-	20 665	-	-	84 444	104 062	-	24,5 %	20,9 %	
Statens försvars-historiska museer	35 365	36 357	37 138	105 224	106 143	106 966	33,6 %	34,3 %	34,7 %	+1,1
Moderna museet	46 641	46 200	46 400	122 653	122 671	124 612	38,0 %	37,7 %	37,2 %	-0,8
Nordiska museet	28 373	36 101	29 806	109 010	108 942	110 145	26,0 %	33,1 %	27,1 %	+1,1
Tekniska museet	15 657	16 466	16 105	44 669	44 903	45 339	35,1 %	36,7 %	35,5 %	+0,4
Arbetets museum	2 699	2 581	2 473	14 008	14 105	14 237	19,3 %	18,3 %	17,4 %	-1,9
Dansmuseet	4 511	4 002	4 032	9 612	8 743	8 376	46,9 %	41,6 %	48,1 %	+1,2
Drottningholms slottsteater	743	501	478	10 718	10 777	10 881	6,9 %	4,7 %	4,4 %	-2,5
Forum för levande historia	5 468	5 054	5 452	45 060	43 345	43 747	12,1 %	11,7 %	12,6 %	+0,5

¹ Statens musikverk inledde sin verksamhet den 1 maj 2011.

Ovan framgår hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner i förhållande till det anslag eller bidrag som respektive institution erhåller. Variationen är stor avseende institutionernas hyreskostnad som andel av anslag eller bidrag, vilket bl.a. beror på skiftande lokaliseringar,

lokalernas karaktär och ålder. Vid en jämförelse av utvecklingen över tid från 2010 till 2012 är förändringarna avseende hyreskostnadernas andel med några få undantag små. De institutioner som skiljer ut sig är Dansens Hus och Statens historiska museer där andelen ökat

med 4,5 respektive 4,3 procentenheter. De ökade hyreskostnaderna för Statens historiska museer beror till en del på att kvarstående hyresskuld till Statens fastighetsverk från föregående hyresperiod har kostnadsförts i år, vilket skulle ha skett redan i bokslutet för 2010.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	48 543	Anslags-sparande	1 047
2013	Anslag	50 312 ¹	Utgifts-prognos	50 842
2014	Förslag	46 676		
2015	Beräknat	47 307 ²		
2016	Beräknat	48 152 ³		
2017	Beräknat	49 245 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 46 677 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 46 676 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 46 676 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens kulturråds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	50 312	50 312	50 312	50 312
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1 650	2 352	3 293	4 510
Beslut	-5 220	-5 290	-5 385	-5 507
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-66	-67	-68	-70
Förslag/beräknat anslag	46 676	47 307	48 152	49 245

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskar med 5 165 000 kronor till följd av att tillfälliga satsningar avseende kartläggning av hur digital teknik kan användas för att tillgängliggöra kultur för personer med funktionsnedsättning och förstärkningen för förvaltningskostnader med anledning av införandet av samverkansmodellen på regional nivå löper ut.

Anslaget minskas med 55 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 46 676 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 47 307 000 kronor, 48 152 000 kronor respektive 49 245 000 kronor.

4.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	204 563	Anslags-sparande	117
2013	Anslag	244 897 ¹	Utgifts-prognos	239 005
2014	Förslag	243 668		
2015	Beräknat	204 145 ²		
2016	Beräknat	205 878 ³		
2017	Beräknat	209 322 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 202 667 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 202 667 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 203 467 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Umeå kulturhuvudstad 2014. Anslaget får användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	244 897	244 897	244 897	244 897
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	38	1 824	3 918	7 086
Beslut	-954	-42 261	-42 620	-42 339
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-313	-315	-318	-322
Förslag/ beräknat anslag	243 668	204 145	205 878	209 322

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Anslaget tillförs 1 000 000 kronor för ett tillskott för insatser i samband med Umeå kulturhuvudstadsår 2014, i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2013.

Till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet minskar anslaget med 1 954 000 kronor för 2014 och med 954 000 kronor fr.o.m. 2015.

Anslaget minskar fr.o.m. 2015 med 41 307 000 kronor till följd av att tillfälliga satsningar avseende Umeå kulturhuvudstadsår och Bokens ställning löper ut.

Regeringen föreslår att 243 668 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 204 145 000 kronor, 205 878 000 kronor respektive 209 322 000 kronor.

4.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 4.17 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	151 398	Anslags-sparande	226
2013	Anslag	169 083 ¹	Utgifts-prognos	165 015
2014	Förslag	172 755		
2015	Beräknat	176 834 ²		
2016	Beräknat	180 768 ³		
2017	Beräknat	184 906 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 172 755 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 172 756 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 172 755 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Skapande skola för barn i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	169 083	169 083	169 083	169 083
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	4 022	8 109	12 051	16 198
Beslut	-184	-188	-193	-197
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-166	-170	-174	-178
Förslag/ beräknat anslag	172 755	176 834	180 768	184 906

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Anslaget minskas med 184 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 172 755 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 176 834 000 kronor, 180 768 000 kronor respektive 184 906 000 kronor.

4.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	36 417	Anslags- sparande	392
2013	Anslag	36 314 ¹	Utgifts- prognos	35 785
2014	Förslag	37 636		
2015	Beräknat	38 118 ²		
2016	Beräknat	38 744 ³		
2017	Beräknat	39 588 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 37 637 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 37 636 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 37 637 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	36 314	36 314	36 314	36 314
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 416	1 898	2 527	3 372
Beslut	-40	-41	-41	-42
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-54	-55	-56	-57
Förslag/ beräknat anslag	37 636	38 118	38 744	39 588

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 40 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 37 636 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 38 118 000 kronor, 38 744 000 kronor respektive 39 588 000 kronor.

4.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	8 975	Anslags-sparande	7 923
2013	Anslag	9 898 ¹	Utgifts-prognos	9 660
2014	Förslag	9 884		
2015	Beräknat	9 884		
2016	Beräknat	9 884		
2017	Beräknat	9 884		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till icke-statliga kulturlokaler för ändring, tillbyggnad och handikappanpassning av sådana lokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2015 och 2016.

Skälen för regeringens förslag: Projekt som ryms inom stödet till icke-statliga kulturlokaler kan sträcka sig över flera kalenderår. Stöd betalas ut när projekten är avslutade. Bemyndiganderamen föreslås vara oförändrad för 2014. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2015 och 2016.

Tabell 4.22 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	8 225	7 350	9 000	–	–	–
Nya åtaganden	8 100	8 050	5 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-8 975	-6 400	-5 000	-4 000	-5 000	–
Utestående åtaganden	7 350	9 000	9 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 4.23 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	9 898	9 898	9 898	9 898
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-14	-14	-14	-14
Förslag/beräknat anslag	9 884	9 884	9 884	9 884

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Regeringen föreslår att 9 884 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 9 884 000 kronor, 9 884 000 kronor respektive 9 884 000 kronor.

4.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tabell 4.24 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2012	Utfall	1 278 614		-319
2013	Anslag	1 286 090 ¹	Utgifts-prognos	1 255 147
2014	Förslag	1 313 461		
2015	Beräknat	1 313 013 ²		
2016	Beräknat	1 337 597 ³		
2017	Beräknat	1 364 321 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 287 866 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 287 866 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 287 866 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till regionala och lokala kulturverksamheter inom följande områden:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet,
- biblioteksverksamhet,

- konst- och kulturfrämjande verksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet,
- främjande av hemslojd,
- läs- och litteraturfrämjande verksamhet.

Anslaget får användas för utgifter för tidsbegränsade utvecklingsinsatser samt för bidrag till det civila samhällets och de professionella kulturskaparnas medverkan i arbetet med framtagande av och genomförande av regionala kulturplaner. Anslaget får även användas för utgifter för Kungl. bibliotekets genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.25 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	1 286 090	1 286 090	1 286 090	1 286 090
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	30 593	56 303	81 437	108 759
Beslut	-1 403	-27 525	-28 041	-28 601
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-1 819	-1 855	-1 889	-1 927
Förslag/beräknat anslag	1 313 461	1 313 013	1 337 597	1 364 321

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Anslaget minskas med 1 403 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 1 313 461 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 1 313 013 000 kronor, 1 337 597 000 kronor respektive 1 364 321 000 kronor.

4.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 4.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	9 308	Anslags- sparande	187
2013	Anslag	13 519 ¹	Utgifts- prognos	13 376
2014	Förslag	15 362		
2015	Beräknat	15 558 ²		
2016	Beräknat	15 813 ³		
2017	Beräknat	14 788 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 362 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 362 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 14 061 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för kulturanalys förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser.

Regeringens överväganden

Tabell 4.27 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	13 519	13 519	13 519	13 519
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	319	496	725	1 034
Beslut	1 538	1 558	1 583	250
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-14	-14	-14	-15
Förslag/ beräknat anslag	15 362	15 558	15 813	14 788

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 3 600 000 kronor per år för åren 2014–2016 och därefter 2 300 000 kronor årligen bl.a. för att myndigheten ska kunna utveckla sitt uppdrag att

stärka regeringens förutsättningar att bedöma de statliga insatserna inom kulturområdet.

Anslaget minskas med 2 047 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av att tillfälliga medel tillfördes anslaget i budgetpropositionen för 2013.

Anslaget minskas med 15 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 15 362 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 15 558 000 kronor, 15 813 000 kronor respektive 14 788 000 kronor.

4.5.8 Bidrag till kulturverksamhet från AB Svenska Spel

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2014 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag för konst, teater och andra kulturella ändamål som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2013 från Nya Penninglotten samt att bidraget ska fördelas enligt de närmare anvisningar som beslutas av regeringen.

5 Teater, dans och musik

5.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens bidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB,

Riksteatern, Stiftelsen Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS. Vidare omfattas det statliga stödet till den fria scenkonsten och Statens musikverk.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom Teater, dans och musik, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Teater, dans och musik</i>							
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen	952	958	958	979	982	986	992
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	196	190	185	189	191	191	191
2:3 Statens musikverk	105	105	102	110	111	113	115
Summa Teater, dans och musik	1 252	1 252	1 245	1 278	1 285	1 290	1 299

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

5.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

5.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom teater, dans och musik utgår från:

- fördelade bidrag till statliga och regionala kulturinstitutioner samt till utövare inom den fria sektorn,
- redovisad statistik om utvecklingen av besökssiffror, antalet föreställningar, andel besökare som utgörs av barn och ungdomar, tv-sändningar samt digitala sändningar via biograf.

Vidare redovisas insatser avseende bl.a. barn och unga, jämställdhet och personer med funktionsnedsättning samt internationell och interkulturell verksamhet. Bedömningen av resultatet utgår även från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Nationella scenkonstinstitutioner

Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB

Kungliga Operan AB (Operan) har under 2012 haft fler besökare vid sina föreställningar och arrangemang än föregående år. Sammanlagt 289 867 personer har besökt Operan vilket är en ökning med nästan 30 000 personer jämfört med 2011. Genomsnittbeläggningen har ökat för både opera (87 procent) och balett (98 procent). Operan erbjuder en varierad repertoar av opera, klassisk balett och dans med såväl klassiska som nyskrivna verk. Under 2012 har också fler barn och unga än tidigare år varit i kontakt med Operans aktiviteter och föreställningar.

Genom digitala sändningar som har genomförts i samarbete med Folkets Hus och Parker

har Operan nått en publik utanför Stockholm. Under hösten har Operan även direktsänt en föreställning i Kungsträdgården i Stockholm. Operan har också samarbetat med Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB om utsändningar.

Tabell 5.2 Prestationer Kungliga Operan AB 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal föreställningar, stora scenen	226	204	220
Antal besökare (tusental)	258	260	290
Andel besökare barn och ungdomar	14%	15%	14%
Snittbeläggning opera	80%	83%	87%
Snittbeläggning balett	92%	95%	98%
TV-sändningar	1	3	1
Digitala sändningar via biograf	3	0	3

Källa: Kungliga Operan AB

Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) har under 2012 ökat antalet produktioner och besökare och föreställningarnas genomsnittliga beläggning har varit högre än föregående år. Dramatens repertoar är bred och består av både svenska och internationella samt klassiska och moderna verk. Antalet klassiska verk på Dramatens repertoar ökade, vilket beror på att repertoaren under 2012 i hög grad präglades av att Strindbergsåret firades. Sammanlagt 21 nya produktioner uppfördes varav fem var beställda verk.

Ett stort antal filmade produktioner har sänts digitalt via internet vilket jämte samarbetet med Sveriges Television AB och Sveriges Radio AB har ökat tillgängligheten till teaterns produktioner. Däremot har inga sändningar via biograf genomförts år 2012. Dramatens satsning på barn och unga genom verksamheten på Unga Dramaten fortsatte under året även om omfattningen minskade i förhållande till föregående år.

Tabell 5.3 Prestationer Kungliga Dramatiska teatern AB 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal egna föreställningar	1048	1061	1005
Antal besökare (tusental)	290	238	262
Antal biljetter barn och ungdom	61 517	49 451	41 890
Snittbeläggning	85%	75%	81%
TV-sändningar	5	1	7
Digitala sändningar via biograf	1	1	0

Källa: Kungliga Dramatiska teatern AB

I Operans och Dramatens verkstäder bevaras och utvecklas hantverkstraditioner inom flera yrken och det är ett viktigt bidrag till att utveckla och vårda kulturarvet.

Både Operan och Dramaten arbetar med digitaliseringsprojekt för att bevara och tillgängliggöra institutionernas arkiv.

Operan och Dramaten har under 2012 förbättrat sin ekonomiska situation och stärkt det egna kapitalet.

Kungliga Operans byggnad har ett omfattande renoveringsbehov och möter i dag inte kraven på ett modernt operahus. Vid sidan om de redan projekterade renoveringarna av teatermaskineriet krävs omfattande insatser för att förbättra ventilationssystem, salong och övriga utrymmen i operahuset. Även beträffande de restauranger som är inhysta i operahuset behöver underhållsinsatser göras (se vidare avsnitt 3.2.2 i Politikens inriktning).

Riksteatern med Cullbergbaletten

Ideellt engagemang utgör basen i Riksteatern som har över 40 000 medlemmar, där både den professionella och ideella kulturen möts. Antalet föreställningar och produktioner har generellt sett minskat under 2012 jämfört med året innan. Att den nationella egenproducerande verksamheten minskar till förmån för samarbeten ligger i linje med Riksteaterns roll som expertstöd gentemot andra scenkonstproducenter. Exempel på samverkansprojekt är Breddat arrangörskap i Skåne och Kultur på landsbygd 2.0 i Värmland.

Under året besöktes Riksteaterns olika evenemang av drygt 1 080 000 personer vilket är en minskning med nästan 160 000 personer jämfört med föregående år. Scenkonstportalen som lanserades 2011 och som syftar till att öka tillgängligheten till scenkonsten har under 2012 nått 586 producenter, 230 teaterföreningar och 1 134 produktioner i hela landet. Scenkonstportalens verksamhet överensstämmer såtillvida med Riksteaterns uppdrag om att tillgängliggöra scenkonst över hela landet. Regeringen avser att följa utvecklingen framöver. Arbetet med att involvera och öka de lokala teaterföreningarnas inflytande över verksamheten har fortsatt liksom arbetet med att integrera och låta nya olika grupper mötas inom scenkonsten. Tyst teater samproducerade under året den uppmärksammade föreställningen Fame Visukalen tillsammans med bl.a. Örebro länsteater. Föreställningen gjordes på talad svenska tillsammans

med svenskt teckenspråk och med både döva och hörande i ensemblen.

Cullbergbaletten befinner sig i en utvecklingsfas där nya format och målgrupper står i fokus. Kompaniet redovisar sjunkande publik-siffror jämfört med året innan.

Riksteatern har, mot bakgrund av en rapport från Ernst & Young (dnr Ku2012/261), förtydligat sin redovisning av statsbidragets användning för 2012.

Tabell 5.4 Prestationer Riksteatern 2010–2012

	2010	2011	2012
Lokala riksteaterföreningar	236	235	232
Anslutna föreningar	46	54	60
Medlemmar	41 178	39 847	40 348
Egna produktioner	31	33	13
Produktioner i samarbete	70	46	51
Arrangerade föreställningar	3 192	3 182	3 123
Publik totalt (tusental)	1 180	1 237	1 079

Källa: Riksteatern

Dansens hus

Dansens hus har under 2012 haft en bred och nyskapande repertoar av danskonst, med både svenska och utländska gästspel samt kringaktiviteter av hög kvalitet som nått flera olika målgrupper. Antal besökare till föreställningarna har ökat med 20 procent. Även beläggningen på stora och lilla scen har ökat. Försäljningsstatistiken visar att antalet besök av ungdomar, under 26 år, har minskat något men att den övriga publikgruppen har ökat.

Exempel på uppmärksammade föreställningar under året är Marie Chouinards Body Remix som inledde säsongens tema dans och konst samt publiksuccén Svansjön. Genom den interaktiva föreställningen Träd skapades workshops för den yngre målgruppen.

Den återkommande nordiska festivalen ICE HOT Nordic Dance Plattform som startats av Dansens hus, hölls i december i Helsingfors och har rönt uppskattning i stora delar av dansvärlden.

Stiftelsen Drottningholms Slottsteater

Verksamheten vid Drottningholms Slottsteater omfattar både föreställningar och visningar av teatern, som sedan 1991 är klassad som ett av Unescos världsarv.

Tabell 5.5. Prestationer Drottningholms Slottsteater 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal föreställningar	16	20	37
Antal besök till föreställningar	6 750	7 682	9 648
Antal besök till Esprit ¹	-	-	6 479
Antal besök till visningar	27 400	25 490	21 777
– varav elever och studenter	5 390	4 593	4 378
Antal besök övriga arrangemang	-	2 556	3 220

Källa: Drottningholms Slottsteater

¹ Ett "-" innebär att uppgift saknas

Det totala antalet besök på teatern har under 2012 ökat med 15 procent jämfört med 2011 och uppgick till cirka 41 100. Ökningen kan till stor del förklaras av den nya satsningen Esprit! som lockat 6 479 besökare under 2012. Esprit! riktar sig främst till en yngre publik och består av både utställningar och evenemang. Antalet visningsbesök på teatern har totalt sett minskat något medan antalet föreställningsbesökare har ökat något. Antalet föreställningar har ökat från 20 stycken 2011 till 37 stycken 2012. Beläggningsgraden har dock minskat från 92 procent 2011 till 74 procent 2012.

Undersökningar tyder på att en förnygring av publiken har skett sedan 2011. Av en begränsad publikundersökning genomförd 2012 framgår att 83 procent av besökarna var under 60 år medan en liknande undersökning 2011 visade att endast 45 procent av besökarna då var under 60 år. Resultaten av dessa undersökningar bör dock tolkas med viss försiktighet.

Nationalgåvan Voksenåsen

Voksenåsen AS är Norges nationalgåva till Sverige. Den bedrivs som en hotell- och konferensverksamhet i Norge med en programverksamhet som syftar till att stärka samhörigheten mellan svenskar och nordmän samt öka den ömsesidiga kunskapen om ländernas samhällsliv, språk och kultur. Voksenåsen ska vidare spegla Sverige och Norges engagemang internationellt.

Voksenåsen AS har byggt upp ett omfattande kontaktnät med myndigheter och organisationer och är en vital mötesplats för det svensk-norska samarbetet. Som samarbetspartner och initiativtagare, bl.a. inom det nordiska området, har Voksenåsen fått en tydligare profil. Hotell- och konferensverksamheten hävdar sig fortsatt i konkurrensen med andra anläggningar i Osloområdet och balansen mellan program-

verksamhet och kommersiell verksamhet bedöms som god.

Statens musikverk

Statens musikverk har såväl ett kulturarvsuppgift som en uppgift att stödja den utövande konsten. Antalet ansökningar om statsbidrag till musiklivet har stigit sedan verksamheten vid Statens musikverk inleddes i maj 2011 men en lägre andel beviljades 2012. Nio procent av beviljade projekt har barn och ungdom som huvudsaklig målgrupp och 72 procent har barn och ungdom som en del av målgruppen.

Tabell 5.6 Statsbidrag till musiklivet sep 2011–maj 2013

	2011	2012	2013
Antal ansökningar	273	1 145	416
Sökta medel (mnkr)	88,6	254	88,6
Antal beviljade ansökningar	54	117	63
Beviljade medel totalt (mnkr)	10	27,6	13,9

Källa: Statens musikverk

Utöver de 25 miljoner kronor i bidragsmedel som finns angivna i verkets regleringsbrev har extra bidrag om 2,6 miljoner kronor beviljats för internationell verksamhet 2012, bl.a. tack vare tillskott av medel som har överförts till myndigheten i samband med Stiftelsen Svenska Rikskonserters avveckling. Dessa medel, totalt drygt 9 miljoner kronor, fördelades under 2012 i en satsning på internationell samverkan.

Verksamheten som rör kulturarvet har fortsatt att utvecklas. Marionettmuseets samlingar, över 4 000 föremål, har magasinplacerats liksom f.d. Teatermuseets samlingar i Drottningholm, nära 1 000 föremål.

Inom ramen för Statens musikverks uppdrag att i samverkan med Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och berörda aktörer främja jämställdhet inom musiklivet, fördelades 2,4 miljoner kronor till nio projekt under 2012. Ansökningar om kvinnligt ledarskap premierades, liksom barns och ungas rätt till jämställd undervisning, kvinnliga nätverk och tillgängliggörandet av repertoar med kvinnliga upphovsmän. Projekten skulle syfta till långsiktiga förändringar. Uppdraget löper 2011–2014 och omfattar totalt 8 miljoner kronor.

För att skapa en dialog med barn och unga bildades 2012 Statens musikverks ungdomsråd. Antalet gymnasieelever som besökt Musik- och teatermuseet har ökat jämfört med 2011. Antalet grupper och besökare under 19 år har ökat sedan

2011 och andelen besökare under 19 år ökade från 49,5 till 51,5 procent.

Musik- och teatermuseet har 2012 formulerat ett kvalitetsmål för att säkra delaktighet för personer med funktionsnedsättning, vilket har uppnåtts. Arbetet för tillgänglighet har fortgått vid myndighetens webbplats och programverksamhet. Över 11 000 fulltextdokument har digitaliserats och drygt 75 000 katalogkort har skannats och gjorts sökbara.

Regionala scenkonstinstitutioner

Under 2012 har Statens kulturråd fördelat ca 197 miljoner kronor till scenkonstinstitutioner i de fem län som då inte ingick i kultursamverkansmodellen (Dalarna, Gävleborg, Uppsala, Värmland och Stockholm). I övriga län har landstingen fördelat statliga bidrag till scenkonstinstitutionerna inom ramen för kultursamverkansmodellen, se avsnitt 4.4.3.

Från och med 2013 är alla län utom Stockholms län med i modellen.

Barn och unga

Kulturrådet har som mål att minst 30 procent av bidragsgivningen (exklusive bidragsgivningen inom kultursamverkansmodellen) ska riktas till verksamheter som rör barn och unga. Andelen har ökat på senare år samtidigt som utbyggnaden av kultursamverkanmodellen pågått, vilket framgår av tabell 5.7 nedan.

Tabell 5.7 Andel barn och unga i Kulturrådets bidragsgivning 2010–2012

	2010	2011	2012
Andel barn och unga (procent)	34	33	39

Källa: Statens kulturråd

Tillgänglighet

Samtliga scenkonstinstitutioner ska ha en handlingsplan för ökad tillgänglighet senast 2013, vilket framgår av Kulturrådets bidragsbeslut. Den uppföljning som Kulturrådet gjort 2012 av kulturinstitutionerna visar att cirka 40 procent redan har en handlingsplan och att ytterligare dryga 40 procent arbetar på att ta fram sådana. Nära 90 procent har redan inventerat eller ämnar inventera enkelt avhjälpna hinder. Fler än hälften anger att de enkelt avhjälpna hindren fullständigt eller till stor del är åtgärdade. Nära hälften uppger att de helt eller

delvis har webbsidor som uppfyller internationell standard vad gäller tillgänglighet.

Internationellt

Många av scenkonstinstitutionerna har betydande internationella utbyten och verksamheter. De verksamhets- och utvecklingsbidrag som Kulturrådet fördelar kan även rymma institutionernas internationella verksamheter och engagemang. I särskilda fall kan institutionerna beviljas andra statliga bidrag för internationellt arbete. Inom ramen för EU:s kulturprogram har fem svenska aktörer beviljats medel som medorganisatör, bl.a. Uppsala Stadsteater och Länsmusiken i Örebro.

Den fria scenkonsten

Det statliga stödet till den fria scenkonsten förstärktes 2012 med 23 miljoner kronor, varav 14 miljoner kronor avsåg musikområdet. Det statliga stödet uppgick 2012 därmed till 189 miljoner kronor. Den fria scenkonsten drog 2012 en publik på drygt en miljon besökare, se tabell 5.10.

Av tabell 5.8 nedan framgår hur det statliga verksamhetsstödet fördelats av Statens kulturråd på olika verksamheter under 2010–2012.

Tabell 5.8 Verksamhetsbidrag till den fria scenkonsten 2010–2012

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse	19,1	19,2	19,1
Samarbete med tonsättare	5,3	6,7	8,1
Teatergrupper	47,0	51,0	50,6
Dansgrupper/koreografer	18,4	23	23,3
Musikgrupper	13,2	16,5	16,6
Arrangörs- och turnéstöd dans	5,8	7,4	16
Musikarrangörer och konstområdesövergripande arrangörer	26,6	26,8	37,3
Fonogramstöd	6,3	8,0	8,3
Totalt	142	158,6	179,3

Källa: Statens kulturråd

Av tabellen ovan framgår att stödet till den fria scenkonsten har ökat med 26 procent mellan 2010 och 2012. Stödet till dans- respektive musikarrangörer, fonogram och tonsättarsamverkan har ökat mest procentuellt sett.

Under 2012 har även projektmedel fördelats på totalt ca 10 miljoner kronor till det fria scenkonstområdet.

På det fria teaterområdet tar landsting och kommuner ett relativt jämbördigt ekonomiskt ansvar i nivå med statens. På dans- och musikområdet är landstingens och kommuners ekonomiska engagemang däremot mycket mindre än statens.

Tabell 5.9 Den fria scenkonstens finansiering 2011

	Teater	Dans	Musik
Statlig bidragsandel av det totala offentliga stödet	52 %	74 %	86 %
Statlig bidragsandel av total finansiering	30 %	50 %	26 %

Källa: Statens kulturråd

Sett till den statliga bidragsandelens relation till gruppernas totala finansiering, framgår att musikgrupperna genererar högst andel egna intäkter medan dansområdet genererar lägst andel egna intäkter. Det statliga stödet till dansområdet utgör 50 procent av den totala finansieringen, vilket innebär att de statliga resurserna är särskilt viktiga för dansområdets utveckling.

En stor del av dansgrupperna har sin hemvist i storstäderna men ger turnéer i hela landet. Kulturrådet arbetar för att stärka den professionella dansens infrastruktur i hela landet. Under 2012 har bl.a. ett ökat antal utvecklingsbidrag beviljats till dansområdet, se avsnitt 4 Kulturområdesövergripande verksamhet.

För att främja dansens spridning lämnades även statligt stöd med 2,4 miljoner kronor till Dansnät Sverige, som under 2012 har turnerat 15 svenska och internationella produktioner i 22 svenska städer.

Under 2012 har Statens kulturråd och Konstnärsnämnden haft i uppdrag att efter samråd med Statens musikverk kartlägga och analysera arrangörsverksamheten på musikområdet. Uppdraget redovisades våren 2013 (dnr Ku2013/560).

Barn och unga

Två av tre besökare vid teaterföreställningarna är under 26 år, nära hälften av danspubliken är under 18 år. Även musikpubliken är ung, nära varannan är under 26 år. Den fria scenkonsten, särskilt teatern och dansen, drar även en stor andel ung publik under 12 år. Den statliga

bidragsgivningen till den fria scenkonsten når därmed i stor utsträckning barn och unga.

Tabell 5.10 Antal besökare och andel barn och unga 2012

	Teater	Dans	Musik
Antal besökare i Sverige	527 000	104 000	431 000
Andel barn upp till 12 år	45 %	42 %	17 %
- upp till 18 år	63 %	48 %	28 %
- upp till 25 år	66 %	59 %	49 %
Andel statligt bidrag till barn- och ungdomsverksamhet	56 %	26 %	15 %

Källa: Statens kulturråd

Jämställdhet

Utvecklingen 2012 när det gäller jämställdheten inom den fria scenkonsten går i rätt riktning men varierar mellan konstarterna, vilket framgår av tabell 5.11. Inom dansområdet är bidragsmottagande koreografer till övervägande del, 69 procent, kvinnor. Inom musikområdet är förhållandet det omvända. Av de fria grupperna som får stöd har 68 procent män i konstnärlig ledning och 64 procent av stödet till tonsättare går till män.

Kulturrådets mål är att minst 40 procent av bidragsmedlen ska gå till det underrepresenterade könet. Detta mål uppnås vad gäller bidragsgivningen till internationell mobilitet och samarbetsprojekt.

Tabell 5.11 Andel medverkande kvinnor i verksamheter som beviljats bidrag 2010–2012

	2010	2011	2012
Danskoreografer	62 %	63 %	69 %
Tonsättare	34 %	34 %	36 %
Fria musikgrupper	22 %	29 %	32 %
Musikarrangörers evenemang	27 %	29 %	33 %

Källa: Statens kulturråd.

Tillgänglighet

Enligt Kulturrådets enkätundersökning av de fria gruppernas tillgänglighetsarbete 2012 (dnr Ku2013/692) framgår att 93 procent av de svarande har inventerat eller genomfört inventering av enkelt avhjälpta hinder. Var femte grupp har redan åtgärdat problemen fullt ut och drygt 40 procent har till stor del gjort detta.

Arbetet med tillgängliga webbsidor går något långsammare. Cirka var fjärde grupp uppger att de har tillgängliga eller delvis tillgängliga webbsidor som uppfyller internationell standard.

Enligt Kulturrådets delmål för tillgänglighetsarbetet bör enkelt avhjälpta hinder vara åtgärdade och tillgängliga webbsidor finnas på plats senast 2016.

Internationellt

Drygt 7,7 miljoner kronor, 70 procent av Kulturrådets internationella bidragsgivning, riktades 2012 till den fria scenkonsten. Stödet lämnas till bl.a. turnéer, internationella gästspel och för olika samarbetsprojekt. Kulturrådet framhåller att det finns ett ökat intresse i kulturlivet för insatser som främjar internationalisering och att behovet av samordning därmed ökar.

Scenkonstallianserna

Scenkonstallianserna, dvs. Teater-, Dans- och Musikalliansen, hade vid utgången av 2012 totalt 296 scenkonstnärer anställda. Statens bidrag till Scenkonstallianserna framgår av tabell 5.12 nedan.

Tabell 5.12 Scenkonstallianserna 2012

	Statligt bidrag (mnkr)	Antal anställda
Dansalliansen	12	51
Musikalliansen	22	121
Teateralliansen	28	124
Totalt	62	296

Källa: Statens kulturråd

Under 2012 genomförde Riksdagens kulturutskott en utvärdering (2011/12:RFR10) av alliansverksamheterna som visar att verksamheterna överlag fungerar väl. Dock konstateras bland annat att anställningskriterierna utformning gör att den genomsnittliga åldern bland de alliansanställda är förhållandevis hög.

Teateralliansen har haft utrymme för cirka 10 nyanställningar fr.o.m. våren 2013. Ett tiotal av Teateralliansens anställda lämnade under 2012 av olika anledningar sina anställningar. Några gick i pension, några fick tillsvidareanställning på landets teatrar och för ytterligare några löpte anställningstiden ut.

Musikalliansen kunde från och med 2012 nyanställa 12 musiker. Inga nya anställningar planeras under 2013.

Under 2012 har Dansalliansen sagt upp vissa yngre dansare. Antalet anställda uppgick vid utgången av 2012 till 51 dansare, att jämföra med 60 dansare vid motsvarande tidpunkt 2011.

Analys och slutsatser

Både Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska teatern AB har väl uppfyllt sina uppdrag som nationalscener och erbjuder en varierad repertoar med såväl klassiska som nyskrivna verk. De bedriver inte minst ett aktivt arbete för att med ny teknik nå en bredare publik runt om i landet.

Regeringen gav i riktlinjebeslutet för 2010 Cullbergbaletten/Riksteatern, Kungliga Operan och Dansens hus uppdrag om utökat samarbete. Parterna redovisade i juli 2010 ett antal planerade samsamarbetsområden, t.ex. repertoarträning i Cullbergbalettens anda och ett gemensamt projekt för konstnärligt utveckling för utvalda koreografer. Regeringen bedömer dock att resultatredovisningarna samt de uppföljande möten som Kulturdepartementet haft med parterna inte har gett en tillräckligt tydlig bild av institutionernas arbete med uppdraget om ett utökat samarbete. Regeringen avser att följa utvecklingen noggrant framöver. Se vidare Politikens inriktning avsnitt 3.2.

Stiftelsen Drottningholms Slottsteater har under 2012 på ett gediget sätt fortsatt arbetet för förnyelse och utveckling av teaterns verksamhet. Regeringen avser att följa arbetet med att tillgängliggöra teatern för en bredare målgrupp och för att nå de uppsatta målen för teaterns verksamhet.

Statens musikverk har genomfört en omorganisation för att samla biblioteks- och arkivverksamheten och uppnå budgetbalans. Det är angeläget att myndigheten nu kan fortsätta att etablera sin roll i musiklivet samt ge en god service. Renoveringen av Musik- och teatermuseet ger möjligheter att öka samlingarnas tillgänglighet.

Statens kulturråds statliga bidragsgivning till scenkonstområdet främjar scenkonstens utveckling i hela landet och även den ökande internationaliseringen. Stödet till scenkonstallianserna bidrar till att stärka scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, vilket är en viktig förutsättning för scenkonstområdet.

Genom kultursamverkansmodellen fördelar landstingen statens stöd till regionala scenkonstaktörer i länen. Därmed har landstingen en stor frihet, men också ett stort ansvar för att främja scenkonstens utveckling. Regeringen följer noga uppföljningen och utvärderingen av modellen, se avsnitt 4.4.3.

Det finns fortsatta behov av utveckling och av att integrera frågor som rör bl.a. barn och unga, jämställdhet och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar. Regeringen kommer att noga följa denna utveckling.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tabell 5.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	951 734	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	958 042 ¹	Utgifts-prognos	958 042
2014	Förslag	978 904		
2015	Beräknat	982 266 ²		
2016	Beräknat	986 242 ³		
2017	Beräknat	992 358 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 978 903 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 978 904 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 978 905 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB, Riksteatern (ideell förening), Stiftelsen Dansens hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen AS.

Regeringens överväganden

Tabell 5.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	958 042	958 042	958 042	958 042
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	22 774	26 143	30 126	36 254
Beslut	-545	-547	-549	-552
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-1 367	-1 372	-1 377	-1 386
Förslag/beräknat anslag	978 904	982 266	986 242	992 358

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Drottningholms Slottsteater tillförs 500 000 kronor fr.o.m. 2014 för sitt fortsatta utvecklingsarbete med att bredda repertoarutbudet, bredda publiken och verka för kulturen som nationellt och internationellt besöksmål.

Anslaget minskas med 1 045 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Tabell 5.15 Sammanställning över medelstilldelningen 2013–2014 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms Slottsteater och Voksenåsen

Tusentals kronor

	2013	2014
Operan	435 198	446 302
Dramaten	222 481	227 038
Riksteatern	256 028	260 122
Dansens hus	23 158	23 377
Drottningholms Slottsteater	10 916	11 666
Voksenåsen	10 261	10 399
Summa	958 042	978 904

Operan

Regeringen beräknar att bidraget till Operan ökar med 12 200 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Sammantaget uppgår bidraget till Operan till 446 302 000 kronor för 2014.

Dramaten

Regeringen beräknar att bidraget till Dramaten ökar med 5 117 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Sammantaget uppgår bidraget till Dramaten till 227 038 000 kronor för 2014.

Riksteatern

Regeringen beräknar att bidraget till Riksteatern ökar med 4 738 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Sammantaget uppgår bidraget till Riksteatern till 260 122 000 kronor för 2014.

Dansens hus

Regeringen beräknar att bidraget till Dansens hus ökar med 277 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Sammantaget uppgår bidraget till Dansens hus till 23 377 000 kronor för 2014.

Drottningholms Slottsteater

Regeringen beräknar att bidraget till Drottningholms Slottsteater ökar med 278 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning och 500 000 kronor för teaterns fortsatta utvecklingsarbete. Sammantaget uppgår bidraget till Drottningholms Slottsteater till 11 666 000 kronor för 2014.

Voksenåsen

Regeringen beräknar att bidraget till Voksenåsen ökar med 164 000 kronor till följd av pris- och löneomräkning. Sammantaget uppgår bidraget till Voksenåsen till 10 399 000 kronor för 2014.

Regeringen föreslår att 978 904 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 982 266 000 kronor, 986 242 000 kronor respektive 992 358 000 kronor.

5.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 5.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	195 932	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	189 503 ¹	Utgifts-prognos	184 944
2014	Förslag	189 233		
2015	Beräknat	191 233		
2016	Beräknat	191 233		
2017	Beräknat	191 233		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det fria kulturlivet, arrangörer, fonogram-verksamhet och vissa andra aktörer av kulturpolitiskt intresse inom teater, dans och musik.

Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2015 och 2016.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget beviljas bidrag till den fria scenkonsten samt fonogramstöd. För att skapa goda planeringsförutsättningar för de fria grupperna bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Anslaget används huvudsakligen för bidrags-givning till fria scenkonstgrupper. Dessa grupper är oftast små och har små ekonomiska resurser. Statens andel av deras offentliga finansiering är betydande och en viktig förutsättning för dem att finna övrig finansiering. Grupperna bedriver stor turnéverksamhet, både i Sverige och i utlandet, vilket medför behov av goda planeringsförutsättningar.

För att en större andel av grupperna ska kunna få besked om stöd i förväg och på så vis få bättre framförhållning när det gäller

planering, bl.a. för samproduktioner samt nationell och internationell verksamhet, bör bemyndiganderamen utökas med 30 miljoner kronor till totalt 137 miljoner kronor. Detta möjliggör en flexiblere bidragsgivning som främjar det fria kulturlivets planeringsförutsättningar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 137 000 000 kronor 2015 och 2016.

Tabell 5.17 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	93 520	85 855	107 000	–	–	–
Nya åtaganden	85 855	107 000	133 500	–	–	–
Infriade åtaganden	-93 520	-85 855	-103 500	-103 500	-33 500	–
Utestående åtaganden	85 855	107 000	137 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	107 000	107 000	137 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 5.18 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	189 503	189 503	189 503	189 503
Förändring till följd av:				
Beslut		2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-270	-270	-270	-270
Förslag/beräknat anslag	189 233	191 233	191 233	191 233

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Anslaget ökar med 2 miljoner kronor fr.o.m. 2015 till följd av en tidsbegränsad minskning av anslaget i budgetpropositionen för 2012.

Regeringen föreslår att 189 233 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans-, och musikändamål* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 191 233 000 kronor, 191 233 000 kronor respektive 191 233 000 kronor.

5.5.3 2:3 Statens musikverk

Tabell 5.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2012	Utfall	104 622		247
2013	Anslag	104 699 ¹	Utgifts-prognos	102 421
2014	Förslag	110 242		
2015	Beräknat	111 459 ²		
2016	Beräknat	113 017 ³		
2017	Beräknat	115 146 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 110 242 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 110 242 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 110 242 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens musikverks förvaltningsutgifter och för utgifter för statsbidrag till musiklivet.

Anslaget får även användas för utgifter som uppkommer till följd av att Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas, så som pensionskostnader som regleras retroaktivt.

Regeringens överväganden

Tabell 5.20 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	104 699	104 699	104 699	104 699
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	1 809	2 985	4 490	6 547
Beslut	3 886	3 929	3 984	4 059
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-152	-154	-156	-159
Förslag/beräknat anslag	110 242	111 459	113 017	115 146

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

Statens musikverk tillförs 4 000 000 kronor fr.o.m. 2014 för utgifter som sammanhänger med renovering av Musik- och teatermuseum, i enlighet med budgetpropositionen för 2013.

Anslaget minskas med 114 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 110 242 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 111 459 000 kronor, 113 017 000 kronor respektive 115 146 000 kronor.

6 Litteraturen, läsandet och språket

6.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds och Kungl. bibliotekets bidragsgivning och verksamhet som rör bibliotek, litteratur och kultur-

tidskrifter. Vidare omfattas Myndigheten för tillgängliga medier, Institutet för språk och folkminnen och Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst).

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom Litteraturen, läsandet och språket, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Litteraturen, läsandet och språket</i>							
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	124	124	124	137	138	138	138
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	88	87	85	88	89	91	93
3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	17	17	16	17	17	17	18
3:4 Institutet för språk och folkminnen	54	55	54	58	58	59	61
Summa Litteraturen, läsandet och språket	283	282	280	300	303	306	309

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

6.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom litteraturen, läsandet och språket utgår från bl.a.:

- fördelade bidrag till biblioteksverksamhet samt övriga biblioteksfrämjande insatser,
- fördelade bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt produktion och utlåning av talböcker och punktskriftsböcker,
- insatser inom språkområdet med utgångspunkt i språklagen (2009:600),
- insatser för anpassad litteratur och nyhetsinformation.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser avseende jämställdhet, mångfald, barn och unga samt från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

6.4.1 Bibliotek

Resultat

Bibliotekssamverkan

Kungl. biblioteket har sedan 2011 ett samverkans- och utvecklingsansvar för det allmänna biblioteksväsendet som bl.a. innebär att utöva nationell överblick, att främja samverkan, att fördela bidrag och att samla in statistik. För detta arbete disponerar Kungl. biblioteket drygt 24 miljoner kronor. Regeringen har föreslagit att samverkans- och utvecklingsansvaret för det allmänna biblioteksväsendet ska regleras i den nya bibliotekslagen (prop. 2012/13:147).

Kungl. biblioteket har under 2012, i samarbete med länsbiblioteken, följt upp hur folk- och länsbibliotekens planer för verksamheterna har utformats och hur de används. Resultaten av

arbetet presenteras i rapporterna Bibliotekens planer 2012 och Barnen i planerna 2012. Resultaten visar att bibliotekslagens (1996:1596) bestämmelse om att anta planer för biblioteksverksamheterna inte följs av alla kommuner och att samverkan mellan olika kommunala bibliotekstyper inte alltid fungerar som det var tänkt när bestämmelsen kom till.

Under 2012 har tillströmningen av folkbibliotek som vill delta i den nationella bibliotekskatalogen Libris ökat. Kungl. biblioteket har under perioden träffat överenskommelser med 15 bibliotek och lika många är på väg att gå med.

Närmare 15 miljoner kronor har fördelats som verksamhetsbidrag till informations- och lånecentralerna, Sveriges depåbibliotek och Internationella biblioteket. Kungl. biblioteket har utrett frågan om hur Sveriges depåbibliotek, Internationella biblioteket och landets tre lånecentraler bör organiseras. Enligt Kungl. bibliotekets bedömning ska lånecentralfunktionen finnas kvar på Sveriges depåbibliotek och lånecentralen i Umeå medan lånecentralerna i Malmö och Stockholm upphör. Internationella biblioteket fortsätter som tidigare att hantera lån och depositioner som rör mångspråkig litteratur. Enligt Kungl. bibliotekets utvärdering får Internationella biblioteket och Sveriges depåbibliotek och lånecentral en resursmässig förstärkning genom en omfördelning av de medel som Kungl. biblioteket disponerar för ändamålet inom utgiftsområde 17.

Biblioteksverksamhet i kultursamverkansmodellen
Statligt stöd till regional biblioteksverksamhet ingår sedan 2011 i kultursamverkansmodellen. Totalt fördelade landstingen ca 24 miljoner kronor i statliga medel till biblioteksverksamhet. Till de sex län som inte ingår i kultursamverkansmodellen fördelades 7,3 miljoner kronor av Statens kulturråd. Se vidare avsnitt 4.4.2 Kultursamverkansmodellen.

Myndigheten för tillgängliga medier

Myndigheten för tillgängliga medier, tidigare Talboks- och punktskriftsbiblioteket, har till uppgift att i samverkan med landets bibliotek tillgodose de behov av litteratur som personer med synskada och annan läsnedsättning har. Myndighetens samlade produktion och förvärv av talböcker uppgick under 2012 till 3 218 titlar för biblioteksservice och 1 422 titlar för studielitteratur, totalt 4 640 titlar vilket är 44 procent av den årliga bokutgivningen enligt statistik från

Kungl. biblioteket, se tabell 6.2. Samtliga titlar som produceras eller förvärvas görs tillgängliga för nedladdning. Under 2012 ökade antalet nedladdningar med 23 procent till 434 760.

Tabell 6.2 Prestationer talböcker 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal producerade och förvärvade talböcker	2 311	3 187	3 218
Antal förmedlande bibliotek och studerande som är registrerade vid Myndigheten för tillgängliga medier	13 711	14 393	12 780
Antal låntagare som lånar fysiskt från Myndigheten för tillgängliga medier	2 610	2 470	1 928
Antal enskilda låntagare som laddar ned från Myndigheten för tillgängliga medier	3 055	11 750	25 681

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Myndighetens produktion och förvärv av punktskriftsböcker minskade 2012 med 13 procent till 646 titlar. Beståndet av taktila bilderböcker för barn ökade med 10 procent till 74 titlar. Utvecklingen på punktskriftsområdet redovisas i tabell 6.3. Under 2012 har förbättringar gjorts i produktionssystemet för att kunna hantera fler titlar i den automatiska produktionsprocessen. Resultatet är att 39 procent av punktskriftstitlarna för det allmänna biblioteket har kunnat framställas internt till en lägre kostnad och med förkortad produktionstid.

Tabell 6.3 Prestationer punktskriftsböcker 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal producerade och förvärvade punktskriftsböcker	409	742	646
Antal utlånade punktskriftsböcker	19 334	18 170	19 432
– varav för barn	4 899	4 492	4 206
Bestånd av taktila bilderböcker	65	67	74

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Analys och slutsatser

Biblioteken gör litteratur och information tillgänglig för alla. Detta möjliggör kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning såväl som kulturella upplevelser. På detta sätt bidrar biblioteken till det demokratiska samhällets utveckling. Denna utgångspunkt är tydlig i det förslag till ny bibliotekslag (prop. 2012/13:147) som regeringen lämnat till riksdagen (se avsnitt

3.2.2). En avgörande fråga framöver, som också tydliggörs i förslaget till ny bibliotekslag, är bibliotekens uppdrag att särskilt uppmärksamma barns och ungas språkutveckling och läslust.

De undersökningar som genomförts visar att den gällande lagens bestämmelser om att anta planer för biblioteksverksamheterna inte följs av alla kommuner och att samverkan mellan olika kommunala bibliotekstyper inte alltid fungerar tillfredställande. I den nya bibliotekslagen utökas, enligt förslaget, kravet på samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet och kommunernas ansvar för biblioteksplaner kvarstår.

Den tekniska utvecklingen har förändrat läsningens villkor och gjort att e-böcker blivit mer efterfrågade på landets bibliotek. Denna utveckling bör främjas för att biblioteken ska kunna följa med sin tid och nå fler. I detta arbete har främst bibliotekens huvudmän, men även Kungl. biblioteket, en viktig roll.

När det gäller att tillgängliggöra litteratur för personer med funktionsnedsättning har användningen av tillgängliga medier förändrats de senaste åren. Smarta telefoner och surfplattor får en allt större betydelse. Det fortsatta utvecklingsarbetet som genomförs av Myndigheten för tillgängliga medier, till exempel av tjänsten egen nedladdning och mobilapplikationer för talboks läsning, är betydelsefullt för möjligheterna att nå barn och unga med tillgängliga medier.

6.4.2 Litteratur, läsfrämjande och kulturtidskrifter

Resultat

Litteraturstöd

Statens kulturråd fördelar flera bidrag som syftar till att dels stödja utgivning och distribution av litteratur och kulturtidskrifter, dels främja läsning och litteraturförmedling, särskilt bland barn och unga. Årligen avsätter regeringen 123 miljoner kronor för stöd till litteratur och läsfrämjande. Av tabell 6.4 nedan framgår att den största delen går till stöd för produktion av litteratur och kulturtidskrifter.

Tabell 6.4 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande 2010–2012 (beviljade medel)

	2010	2011	2012
Efterhandsstöd till litteratur (tkr)	37 573	36 428	38 098
<i>Antal ansökningar om litteraturstöd</i>	<i>1 589</i>	<i>1 606</i>	<i>1 738</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>780</i>	<i>755</i>	<i>803</i>
Läsfrämjandebidrag (tkr)	11 064	10 548	10 331
<i>Antal ansökningar om läsfrämjandebidrag</i>	<i>121</i>	<i>124</i>	<i>128</i>
<i>Antal beviljade ansökningar</i>	<i>80</i>	<i>70</i>	<i>74</i>
Litterära evenemang (tkr)	3 160	2 169	3 696
Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek (tkr)	24 210	25 480	24 800
Internationellt litteratursamarbete (projektbidrag och översättningsstöd) (tkr)	5 346	5 420	4 665
Kulturtidskrifter (stöd till produktion, utveckling och tidskriftsverkstäder) (tkr)	21 570	22 255	21 352
Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (Alma)	5 000	5 000	5 000
Alla tiders klassiker (tkr)	1 602	1 248	527
Övrigt (planerad utgivning, fristadsförfattare, författarverkstäder m.m.) (tkr)	3 101	3 491	2 514
TOTALT (tkr)	112 626	112 039	110 983

Källa: Statens kulturråd

Cirka 38 miljoner kronor fördelades i litteraturstöd. Liksom tidigare år står de mindre förlagen för en betydande del av utgivningen av översatt skönlitteratur. Kulturrådet har anförut att litteraturstödet ursprungligen är skapat för en annan förlagstruktur än den nuvarande. I dag ges en betydande mängd böcker ut av privatpersoner med enskild firma, vilket skapat ett stort ansökningstryck. Definitionen av utgivning av professionell art har därför förtydligats under året.

Cirka 37 procent av upphovspersonerna för titlar som beviljas litteraturstöd är kvinnor. Störst snedfördelning är det inom facklitteratur och bildverk, där kvinnor endast utgör 23 respektive 27 procent av upphovspersonerna. Inom barn- och ungdomslitteratur utgör kvinnorna däremot en majoritet med 61 procent.

För att öka spridningen av kvalitetslitteratur distribueras samtliga litteraturstödda titlar (760 stycken) till landets huvudbibliotek. Kulturrådet har, utifrån sin utvärdering av distributionsstödet, bedömt att de stödda titlarna skulle kunna få ytterligare exponering och användas

mer aktivt i läs- och litteraturfrämjande syfte. Kulturrådet avser att analysera hur en sådan utveckling kan främjas.

År 2012 inleddes en försöksverksamhet med stöd till s.k. backlistutgivning av e-böcker, efter förslag från Litteraturutredningen. Totalt beviljades stöd till digitalisering av 37 titlar. Enligt Kulturrådet bidrar stödformen till att skapa ett bredare utbud av e-böcker på svenska.

Läsfrämjande och litterära evenemang

För att främja litteraturen och läsandet samt bidra till nya former av litteraturförmedling ger Kulturrådet bidrag till litterära evenemang, läsfrämjande insatser och stöd till inköp av barn- och ungdomslitteratur till folk- och skolbibliotek, se tabell 6.4 för bidragets utveckling.

De ca 10 miljoner kronor som fördelas till läsfrämjande verksamhet går i huvudsak till verksamhet riktad till barn och unga. Flest ansökningar kommer från folk- och skolbibliotek och ofta sker projekten i samarbete med skolan. Ett projekt med en läsambassadör har initierats av Kulturrådet.

Under 2012 utlystes ett särskilt bidrag till litterära evenemang i bokhandeln enligt Litteraturutredningens förslag. Cirka 1 miljon kronor fördelades till 25 mottagare som riktade sig specifikt till barn och unga.

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne

Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) uppgår till 5 miljoner kronor. Kulturrådets mål för 2012 var att skapa uppmärksamhet kring prisets tioårsjubileum och stärka utbytet med bl.a. organisationer som verkar för barn- och ungdomslitteratur. En jubileumsutställning visades på barnboksmässan i Bologna och tidigare pristagare inbjöds att delta i seminarier och presentationer. Priset gick 2012 till den nederländske författaren Guus Kuijer. Liksom tidigare år fick prisutdelningen stort genomslag i media och antalet besökare till ALMA-bloggen fortsatte att öka (från 34 000 besök 2011 till 45 000 besök 2012).

Hösten 2012 påbörjade Kulturrådet en uppföljning av ALMA med syfte att undersöka effekterna av priset för bl.a. utgivande förlag, biblioteksutlåning och belönade förlags fortsatta verksamhet. Priset gick 2013 till den argentinska illustratören och författaren Isol.

Svensk litteratur i utlandet och internationellt litteratursamarbete

Statens kulturråd verkar för att stärka den svenska kvalitetslitteraturen i utlandet genom projekt- och översättningsstöd samt egen-initierad verksamhet. Totalt fördelades 2012 ca 4,7 miljoner kronor till internationellt litteratursamarbete. Antalet ansökningar om översättningsstöd har ökat jämfört med 2011, vilket enligt Kulturrådet visar på ett starkt och ökande intresse för svensk litteratur hos förlag i utlandet.

I mars 2013 var Sverige hedersgäst på världens största barnboksmässa i Bologna med temat barns och ungas rätt till kultur. Kulturrådet hade det övergripande ansvaret för Sveriges medverkan och har även beviljat projektstöd för deltagande i mässan.

Under 2012 har Kulturrådet också haft i uppdrag att koordinera planerade aktiviteter och marknadsföra Strindbergsåret i samverkan med bl.a. Svenska institutet. Kulturrådet tog bl.a. fram en webbplats som samlade alla evenemang. Därutöver har Kulturrådet också gett bidrag till verksamheter inom olika konstområden under Strindbergsåret.

Arbetet med att öka antalet fristäder för förföljda författare har fortsatt under 2012. Fristadsförfattare i Sverige ska också få större möjlighet att bli en del av den litterära offentligheten. Kulturrådet har 2012 bl.a. publicerat en digital s.k. fristadshandbok som syftar till att underlätta arbetet för de kommuner som åtagit sig att vara fristäder.

Kulturtidskrifter

Under 2012 fördelades ca 21 miljoner kronor till kulturtidskrifter. Andelen ansökningar och beviljade stöd till elektroniskt utgivna tidskrifter har ökat men utgör fortfarande en begränsad del. Av de 109 tidskrifter som beviljades produktionsstöd var 25 skrivna helt eller delvis på andra språk än svenska. Åtta av dessa avser något av de nationella minoritetsspråken.

Centrum för lättläst

Målet för statens bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst) är att personer med utvecklingsstörning och vissa andra grupper med lässvårigheter ska tillgodas med nyhetsinformation och litteratur. Under 2012 har läsaranpassningen av nyhetstidningen 8 SIDOR gett bra resultat, även om den tryckta upplagan fortsätter att sjunka.

Antalet sidvisningar på webbplatsen 8sidor.se ökade med cirka 30 procent till totalt cirka 345 000 unika besökare under 2012. Den tryckta upplagan minskade dock med 6 procent och uppgick 2012 till 8 902 exemplar. Utgivningen av lättlästa böcker är bred i fråga om svårighet och genrer. Antalet nyproducerade lättlästa titlar har ökat från 21 titlar under 2011 till 26 titlar under 2012. Försäljningen har totalt sett legat runt 75 000 exemplar de senaste två åren.

Analys och slutsatser

Litteraturens ställning är på många sätt stark i dagens Sverige. Befolkningens läsvanor ligger tämligen stabilt på en hög nivå, enligt den statistik som Litteraturutredningen presenterar i sitt betänkande (SOU 2012:65). Det publiceras mer litteratur än någonsin och för att vara ett litet språkområde har svensk litteratur stora exportframgångar. Sammantaget bedömer regeringen att de statliga insatserna på området bidrar till att bredda tillgången till och intresset för litteratur och kulturtidskrifter.

Litteraturutredningen visar dock på en oro-väckande utveckling som regeringen och samhället i stort bör uppmärksamma. Det gäller främst de tydliga belägg som finns för att de unga generationernas läsfärdighet har försämrats. En av våra stora demokratiska utmaningar framöver är att öka barns och ungas läsförmåga samt sprida läslust och kunskap om litteratur.

Regeringen avser att återkomma med anledning av Litteraturutredningens förslag, se även avsnitt 3.2.2.

Regeringen tillsatte 2012 en särskild utredare (dir. 2012:109) för att se över statens stöd till lättläst nyhetsinformation och litteratur. Motiven till översynen är bl.a. att kretsen av målgrupper för lättläst nyhetsinformation och litteratur har utvidgats och att medieområdet utvecklats i snabb takt. Därför är det angeläget att överväga alternativa former för stödet till lättläst litteratur och information. Utredningen redovisade sitt uppdrag den 29 augusti 2013. Betänkandet (SOU 2013:58) avses remitteras.

6.4.3 Språk

Resultat

Institutet för språk och folkminnen

Institutet för språk och folkminnen (ISOF) har under året intensifierat arbetet med uppföljning och tillämpning av språklagen (2009:600). Arbetet har bl.a. inneburit att utveckla språkvården för de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket och utvärdera språksituationen i Sverige. Myndighetens forskningsprofil har ytterligare stärkts bl.a. genom att en ny forskningsstrategi tagits fram.

Kvaliteten på samlingarna har förbättrats genom att stora befintliga arkiv har inventerats och sorterats och gjorts tillgängliga för forskare och andra intressenter. Vidare arbetar myndigheten med uppbyggnaden av ett digitalt arkiv som möjliggör samverkan inom e-förvaltning. Myndighetens språkvårdsarbete har varit omfattande och rådgivningen i språkfrågor samt antal föredrag och visningar har ökat.

ISOF har arrangerat den årligen återkommande Språkrådsdagen och för femte gången delat ut Klarspråkskristallen, priset för ett klart och begripligt myndighetsspråk. Vid Språkrådsdagen 2012 delades för första gången Minoritetsspråkspriset ut för arbetet med att skydda och främja minoritetsspråken i Sverige.

Förutom arbetet med grunduppdraget har myndigheten genomfört flera regeringsuppdrag under året. Bland uppdragen kan nämnas ett underlag om en nationell språkresursbank som främjar utvecklingen av teknik som gagnar språken i Sverige och ökar tillgängligheten till information för alla. Uppdraget angående Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet delrapporterades i juni 2012 och kommer att slutrapporteras i februari 2014.

Bland insatserna för de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket kan nämnas en sammanställning av romska ordlistor med samhällsord, en studie med goda exempel på språkvårdande insatser och insatser för att revitalisera romani chib, utvecklandet av ett språktest på finska och en undersökning av behovet av språkvårdande insatser för jiddisch. Från anslagsposten Revitalisering av nationella minoritetsspråk har myndigheten under 2012 fördelat totalt 3,5 miljoner kronor i projektbidrag (Utgiftsområde 1, anslag 7:1 *Åtgärder för*

nationella minoriteter). Insatserna syftar till att ge enskilda bättre förutsättningar att tillägna sig, utveckla och använda sitt nationella minoritetsspråk. Vid fördelningen av bidragen har särskilt språkprojekt som riktas till barn och ungdomar samt läsförbättrande projekt prioriterats.

Analys och slutsatser

Medvetenheten om språklagens krav ökar behovet av insatser på språkvårdsområdet. ISOF har ett nationellt uppföljningsansvar för tillämpningen av språklagen. Arbetet med att följa upp tillämpningen av språklagen har varit en prioriterad uppgift under 2012. Regeringen bedömer att insatserna har bidragit till att utveckla språkvården, särskilt för de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket.

Regeringen bedömer, utifrån myndighetens redovisning och olika rapporter från berörda aktörer, att arbetet med en ny forskningsstrategi och inrättandet av en särskild forskningsgrupp har stärkt myndighetens forskningsprofil ytterligare. Verksamheten har under senare år alltmer inriktats mot egen kvalificerad forskning med vetenskapliga referensgrupper knutna till olika forskningsprojekt. Regeringen bedömer att insatserna ytterligare har höjt kvaliteten i myndighetens verksamhet. Genom deltagande i forskningsprojekt, konferenser och seminarier har förankringen stärkts i forskarsamhället och inspiration getts till nya studier utifrån myndighetens samlingar.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 6.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	124 443	Anslags-sparande	7
2013	Anslag	123 682 ¹	Utgifts-prognos	123 682
2014	Förslag	137 182		
2015	Beräknat	138 182		
2016	Beräknat	138 182		
2017	Beräknat	138 182		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter. För att skapa goda planeringsförutsättningar för aktörerna inom området bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Sedan tidigare finns ett bemyndigande för att Statens kulturråd ska kunna besluta om stöd till kulturtidskrifter i förväg i syfte att ge dessa goda planeringsförutsättningar. Statens kulturråd har också behov av att kunna fatta beslut om översättningsstöd i förskott. Anledningen är översättningsstödet konstruktion som bl.a. innebär att ingen del av det beslutade bidragsbeloppet betalas ut innan det aktuella stödobjektet (boken) är färdigproducerat. Befintlig bemyndiganderam på totalt 20 miljoner kronor föreslås mot denna bakgrund öka till 25 miljoner kronor.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 25 000 000 kronor 2015.

Tabell 6.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 3.1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	–	19 000	20 000	25 000	–	–
Nya åtaganden	19 000	20 000	25 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	-19 000	-20 000	-25 000	–	–
Utestående åtaganden	19 000	20 000	25 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	20 000	20 000	25 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 6.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	123 682	123 682	123 682	123 682
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	13 673	14 673	14 673	14 673
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-173	-173	-173	-173
Förslag/beräknat anslag	137 182	138 182	138 182	138 182

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 15 173 000 kronor fr.o.m. 2014 för att Statens kulturråd ska ges i uppdrag att initiativ till, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 1 500 000 kronor 2014 till följd av omdisponeringar inom litteraturområdet. Omdisponeringarna består i att anslag 5:1 *Konstnärsnämnden* tillförs 1 000 000 kronor för 2014 för att utarbeta förslag på hur ett internationellt utbytesprogram inom litteraturområdet kan utformas. Anslag 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* tillförs 500 000 kronor fr.o.m. 2014 för att ge Sveriges författarfond möjlighet att bevilja bidrag till internationellt litteraturutbyte.

Regeringen föreslår att 137 182 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 138 182 000 kronor, 138 182 000 kronor respektive 138 182 000 kronor.

6.5.2 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tabell 6.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	87 852	Anslags-sparande	487
2013	Anslag	86 726 ¹	Utgifts-prognos	85 115
2014	Förslag	88 173		
2015	Beräknat	89 261 ²		
2016	Beräknat	90 656 ³		
2017	Beräknat	92 577 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 88 173 tkr i 2014 års prisnivå.³ Motsvarar 88 173 tkr i 2014 års prisnivå.⁴ Motsvarar 88 173 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för tillgängliga mediers förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 6.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	86 726	86 726	86 726	86 726
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	1 667	2 758	4 156	6 082
Beslut	-95	-96	-98	-100
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-125	-127	-129	-131
Förslag/beräknat anslag	88 173	89 261	90 656	92 577

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 95 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 88 173 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* för 2014. För 2015, 2016 och

2017 beräknas anslaget till 89 261 000 kronor, 90 656 000 kronor respektive 92 577 000 kronor.

6.5.3 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 6.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	16 698	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	16 803 ¹	Utgifts-prognos	16 399
2014	Förslag	17 076		
2015	Beräknat	17 264 ²		
2016	Beräknat	17 486 ³		
2017	Beräknat	17 827 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 076 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 076 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 17 076 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur för utgivning av lättläst litteratur och nyhetstidningen 8 SIDOR. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för att främja och öka utbudet av lättlästa nyheter och böcker för skolbruk.

Regeringens överväganden

Tabell 6.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:3 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	16 803	16 803	16 803	16 803
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	315	503	726	1 068
Beslut	-18	-18	-18	-19
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-24	-24	-25	-25
Förslag/beräknat anslag	17 076	17 264	17 486	17 827

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskar med 18 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 17 076 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Bidrag till stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 17 264 000 kronor, 17 486 000 kronor respektive 17 827 000 kronor.

6.5.4 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 6.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	53 981	Anslags-sparande	499
2013	Anslag	54 672 ¹	Utgifts-prognos	54 332
2014	Förslag	57 623		
2015	Beräknat	58 389 ²		
2016	Beräknat	59 419 ³		
2017	Beräknat	60 754 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 57 623 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 57 623 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 57 622 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för språk och folkminnets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till terminologiskt arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 6.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 3:4 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	54 672	54 672	54 672	54 672
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 654	2 403	3 410	4 715
Beslut	1 373	1 391	1 416	1 448
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-76	-77	-78	-80
Förslag/ beräknat anslag	57 623	58 389	59 419	60 754

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 3 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att stärka språkvårdsinsatserna, särskilt för de nationella minoritetsspråken, det svenska teckenspråkets ställning och för svenskar med annat modersmål än svenska.

Anslaget minskas med 1 567 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av att tidsbegränsade medel för insatser i samband med ratificeringen av Unescos konvention om skydd av det immateriella kulturarvet upphör enligt budgetpropositionen för 2011.

Anslaget minskas med 60 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 57 623 000 kronor anvisas under anslaget 3:4 *Institutet för språk och folkminnen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 58 389 000 kronor, 59 419 000 kronor respektive 60 754 000 kronor.

7 Bildkonst, arkitektur, form och design

7.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Statens kulturråds bidragsgivning inom bild- och formområdet samt Statens konstråds insatser för den konstnärliga gestaltningen av den gemensamma miljön. Vidare omfattar avsnittet Statens centrum för arkitektur och design, tidigare Arkitektur-museet, vilket även redovisas i avsnitt 11, Svensk form och Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Verksamhet inom bild- och formområdet bedrivs dessutom av Moderna museet,

Nationalmuseum, Riksställningar och Konstnärsnämnden. Moderna museets och Nationalmuseums verksamheter redovisas dels i detta avsnitt, dels i avsnitt 11, Riksställningars verksamhet redovisas endast i avsnitt 11 och Konstnärsnämndens verksamhet redovisas i avsnitt 8.

Statliga medel till bildkonst, form och design fördelas via kultursamverkansmodellen till bl.a. läns museer, konsthallar och andra regionala och lokala organisationer.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutveckling Bildkonst, arkitektur, form och design, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Bildkonst, arkitektur, form och design</i>							
4:1 Statens konstråd	8	8	8	8	8	8	9
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	34	33	32	33	33	33	33
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11	11	11	11	12	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	28	28	28	28	28	28	28
Summa Bildkonst, arkitektur, form och design	82	81	78	81	81	81	82

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

7.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

Riksdagen har även antagit mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225). Målen är följande:

- Arkitektur, formgivning och design ska ges goda förutsättningar för sin utveckling.
- Kvalitet och skönhetsaspekter ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer ska tas till vara och förstärkas.
- Intresset för hög kvalitet inom arkitektur, formgivning, design och offentlig miljö ska stärkas och breddas.
- Offentligt och offentligt understött byggande, inredande och upphandlande ska på ett föredömligt sätt behandla kvalitetsfrågor.
- Svensk arkitektur, formgivning och design ska utvecklas i ett fruktbart internationellt samarbete.

7.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom bildkonstområdet utgår bl.a. från:

- insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten,
- insatser för att öka intresset för och kunskapen om offentlig konst,
- uppgifter om inköpta konstverk, antal konstnärliga gestaltningar, antal inkomna konstansökningar och fördelade bidrag.

Bedömningen av resultatet inom arkitektur, form och design utgår bl.a. från besöksiffror, utställningar och fördelade bidrag. Vidare utgår bedömningen från myndigheternas samverkan med andra myndigheter och organisationer.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från myndigheternas insatser avseende jämställdhet, mångfald, barn och unga, tillgänglighet samt internationell och interkulturell verksamhet.

7.4.1 Bildkonst

Resultat

Moderna museet

Moderna museet i Stockholm och Malmö arbetar fortlöpande med att utveckla verksamheten. Antal besökare ligger fortfarande på en hög nivå. Moderna museets verksamhet riktad till barn och ungdomar är omfattande jämfört med andra aktörer inom bild- och formområdet.

Under året har museet visat 17 tillfälliga utställningar varav tio i Stockholm och sju i Malmö. Antalet inköp har ökat under 2012 jämfört med året innan och museet har haft fler turnerande utställningar än tidigare. Museet gjorde ett flertal inköp av svenska samtida konstnärer och flera utställningar ställde ut svenska samtida konstnärer. Museets verksamhet behandlas också i kapitel 11 Museer och utställningar.

Statens konstråd

Statens konstråd har under 2012 inlett ett arbete för att utveckla verksamheten i syfte att skapa större synlighet för egna projekt och större kännedom om myndighetens verksamhet.

Statens konstråd fortsätter att fram till 2013 genomföra regeringsuppdraget Samverkan om gestaltning av offentliga miljöer tillsammans med Statens centrum för arkitektur och design (tidigare Arkitekturmuseet), Boverket och Riksantikvarieämbetet. Under 2012 har två nya samverkansprojekt initierats och sammanlagt drevs 13 samverkansprojekt i olika delar av landet där nya arbetsformer utforskas i planerings- och byggprocesser. De samarbetande myndigheterna har främst riktat sin kommunikation till yrkesgrupper som arbetar med utveckling av den fysiska offentliga miljön och har tagit fram en handlingsplan för extern kommunikation av uppdraget.

Tabell 7.2 Prestationer konstkollektioner 2010–2012

	2010	2011	2012
Genomförda konstkollektioner	165	133	106
Inkomna ansökningar	130	135	125
Antal placerade konstverk	1 748	1 887	1 382
Värdet av placerade konstverk (tkr)	9 744	9 888	7 914

Källa: Statens konstråd

Minskningarna av antalet utplacerade konstverk i tabellen ovan beror enligt Statens konstråd på att ett flertal myndigheter har avslutat sin verksamhet och att allt fler myndigheter inför kontorslandskap där vägghängda konstverk är svårplacerade.

Något fler uppdrag har gått till kvinnor än till män under 2012. Det gäller såväl fördelningen av skissuppdrag som antalet konstnärer som fått kontrakt. När det gäller inköpta konstverk har andelen verk med en kvinnlig upphovsperson minskat något. Mångfaldsaspekten har lyfts fram som en viktig framtida kvalitetsfråga. Statens konstråd framhåller att det är en utmaning att upptäcka kvalitet i det som ligger utanför det normgivande.

Under 2012 har totalt 20 konstnärer fått uppdrag att genomföra konstnärlig gestaltning i den offentliga miljön.

Konstnärsnämnden genomför 2012–2013 en kartläggning av bland annat uppfyllelsen av enprocentsregeln, dvs. åtagandet att avsätta minst en procent av byggnadskostnaderna till konstnärlig utsmyckning. Kartläggningen genomförs i samarbete med Statens konstråd och syftar till att undersöka hur mycket som investeras i offentlig konst, hur detta organiseras samt konstnärernas villkor för att utföra uppdragen. Regeringen bedömer att enprocentsregeln är en viktig utgångspunkt i gestaltandet av den offentliga miljön.

Statens kulturråd

Statens kulturråd fördelar bidrag till ett flertal aktörer inom bild- och formområdet, bl.a. organisationer, utställningsarrangörer och konsthantverkskooperativ. Kulturrådet fördelar även utrustningsbidrag till konstnärernas kollektivverkstäder.

Efter en konsekvensanalys av bidragsgivningen till konsthantverkskooperativen som genomfördes 2011, är Kulturrådets slutsats att den framtida bidragsgivningen inom bild- och

formområdet bör bli mer flexibel för att kunna följa områdets utveckling. Kulturrådet ser bl.a. behov av att kunna erbjuda projektstöd för nya och oetablerade organisationer vilket inte är möjligt med nuvarande förordningar.

Antalet ansökningar för internationellt kulturutbyte inom bild- och formområdet har fortsatt att öka de senaste åren och bidragsgivningen leder till utveckling och förnyelse av de internationella kontakterna.

Inom museiområdet fördelar Kulturrådet verksamhetsbidrag och utvecklingsbidrag till landets läns museer samt utvecklingsbidrag och forskningsbidrag till de statliga centrala museerna. Från och med 2011 ingår verksamhetsbidragen för regional museiverksamhet i kultursamverkansmodellen. Kulturrådets direkta bidragsgivning till de regionala musei-institutionerna har därmed minskat. Utfallet av landstingens bidragsgivning inom kultursamverkansmodellen framgår av kapitel 4.

Kulturrådet ansvarar också för den statliga utställningsgarantin. Under 2012 var 50 garantier utställda till ett sammanlagt värde av i genomsnitt ca 1,3 miljarder kronor per månad.

Kulturrådet har aktivt följt tillämpningen av det statliga avtalet om konstnärers medverkan och ersättning vid utställning av verk, MU-avtalet.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på området bl.a. bidrar till att den offentliga miljön berikas med konst och att medborgarna därmed får ta del av konst av hög kvalitet.

Ansaret för hur den gemensamma miljön utformas delas av flera aktörer och det är av stor betydelse att olika perspektiv beaktas. Regeringen bedömer att det arbete som leds av Statens konstråd, Statens centrum för arkitektur och design (tidigare Arkitekturmuseet), Riksantikvarieämbetet och Boverket inom ramen för uppdraget om samverkan om gestaltning av offentliga miljöer är positivt i detta hänseende. De samverkande myndigheterna bidrar till att utveckla nya arbetsformer och processer för att stärka intresset och förståelsen för de värden som arkitektur, form, design och konst innebär för samhället. Statens konstråd har en viktig roll för att inte bara synliggöra konstnärens funktion i dessa processer, utan

även arkitekters, planerares, inredningsarkitekters och formgivares betydelse för att uppnå väl genomarbetade inom- och utomhusmiljöer som kan fungera som inspiration för beställare och byggbransch.

Regeringen bedömer vidare att Moderna museet håller en hög kvalitet i utställningar och programverksamhet, t.ex. har myndigheten utökat sitt samarbete med internationella aktörer genom de turnerande utställningarna. Genom förvärv av nya verk har myndigheten även bidragit till att bredda och fördjupa museets samlingar. Förvärv av svenska samtida konstnärers verk och utställningar av svenska samtida konstnärer har också bidragit till att förbättra arbetsvillkoren för konstnärer i Sverige.

Statens kulturråd har under året bidragit till att utveckla utbudet av och tillgängligheten till professionell bild- och formkonst i hela landet. Inom bidragsgivningen för internationella bild- och formprojekt fortsätter antalet ansökningar att öka och visar på områdets utveckling och behov. Regeringen bedömer att bidragsgivningen inom hela bild- och formområdet ska vara flexibel och bidra till utvecklingen på området. Regeringen avser att fortsatt verka för detta.

7.4.2 Arkitektur, form och design

Resultat

Regeringens politik inom arkitektur, form och design utgår bl.a. från de mål som riksdagen beslutade om för området 1998 och på formuleringen i de av riksdagen beslutade nationella målen för kulturpolitiken att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling (jfr prop. 2009/10:3, s. 26). Möjligheten att stärka frågornas position i samhällsutvecklingen beror i hög grad på förmågan att synliggöra deras värde för aktörer inom andra politik- och samhällsområden. Inom området möts en mångfald av frågor som miljö och hållbar samhällsutveckling, konsumtion, närings- och regionalpolitik, integration och arbetsmarknad samt äldre- och ungdomspolitik.

Statens centrum för arkitektur och design

Regeringen beslutade i februari 2013 om ny instruktion och nytt namn för Arkitekturmuseet,

som från och med den 1 maj 2013 heter Statens centrum för arkitektur och design.

Myndigheten har under sitt 50-årsjubileum 2012 genomfört en utställnings- och programverksamhet med stor bredd. Ett övergripande tema för året har varit socialt och kulturellt hållbar stadsutveckling, med debatter, program och etablerandet av en ny webbplats, hållbarstad.se.

Boverket, Arkitekturmuseet, Formas och Riksantikvarieämbetet redovisade i mars 2013 sin slutrapport om främjande av hållbar stadsutveckling. Inom uppdraget har myndigheterna fördjupat sig i de kulturella och sociala dimensionerna av hållbarhet. Läs mer under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik. Myndighetens resultat behandlas även i avsnitt 11.

Nämnden för hemslöjdsfrågor

Nämndens arbete har under 2012 riktat sig till kulturella och kreativa näringar samt utvecklingen av hemslöjden som näringsgren. En särskild strategi har tagits fram för internationell och interkulturell verksamhet och en samordnare för frågorna har anställts. Nämnden fortsätter att arbeta för att åstadkomma en jämnare könsfördelning bland utövarna inom området. Nämnden bedriver en omfattande samverkan med civilsamhället likväl som med myndigheter och regionala aktörer.

Under 2012 har nämnden på olika sätt varit involverad i Svenska Hemslöjdföreningarnas Riksförbunds 100-årsjubileum med över 800 aktiviteter runt om i landet. Totalt besökte drygt 600 000 personer utställningar relaterat till detta på bland annat Liljevalchs, Nordiska museet och Waldemarsudde.

Nationalmuseum med Prins Eugens

Waldemarsudde

Nationalmuseum har bl.a. det statliga uppdraget att vara museum för konsthantverk och design. Museet har en permanent utställning av svenskt konsthantverk och design från renässansen till i dag. Under 2012 har museet visat utställningen Slow Art som speglade samtida konsthantverk utfört i långsamma arbetsprocesser och tekniker.

Prins Eugens Waldemarsudde visade under 2012 en utställning om smyckeskonst och en utställning, med koppling till hemslöjdens jubileum, av äldre och samtida uttryck för textil slöjd och konst. Museets verksamhet behandlas också i avsnitt 11 Museer och utställningar.

Svensk Form

Föreningen Svensk Forms verksamhet har under 2012 koncentrerats på att främja svensk design utomlands och att öka deltagandet av svenska designers i internationella sammanhang.

Under 2012 har större internationella satsningar gjorts i form av seminarier, utställningar och mässor. Genom handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar har Svensk Form kunnat dela ut resestipendier till ett 60-tal mindre företag under 2012.

Svensk Form ser en tydlig utveckling mot att svensk design och mode efterfrågas allt mer internationellt och att deras eget historiska material efterfrågas i allt högre grad. Under året lanserades en webbplats om svensk design (swedishdesign.org).

Svensk Form har under 2011 och 2012 haft ett regeringsuppdrag att synliggöra svenskt mode såväl i Sverige som i utlandet, bland annat ska detta ske genom samarbete med de svenska modeveckorna. Under 2012 har ett arbete inletts för att öka internationella kontaktytor för mindre modeföretag. Svensk Form kunde också stödja ett antal mindre modeföretag i att arrangera visningar under modeveckorna.

Analys och slutsatser

Bostadsbyggande och arkitektur är nära sammanlänkat, varför bostadspolitik också är en fråga om arkitektur. Med utgångspunkt i behovet av fler bostäder i storstäderna inbjöd kulturministern och civil- och bostadsministern i februari 2013 till ett rundabordssamtal om arkitektur och bostadsbyggande. Centrala aktörer inom arkitektur- och byggbranschen samt forskare och myndighetsrepresentanter diskuterade vid detta tillfälle frågan vilka åtgärder som behövs från regeringen de kommande åren för att öka byggandet, samtidigt som den arkitektoniska kvaliteten utvecklas.

En rad åtgärder är genomförda, andra utreds och ytterligare andra bereds för att modernisera svensk bostadspolitik. Arkitekturens värden har stor betydelse för bebyggelsens långsiktiga hållbarhet och attraktivitet samt för människors livskvalitet. Det är därför viktigt att se planering och utformning av den fysiska miljön ur ett helhetsperspektiv där högt ställda krav på kvantitet inte står i konflikt med kvaliteten i byggandet. För att arkitekturens, formens och designens

värden ska få bättre genomslagskraft i samhället avser regeringen att se över de mål och det handlingsprogram som riksdagen beslutade om för området 1998.

Statens centrum för arkitektur och design (tidigare Arkitekturmuseet) har fr.o.m. 2009 arbetat med ett vidgat uppdrag att stärka områdets betydelse för samhällsutvecklingen. Regeringen bedömer att myndigheten bör ha goda förutsättningar att nå uppsatta mål med stöd av den nya instruktion som gäller från maj 2013.

Regeringen bedömer att Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsuddes verksamhet med utställningar och program inom konsthantverk och design har bidragit till områdets synlighet under 2012.

Regeringen bedömer att Föreningen Svensk Form bedriver ett aktivt och angeläget arbete för att synliggöra svensk design såväl nationellt som internationellt. Den ökade efterfrågan på svensk design visar att Svensk Form har en viktig uppgift att fylla som kunskapsförmedlare inom området. De senaste årens prioritering av att verka i internationella sammanhang bedömer regeringen som positiv eftersom svenska mode- och designföretag är beroende av internationella kontakter och samarbeten. Regeringen ser särskilt positivt på ökade samarbeten med svenska utlandsmyndigheter liksom samarbeten med Statens centrum för arkitektur och design.

Regeringen bedömer att Nämnden för hemslöjdsfrågor bedriver ett fortsatt bra arbete med att utveckla slöjden som näringsgren och med att visa hemslöjdens betydelse inom internationella och interkulturella aktiviteter. Den översyn som genomförts visar att Nämnden för hemslöjdsfrågor bedriver en betydelsefull verksamhet för området (se vidare avsnitt 3.2.2). Även landstingen har ett viktigt ansvar för att fördela medel till främjandet av hemslöjd inom ramen för kultursamverkansmodellen.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 7.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	7 919	Anslags-sparande	-79
2013	Anslag	7 895 ¹	Utgifts-prognos	7 808
2014	Förslag	8 086		
2015	Beräknat	8 191 ²		
2016	Beräknat	8 328 ³		
2017	Beräknat	8 512 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 8 086 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 8 086 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 8 086 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds förvaltningsutgifter.

Regerings överväganden

Tabell 7.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	7 895	7 895	7 895	7 895
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	211	316	454	638
Beslut	-9	-9	-9	-9
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-11	-11	-11	-12
Förslag/ beräknat anslag	8 086	8 191	8 328	8 512

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 9 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgifts-området.

Regeringen föreslår att 8 086 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget

till 8 191 000 kronor, 8 328 000 kronor respektive 8 512 000 kronor.

7.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 7.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	34 368	Anslags-sparande	-899
2013	Anslag	33 100 ¹	Utgifts-prognos	31 718
2014	Förslag	33 054		
2015	Beräknat	33 054		
2016	Beräknat	33 054		
2017	Beräknat	33 054		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds utgifter för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 7.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	33 100	33 100	33 100	33 100
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-46	-46	-46	-46
Förslag/ beräknat anslag	33 054	33 054	33 054	33 054

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 33 054 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 33 054 000

kronor, 33 054 000 kronor respektive 33 054 000 kronor.

7.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 7.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	11 210	Anslags-sparande	145
2013	Anslag	11 363 ¹	Utgifts-prognos	11 239
2014	Förslag	11 447		
2015	Beräknat	11 582 ²		
2016	Beräknat	11 748 ³		
2017	Beräknat	11 989 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 447 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 447 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 11 447 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund, rikshemslöjds konsulenternas verksamhet och för projekt inom hemslöjdsområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 7.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	11 363	11 363	11 363	11 363
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	112	247	414	655
Beslut	-12	-12	-12	-13
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-16	-16	-16	-17
Förslag/ beräknat anslag	11 447	11 582	11 748	11 989

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 12 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 11 447 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 11 582 000 kronor, 11 748 000 kronor respektive 11 989 000 kronor.

7.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 7.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	28 190	Anslags-sparande	9
2013	Anslag	28 199 ¹	Utgifts-prognos	27 521
2014	Förslag	28 160		
2015	Beräknat	28 160		
2016	Beräknat	28 160		
2017	Beräknat	28 160		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom bild- och formområdet, utställare, konsthantverkskooperativ samt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Anslaget får även användas för statsbidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstförvärv.

Regeringens överväganden

Tabell 7.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	28 199	28 199	28 199	28 199
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-39	-39	-39	-39
Förslag/ beräknat anslag	28 160	28 160	28 160	28 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen

Regeringen föreslår att 28 160 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 28 160 000 kronor, 28 160 000 kronor respektive 28 160 000 kronor.

8 Kulturskaparnas villkor

8.1 Omfattning

Avsnittet omfattar de statliga ersättningar och bidrag som i huvudsak riktar sig till kulturskapare samt andra insatser som har direkt inverkan på kulturskapares villkor. Området behandlar särskilt Konstnärsnämnden och dess ersättningar, stipendier och bidrag inom bild och form-, musik-, teater-, dans- och filmområdet. I avsnittet behandlas också nämndens internationella konstnärsutbytesverksamhet och bevakning av konstnärernas sociala och ekonomiska villkor

samt löpande bevakning av trygghetssystemens utformning i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Vidare omfattas bl.a. Sveriges författarfonds verksamhet, med i första hand fördelning av biblioteksersättning till konstnärer inom ordområdet samt fördelning av den individuella visningsersättningen till bildkonstnärer som den ekonomiska föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) ansvarar för.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom Kulturskaparnas villkor, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Kulturskaparnas villkor</i>							
5:1 Konstnärsnämnden	17	18	18	20	19	19	20
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	332	332	325	345	346	351	358
Summa Kulturskaparnas villkor	350	350	343	364	365	370	377

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

8.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår från om insatserna bidrar till regeringens målsättningar för politiken inom området kulturskaparnas villkor. Målsättningarna är bl.a. att:

- statliga stöd- och ersättningssystem ska vara öppna och rättvisa,
- professionella kulturskapare ska kunna försörja sig på sitt konstnärliga skapande och att beroendet av de generella trygghetssystemen därmed ska minska.

Vidare utgår bedömningen från:

- fördelade bidrag inom de olika konstområdena,
- arbetet med att bevaka och informera om konstnärernas sociala och ekonomiska villkor,
- insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad,
- insatser avseende jämställdhet och insatser på det internationella området.

Bedömningen av resultatet utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Konstnärsnämnden

Konstnärsnämnden fortsätter att arbeta målmedvetet för att, utöver stipendie- och bidragsfördelningen, även öka det utåtriktade arbetet och analysverksamheten. Myndigheten har under 2012 bl.a. aktivt deltagit i flera samverkansprojekt med andra myndigheter och inom EU. Under 2012 har Konstnärsnämnden arbetat

med flera särskilda uppgifter, exempelvis utvecklingen av Konstnärsnämndens internationella musikprogram och inrättandet av Per Ganneviks stiftelse för stipendier till verksamma konstnärer.

Stipendier och bidrag

Enligt de enkäter till mottagare av stipendier som myndigheten har genomfört under 2012, ger stipendierna en möjlighet att ägna sig åt konstnärligt skapande som inte skulle finnas utan stipendiet. I sina redovisningar från genomförda projekt och utbyten beskriver konstnärerna genomgående att nämndens stöd till specifika projekt har stor betydelse för deras konstnärliga utveckling och arbetsmöjligheter.

Konstnärsnämnden har under 2012 tagit emot fler ansökningar än någonsin tidigare (se tabell 8.2 nedan), vilket visar att bidragen och ersättningarna är efterfrågade och viktiga. Ökningen av antalet ansökningar sker, liksom föregående år, främst inom internationellt kulturutbyte som blivit allt viktigare för konstnärerna. Vad gäller konstområden kan konstateras att den största relativa ökningen i antalet ansökningar skedde inom teater- och filmområdet.

Tabell 8.2 Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsärenden 2010–2012

Antal ansökningar

	2010			2011			2012		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Inkomna ansökningar	4 200	3 573	7 773	4 276	3 632	7 908	4 589	3 728	8 317
Beviljade ansökningar	724	663	1 387	715	683	1 398	775	682	1 457
Avslagna ansökningar	3 476	2 910	6 386	3 561	2 949	6 510	3 814	3 046	6 860

Källa: Konstnärsnämnden

Antalet nya beslutade stipendier och bidrag uppgick 2012 till 1 457 och det totala antalet utbetalade, inklusive fleråriga stipendier, var 2 103. Det innebär att 18 procent av ansökningarna beviljas, vilket är ungefär samma andel som föregående år. Fördelningen mellan könen i antal ansökningar och fördelade stipendier är fortsatt jämn om man ser till alla konstområden totalt. På musikområdet ökar antalet inkommande ansökningar och beslut för kvinnor. Dessa når nu upp till statistisk jämställdhet, dvs. att vardera kön är representerat till minst 40 procent, men männen dominerar fortfarande. Samtidigt finns en större eller mindre övervikt för kvinnor på övriga konstområden.

Nedan i tabell 8.3 anges beslutade stipendier och bidrag 2010–2012 i tusental kronor uppdelat på konstområden.

Tabell 8.3 Konstnärsnämnden – beslutade stipendier och bidrag 2010–2012

Tusental kronor

	2010	2011	2012
Bild och form ¹	75 158	71 863	68 837
Musik	19 472	20 901	22 246
Teater	6 172	6 525	7 090
Dans	8 261	8 129	8 655
Film	8 439	8 507	9 188
Övrigt ²	11 760	11 284	8 120
Totalt	129 262	127 210	124 137

Källa: Konstnärsnämnden

¹ 2010 förutbetalades ett större antal stipendier. Dessutom ingick omkostnader för bl.a. resor och boende för stipendiater vid ateljéprogram utomlands. Från 2011 redovisas dessa kostnader som transfereringar.

² I övrigt ingår bland annat statliga ålderspensionsavgifter, som varierar mellan åren p.g.a. förskottsinbetalningar, och medel till Sveriges författarfond för långtidsstipendier till författare och översättare.

Internationellt utbyte

Intresset för Konstnärsnämndens internationella verksamhet fortsätter att öka. Totalt 35 procent av antalet ansökningar 2012 kan hänföras till

detta område (siffran var 30 procent 2011 vilket i sin tur var en ökning jämfört med 2010). Antalet ansökningar som rör internationellt utbyte ökade inom alla konstområden.

De totala kostnaderna för internationell verksamhet uppgick 2012 till ca 34 miljoner kronor. Av detta rör merparten Iaspis, Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer (totalt ca 23 miljoner kronor). Iaspisprogrammet har sedan 2012 särskilt inriktats på att vidareutveckla regionala samarbeten i Sverige. Även på dansområdet finns en väl utvecklad struktur för internationellt utbyte, Konstnärsnämndens Internationella Dansprogram.

Under åren 2012–2014 fördelar regeringen 2 miljoner kronor per år för att utveckla en struktur för internationellt kulturutbyte på musikområdet, särskilt riktat till komponister. Konstnärsnämnden har under 2012 organiserat Konstnärsnämndens Internationella Musikprogram, bl.a. genom att ta fram beslutsordning samt mål- och resultatdokument. Nämnden har också förstärkt bidraget till komponister för internationellt utbyte på området. Fullt utbyggt ska programmet innehålla studio- och arbetsvistelser i utlandet och i Sverige samt internationella samarbetsprojekt.

Analys- och bevakningsuppdraget

Konstnärsnämnden har under 2012 arbetat aktivt med att fördjupa och sprida kunskap om konstnärers villkor och förutsättningar för konstnärligt skapande. Arbetet har bl.a. bedrivits inom de nätverk som finns av intresseorganisationer och myndigheter samt genom information till högskolor, kulturinstitutioner och internationellt deltagande i konferenser och arbetsgrupper. Antologin Konstnären och kulturnäringarna, som getts ut under året, har fått ett positivt mottagande.

Konstnärsnämnden har under 2012 även arbetat aktivt inom ramen för särskilda regeringsuppdrag som bl.a. handlat om kultursamverkansmodellen, handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar, jämställdhet inom musiken, konstnärers rörlighet internationellt och kartläggning av musikarrangörer.

Arbetet med att sprida kunskap om konstnärernas villkor i trygghetssystemen har förstärkts, bl.a. genom ytterligare kontakter med andra berörda myndigheter. Den särskilda hemsidan Konstnärsguiden, med information till konstnärer om skatter, föräldraförsäkring, företagande m.m., har uppdaterats och utökats med nya avsnitt under året.

Insatser för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad

Staten finansierar ett flertal särskilda insatser som på olika sätt syftar till att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad. En viktig aktör är Arbetsförmedlingen Kultur Media, en rikstäckande specialförmedling inom kulturområdet. Konstnärsnämnden har tillsammans med Statens kulturråd en regelbunden dialog med Arbetsförmedlingen Kultur Media om arbetsmarknaden för kulturskapare. Samarbetet sker dels genom deltagande i Rådet för kulturarbetsmarknaden, dels genom en samarbetsgrupp.

Scenkonstellianterna och centrubildningarna

En viktig insats för att stärka kulturskaparnas arbetsmarknad är alliansverksamheterna på teater-, dans- och musikområdena. Under 2012 fördelade regeringen 62 miljoner kronor till allianserna i syfte att bl.a. öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Allianserna har ca 300 anställda inom teater, dans- och musikområdena (se vidare avsnitt 5.4).

Centrubildningarna samlar drygt 8 000 fria professionella kulturutövare i Sverige. De arbetar med arbetsförmedling direkt genom att förmedla uppdrag och indirekt genom bl.a. projektverksamhet och kompetensutveckling. De spelar därmed en viktig roll för frilansande konstnärliga yrkesutövares arbetsmöjligheter. Samverkan mellan centrubildningarna har ökat under de

senaste åren och samtliga arbetar med ett nationellt fokus.

Medverkans- och utställningsersättning

Avtalet om medverkans- och utställningsersättning, MU-avtalet, trädde i kraft den 1 januari 2009 och reglerar vilka villkor och ersättningsnivåer som ska gälla då statliga institutioner ställer ut verk som ägs av konstnären. Regeringen har framhållit betydelsen av att avtalet fungerar som en förebild för andra offentliga och privata utställare. Konstnärernas Riksorganisation (KRO) har, bl.a. med medel från regeringen, under 2012 fortsatt informations- och utbildningsarbetet för att MU-avtalet ska få en så bred tillämpning som möjligt även på det regionala och det kommunala planet.

Statens kulturråd har tillsammans med parterna genomfört en uppföljning av hur MU-avtalet tillämpats. Enligt uppföljningen fyller avtalet en viktig roll.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är ett sätt att öka dialogen mellan stat, landsting och kommuner samt med civilsamhället och med professionella kulturskapare både nationellt och regionalt. Arbetet med samverkansmodellen har fått ett bra mottagande, vilket bland annat visas i den utvärdering som Myndigheten för kulturanalys genomfört. I framtagandet av planerna bör kulturskaparna ges goda möjligheter att vara delaktiga. (se avsnitt 4.4.2).

Skapande skola

Satsningen Skapande skola ökar skolors möjligheter till inköp av professionell kulturverksamhet, till insatser som främjar ungas eget skapande och till insatser som långsiktigt ökar samverkan mellan skolan och kulturlivet. Variationen i hur medlen kan användas kan vara stor, men ska utgå ifrån lokala förutsättningar och behov. Som exempel kan samverkan med kulturinstitutioner på regional eller lokal nivå förstärkas och dansare eller författare kan inbjudas för att arbeta med lärare och elever under en längre tid.

Övriga ersättningar och bidrag till kulturskapare

Inom det kulturpolitiska området finns ett flertal ersättningar som syftar till att ge kulturskapare betalt för redan utfört konstnärligt arbete, men

också stödordningar som leder till möjligheter att fördjupa och utveckla sitt konstnärskap.

Bibliotekszersättning

Sveriges författarfond ansvarar för att fördela bibliotekszersättningen till upphovsmän till litterära verk – författare, översättare, tecknare och fotografer – för användning av deras verk genom de svenska folk- och skolbiblioteken. Förhandlingen om bibliotekszersättningens grundbelopp mellan Kulturdepartementet och upphovsmannaorganisationerna ledde 2011 till en tvåårig överenskommelse där grundbeloppet höjdes med två öre 2012 till 1 krona och 25 öre och med ytterligare 2 öre 2013 till 1 krona och 37 öre. För 2012 uppgick den totala bibliotekszersättningen till 134 163 000 kronor.

Under 2012 har 4 329 enskilda författar- och översättarpennningar fördelats till ett belopp mellan 1 620 kronor och 223 041 kronor. Därutöver har 176 särskilda författarpennningar fördelats om 178 000 kronor per person. Under 2012 har en undersökning av den särskilda författarpennningen gjorts vid Avdelningen för litteratursociologi vid Uppsala universitet.² Undersökningen visar att den särskilda författarpennningen bidrar till en självständig, diversifierad och kvalificerad litterär produktion.

Författarfonden fördelar även bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker om ca 9 miljoner kronor.

Individuell visningsersättning

Individuell visningsersättning (IV) fördelas av Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS) till bild- och formkonstnärer som ersättning för att verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. Under 2012 uppgick den totala ersättningen till 35 miljoner kronor. Under 2012 har antalet sökande ökat med 38 konstnärer netto och uppgår nu till knappt 4 000 konstnärer. Ökningen sker främst inom de yngre åldersgrupperna.

Av dem som söker IV-ersättning beviljas drygt 90 procent (ca 3 600) en ersättning mellan miniminivån på 500 kronor och taket på 42 000 kronor. IV-ersättningens fördelning motsvarar till stor del sammansättningen vad gäller ålder

och kön i konstnärskåren. Av de sökande är ca 58 procent kvinnor och 42 procent män. Männen tenderar dock att få ut högre ersättningsbelopp och det är något fler kvinnor än män som inte når upp till miniminivån.

Talbokszersättning

Talbokszersättningen fördelas till författare och översättare för nyttjandet av deras verk i form av talböcker. Ersättningen fördelas av Sveriges Författarförbund, men från och med 2010 betalas ersättningen av praktiska skäl ut av Administration av Litterära Rättigheter i Sverige (ALIS) till ersättningsberättigade upphovsmän. Under 2012 anslogs, liksom föregående år, 9 miljoner kronor till detta ändamål.

Fonogramszersättning

Fonogramszersättningen fördelas som kompensation för att musikaliska verk på fonogram och i tryckt form lånas ut genom folk- och skolbibliotek. Under 2012 fördelades 5 miljoner kronor i fonogramszersättning av STIM och SAMI.

Analys och slutsatser

Utgångspunkten för regeringens politik på området är att öka möjligheten för kulturskapare att leva på sitt skapande. Insatser för att vidga och stärka kulturskaparnas arbetsmarknad är därför avgörande. Det är viktigt att löpande följa att systemen för stöd och ersättningar uppfattas som öppna och rättvisa. Regeringens samlade bedömning är att de befintliga bidrags- och ersättningssystemen väl svarar upp mot detta.

Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsgivning, liksom bibliotekszersättningen som fördelas av Sveriges författarfond, fyller enligt de undersökningar som gjorts en betydelsefull roll för möjligheterna att bedriva och utveckla konstnärlig verksamhet. Enligt den uppföljning Statens kulturråd gjort fyller även MU-avtalet en viktig roll. Avtalets användning bör fortsatt följas och vidareutvecklas för att det ska vara enkelt att tillämpa för så många som möjligt (se vidare Politikens inriktning, avsnitt 3.2).

För ökade arbetsmöjligheter och kompetenshöjning har allianserna på scenkonstområdet liksom centrumbildningarna bedrivit ett angeläget arbete. Kultursamverkansmodellen gör det möjligt för kulturskapare att på ett strukturerat sätt påverka kulturpolitikens utveckling lokalt

² Anna Gunder, Garanterade författare – Om bibliotekszersättningen och den garanterade författarpennningen 1972-2010 (Uppsala 2012).

och regionalt. Regeringens bedömning är också att intresset för att främja kulturskapares villkor ökar i regionerna, vilket bl.a. visar sig i att fler landsting lyft frågor om kulturskaparnas villkor i sina kulturplaner.

Mot bakgrund av ovanstående är den samlade bedömningen att de statliga insatserna på området uppfyller målen. Behoven är dock stora och de statliga insatserna bör löpande följas upp för att de ska komma rätt grupper till del. Ett successivt ökat söktryck på Konstnärsnämndens stipendier och bidrag visar att behoven är stora och andra försörjningsmöjligheter ofta begränsade för konstnärlig verksamhet.

Litteraturutredningen har beskrivit situationen för upphovsmännen på ordområdet. I utredningens slutbetänkande (SOU 2012:65) visas att de konstnärliga inkomsterna generellt sett är låga för dessa grupper trots ofta långa karriärer och hög utbildningsnivå.

8.5 Budgetförslag

8.5.1 5:1 Konstnärsnämnden

Tabell 8.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	17 407	Anslags-sparande	1 369
2013	Anslag	18 333 ¹	Utgifts-prognos	18 426
2014	Förslag	19 771		
2015	Beräknat	19 013 ²		
2016	Beräknat	19 332 ³		
2017	Beräknat	19 754 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 18 771 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 18 772 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 18 770 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konstnärsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 8.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 5:1 Konstnärsnämnden

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	18 333	18 333	18 333	18 333
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	484	727	1 046	1 470
Beslut	980	-20	-21	-21
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-26	-26	-27	-27
Förslag/ beräknat anslag	19 771	19 013	19 332	19 754

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen

Regeringen beräknar att anslaget tillförs 1 000 000 kronor för 2014 för att Konstnärsnämnden ska utarbeta ett förslag på hur ett internationellt utbytesprogram inom litteraturområdet kan utformas.

Anslaget minskas med 20 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 19 771 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärsnämnden* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 19 013 000 kronor, 19 332 000 kronor respektive 19 754 000 kronor.

8.5.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 8.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	332 106	Anslags- sparande	1 111
2013	Anslag	331 954 ¹	Utgifts- prognos	324 505
2014	Förslag	344 560		
2015	Beräknat	346 259 ²		
2016	Beräknat	350 735 ³		
2017	Beräknat	357 600 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 342 481 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 342 483 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 342 483 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och ersättningar till konstnärer och upphovsmän inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2015–2024.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelar Konstnärsnämnden bidrag och stipendier som sträcker sig upp till tio år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 136 000 000 kronor 2015–2024.

Tabell 8.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2024
Ingående åtaganden	88 046	117 050	136 000			
Nya åtaganden	66 229	48 950	30 000			
Infriade åtaganden	-36 225	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-76 000
Utestående åtaganden	117 050	136 000	136 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	136 000	136 000	136 000			

Regeringens överväganden

Tabell 8.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	331 954	331 954	331 954	331 954
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	12 946	16 750	21 257	28 170
Beslut	138	-1 961	-1 987	-2 026
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-478	-483	-490	-499
Förslag/ beräknat anslag	344 560	346 259	350 735	357 600

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen

För att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan Statens kulturråd och Sveriges författarfond överförs 500 000 kronor för bidrag till litterära upphovsmän för internationellt utbyte till anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* fr.o.m. 2014.

Anslaget minskas med 362 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Anslaget minskas med 2 099 000 kronor fr.o.m. 2015 till följd av att ett tidsbegränsat tillskott i budgetpropositionen för 2012 löper ut.

Regeringen föreslår att 344 560 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 346 259 000 kronor, 350 735 000 kronor respektive 357 600 000 kronor.

9 Arkiv

9.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksarkivet samt bidrag till regional arkivverksamhet.

9.2 Utgiftsutveckling

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Arkiv, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Arkiv</i>							
6:1 Riksarkivet	357	350	349	356	361	367	374
Summa Arkiv	357	350	349	356	361	367	374

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

Riksdagen har tidigare antagit mål för den statliga arkivverksamheten som kommer till uttryck i arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307). Målen syftar bl.a. till:

- att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial,
- att tydliggöra och förstärka arkivens betydelse som källa till information och kunskap om samhället och dess utveckling,
- metod- och kunskapsutveckling inom arkivområdet.

9.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet av Riksarkivets verksamhet utgår ifrån måluppfyllelsen när det gäller de centrala uppgifterna, att ha särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Bedömningen utgår också från resultatet av

- tillsynsverksamhet; insatser vad gäller normeringsarbete,
- bevarande och tillgängliggörande av arkivmaterial
- insatser vad gäller digitalisering och internationellt arbete,
- tvärasektoriellt samarbete.

Vidare utgår bedömningen från insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Riksarkivet har sedan 2010 genomfört en översyn av myndighetens verksamhet och organisation. Syftet har varit att skapa en enhetlig struktur med arbetsformer som gäller för hela den numera sammanslagna myndigheten och

som bidrar till att uppfylla verksamhetens mål. Den nya myndighetsorganisationen har införts fr.o.m. den 1 juli 2012.

Riksarkivet arbetar aktivt med att integrera jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiven i det dagliga arbetet. Mot bakgrund av myndighetens strategi för barn- och ungdomsverksamhet 2012–2014 har många aktiviteter som t.ex. samarbete med skolor och lärarutbildningar och fritids- och lovverksamhet för barn och unga genomförts under året. Inom arbetet med Svenskt biografiskt lexikon är jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ständigt aktuella t.ex. i urvalet av artiklar. Inom regeringens handlingsplan för de kulturella och kreativa näringarna har Riksarkivet medverkat i olika deluppdrag, bl.a. med att undersöka hur dessa kulturella och kreativa verksamheter påverkas av och utvecklas i nya medier. Myndigheten har också medverkat i arbetet med de regionala kulturplanerna, t.ex. genom landsarkivens samarbete med regionala och lokala aktörer.

God arkivhantering och tillsyn

Tabell 9.2 Prestationer inom arkivhantering och tillsyn 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal inspektioner (tillsyn) vid statliga myndigheter	124	97	87
Antal besök med rådgivning	439	322	282
Antal kurser (statliga, kommunala, enskilda och Sv. kyrkan)	25	21	20

Källa: Riksarkivet

I myndighetens tillsynsverksamhet har en särskild tillsynsavdelning etablerats med inriktning på att införa ett samordnat tillsynsarbete. Vidare har en myndighetsövergripande tillsynsplan upprättats för 2013, bl.a. med målet att samordna handläggningsrutinerna inom verksamheten. Genomförandet av ett projekt rörande skanning vid statliga myndigheter har gett underlag för kommande reglering på området och för fortsätta kontroller vid inspektioner.

Under året genomförde myndigheten 87 inspektioner och 282 besök för uppsökande rådgivning hos stat, kommun och Svenska kyrkan. Under treårsperioden 2010–2012 har antalet inspektioner hos statliga myndigheter tillsammans med uppsökande rådgivning minskat, medan

arbetet inriktats mera på generella föreskrifter och allmänna råd.

Inom myndighetens normeringsarbete har medel, metoder och regelverk för statliga myndigheter utvecklats, bl.a. genom en modernisering av sättet att arbeta med myndighetens författningssamling (RA-FS) och myndighetens föreskrifter riktade till enskilda myndigheter eller grupper av myndigheter (RA-MS). Riksarkivet har också medverkat i Swedish Standard Institutes (SIS) standardiseringsarbete genom att delta i flera arbetsgrupper.

För myndighetens främjande arbete med arkivhanteringen i statsförvaltningen har E-delegationen varit det mest framträdande forumet. Myndigheten deltar i såväl arbetsgrupper som expertgrupper. Under året har ett projekt om e-arkiv och e-diarium genomförts i samverkan med E-delegationen och Sveriges Kommuner och Landsting där Riksarkivet varit ledare för arbetet. Arbetet har bl.a. resulterat i förvaltningsgemensamma specifikationer för e-arkiv och e-diarium. Främjandearbetet gentemot det kommunala området sker främst via det löpande stöd i arkivarbetet som myndigheten ger kommunerna. Inom kultursamverkansmodellen för fördelning av bidrag till regional kulturverksamhet har myndigheten deltagit i det samverkansråd som är knutet till Statens kulturråd.

Ta emot, bevara och vårda

Arkivbestånden hos Riksarkivet av såväl statligt som enskilt arkivmaterial har ökat fortlöpande som en följd av inkommande leveranser. Under perioden 2010–2012 har det statliga materialet utgjort ca 90 procent av mängden pappersmaterial och det enskilda materialet ca 10 procent. Arkivbestånden är av mycket skiftande omfattning och beskaffenhet och t.ex. mängden kartor och ritningar växlar betydligt. Materialet består inte bara av papper, utan också av ADB-upptagningar (elektroniska handlingar), ljudband, videoband, mikrofilm och andra medier som bara går att ta del av med hjälp av teknisk utrustning. En långsiktig omfördelning från analoga till digitala handlingar kan förutses, men antalet leveranser av elektroniskt material är ännu ganska litet.

Bevarandearbetet omfattar alla de informationsbärande medier som hanteras av Riksarkivet. Myndigheten arbetar med förebyggande be-

varandeinsatser och driver bl.a. projektet Samverkan för bevarande (SAMBA) för att hitta samordningsformer för att nå bättre effektivitet och kvalitet. Vid utvecklingen av långsiktigt digitalt bevarande samarbetar myndigheten med Centrum för långsiktigt digitalt bevarande (LDB-centrum) vid Luleå tekniska universitet och är representerat i centrubildningens styrelse och forskningsråd. Inom arbetet med myndighetens nya system för digitalt bevarande (RADAR) har bl.a. en kravspecifikation för ljud- och bildpaketering tagits fram.

Tabell 9.3 Prestationer inom ta emot, vårda och bevara 2010–2012 (statligt material)

	2010	2011	2012
Antal leveranser av arkivmaterial	1 164	661	719
Mottagna pappershandlingar (hyllmeter)	11 181	8 605	7 126
Antal mottagna kartor och ritningar	36 074	26 412	76 256

Källa: Riksarkivet

Tillhandahålla och tillgängliggöra

Insatserna inom området uppvisar några tydliga trender under åren 2010–2012. Såväl antalet forskarbesök som antalet framtagna volymer minskar. En förklaring kan vara att många forskare nu fotograferar materialet i stället för att göra återbesök på arkivet. En trend är att överflödiga forskarplatser och manuella register tas bort för att ge mera plats åt besöksgrupper och utställningar. En ökande mängd material finns nu tillgängligt på internet, t.ex. på myndighetens webbplatser.

Riksarkivet utvecklar övergripande sök- och orienteringssystem i arkivbestånden. Bland annat har myndigheten inlett arbetet med att ta fram en digitaliseringsstrategi för sin verksamhet och med att utveckla en förenklad redovisning i arkivinformatiönssystemet Arkis. För att tillgängliggöra och öka kännedomen om arkiv undersöks möjligheterna till samarbete med Wikimedia.

Inom avdelningen SVAR (Svensk arkivinformatiön) har ett system utvecklats för att via internet indexera de bilder som skannas och publiceras, vilket gör dem mer sökbara. Innehållet i Riksarkivets databaser har under året ökat från 116 miljoner till 130 miljoner digitala bilder.

Vidare har en ny version av den Nationella arkivdatabasen (NAD) lanserats och arbetet inlett med en fullständig integrering av SVAR:s digitala tjänster med NAD. Myndigheten har ett samarbete med Sverige Amerika Centret med syfte att underlätta forskningen om migration.

Inom det EU-finansierade utvecklingsprojektet Digidaily genomför Mediakonverteringscentrum (MKC), tillsammans med Kungl. biblioteket och Mittuniversitetet, ett arbete för att hitta kostnadseffektiva former och metoder att digitalisera Kungl. bibliotekets historiska tidningssamling.

Arbetet med att ge ut Svenskt biografiskt lexikon och Svensk diplomatarium är ett viktigt led i myndighetens samverkan med forskarsamhället. Under året har utgivningen av Svenskt biografiskt lexikon publicerats som databas fritt tillgängligt via internet och som app för smarta telefoner, vilket mottagits mycket positivt. Sedan utgivningen av det historiskt-topografiska uppslagsverket Det medeltida Sverige har övertagits från Riksantikvarieämbetet har Riksarkivet inlett arbetet med tre volymer som beräknas utkomma åren 2013 och 2014.

Efter att Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv upphörde vid årsskiftet 2012/2013 fortsätter myndigheten att fr.o.m. 2013, genom myndighetsbeslut, dela ut bidrag till enskilda arkiv efter samråd med det nybildade Samarbetsrådet för enskilda arkiv vid Riksarkivet. Samarbetsrådet ska vara ett nationellt samverkans- och samrådsorgan för bidragsgivningen till enskilda arkiv. Syftet är att främja regional arkivverksamhet och att bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken i samband med kultursamverkansmodellen.

Tabell 9.4 Prestationer inom tillhandahålla och tillgängliggöra 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal forskarbesök	61 892	52 934	55 960
Antal framtagna volymer	164 094	163 778	154 319
Besvarande av skriftliga förfrågningar	123 547	135 479	126 022
Folkbokföringsärenden	29 007	27 671	28 365

Källa: Riksarkivet

Samordningssekretariatet Digisam

Riksarkivet fick 2011 uppdraget att inrätta ett samordningssekretariat för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande. Digisam, som är inrättat som en avdelning i Riksarkivet, har under året fortsatt arbetet med att etablera verksamheten som en bred plattform för digitaliseringsfrågor. Digisam har medverkat på en rad nationella och internationella konferenser, men även initierat arbetsgrupper för de mest prioriterade uppgifterna med att möjliggöra samordning och gemensamma lösningar för digital långtidsbevaring och digitalt tillgängliggörande. Sekretariatet har arbetat aktivt med att stödja kulturarvsinstitutionerna med rekommendationer och riktlinjer för deras arbete med digitaliseringsplaner.

Digisam har en samlande roll när det gäller EU-projekt som bedöms intressanta för sekretariatet och medverkande myndigheter och institutioner.

Samverkan

Riksarkivets samverkan, inom och utom landet, är integrerad i myndighetens dagliga verksamhet. I ett nationellt sammanhang samverkar Riksarkivet med hela den statliga sektorn, särskilt i samband med normeringsfrågor, tillsyn och rådgivning, inkommande arkivleveranser och heraldiska frågor. Myndighetens arbete inom E-delegationen innebär en samverkan med hela den offentliga sektorn. Genom Digisam sker en nära samverkan med de övriga deltagande kulturarvsmyndigheterna och Statens kulturråd.

Vidare samarbetar Riksarkivet med Tillväxtverket och länsstyrelserna i frågor om regional utveckling. Samverkan med kommunerna sker främst genom rådgivning, men även i heraldiska frågor. Myndighetens kontakter med civilsamhället sker bl.a. via frågor från allmänheten gällande arkivmaterialet, t.ex. i samband med släkt- och hembygdsforskning. Under året har Riksarkivet spelat en viktig roll i SVT:s tv-program om släktforskning.

Internationellt arbete

Det internationella samarbetet på arkivområdet har under 2012 varit fortsatt omfattande. Myn-

dighetens huvudsakliga samverkan har skett med andra nationalarkiv, särskilt i Norden, och med internationella arkivorganisationer inom ramen för bl.a. Unesco och ICA (International Council on Archives). Inom Europeiska unionen deltar myndigheten i bl.a. DLM-forum (Document Lifecycle Management), i projekten APEX (Archives Portal Europe) och Linked Heritage samt utvecklingsprojektet MiLOS.

Projektet Digital Cultural Heritage – Road Map for Preservation, som startades under hösten 2012, syftar till att skapa en s.k. vägkarta för digitalt bevarande vid kulturarvsinstitutioner. Digisam har deltagit som svensk representant i Member State Expert Group on Digitisation och som medlem i Europeana Network.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att Riksarkivet genom det arbete som bedrivs, främjar att kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas för framtiden. Statens insatser på arkivområdet gör det möjligt för allmänheten att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial. Därmed upprätthålls offentlighetsprincipens krav och förutsättningar skapas för forskning och ökad kunskap på olika områden. Riksarkivets verksamhet bidrar även till att främja möjligheten till bildning och kulturupplevelser.

Arkivsektorn är en aktiv part i arbetet med att anpassa statsförvaltningen till de arbetssätt som den digitala informationshanteringen innebär. Riksarkivet är en viktig aktör i utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning. Dock kvarstår utvecklingsbehov vad gäller bl.a. långsiktigt digitalt bevarande. När det gäller detta arbete främjar Riksarkivets deltagande i E-delegationen hela den statliga förvaltningens övergång till e-förvaltning och öppen förvaltning.

Bedömningen är att Riksarkivet arbetar på ett ändamålsenligt sätt med bevarandefrågor, tillsyn och leveranser av arkivmaterial samt att myndigheten, enligt olika rapporter, är en uppskattad samarbetspartner såväl nationellt som internationellt. Övergången till digitaliserat material kräver ny teknik och nya arbetssätt. Trots det kräver myndighetens kärnverksamhet större insatser, mycket beroende på den ökande volymen moderna arkivhandlingar.

Bedömningen är att myndighetens arbete med tillgänglighetsfrågorna är tillfredställande. Viktiga insatser har gjorts för att skapa goda förutsättningar för att forskare och andra användare ska kunna få ut information ur arkivbestånden. En stor del av det mest efterfrågade materialet finns numera tillgängligt i digital form och antalet besökare ökar på myndighetens webbplatser. Utvecklingen av nya webbformulär för förfrågningar har haft stor betydelse och gett goda resultat under året.

Inom kultursamverkansmodellen, vars syfte bl.a. är att främja regional arkivverksamhet och att bättre integrera arkivområdet i den regionala kulturpolitiken, har Riksarkivets samarbete med de regionala folkrörelse- och näringslivsarkiven intensifierats.

Regeringen bedömer att Riksarkivet arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för att nå ut till nya användargrupper t.ex. genom aktörer med tydliga beröringspunkter med digitalt kulturarv, såsom Sveriges släktforskarförbund, Wikimedia Sverige och representanter för kulturella och kreativa näringar.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 9.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	356 917	Anslags-sparande	-2 235
2013	Anslag	350 165 ¹	Utgifts-prognos	349 387
2014	Förslag	356 359		
2015	Beräknat	360 865 ²		
2016	Beräknat	366 671 ³		
2017	Beräknat	374 150 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 356 359 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 356 359 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 355 946 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksarkivets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till restaurering, arkivering och arkivförvaltning av kulturhistorisk, försvarsanknuten film, för statsbidrag till enskilda arkiv samt för det svenska bidraget till Europeana.

Regeringens överväganden

Tabell 9.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	350 165	350 165	350 165	350 165
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	7 072	11 589	17 409	25 341
Beslut	-382	-387	-393	-835
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-496	-502	-510	-521
Förslag/ beräknat anslag	356 359	360 865	366 671	374 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 382 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 356 359 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 360 865 000 kronor, 366 671 000 kronor respektive 374 150 000 kronor.

10 Kulturmiljö

10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Riksantikvarieämbetet. Vidare omfattas bidragen till kul-

turmiljövård och kyrkoantikvarisk ersättning samt i viss utsträckning det regionala kulturmiljöarbetet som bedrivs av länsstyrelserna.

10.2 Utgiftsutveckling

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom Kulturmiljö, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Kulturmiljö</i>							
7:1 Riksantikvarieämbetet	214	215	213	220	222	226	231
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	251	252	244	251	251	251	251
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460	460
Summa Kulturmiljö	925	927	917	931	934	937	942

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

Resultatredovisningen för 2012 görs också mot de tidigare målen för arbetet med kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

Riksdagen har den 13 juni 2013 beslutat om nya nationella mål för kulturmiljöarbetet (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273). I enlighet med de nya målen ska det statliga kulturmiljöarbetet främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser, och
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

10.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av det nationella och det regionala kulturmiljöarbetets verksamhet och resultat utgår från måluppfyllelsen inom centrala uppgifter såsom tillämpning av lagstiftning, bidragsgivning och arbete för att öka tillgängligheten till kulturmiljöer och kulturarvsinformation. Bedömningen utgår vidare från insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Riksantikvarieämbetet redovisar en omfattande och komplex verksamhet. För varje insatsområde finns ett mål för verksamheten som tydligt relaterar till kvalitativa aspekter. Genom att kvalitetsaspekterna är inarbetade i de olika del-

målen stärks myndighetens samlade arbete för att främja kvalitet i verksamheten.

Riksantikvarieämbetet har som sektorsmyndighet ett särskilt ansvar för att genomföra funktionshinderspolitiken, vilket t.ex. får stort genomslag i verksamheten vid myndighetens besöksmål.

Riksantikvarieämbetet disponerar medel för bidrag enligt förordningen (2011:1560) om statsbidrag till kostnader för verksamheten Kulturarvslyftet. Riksantikvarieämbetet har under året byggt upp projektets administration, marknadsfört projektet och fördelat bidrag.

Kulturmiljöarbete

Riksantikvarieämbetet har varit ett centralt stöd inom kulturmiljöområdet bl.a. genom att färdigställa vägledningar och handböcker samt genom att göra uppföljningar och utvärderingar. Arbetet har genomförts i samarbete med berörda aktörer, framför allt länsstyrelserna.

Riksantikvarieämbetet redovisade under hösten i en rapport till regeringen utfallet av myndighetens beslut (2007) om föreskrifter och allmänna råd avseende verkställigheten av 2 kap. 10–13 §§ lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. som behandlar ingrepp i fast fornlämning (dnr Ku2012/1651).

En vägledning om hantering av fornminnesbrott har färdigställts. Arbetet med att ta fram vägledningen har byggt på tidigare genomförda uppföljningar av länsstyrelsernas, Åklagarmyndighetens och polisens hantering av misstänkta fornminnesbrott.

Verkställighetsföreskrifter avseende 4 kap. lagen om kulturminnen m.m. om de kyrkliga kulturminnena beslutades och trädde i kraft våren 2012. En vägledning har tagits fram av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Svenska kyrkan, länsstyrelserna och andra berörda aktörer. För att kommunicera föreskrifter och vägledning har ett antal seminarier genomförts.

Samhällsbyggnad

Insatserna lyfter fram kulturarvsperspektivet i arbetet med till exempel regional tillväxt, landsbygdsutveckling och planering av bebyggelse och transporter. Arbetet utförs i samverkan med olika aktörer – offentliga, privata och ideella.

Genom att visa på goda exempel har Riksantikvarieämbetet ökat kunskapen om kulturmiljöns betydelse.

Riksantikvarieämbetet har haft ett antal större, resurskrävande ärenden under året. Flera ärenden har handlat om att lämna stöd till Trafikverket i uppfyllandet av villkor i regeringens tillåtighetsbeslut enligt 17 kap. miljöbalken.

Internationellt arbete

Riksantikvarieämbetet har under åren 2007–2011, tillsammans med Naturvårdsverket, representerat Sverige i Unescos världsarvskommitté. Riksantikvarieämbetet har fortsatt att följa kommitténs arbete och representerade Sverige vid världsarvskommitténs möte 2012 då sju Hälsingegårdar fördes upp på Unescos lista över världsarv. I Sverige finns därmed 15 världsarv.

Sveriges uppdrag i Unescos världsarvskommitté 2007–2011 har redovisats i en rapport³ till Regeringskansliet (Kulturdepartementet).

Arkeologisk uppdragsverksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten (UV) vid Riksantikvarieämbetet har under 2012 genomfört flera omfattande undersökningar av stor betydelse för den arkeologiska kunskapsuppbbyggnaden. Ett exempel är den undersökning som UV utför i samarbete med flera andra aktörer i Gamla Uppsala, med anledning av en järnvägsutbyggnad.

Det ekonomiska resultatet för UV under 2012 blev totalt - 6,9 miljoner kronor. Den totala omsättningen uppgick till 142 miljoner kronor, vilket kan jämföras med 130 miljoner kronor under föregående år.

Riksantikvarieämbetet har initierat ett arbete för att stärka ekonomin inom den arkeologiska uppdragsverksamheten så att kravet på full kostnadstäckning kan uppfyllas.

Kulturarvsförvaltning och besöksmål

Riksantikvarieämbetet har ett samordningsuppdrag för vård- och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material. En del i arbetet är att skapa förutsättningar för informationsspridning och erfarenhetsutbyte. Genom att myndigheten tagit initiativ till Kulturvårdsforum har en digital mötesplats skapats för personer och organisationer inom kulturarvsområdet.

Riksantikvarieämbetets verksamhet inom Svensk museitjänst är lokaliserad i Tumba, i två fastigheter som är utrustade för att kunna hyra ut högklassiga föremålsarkiv till i första hand museer. Verksamheten har under 2012 för andra året i följd uppnått full kostnadstäckning.

Riksantikvarieämbetet förvaltar ca 70 kulturhistoriska platser, vilka till största delen består av mark och fornlämningsområden. I Gamla Uppsala och Glimmingehus bedriver Riksantikvarieämbetet omfattande publik verksamhet som bl.a. innefattar aktiviteter för barn och unga. Antalet besökare minskade något jämfört med föregående år.

Tabell 10.2 Antal besökare Glimmingehus och Gamla Uppsala museum 2010–2012

Antal besökare

	2010	2011	2012
Glimmingehus	48 558	48 758	45 359
Gamla Uppsala museum	14 400	16 316	15 340

Källa: Riksantikvarieämbetet

Tillgänglig kulturarvsinformation

För att kulturarvsinformationen ska vara så tillgänglig och användbar som möjligt, för både allmänheten och professionella användare, har Riksantikvarieämbetet flera e-tjänster. Förvaltningen av K-samsök innebär att information mer effektivt kan tillföras olika kunskapsprocesser och att många institutioner kan utnyttja och samverka kring gemensamma lösningar.

Riksantikvarieämbetets arkiv- och bibliotekssamlingar omfattar drygt sju hyllkilometer publikationer, fyra hyllkilometer arkivhandlingar och cirka fem miljoner foton och bilder. Myndigheten har fortsatt arbetat aktivt med digitalisering av det analoga materialet. Många kontakter med användare sker digitalt genom bl.a. sökningar i bibliotekskatalogen.

³ Sverige i UNESCO:s världsarvskommitté 2007 – 2011 – Redovisning av regeringsuppdrag (Riksantikvarieämbetet 2012), dnr Ku2012/1484.

Regionalt kulturmiljöarbete

På den regionala nivån ansvarar länsstyrelserna för de statliga myndighetsuppgifterna inom kulturmiljöområdet. Även läns museerna har en viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet, bl.a. rörande uppbyggnad och förmedling av kunskap.

Insatserna under 2012 visar sammantaget att det finns en tydlig ambition inom länsstyrelserna att utveckla kulturmiljöarbetet för att möta utmaningarna i dagens samhälle. Länsstyrelserna har som kollektiv arbetat för att hitta nya effektiva samverkansformer. Flera länsstyrelser har gjort viktiga insatser för att främja införandet av kultursamverkansmodellen.

Bidrag till kulturmiljövård

Inom ramen för bidraget till kulturmiljövård har Riksantikvarieämbetet genom länsstyrelserna medverkat till finansiering av projekt inom följande områden: vård av byggnader, fornlämnningar och landskap, information och tillgängliggörande, arkeologi samt kunskapsunderlag. Riksantikvarieämbetet har totalt utbetalat 251 miljoner kronor under 2012. Regeringen bedömer att bidraget är avgörande för möjligheterna att förvalta många av landets mest värdefulla kulturmiljöer. Bidragsgivningen skapar förutsättningar för goda livsmiljöer samt för regional utveckling och tillväxt. Insatserna har bidragit till att lyfta fram och tillgängliggöra många kulturmiljöer, ofta i samverkan med andra aktörer.

Bidragsgivningen till förbättrade kunskapsunderlag har inneburit att kulturmiljön i högre utsträckning tas till vara i samhällsutvecklingen.

Under året har en ny fördelningsmodell introducerats för att möjliggöra en förenklad, mer förutsägbart och mer effektiv bidragsfördelning. Riksantikvarieämbetet bedömer att den nya modellen stödjer ett mer långsiktigt och strategiskt arbetssätt både centralt och regionalt. Som ett led i arbetet med fördelningsmodellen har länsstyrelserna under året tagit fram treårsplaner för perioden 2013–2015.

Regeringens projekt Hus med historia pågick 2010–2012 och omfattande totalt 40 miljoner kronor. Syftet med projektet var att möjliggöra vårdinsatser på byggnader som förvaltas av hembygdsrörelsen, att ge fler människor tillgång till

viktiga delar av kulturarvet samt att skapa förutsättningar för besöksnäringen. Riksantikvarieämbetet fördelade på årsbasis bidraget till länsstyrelserna, som i sin tur fördelade det till en del av de hembygdsföreningar som sökt bidraget. Av totalt 1 250 ansökningar beviljades ca 425 stycken. Det uppskattas ha möjliggjort mer än 800 vård- och informationsinsatser på landets hembygdsgrändar. Byggnader som inte tidigare har kunnat erhålla stöd har prioriterats i projektet. Sveriges hembygdsförbund har varit nationell samordnare för projektet.

Kyrkoantikvarisk ersättning

Svenska kyrkan får ersättning från staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Den kyrkoantikvariska ersättningen uppgår till 460 miljoner kronor per år. Ersättningen bidrar till att det kyrkliga kulturarvet kan bevaras, användas och utvecklas långsiktigt och hållbart. I arbetet med den kyrkoantikvariska ersättningen samråder och samarbetar Svenska kyrkan med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Samarbetet sker bl.a. genom en central samrådsgrupp som möts flera gånger per år.

Utveckling av mål och lagstiftning

Riksdagen beslutade den 13 juni 2013 om regeringens proposition Kulturmiljöns mångfald (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273). Propositionens förslag och beslutningar syftar till att skapa förutsättningar för att kulturmiljön ska bevaras, användas och utvecklas.

Riksdagens beslut omfattar nya nationella mål för kulturmiljöarbetet och en rad ändringar i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2014. Ändringarna innebär bl.a. följande.

Lagens rubrik ändras till kulturmiljölagen. Av lagens inledande bestämmelse framgår att lagens syfte är att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Länsstyrelsernas uppgifter på kulturmiljöområdet tydliggörs genom ett förtydligande att länsstyrelsen har ansvar för det statliga kulturmiljöarbetet i länet.

Den allmänna definitionen av fornlämningsbegreppet ändras inte, men ett förtydligande införs som innebär att en lämning som kan antas ha tillkommit eller, i fråga om fartygslämning, förlist 1850 eller senare inte omfattas av den allmänna definitionen.

Länsstyrelsen får genom beslut i det enskilda fallet förklara en lämning som kan antas ha tillkommit 1850 eller senare för fornlämning om det finns särskilda skäl med hänsyn till dess kulturhistoriska värde. Årtalsgränsen 1850 ska även gälla för vissa fornfynd, så kallade lösfynd.

Bestämmelserna om metallsökare förtydligas på ett sådant sätt att de står i överensstämmelse med EU-rätten och samtidigt ger skydd för kulturarvet.

Kvalifikationsgrunden för byggnadsminnesförklaring ändras från att en byggnad eller en anläggning ska vara synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde till att denna ska ha ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

Länsstyrelsen ska kunna ställa krav på förmedling av resultaten av en arkeologisk undersökning, exempelvis genom visningar och föredrag.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det ryms viktiga framtidsfrågor i arbetet med kulturmiljön och spåren av det förflutna. Kulturmiljön är en mångsidig resurs som har stor betydelse för t.ex. folkhälsa, friluftsliv och tillväxt i hela landet. I ett skapande, kreativt och dynamiskt Sverige bör de humanistiska och historiska perspektiven ges goda förutsättningar att påverka samhällsutvecklingen och omställningen till en hållbar användning av landskapet.

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet, t.ex. bidragsgivningen, bidrar till att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Insatserna främjar en hållbar utveckling och leder till att levande och omhändertagna kulturmiljöer kan ge människor ökad livskvalitet och ge förutsättningar för utveckling av nya idéer och verksamheter i hela landet.

Mot bakgrund av den verksamhet som redovisats för 2012 är bedömningen att Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har arbetat strategiskt för att utveckla kulturmiljöarbetet och dess samverkansformer.

Regeringen har i propositionen Kulturmiljöns mångfald (prop. 2013/13:96) redovisat en samlad politik för kulturmiljöområdet. Genom de nya och bättre förutsättningar som skapas för kulturmiljöarbetet kan kulturmiljön i ännu högre utsträckning berika människors liv och tas till vara som en resurs i samhällsutvecklingen. För myndigheterna inom kulturmiljöområdet gäller det att implementera de nya målen och den nya lagstiftningen och därmed lägga grunden för ett offensivt och angeläget kulturmiljöarbete som kontinuerligt utvecklas i samklang med samhällsutvecklingen. I det omfattande förändringsarbete som kulturmiljösektorn står inför bör Riksantikvarieämbetet, i nära dialog och samverkan med länsstyrelserna, ta en tydlig ledarroll.

De offentliga aktörernas samspel med det civila samhället inom kulturmiljöområdet behöver kontinuerligt vidareutvecklas. Regeringens satsning Hus med historia har varit av stor betydelse i sammanhanget. Regeringen bedömer att Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna och Sveriges Hembygdsförbund genom stort engagemang och gemensamt ansvarstagande har svarat för ett lyckat genomförande av satsningen. De samverkansformer som växt fram genom satsningen, både nationellt och regionalt, kommer att vara värdefulla för det framtida arbetet inom området.

Regeringen bedömer också att en viktig framtidsfråga inom kulturmiljöarbetet är Riksantikvarieämbetets och länsstyrelsernas förmåga att nå ut till kommunerna. En betydande del i arbetet med att främja det kommunala kulturmiljöarbetet bör vara att stödja kommunernas framtagande av aktuella och ändamålsenliga kunskapsunderlag.

En fungerande och effektiv uppdragsarkeologi är nödvändig för att viktiga delar av kulturarvet ska kunna förvaltas långsiktigt. I den ovan nämnda propositionen redovisar regeringen bedömningen att Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet bör flyttas till Statens historiska museer. Riksantikvarieämbetet får genom förändringen en renodlad myndighetsroll och därmed förbättrade förutsättningar för att genom vägledning, tillsyn och uppföljning arbeta med att stärka och utveckla det uppdragsarkeologiska området.

10.5 Budgetförslag

10.5.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 10.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	214 480	Anslags- sparande	3 479
2013	Anslag	215 241 ¹	Utgifts- prognos	213 198
2014	Förslag	219 510		
2015	Beräknat	222 325 ²		
2016	Beräknat	226 012 ³		
2017	Beräknat	230 953 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 219 510 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 219 510 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 219 510 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksantikvarieämbetets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom kulturmiljöområdet, samt till utgifter för statsbidrag till löner för arbetsledare inom ramen för Kulturarvs-IT.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under 2012 till ca 169 miljoner kronor, varav ca 141 miljoner kronor avser arkeologisk uppdragsverksamhet. Förutom dessa inkomster rör det sig framför allt om avgiftsinkomster avseende Svensk museitjänst samt entréavgifter och inkomster av försäljning.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom Riksantikvarieämbetet innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Avgiftsfinansierad verksamhet vid Riksantikvarieämbetet

Tabell 10.4 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Uppdragsverksamhet			
Utfall 2012	166 399	173 079	-6 681
Prognos 2013	165 840	163 500	2 340
Budget 2014	165 900	163 500	2 400

Regeringens överväganden

Tabell 10.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	215 241	215 241	215 241	215 241
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	4 814	7 636	11 332	16 285
Beslut	-235	-238	-242	-247
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-310	-314	-319	-326
Förslag/ beräknat anslag	219 510	222 325	226 012	230 953

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 235 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 219 510 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 Riksantikvarieämbetet för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 222 325 000 kronor, 226 012 000 kronor respektive 230 953 000 kronor.

10.5.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 10.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	251 019	Anslags- sparande	-1 704
2013	Anslag	251 718 ¹	Utgifts- prognos	243 949
2014	Förslag	251 355		
2015	Beräknat	251 355		
2016	Beräknat	251 355		
2017	Beräknat	251 355		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kulturmiljövård. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till arbetslivsmuseer.

Regeringens överväganden

Tabell 10.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	251 718	251 718	251 718	251 718
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ²	-363	-363	-363	-363
Förslag/ beräknat anslag	251 355	251 355	251 355	251 355

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 251 355 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 251 355 000 kronor, 251 355 000 kronor respektive 251 355 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2015 och 2016.

Skälen för regeringens förslag: Projekt inom kulturmiljövårdsområdet sträcker sig ofta över flera kalenderår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor 2015 och 2016.

Tabell 10.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

<i>Tusental kronor</i>						
	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	81 697	73 277	100 000		–	–
Nya åtaganden	67 987	100 000	71 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-76 407	-73 277	-71 000	-71 000	-29 000	–
Utestående åtaganden	73 277	100 000	100 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	100 000	100 000	100 000	–	–	–

10.5.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 10.9 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
2012	Utfall	460 000	Anslags- sparande	0
2013	Anslag	460 000 ¹	Utgifts- prognos	460 000
2014	Förslag	460 000		
2015	Beräknat	460 000		
2016	Beräknat	460 000		
2017	Beräknat	460 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kyrkoantikvarisk ersättning enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Statsbidraget får användas till kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, och ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet.

Regeringens överväganden

Tabell 10.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

<i>Tusental kronor</i>				
	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	460 000	460 000	460 000	460 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	460 000	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor, 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

11 Museer och utställningar

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till museer och utställningsverksamhet. De myndigheter som är verksamma inom detta område är Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (se även avsnitt 7), Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Statens centrum för arkitektur och design (f.d. Arkitekturmuseet, se även avsnitt 7), Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet (se även avsnitt 7), Riksutställningar och Forum för levande historia. I avsnittet behandlas även delar av

verksamheten inom Statens musikverk, se även avsnitt 5.

Avsnittet omfattar därutöver statlig bidragsgivning till följande institutioner: Stiftelsen Nordiska museet, Stiftelsen Skansen, Stiftelsen Tekniska museet, Stiftelsen Arbetets museum, de regionala museerna, Stiftelsen Dansmuseifonden för Dansmuseet, Stiftelsen Carl och Olga Milles Lidingöhem, Stiftelsen Thielska galleriet, Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna, Stiftelsen Strindbergsmuseet, Åtte – Svenskt fjäll- och samemuseum, Nobelmuseet AB, Judiska museet, Bildmuseet, Zornsamlingarna, Röhsska museet och Riksförbundet Sveriges museer. Även inköp av vissa kulturföremål ingår i detta avsnitt.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Museer och utställningar, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Museer och utställningar</i>							
8:1 Centrala museer: Myndigheter	956	985	972	1 006	1 019	1 035	1 057
8:2 Centrala museer: Stiftelser	237	240	240	245	247	250	255
8:3 Bidrag till vissa museer	42	47	46	48	49	50	51
8:4 Riksutställningar	45	44	44	43	44	44	46
8:5 Forum för levande historia	43	44	44	44	44	45	46
8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	0	0	0	0	0	0	0
Summa Museer och utställningar	1 323	1 360	1 346	1 387	1 403	1 424	1 454

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

11.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen görs utifrån resultat vad gäller bl.a.

- publik verksamhet och besöksstatistik,
- förvaltning av samlingarna,
- insatser för digitalisering av kulturarvet,
- barns och ungas rätt till kultur,
- jämställdhets- och tillgänglighetsarbete,
- internationellt arbete och samverkan med andra myndigheter och aktörer.

Bedömningen utgår vidare från gjorda insatser för att främja kvalitet och förmågan att förnya och utveckla verksamheten.

Resultat

Museibesök

Svenska museer fortsätter att locka till besök runt om i landet. Enligt Myndigheten för kulturanalys gjordes under 2012 mer än 17,4 miljoner besök vid landets museer. Utöver dessa besök gjordes uppskattningsvis ca 10 miljoner besök vid landets drygt 1 400 arbetslivsmuseer. Arbetslivsmuseerna, som till stor del drivs av ideella krafter, är exempel på det värdefulla bidrag som det civila samhället står för inom museisektorn.

Antalet besök vid centralmuseerna uppgick 2012 till cirka 7 miljoner, se tabell 11.2. I likhet med 2011 hade Skansen och Vasamuseet flest besök. Antalet besök ökade 2012 vid nära hälften av centralmuseerna. Den största ökningen stod Nordiska museet för och procentuellt sett ökade Moderna museet Malmö mest. Flygvapenmuseum hade sitt bästa besöksår någonsin. Flera

museer hade dock färre besök 2012, störst var minskningen av besök vid Östasiatiska museet.

Närmare en fjärdedel av besöken vid centralmuseerna gjordes av personer under 19 år. Det sammanlagda antalet besök av barn och unga var nästan oförändrat mellan 2011 och 2012.

Samlade besöksundersökningar har genomförts vid centralmuseerna och Riksantikvarieämbetets besöksmål Gamla Uppsala och Glimmingehus. Enligt undersökningarna gjordes majoriteten av besöken av kvinnor (cirka 57 procent). Det museum som besöktes av störst andel män är Flygvapenmuseum. Störst andel kvinnliga besökare hade Prins Eugens Waldemarsudde. Under 2012 var andelen utländska besökare totalt sett ungefär en tredjedel. Högst andel utländska besökare hade Vasamuseet där andelen utrikes gäster översteg 80 procent.

Kulturarv för framtiden

Centralmuseerna har till uppgift att på ett långsiktigt och kvalitetssäkrat sätt vårda och förvalta sina föremålssamlingar inför framtiden. Insatserna inbegriper t.ex. allmän föremålsvård, konservering och förebyggande åtgärder såsom klimatförbättringar. Statens maritima museer, Statens försvarshistoriska museer och Nordiska museet har flyttat delsamlingar till nya och bättre magasin. Ett par museer har under året arbetat med att sanera samlingar från mögelangrepp till följd av olämpliga klimatförhållanden. För att undvika framtida angrepp har som ett första steg system för klimatövervakning installerats på Tekniska museet.

Riksrevisionen genomförde under 2012 en fördjupad granskning av museimyndigheternas samlingsförvaltning, som bl.a. visade brister i kvalitetssäkring av information i registersystem.

En brand på Etnografiska museet hösten 2012 då ca 700 föremål brand- eller vattenskadades och en efterföljande vattenläcka på samma museum har inneburit ett stort merarbete för museet. För att kunna renovera skadade magasinlokaler måste dessa tömmas. Detta kommer att prägla museets arbete även under 2013.

Förberedelserna för renoveringen av Nationalmuseums byggnad har utgjort en stor del av museets samlingsarbete under 2012 och museet stängdes för publik i början av 2013.

Under 2012 har Naturhistoriska riksmuseet bedrivit ett omfattande lokalprogram bland annat i syfte att förbättra arbetsmiljön i det trångbodda och arbetsmiljömässigt nedgångna Botanhuset.

Regeringen arbetar med att förändra principerna för hyressättningen för de fem institutioner som har kostnadshyror, dvs. Operan, Dramaten, Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Historiska museet. Statens fastighetsverk har på regeringens uppdrag redovisat principerna för den förändrade hyressättningen. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Arbetet med att realisera ett permanent Nobel Prize Center i Stockholm som bl.a. ska inrymma Nobelmuseum fortskrider. Under 2013 förväntas en arkitektävling kring den nya byggnaden vid Nybroviken kunna utlysas.

Forum för levande historia

Verksamheten vid Forum för levande historia genomförs genom bl.a. utställningar, fortbildning av lärare och utveckling av metodmaterial för lärare och skolelever. Under 2012 registrerades drygt 14 000 besök vid Forum för levande historia, varav omkring 8 000 var barn och unga upp till 19 år. Vidare har antalet orter i landet där myndigheten haft turnerande utställningar och fortbildning av lärare mer än fördubblats 2012 jämfört med 2011. För att verksamheten ska nå största möjliga geografiska spridning och förankring utvecklar myndigheten allt mer material som är webbaserat. År 2012 ökade antalet besök på myndighetens webbplats med 26 procent jämfört med föregående år.

Under 2012 präglades verksamheten vid myndigheten särskilt av 100-årsminnet av Raoul Wallenbergs födelse. Forum för levande historia bidrog till minnesåret med flest aktiviteter och produkter av alla inblandade myndigheter och organisationer.

Riksutställningar

Riksutställningars uppdrag har förändrats i en ny instruktion fr.o.m. april 2011. År 2012 har varit myndighetens första hela år i dess nya roll som expert- och resursmyndighet för utveckling och

samverkan inom utställningsområdet baserat på en global omvärldsbevakning och analys.

Riksutställningar har under året utvecklat sin nya roll och fått positiv respons på sitt arbete. Arbetet inom området barn och ungdomar har utifrån strategin för åren 2012–2014 utfallit väl. En fördjupad kartläggning av den svenska samtidskonstscenen har genomförts och en handlingsplan har därefter lagts fast. År 2012 har för första gången Samtidskonstdagarna arrangerats.

Myndigheten har tillhandahållit teknik- och metodstöd samt etablerat och genomfört utvecklingsprojekt för utställningsområdet. Under 2012 har Riksutställningar rapporterat uppdraget att i samråd med centralmuseerna föreslå enhetliga metoder för kvalitativa publikundersökningar.

Digitalisering av kulturarvet

Inom ramen för regeringens nationella digitaliseringsstrategi, Digitalt kulturarv, har arbetet med ta fram planer för att digitalisera och tillgängliggöra centralmuseernas samlingar inletts. Detta arbete stötts av samordningssektariatet på Riksarkivet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet – Digisam (se avsnitt 9.4). Planerna ska rapporteras senast 2015.

Arbetet med att digitalisera kulturarvet har fortsatt under 2012. De centrala museerna är anslutna till K-samsök eller motsvarande nationella eller internationella tjänster för samsökning av kulturarvsdata. Merparten av museernas digitaliserade material är därmed tillgängligt för både allmänhet och professionella. Sverige är en av de största leverantörerna av kulturarvsdata till det europeiska digitala biblioteket Europeana. Under 2012 har regeringen lämnat bidrag till Europeana.

För att ytterligare öka tillgängligheten till museernas samlingar och samlade kompetens har centralmuseerna inlett ett samarbete med organisationen Wikimedia Sverige. Genom Wikipedia når museerna betydligt fler besökare än genom sina egna webbplatser. Även vissa museers samarbete med Flickr och Google Art innebär ett ökat tillgängliggörande av kulturarvet. Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet har i början av 2013 tillgängliggjort samtliga digitala bilder som myn-

digheten äger upphovsrätt till med hög kvalitet och fria för vidareanvändning.

Barns och ungas rätt till kultur

Kulturarvet, inte minst museerna, spelar en stor roll för barns och ungas utveckling och lärande. År 2012 var det första året för genomförandet av de strategier för barn och unga 2012–2014 som de statliga museerna tagit fram på uppdrag av regeringen. Av museernas redovisningar framgår att verksamheterna har fått ökade inslag av tidig dialog med barn och unga vid utformningar av utställningar. Vidare har pedagogiska upplevelser för barn och unga utvecklats såväl inom ramen för det formella lärandet i förskola, grundskola och gymnasiet, som i samband med besök på egen hand eller tillsammans med vuxna.

Under 2012 har Skansen invigt ett nytt Lill-Skansen som är en viktig del i arbetet med barn och unga. Tekniska museet har beslutat att förändra utställningsutbudet så att det till 65 procent är anpassat för barn och unga, mot tidigare 35 procent.

Jämställdhet

Museerna behöver arbeta långsiktigt med jämställdhetsintegrering i sina verksamheter. För museer som får statligt bidrag innebär detta bl.a. att belysa och ge nya perspektiv på samlingar och utställningar utifrån jämställdhetsaspekter.

Statens historiska museer har haft regeringens uppdrag att under 2011 och 2012 ta fram underlag och utveckla metoder för en mer jämställd representation i svenska museisamlingar och utställningar. För att driva det operativa arbetet med uppdraget bildades en arbetsgrupp, JÄMUS. Gruppen har arbetat med att bl.a. kartlägga museernas behov, kommunicera uppdraget och diskutera idéer. Uppdraget redovisades till regeringen våren 2013. Bland annat har en kurs initierats, Chefsutbildning för ökad jämställdhet och mångfald i museernas samt i konst- och kulturinstitutionernas utåtriktade arbete. Flera centralmuseer har varit delaktiga i JÄMUS arbete.

Ett exempel på ett ökat jämställdhetsperspektiv i museernas verksamhet är Moderna museets fortsatta prioritering av kvinnliga konstnärer i sina utställningar. Ett annat exempel är Nation-

almuseums stora utställning under hösten, Stolt-het och fördom – kvinna och konstnär i Frankrike och Sverige 1750–1860, som undersökte kvinnliga konstnärers villkor i dessa länder under en tid av omvälvande samhällsförändringar.

Tillgänglighet

Ett nationellt kulturpolitiskt mål är att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. De flesta museer arbetar aktivt med tillgänglighetsfrågor, inte minst genom digitaliseringen av sina samlingar.

Under 2012 har Vasamuseet belönats med Stockholm stads S:t Julianpris för sitt tillgänglighetsarbete. I samverkan med Handikapphistoriska föreningen har Nordiska museet sedan 2010 bedrivit projektet Handikapphistoria i kulturarvet. Projektet syftar till att öka institutioners engagemang inom handikapphistoria och samlar bl.a. in livsberättelser från personer med funktionsnedsättningar. Handisams uppföljning visar dock att det finns stora skillnader mellan museimyndigheternas tillgänglighet (se avsnitt 4 Kulturområdesövergripande verksamheter).

Internationellt arbete

Flertalet av centralmuseerna bedriver någon form av internationellt samarbete, vilket ofta är en förutsättning för att kunna genomföra en verksamhet av hög kvalitet och det internationella arbetet bidrar därmed till stora delar av museernas resultat. Många centralmuseer är medlemmar i internationella nätverk inom sina ämnesområden.

Det internationella samarbetet har under 2012 bl.a. innefattat engagemang i program och projekt, forskning, in- och utlån av föremål samt även biståndsrelaterade verksamheter i samarbete med Sida, såsom programmet Cultural Heritage for Sustainable Development. Det senare har drivits av Statens museer för världskultur med samarbeten i Kambodja, Laos och Vietnam och har bl.a. resulterat i en utställning kring kulturarvets roll i främjandet av mänskliga rättigheter och demokrati.

Ett annat exempel på internationellt samarbete är Naturhistoriska riksmuseets medverkan i Consortium of European Taxonomic Facilities, inom vilket bl.a. projektet SYNTHESYS bedrivs sedan 2002. Projektet har 2012 för tredje gången

beviljats medel av Europeiska kommissionen. Riksställningar bedriver, i sin roll som expert- och resursmyndighet för utveckling och samverkan inom utställningsområdet, ett regelbundet internationellt utbytes- och kunskapsinhämtande arbete.

Samverkan

Centralmuseerna samverkar både med varandra och med andra myndigheter och aktörer, inte minst det civila samhället. Några exempel är satsningen på Wikipedia som centralmuseerna samverkar kring och Centrum för maritima studier som Statens maritima museer har etablerat tillsammans med Stockholms universitet.

Regeringens uppdrag till Riksförbundet Sveriges museer om att samla och vara kommunikationskanal för Sveriges museer har ökat samverkan inom hela sektorn. Antalet medlemmar och olika nätverksbildningar inom ramen för Riksförbundet Sveriges museer fortsatte att öka 2012.

Regeringen följer centralmuseernas arbete med att öka sin samverkan i enlighet med Centralmuseernas samarbetsråds rapport till regeringen, Förstärkt samarbete inom museisektorn (dnr Ku2010/552).

Bidrag inom kultursamverkansmodellen

Inom ramen för kultursamverkansmodellen har landstingen i flertalet län från och med 2011 successivt tagit över ansvaret för att fördela vissa statliga medel till regionala museiverksamheter. Utfallet av denna bidragsfördelning 2012 framgår av avsnitt 4.4.2.

Analys och slutsatser

Centralmuseerna

Resultaten av centralmuseernas verksamhet i relation till de nationella kulturpolitiska målen bedöms i huvudsak som goda.

Flera centralmuseer redovisar ökade besöksantal under 2012, men totalt minskade antalet besök. Av centralmuseernas redovisningar framgår att utställningsutbudet 2012 inte nått upp till samma nivå som 2011. För att nå de nationella kulturpolitiska målen arbetar muse-

erna med att visa en blandning av breda, populära utställningar och utställningar som är mer nischade och som når mindre målgrupper. Det innebär att antalet besök kan förväntas variera mellan åren. Besöksantalet är dock bara en variabel bland flera vid bedömningen av museernas resultat. Minst lika viktigt är att se på verksamhetens kvalitet.

De museer som har redovisat resultat av egna kvalitativa besöksundersökningar anger att besökarna bedömer att verksamheterna har hög kvalitet.

Internationellt sett håller svenska museer hög klass, inte minst när det gäller verksamhet som är riktad mot barn och unga samt samarbete med skolan. Flertalet centralmuseer samverkar med förskole- eller skolklasser inom ramen för Skapande skola. Museernas satsningar på nya digitala medier skapar bl.a. bättre möjligheter att nå barn och unga. Regeringen bedömer att centralmuseerna generellt arbetar med att möta barns och ungas behov samt prioriterar målgruppen i sin verksamhet. Regeringen kommer att fortsätta att följa institutionernas arbete med att implementera strategierna för barn och unga i den löpande verksamheten.

Museernas samlingsuppdrag innebär behov av ökade insatser inom konservering, klimatförbättring, magasinering och allmän föremålsvård. Museerna har genomfört ett flertal kvalitetshöjande åtgärder inom området men för flera museer är lokalsituationen alltjämt problematisk. Anslagsökningen för Nationalmuseum har inneburit att verksamheten har kunnat förbereda evakueringen av Nationalmuseums huvudbyggnad. Regeringen följer noga det fortsatta arbetet med renoveringen och även Naturhistoriska riksmuseets arbete med att åtgärda arbetsmiljöproblem för verksamheter i Botanihuset.

Regeringen ser ett betydande värde i att museernas samverkan och samarbete ytterligare utvecklas inom sektorn och med andra aktörer, inte minst civilsamhället.

Museerna har under senare år tagit en allt mer aktiv roll som en plats för diskussion och reflektion över aktuella frågeställningar, som t.ex. demokratiutveckling, alla människors lika värde och kulturell mångfald.

Mot bakgrund av dagens snabba samhälls- och förändrade värderingar i samhället, och förväntningar hos medborgarna som denna förändring för med sig, finns ett behov av att se över museipolitikens mål och inriktning.

Forum för levande historia

Regeringen bedömer att Forum för levande historias resultat är bra. Verksamheten har stor spridning i landet och är särskilt riktad mot unga och deras lärare. Myndighetens samverkan med forskningsinstitutioner, myndigheter och organisationer, nationellt och internationellt, bidrar till verksamhetens spridning och kvalitet.

Riksutställningar

Regeringens bedömning är att Riksutställningar har arbetat med att utveckla verksamhetsinnehållet utifrån myndighetsinstruktion och uppdrag på ett nytänkande och konstruktivt sätt. Myndigheten har arbetat för att skapa ett samarbetsklimat som leder till engagerade samarbetspartners och god kunskapsspridning, vilket kan leda till ökad kvalitet inom utställningssektorn som helhet.

Tabell 11.2 Antal besök vid centrmuseerna 2010–2012*Tusental (avrundade siffror)*

	2010 ¹			2011			2012		
	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Antal	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Antal	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Antal
Statens historiska museer ²	57	43	187 000	47	53	188 000	49	51	210 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	67	33	500 000	60	40	611 000	62	38	486 000
Naturhistoriska riksmuseet (inkl. Cosmonova)	52	48	545 000	48	52	529 000	55	45	511 000
Statens museer för världskultur	58	42	948 000	61	39	912 000	58	42	619 000
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet ²	61	39	401 000	64	36	406 000	61	39	435 000
Statens maritima museer	47	53	1 470 000	54	46	1 566 000	49	51	1 607 000
Statens centrum för arkitektur och design (f.d. Arkitekturmuseet) ³	61	39	103 000	47	53	137 000	49	52	94 000
Statens musikverk (Musik- och teatermuseum)	57	43	81 000	59	41	78 000	61	39	80 000
Statens försvarshistoriska museer	38	62	196 000	33	67	222 000	34	66	238 000
Moderna museet ³	57	43	578 000	59	41	619 000	60	41	587 000
Stiftelsen Nordiska museet	70	30	280 000	58	42	262 000	60	40	310 000
Stiftelsen Skansen	61	39	1 285 000	55	45	1 398 000	60	40	1 415 000
Stiftelsen Tekniska museet	55	45	323 000	47	53	380 000	49	51	277 000
Stiftelsen Arbetets museum	57	43	218 000	63	37	231 000	63	37	209 000
Summa	57	43	7 252 000	55	45	7 539 000	57	43	7 078 000

Tabellen bygger på uppgifter från Myndigheten för kulturanalys rapport Besöksutveckling för museer 2012. Fördelning mellan kön är uppskattningar baserade på svar från ett urval besökare som deltagit i enkätundersökningar vid museerna.

¹ Uppgifterna för 2010 avseende fördelningen mellan kvinnor och män är hämtade från rapporten Besöksutveckling och tillgänglighet för museer 2010 från Statens kulturråd.

² Från och med 2012 ingår även besök till Tumba bruksmuseum (10 000 besök under 2012).

³ Statens centrum för arkitektur och design och Moderna museet bedrev 2012 ett gemensamt projekt på Skeppsholmen, Bucky Dome. Sammanlagt lockade Bucky Dome till ca 17 000 besök. Dessa ingår inte i den redovisade besöksiffran för respektive museum.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 11.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	955 819	Anslags- sparande	16 414
2013	Anslag	985 392 ¹	Utgifts- prognos	972 292
2014	Förslag	1 006 469		
2015	Beräknat	1 018 775 ²		
2016	Beräknat	1 034 691 ³		
2017	Beräknat	1 056 613 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 006 471 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 006 467 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 1 006 468 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för följande centrala museer som är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet, Statens maritima museer, Statens centrum för arkitektur och design (tidigare Arkitekturmuseet), Statens försvarshistoriska museer och Moderna museet. Anslaget får även användas av nämnda myndigheter för utgifter för statsbidrag till ändamål inom museiområdet.

Tabell 11.4 Sammanställning över medelstilldelningen till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2013	2014
Statens historiska museer	85 262	91 420
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	138 486	142 115
Naturhistoriska riksmuseet	160 408	163 749
Statens museer för världskultur	154 576	156 646
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	42 083	43 952
Statens maritima museer	117 475	119 644
Statens centrum för arkitektur och design (f.d. Arkitekturmuseet)	49 736	50 488
Statens försvarshistoriska museer	109 051	110 231
Moderna museet	128 315	128 224
Summa	985 392	1 006 469

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 11.5 Sammanställning över avgiftsintäkterna¹ till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2011	2012
Statens historiska museer	11 683	12 680
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde ²	71 506	57 895
Naturhistoriska riksmuseet ³	35 026	31 500
Statens museer för världskultur ⁴	45 740	20 866
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet	15 368	17 291
Statens maritima museer ⁵	20 739	33 088
Statens centrum för arkitektur och design (f.d. Arkitekturmuseet)	6 703	5 649
Statens försvarshistoriska museer	19 701	19 334
Moderna museet	59 302	55 103
Summa	285 768	253 406

¹ I myndigheternas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

² Intäktsminskningarna fr.o.m. 2012 avser främst entréer och visningar.

³ Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas separat i tabell 11.6.

⁴ Statens museer för världskultur disponerade avgifterna för Bergrumsutställningar på 25 587 tkr under 2011.

⁵ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas separat i tabell 11.7.

Tabell 11.6 Uppdragsverksamhet Cosmonova

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	14 937	14 937	0
Prognos 2013	15 679	16 924	-1 245
Budget 2014	15 679	16 124	-445

Tabell 11.7 Uppdragsverksamhet Vasamuseet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	94 647	94 124	523
Prognos 2013	96 498	97 000	-502
Budget 2014	103 423	102 500	923

Regeringens överväganden

Tabell 11.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	985 392	985 392	985 392	985 392
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	19 353	31 637	47 525	69 409
Beslut	3 078	3 116	3 164	3 231
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-1 354	-1 371	-1 392	-1 421
Förslag/ beräknat an- slag	1 006 469	1 018 775	1 034 691	1 056 613

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Statens historiska museer tillförs 5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att fortsatt kunna bedriva en kvalitativ verksamhet inom hela myndighetens verksamhetsområde.

Anslaget minskas med 1 922 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 006 469 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget

till 1 018 775 000 kronor, 1 034 691 000 kronor respektive 1 056 613 000 kronor.

11.5.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 11.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	237 388	Anslags- sparande	0
2013	Anslag	239 538 ¹	Utgifts- prognos	239 538
2014	Förslag	244 614		
2015	Beräknat	247 305 ²		
2016	Beräknat	250 484 ³		
2017	Beräknat	255 377 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 244 614 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 244 613 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 244 614 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till följande centrala museer som är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 11.10 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2013	2014
Nordiska museet	111 209	113 373
Skansen	68 257	69 981
Tekniska museet	45 694	46 634
Arbetets museum	14 378	14 626
Summa	239 538	244 614

Avgiftsintäkterna för de centrala museerna som är stiftelser uppgick 2012 till ca 195,6 miljoner kronor.

Tabell 11.11 Sammanställning över avgiftsintäkterna ¹ till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2011	2012
Nordiska museet	29 652	34 332
Skansen	116 965	128 688
Tekniska museet	35 077	26 499
Arbetets museum	6 425	6 082
Summa	188 119	195 601

¹ I stiftelsernas avgiftsinkomster ingår bl.a. entré- och visningsinkomster samt inkomster av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m.

Regeringens överväganden

Tabell 11.12 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	239 538	239 538	239 538	239 538
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	5 682	8 380	11 567	16 472
Beslut	-261	-264	-267	-272
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-345	-349	-353	-360
Förslag/ beräknat an- slag	244 614	247 305	250 484	255 377

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Anslaget minskas med 261 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 244 614 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 247 305 000 kronor, 250 484 000 kronor respektive 255 377 000 kronor.

11.5.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 11.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2012	Utfall	42 157		1 000
2013	Anslag	46 639 ¹	Utgifts- prognos	45 517
2014	Förslag	48 392		
2015	Beräknat	48 925 ²		
2016	Beräknat	49 557 ³		
2017	Beräknat	50 527 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 391 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 392 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 48 392 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till museer och liknande institutioner.

Tabell 11.14 Sammanställning över medelstillelningen för Bidrag till vissa museer¹

Tusental kronor

	2013	2014
Dansmuseet	9 476	10 095
Millesgården	3 946	4 030
Thielska galleriet	4 930	5 990
Föremålsvård i Kiruna	13 179	13 773
Nobelmuseet	4 952	4 952
Svensk Form	2 824	3 420
Röhsska museet	1 002	1 002
Strindbergsmuseet	581	581
Judiska museet	1 602	1 602
Bildmuseet	743	743
Zornsamlingarna	404	204
Åttje, Svenskt fjäll- och samemuseum	500	500
Riksförbundet Sveri- ges museer	1 500	1 500
Till regeringens disposition	1 000	
Summa	46 639	48 392

¹ Medelstillelningen för 2014 är preliminär.

Regeringens överväganden

Tabell 11.15 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	46 639	46 639	46 639	46 639
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 642	2 174	2 804	3 772
Beslut	172	174	176	180
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-61	-62	-62	-64
Förslag/ beräknat an- slag	48 392	48 925	49 557	50 527

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av en generell neddragning.

Regeringen beräknar att anslaget ökar för att föreningen Svensk Form tillförs 0,5 miljoner kronor fr.o.m. 2014 för att främja svenskt mode och svensk design internationellt.

Eftersom den tillfälliga höjningen av bidraget till Zornsamlingarna i budgetpropositionen för 2013 upphör minskas anslaget med 207 000 kronor.

Anslaget minskas med 121 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 48 392 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 48 925 000 kronor, 49 557 000 kronor respektive 50 527 000 kronor.

11.5.4 8:4 Riksställningar

Tabell 11.16 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	45 147	Anslags-sparande	452
2013	Anslag	44 026 ¹	Utgifts-prognos	43 897
2014	Förslag	43 163		
2015	Beräknat	43 684 ²		
2016	Beräknat	44 343 ³		
2017	Beräknat	45 792 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 163 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 164 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 43 662 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksställningars förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 11.17 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:4 Riksställningar

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	44 026	44 026	44 026	44 026
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	686	1 226	1 908	2 867
Beslut	-1 484	-1 502	-1 525	-1 032
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-65	-66	-67	-68
Förslag/beräknat anslag	43 163	43 684	44 343	45 792

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Regeringen beräknar att anslaget minskar med 1 484 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 43 163 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Riksställningar* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 43 684 000 kronor, 44 343 000 kronor respektive 45 792 000 kronor.

11.5.5 8:5 Forum för levande historia

Tabell 11.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	42 837	Anslags-sparande	1 215
2013	Anslag	44 069 ¹	Utgifts-prognos	44 194
2014	Förslag	43 787		
2015	Beräknat	44 326 ²		
2016	Beräknat	45 014 ³		
2017	Beräknat	45 969 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 43 787 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 43 787 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 43 787 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Forum för levande historias förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för såväl prissumma som omkostnader för prisutdelning, för ett pris för humanitära och demokratifrämjande insatser.

Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till den fond som inrättats av Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance, fr.o.m. 2013 benämnt International Holocaust Remembrance Alliance.

Regeringens överväganden

Tabell 11.19 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:5 Forum för levande historia

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	44 069	44 069	44 069	44 069
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	830	1 383	2 088	3 067
Beslut	-1 048	-1 061	-1 077	-1 100
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-64	-65	-66	-67
Förslag/ beräknat anslag	43 787	44 326	45 014	45 969

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 1 048 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 43 787 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Forum för levande historia* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 44 326 000 kronor, 45 014 000 kronor respektive 45 969 000 kronor.

11.5.6 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 11.20 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2012	Utfall	79		1
2013	Anslag	80 ¹	Utgifts- prognos	78
2014	Förslag	80		
2015	Beräknat	80		
2016	Beräknat	80		
2017	Beräknat	80		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utställningsgarantier. Anslaget får även användas för utgifter för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Regeringens överväganden

Tabell 11.21 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 8:6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	80	80	80	80
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	80	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:6 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 80 000 kronor, 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

12 Trossamfund

12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheten Nämnden för statligt stöd till trossamfunds verksamhet och stödet till trossamfunden.

12.2 Utgiftsutveckling

Tabell 12.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Trossamfund</i>							
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	6	7	7	7	7	7	8
9:2 Stöd till trossamfund	60	75	73	78	79	79	75
Summa Trossamfund	67	82	80	85	86	87	83

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

12.3 Mål

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund, som har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

12.4 Resultatredovisning

Resultat

Statligt stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan lämnas i form av statsbidrag och avgiftshjälp, se lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Nämnden för statligt stöd till trossamfund fördelade under 2012 ca 60 miljoner kronor som stöd till 40 trossamfund och samverkansorgan i form av organisations-, verksamhets- och projektbidrag.

Antalet personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfunden uppgick den 31 december 2012 till ca 757 000.

År 2000 inrättades Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Syftet med rådet är att det ska vara ett forum för löpande kontakter samt ett utbyte av kunskap och erfarenheter. Ordförande i rådet är det statsråd som ansvarar för frågor om trossamfund. Rådet består av representanter för staten och trossamfunden. Vid sina sammanträden under 2012 och 2013 har aktuella frågor med koppling till trossamfunden diskuterats såsom frågeställningar om läromedel i skolans religionsundervisning, massmedias bevakning av religion, skattereduktion för gåvor till ideella föreningar samt frågor om det religiösa landskapet i Sverige.

Den ökade efterfrågan på kunskap om trossamfunden och deras verksamhet och villkor i olika sammanhang har även inneburit att SST i fortsatt stor omfattning varit t.ex. remissinstans när det gäller utredningsförslag men även anlitats som expert när det gäller allmänna trossamfunds- och religionsfrågor.

För att tillgodose behovet av expertkunskap i allmänna religions- och trossamfundsfrågor har SST bl.a. förstärkt kansliet med en handlägg-

tjänst med fördjupad kompetens inom de muslimska och ortodoxa trossamfunden.

SST har en konsulttjänst för lokal krisberedskap som har till uppgift att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap samt att uppmärksamma kommuner på behovet av kontaktnät som även omfattar församlingar knutna till SST. Inriktningen är att hitta lokala arbetsmodeller och lyfta fram goda exempel.

Regeringen har uppmärksammat trossamfundens betydelse i att utveckla och upprätthålla demokratin (dnr Ju2011/8862/D). SST har i uppdrag att föra en dialog med trossamfunden med syfte att stimulera ett arbete med demokrati och demokratiska värderingar. En delredovisning överlämnades till regeringen den 3 december 2012.

För att möta det ökande behovet att stödja trossamfunden tillfördes anslaget 9.2 *Stöd till trossamfund* 15 miljoner kronor fr.o.m. 2013.

Analys och slutsatser

Den religiösa mångfalden i samhället, liksom engagemanget för etiska och existentiella frågor, medför ökad uppmärksamhet för och förväntningar på insatser från trossamfunden. Trossamfunden kan genom sin verksamhet bidra till större kunskap, förståelse och respekt för olika trosinriktningar. Kontakter och samverkan mellan olika trossamfund, liksom trossamfundens egen medverkan inom olika samhällsområden, är värdefull. Trossamfunden erbjuder värdefulla mötesplatser där människor kan få ge uttryck för andliga och existentiella behov och frågeställningar. Trossamfundens roll och arbete i krisberedskap är mycket betydelsefull och SST:s uppgift att samordna lokal krisberedskap fyller en viktig roll.

Regeringen bedömer att statens stöd till trossamfunden bidrar till att främja den religiösa mångfalden och att statens stöd till trossamfund används i enlighet med målen för stödet.

12.5 Budgetförslag

12.5.1 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tabell 12.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	6 371	Anslags-sparande	365
2013	Anslag	6 982 ¹	Utgifts-prognos	7 017
2014	Förslag	7 196		
2015	Beräknat	7 288 ²		
2016	Beräknat	7 408 ³		
2017	Beräknat	7 569 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 196 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 196 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 7 196 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för statligt stöd till trossamfunds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	6 982	6 982	6 982	6 982
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	221	313	433	594
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-7	-7	-7	-7
Förslag/beräknat anslag	7 196	7 288	7 408	7 569

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 7 196 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund under 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 7 288 000 kronor, 7 408 000 kronor respektive 7 569 000 kronor.

12.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 12.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	60 232	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	75 232 ¹	Utgifts-prognos	73 422
2014	Förslag	77 662		
2015	Beräknat	79 162		
2016	Beräknat	79 162		
2017	Beräknat	75 162		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till trossamfund. Anslaget får användas för utgifter för Skatteverkets avgiftshjälp.

Kompletterande information

I förordningen (1999:974) finns bestämmelser om statsbidrag till trossamfund.

Regeringens överväganden

Tabell 12.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	75 232	75 232	75 232	75 232
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	–	–	–	–
Beslut	2 500	4 000	4 000	–
Överföring till/från andra anslag	–	–	–	–
Övrigt	-70	-70	-70	-70
Förslag/beräknat anslag	77 662	79 162	79 162	75 162

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförs i statsförvaltningen.

För att möta det ökade behovet kring att ge stöd till trossamfunden tillförs anslaget 9:2 Stöd till

trossamfund 2 500 000 kronor 2014, 4 000 000 kronor 2015 samt 4 000 000 kronor 2016.

Regeringen föreslår att 77 662 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 79 162 000 kronor, 79 162 000 kronor respektive 75 162 000 kronor.

13 Film

13.1 Omfattning

Avsnittet omfattar statens stöd till filmproduktion och filmkulturella insatser som fördelas via Stiftelsen Svenska Filminstitutet samt Konstnärsnämndens filmstöd.

13.2 Utgiftsutveckling

Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom Film, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Film</i>							
10:1 Filmstöd	303	317	317	317	310	295	295
Summa Film	303	317	317	317	310	295	295

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

13.3 Mål

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målen för den nationella kulturpolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145), se avsnitt 4.3.

13.4 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår från inriktningen för filmpolitiken som presenterades i Fokus på film – en ny svensk filmpolitik (prop. 2005/06:3, bet. 2005/06:KrU5, rskr. 2005/06:98). Bedömningen baseras på uppgifter om

- stöd till digitalisering av biografer,
- stöd till insatser för unga kvinnors filmskapande,
- könsfördelningen när det gäller produktionsstöd,
- insatser för bevarande av film,
- insatser för att sprida, visa och tillgängliggöra film, till exempel i utlandet, i skolor och för personer med funktionsnedsättning.

Bedömningen av resultat utgår även från insatser för att främja kvalitet och för att förnya och utveckla verksamheten.

I redovisningen behandlas främst de resultat som avser de filmkulturella insatserna. I de fall där resultat av filmavtalet redovisas avses 2006 års filmavtal, som löpte ut den 31 december 2012.

Resultat

Den statliga filmpolitiken består av två delar: filmavtalet och filmkulturella insatser. Genom det avtal som ingåtts mellan staten, filmbranschen och flera tv-företag bidrar staten med medel – 185 miljoner kronor 2012 – till svensk filmproduktion samt till viss distribution och visning av film i hela landet. Insatser för olika filmkulturella ändamål – ca 120 miljoner kronor 2012 – sker helt genom statlig

finansiering. De filmpolitiska insatserna genomförs främst av Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet). Visst stöd fördelas även av Konstnärsnämnden.

Utvecklingen på filmområdet

Filmåret 2012 präglades av viktiga förändringar på flera sätt. Det var ett bra år för svensk film, biobesöken ökade under 2012 med 12 procent jämfört med 2011. Totalt gjordes ca 18,4 miljoner biobesök, vilket är det bästa resultatet sedan slutet av 1980-talet. Drygt 4 miljoner besök på svenska filmer innebär en marknadsandel på 22 procent (20 procent 2011). Marknaden för dvd och BluRay minskade totalt sett under året, men försäljningen av svensk film i dessa format ökade något jämfört med 2011.

Antalet premiärsatta långfilmer på biograf var 216 under 2012, jämfört med 240 filmer 2011. Av dessa var 42 filmer svenska (19,4 procent), jämfört med 38 stycken (15,8 procent) 2011.

De tekniska förändringarna präglar hela utvecklingen av filmområdet. Digitaliseringen av filmbranschen tog ett stort steg framåt eftersom majoriteten av de svenska biograferna hade digitaliserats vid årets slut.

Villkoren för svensk film förändrades i och med det nya filmavtal som undertecknades den 25 september 2012 och som gäller för perioden den 1 januari 2013 – den 31 december 2015. I regeringens proposition Bättre villkor för svensk film (prop. 2012/13:22, bet. 2012/13:KrU2, rskr. 2012/13:112), som beslutades av riksdagen i december 2012, lades en ny inriktning fram för hela filmpolitiken, utifrån ledorden kvalitet, förnyelse och tillgänglighet.

Digitalisering av biografer

Under 2012 skedde den verkliga övergången till digital teknik vid landets biografer. En starkt bidragande orsak var att den största biografkedjan, SF Bio AB, slutförde digitaliseringen av sina biografer. Vid årsskiftet 2012/13 var 82 procent av alla biografsalonger i Sverige digitala, jämfört med 33 procent ett år tidigare och 17 procent vid årsskiftet 2010/11. Antalet biografer som har installerat digital utrustning, eller har fått stöd för detta, i minst en salong är 347 stycken, ca 76 procent. Ungefär 67 procent av de

digitaliserade salongerna kan visa filmer i 3D-format.

Regeringens satsning på digitalisering av biografer om totalt 60 miljoner kronor inleddes 2011. Mot bakgrund av den snabba digitaliseringstakten har de 15 miljoner kronor som var aviserade för 2014 kunnat börja fördelas redan under 2013. Statsbidraget hanteras av Filminstitutet och under 2011–2012 har hittills ca 22 miljoner kronor till 87 salonger beviljats. Färre ansökningar än förväntat har inkommit, vilket främst beror på att inte alla biografer kunnat ordna den kompletterande finansiering som krävs för att få stöd. Beredskapen för tekniskskiftet har varierat mellan de olika aktörerna, vilket har krävt stora informationsinsatser från Filminstitutet. Kostnaderna för den tekniska utrustningen har också sjunkit mer än beräknat under den period som satsningen har pågått. Ny och billigare utrustning, ökad konkurrens mellan olika tillverkare och leverantörer samt en stark kurs för den svenska kronan har påverkat kostnadsutvecklingen.

Tillgänglighet till film

Digitaliseringen av biograferna har en direkt påverkan på tillgången till film i hela landet. En enklare och snabbare spridning av filmer gör det möjligt att lansera premiärfilmer samtidigt över hela landet samt att ha en mer flexibel program-sättning av biograftablån. Tekniken erbjuder också nya lösningar för att göra film tillgänglig för personer med olika funktionsnedsättning.

Ny teknik påverkar utbudet

När det gäller tekniskskiftets påverkan på biografernas utbud är de preliminära resultaten såväl positiva som negativa. De första analyserna visar att filmer med en mer begränsad publik har ökat mest procentuellt när det gäller antal besök och antal föreställningar på attraktiva tider. I denna grupp av filmer har antalet speldagar per film ökat, medan den har minskat för de mer publikdragande filmerna. Precis som i andra länder där biograferna har digitaliserats har premiärfilmer fått avsevärt kortare exploaterings-tider på svenska biografer. Tendensen till en likriktning av utbudet när alla biografer kan och vill visa samma premiärfilmer samtidigt märks även i Sverige.

En enklare och billigare distribution borde underlätta för spridning av kvalitetsfilm och film från andra delar av världen än Europa och USA. De första resultaten tyder dock på att nya kostnader har tillkommit för distributörerna.

Tabell 13.2 Premiärsatta långfilmer på biograf 2010–2012 (i procent)

	2010	2011	2012
USA	43,2	46,2	41,5
Europa	33,2	30,0	35,5
Sverige	18,1	15,8	19,4
Övriga världen	5,4	7,9	3,7

Källa: Filminstitutet och egna beräkningar

Antalet premiärfilmer från övriga världen var endast åtta av totalt 217, dvs. knappt fyra procent, en halvering jämfört med 2011, trots att Filminstitutet särskilt stödjer lansering av importerad kvalitetsfilm.

Filmfestivaler och visningsorganisationer utför ett betydelsefullt arbete för spridningen av kvalitetsfilm och filmer från övriga världen. Filminstitutets stöd, som uppgick till knappt 4 miljoner kronor, har under 2012 fördelats till 13 filmfestivaler, bl.a. till utveckling av en filmfestival i samband med Umeå kulturhuvudstad 2014. Flera festivaler och visningsorganisationer har hittat nya sätt att stimulera spridning och visning av film, t.ex. turnéer med dokumentärfilmspaket till mindre orter och visning av festivalprogram på andra orter än i festivalstaden med hjälp av ny teknik.

De stöd som Filminstitutet tidigare har fördelat till regionala resurscentrum för film överförs successivt till kultursamverkansmodellen. Under 2012 fördelade Filminstitutet ca 4,6 miljoner kronor till fem regionala resurscentrum för att stimulera den regionala utvecklingen av filmpedagogisk verksamhet, visning av film och s.k. växthusverksamhet för unga filmare. Den regionala motprestationen var 14,5 miljoner kronor. Några regionala resurscentrum har även fått EU-stöd, ca 1,4 miljoner kronor. Filminstitutet inledde under året ett analysarbete med anledning av de förändrade förutsättningarna för Filminstitutets samarbete med regionala aktörer.

Textning och syntolkning

Den nya tekniken ökar tillgängligheten till film för personer med olika former av syn- och hörselfunktionsnedsättning.

Textade versioner av svensk film kan numera finnas på samma kopia som de otextade, vilket gör att filmerna kan visas med text redan i samband med biografpremiären.

Tabell 13.3 Stöd till textning och syntolkning (antal beviljade stöd)

		2010	2011	2012
Textning	Bio	14	15	22
	Dvd	29	33	10
Syn-tolkning	Bio	101	137	171
	Dvd	4	7	5

Källa: Filminstitutet

Antalet stöd till textning på biograf ökade rejält under 2012. Under hösten, när digitaliseringen slagit igenom brett, fick de flesta svenska premiärfilmerna på digitala kopior stöd till textning.

Detta gav direkt resultat i nästan fyrdubblade besöksiffror på textade visningar, från tidigare 20–25 000 besökare per år till ca 90 000 under 2012. I det nya filmavtalet, som gäller fr.o.m. 2013, ställs krav på att filmer som får produktionsstöd ska kunna visas med svensk text. De flesta dvd-filmer textas i dag utan stöd.

Antalet genomförda syntolkade filmvisningar har också ökat, från 99 visningar 2011 till 147 visningar 2012, liksom den geografiska spridningen av visningarna. Besöksantalet ökade dock inte i motsvarande omfattning, från 1 300 till 1 600 besökare. Det bedrivs ett aktivt arbete av olika intresseorganisationer för att utveckla verksamheten.

Under 2012 fortsatte Filminstitutet och Post- och telestyrelsen projektet Tillgänglig bio på regeringens uppdrag. Syftet är att utveckla de tekniska förutsättningarna för syntolkning på digitala biografer och därmed göra film på bio tillgänglig för de människor som har synnedsättningar eller läs- och skrivsvårigheter. Uppdraget redovisades i maj 2013.

Ett filmarv som bevaras, används och utvecklas

För Filmarkivet vid Filminstitutet har digitaliseringens definitiva genombrott medfört ett antal förändringar av verksamheten. Det säkerhetsmaterial som mottagare av produktionsstöd ska lämna in för filmens framtida bevarande är numera i princip alltid i digitalt format. Antalet titlar som deponeras i arkivet har ökat eftersom distributörerna lämnar in analoga kopior som inte längre är i distribution. Dock har deponeringen av utländsk biografvisad film upphört eftersom distributörerna hittills inte har kunnat överlämna de okrypterade kopior som krävs för långtidsbevarande.

Filminstitutet har antagit en digital agenda samt planer och rutiner för hur arbetet i arkiv, bibliotek och bildarkiv ska bedrivas. Filminstitutet startade 2012 ett fotokemiskt laboratorium i egen regi och utför även uppdrag åt arkiv i andra länder.

Filmarkivets egna samlingar av analog, svensk film motsvarar ca 6 500 långfilmer. Kostnaderna för att digitalisera den stora mängden film är höga.

Filmarvet görs tillgängligt genom Cinemateket, som till stor del visar arkivets filmer. Unga Cinemateket, med inriktning på film för barn i åldrarna 7–12 år, slog besöksrekord under hösten 2012.

Webbplatsen filmarkivet.se, som invigdes 2011, bidrar i hög grad till att låta allmänheten få tillgång till delar av det svenska filmarvet. I samarbetsprojekt mellan Filminstitutet och Kungl. biblioteket tillhandahålls kort-, dokumentär-, journal- och reklamfilmer ur respektive institutions samlingar gratis. Sedan starten har antalet filmer fördubblats och intresset är stort för att använda dem i undervisning, folkbildning och forskning samt i form av nyproduktion, utställningar och interaktiva läromedel.

Film för barn och unga

Svensk barnfilm har under senare år haft svårigheter både när det gäller antalet produktioner och publiksiffror. Under 2012 märktes dock en förändring och ett antal produktioner av barnfilmer som fått stöd av Filminstitutet påbörjades.

Som en uppföljning av regeringens uppdrag att ta fram en barn- och ungdomsstrategi för 2012–2014 har Filminstitutet fastställt en handlingsplan för barn och unga. Syftet med planen är att stärka intresset för barnfilm hos bl.a. filmskapare, finansärer och publik. Tillgång till ett brett utbud av filmer för barn och unga samt vikten av eget skapande står i fokus.

Intresset för film i skolan är stort, och särskilt för svensk barn- och ungdomsfilm. I den nya läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr 11, har filmen fått en tydligare ställning vilket har lett till en ökad efterfrågan på kompetensutveckling för lärare. Antalet kommuner som ansökt om medel till filmpedagogiska projekt har ökat. Ansökningar från 37 kommuner beviljades (25 kommuner 2011).

Digitaliseringen har dock inneburit en minskad tillgång till filmer att visa. De digitala kopiorna hålls inte i lager av distributörerna efter den ordinarie biograflanseringen. Filminstitutet har därför undersökt möjligheten att återuppta sin distributionsverksamhet för att upprätthålla tillgången till ett antal filmtitlar för filmpedagogiska ändamål.

Jämställdhet

I 2006 års filmavtal sattes målet att ettdera könet, räknat i antal projekt som får stöd, senaste ett år före avtalsperiodens slut bör vara representerat till minst 40 procent inom kategorierna manusförfattare, producent och regissör. Under avtalsperioden 2006–2012 har resultaten varierat en hel del, delvis påverkat av att underlaget är relativt begränsat när det gäller antalet filmer per år.

När det gäller de 36 svenska långfilmer (spel- och dokumentärfilm) som fick stöd av konsulent under 2012 var andelen kvinnor bland regissörer 31 procent, manusförfattare 33 procent och producenter 31 procent. Filmavtalets målsättning uppfylldes således inte under 2012. Sett över hela avtalsperioden är fördelningen mer jämn, nära fyrtio procent i de flesta kategorierna (se tabell 13.3). Andelen kvinnor bland spelfilmsregissörerna avviker fortfarande, även om det har skett en positiv förändring jämfört med föregående avtalsperiod (2000–2005), då den motsvarande andelen var 20 procent.

Tabell 13.4 Andel kvinnor som fått produktionsstöd under perioden 2006–2012¹ (procent)

	Lång spelfilm	Lång dokumentär	Kortfilm
Regi	29	39	43
Manus	39	38	45
Producent	36	44	50

¹ Avser det år produktionsstöd erhållits
Källa: Filminstitutet

Resultatet av Filminstitutets aktiva arbete med jämställdhet blir tydligt i en jämförelse mellan filmer som har producerats med respektive utan konsulentstöd. De senare har en klart sämre fördelning mellan könen (tabell 13.5).

Tabell 13.5 Andel kvinnor bland regissörer, manusförfattare och producenter av långa spelfilmer, med eller utan stöd från Filminstitutet (procent)

	2000–2005 ¹		2006–2012 ¹	
	Med stöd	Utan stöd	Med stöd	Utan stöd
Regi	19	10	26	6
Manus	26	23	37	14
Producent	28	16	35	23

¹ Avser det år filmen hade premiär.
Källa: Filminstitutet

Obalansen i filmbranschen kvarstår och i 2013 års filmavtal har jämställdhetsmålet skärpts. Vid avtalsperiodens slut ska förhandsstöden, räknat i antalet projekt som får stöd, ha fördelats jämnt mellan kvinnor och män.

Regeringens satsning om totalt ca 8,3 miljoner kronor på unga kvinnors filmskapande 2010–2014 syftar till att öka möjligheterna för unga kvinnliga filmskapare att etablera sig som filmare. Utfallet av denna satsning går inte att bedöma ännu.

Under 2012 har tolv olika regionala projekt pågått. Filminstitutet har även lanserat rapporten Inför nästa tagning⁴, som visar att unga kvinnor kan få förbättrade förutsättningar för filmskapande genom att medvetenheten om genusfrågor ökas vid landets filmutbildningar. I december 2012 beviljade Filminstitutet 2,35 miljoner kronor i stöd till 15 olika projekt.

⁴ Annika Wik. Inför nästa tagning – Hur kan förutsättningarna bli bättre för unga kvinnors filmskapande? (Svenska Filminstitutet 2012).

Internationellt

Svensk film i utlandet

De senaste årens betydande intresse för svensk film utomlands håller i sig. Antalet förfrågningar från internationella festivaler om att få visa svensk film ökar, liksom efterfrågan på svenska regissörer, skådespelare och andra filmskapare till internationell filmproduktion.

Filminstitutet har valt att fokusera sitt lanseringsarbete på de högst prioriterade internationella filmfestivalerna. Svensk film visades därför på färre festivaler 2012. Lång spelfilm visades på 177 festivaler (220 festivaler 2011), dokumentärfilm visades på 110 festivaler (172 festivaler 2011) och kortfilm på ca 170 festivaler (ca 240 festivaler 2011).

Stöd till internationell lansering tilldelas filmer som blivit uttagna till de viktigaste festivalerna. Bland annat fick 19 långa spelfilmer och 31 dokumentärer stöd med totalt ca 2,9 miljoner kronor. Ett särskilt stöd delas även ut till Oscarslansering av svensk film.

Framgångarna för svensk film märks också i antalet vunna priser och i omfattningen av exporten. En av årets mest uppmärksammade svenska filmer var Oscarsbelönade Malik Bendjellouls *Searching for Sugarman*, som fick totalt femton internationella utmärkelser och dessutom hörde till de mest sålda titlarna 2012. Exporten av ny svensk film ökade markant 2011 och har legat kvar på motsvarande nivå 2012.

Samarbete kring spridning av svensk film i utlandet

Som en följd av propositionen Bättre villkor för svensk film (prop. 2012/13:22, bet. 2012/13:KrU2, rskr. 2012/13:112) gav regeringen i riktlinjebeslut respektive regleringsbrev uppdrag till Filminstitutet och Svenska institutet att närmare utreda formerna för främjandet och spridningen av svensk film i utlandet och lämna ett gemensamt förslag till en effektiv och samordnad verksamhetsform.

Uppdraget redovisades till regeringen den 28 mars 2013 (Ku2013/803). Filminstitutet och Svenska institutet fastställer i redovisningen gemensamma principer för samarbetet i syfte att öka effektiviteten och genomslaget i arbetet med spridning av svensk film i utlandet.

EU:s Mediaprogram

EU:s Mediaprogram omfattar stöd till utveckling, distribution och marknadsföring av

europaisk film i syfte att stärka den europeiska audiovisuella branschens konkurrenskraft och öka spridningen av europeiska verk. Programperioden avslutas 2013 och insatserna kommer att ingå i ramprogrammet Kreativa Europa.

Under 2012 tilldelades svenska projekt knappt 3,4 miljoner euro, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Störst andel, drygt 60 procent, gick till oberoende producenter. Stöd till digitalisering av biografer delades ut för första gången och sex svenska biografer beviljades 20 000 euro vardera. Antalet svenska biografer som är aktiva i Europa Cinemas, det europeiska nätverket för biografer som visar en stor andel europeisk, icke-nationell film, har ökat från 13 till 42 under de två senaste åren då Folkets Bios samtliga biografer blivit medlemmar. Göteborgs Internationella filmfestival fick festivalstöd för första gången 2012 och fick sedan förnyat förtroende för 2013 med en något högre stödsumma.

Analys och slutsatser

De statliga insatserna på området syftar till att öka bredden och mångfalden i filmutbudet och till att stimulera filmkulturen i landet.

Digitaliseringens effekter på biografernas utbud, omsättning och publikutveckling behöver analyseras ytterligare innan några definitiva slutsatser kan dras. Det kan dock konstateras att den nya tekniken, inte minst 3D, och de ökade möjligheterna för biograferna att få tillgång till premiärfilmer har bidragit till de höga publiksiffrorna 2012. Möjligheterna till ökad tillgänglighet till film för personer med funktionsnedsättning har förbättrats, liksom förutsättningarna för ett flexibelt och brett utbud av film över hela landet.

För att filmarvet ska vara levande och föras vidare till kommande generationer ska det vara tillgängligt och kunna användas och utvecklas. Regeringens satsning på digitalisering av biografer är nu till stora delar genomförd. Nu är det viktigt att verkligen kunna dra nytta av den tekniska utvecklingen och göra filmerna tillgängliga i digitalt format. Digitalisering av filmerna i Filminstitutets arkiv gör det möjligt att visa det svenska filmarvet och bidrar till ett brett och varierat utbud av film på svenska biografer och i andra visningsfönster, i synnerhet

när det gäller film som riktar sig till barn och unga.

Med det nya filmavtalet, som gäller från den 1 januari 2013, tar staten och film- och tv-branschen ett gemensamt ansvar för att främja svensk filmproduktion, såväl genom långsiktiga och stabila spelregler för svensk film som genom anpassning av stöden till en förändrad verklighet.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 13.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	302 894	Anslags- sparande	0
2013	Anslag	317 144 ¹	Utgifts- prognos	317 144
2014	Förslag	317 144		
2015	Beräknat	309 644		
2016	Beräknat	294 644		
2017	Beräknat	294 644		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till svensk filmproduktion i enlighet med 2013 års filmavtal. Anslaget får även användas för statsbidrag till filmkulturella åtgärder samt till digitalisering av biografer.

Regeringens överväganden

Tabell 13.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	317 144	317 144	317 144	317 144
Förändring till följd av:				
Beslut		-7 500	-22 500	-22 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	317 144	309 644	294 644	294 644

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget tillförs 7,5 miljoner årligen för perioden 2015–2018 för digitalisering av filmarvet. I enlighet med budgetpropositionen för 2013 minskas anslaget med 15 miljoner kronor 2015, då den särskilda förstärkningen av filmavtalet om 15 miljoner kronor som tillfördes anslaget 2014 för att täcka 2013 års anslagskredit upphört. Från och med 2016 minskar anslaget med 15 miljoner kronor som en följd av att det nuvarande filmavtalet löper ut den 31 december 2015.

Regeringen föreslår att 317 144 000 kronor anvisas under anslag 10:1 *Filmstöd* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas avslaget till 309 644 000 kronor, 294 644 000 kronor respektive 294 644 000 kronor.

14 Medier

14.1 Omfattning

Avsnittet omfattar myndigheterna Presstödsnämnden, Myndigheten för radio och tv och Statens medieråd samt presstödet och stödet till taltidningar. Avsnittet omfattar även Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges

Utbildningsradio AB. Budgetförslagen avseende Presstödsnämnden, presstödet och Myndigheten för radio och tv redovisas dock under utgiftsområde 1.

14.2 Utgiftsutveckling

Tabell 14.1 Utgiftsutveckling inom Medier, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ²	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	22	21	21	22	22	22	22
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3	2	2	3	3	3	3
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	0 ¹	0 ³	0 ⁴	0 ⁵	0 ⁵	0 ⁵	0 ⁵
11:4 Statens medieråd	16	17	17	17	17	18	18
11:5 Stöd till taltidningar	118	122	124	83	76	91	91
Summa Medier	158	163	164	125	118	134	134

¹ Utfallet för 2012 var 307 000 kronor.

² Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

³ Budget för 2013 är 383 000 kronor.

⁴ Prognos för 2013 är 374 000 kronor.

⁵ Förslag för 2014 och beräknat fr.o.m. 2015 är 383 000 kronor.

14.3 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för området, vilka är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92).

14.4 Resultatredovisning

14.4.1 Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom området medier utgår bland annat från:

- granskningsnämndens bedömning huruvida programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt uppdraget i allmänhetens tjänst,
- antalet tillstånds- och tillsynsärenden rörande radio och tv,
- utbetalat presstöd i form av driftsstöd och distributionsstöd fördelat på antal tidningar,
- antalet utgivna taltidningar samt kostnader och antalet abonnenter för dessa,
- antalet beslut i granskningsnämnden för radio och tv,
- insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan.

14.4.2 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Resultat

Den nuvarande tillståndsperioden för programföretagen Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) inleddes den 1 januari 2010 och löper till och med den 31 december 2013. Programföretagen följer varje år upp hur uppdraget har genomförts i redovisningar som lämnas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) och granskningsnämnden för radio och tv.

Regeringen har den 19 juni 2013 överlämnat propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164) till riksdagen. I propositionen läggs förslag till villkor och riktlinjer som ska gälla under kommande tillståndsperiod för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Granskningsnämndens bedömningar

Granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv granskar SR:s, SVT:s och UR:s s.k. public service-redovisningar och bedömer om företagen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Granskningsnämndens senaste rapport (Ku2013/1266) avser företagens redovisningar för 2012.

Granskningsnämnden har vid sin bedömning haft som utgångspunkt att företagets sändningstillstånd omfattar sändningar i marknätet och att verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar inte bidrar till uppfyllelsen av villkoren i sändningstillstånden. Enligt nämnden har det haft betydelse för bedömningen av hur företagen uppfyllt kraven på tillgänglighet för barn och unga med funktionsnedsättning, ungdomar som har teckenspråk som första språk, teckentolkning samt utvecklingen av programverksamheten för äldre barn och unga. Vid en sammantagen bedömning finner granskningsnämnden att programföretagen får anses ha uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst.

På vissa specifika områden, särskilt programverksamheten för barn och unga, anser nämnden dock att villkoren i sändningstillstånden inte är uppfyllda. Enligt nämndens bedömning har inget av programföretagen uppfyllt kraven när det gäller utbud för barn och unga som tillhör språkgrupperna meänkieli och romani chib. SVT och UR anses inte heller ha uppfyllt kravet på att låta meänkieli och romani chib inta en särställning i programutbudet.

SR och SVT anses inte heller ha uppfyllt kraven avseende tillgänglighet till program för barn och unga med funktionsnedsättning. Nämnden anser vidare att SVT inte i tillräcklig utsträckning har prioriterat utvecklingen av programverksamheten för barn och unga eller uppfyllt kraven avseende utbud av nyheter samt kulturella och konstnärliga upplevelser för äldre barn och unga.

Slutligen anser granskningsnämnden att det råder tveksamhet i frågan om SVT har uppfyllt kraven vad avser spegling av hela landet och om

SR har uppfyllt kravet att lämna en särskild redogörelse för satsningarna på att göra program ur arkivet tillgängliga.

Analys och slutsatser

Utifrån granskningsnämndens rapport bedömer regeringen att SR, SVT och UR i huvudsak uppfyller sina uppdrag i allmänhetens tjänst. Regeringen noterar dock att den kritik som nämnden har framfört på flera punkter är densamma som de två senaste åren. Det rör i synnerhet kraven på programverksamhet för barn och unga och särskilt vad avser program för barn och unga som tillhör språkgruppen romani chib. I årets rapport lyfts dock även brister i utbudet till barn och unga på meänkieli fram. Regeringen noterar att detta är en försämring av resultaten.

Den kritik som tidigare har riktats mot SVT och SR när det gäller tillgängligheten till program för barn och unga med funktionsnedsättning kvarstår även i årets bedömning. Regeringen noterar dock att granskningsnämndens bedömningar avser företagets verksamhet i marknätet. De verksamheter som programföretagen bedriver på andra plattformar, till exempel webben, anser nämnden inte bidrar till att uppfylla de förpliktelser som programföretagen har enligt sändningstillstånden.

Radio- och tv-verksamheten i allmänhetens tjänst behandlas som nämnts ovan i propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164). I propositionen föreslår regeringen bl.a. skärpta villkor när det gäller utbudet på minoritetsspråk och teckenspråk samt högre krav på omfattningen av SVT:s och UR:s tillgänglighetstjänster. Regeringen kommer att noga följa utvecklingen under den kommande tillståndsperioden när det gäller de områden där nämnden har pekat på brister.

14.4.3 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Resultat

SVT ansvarar för överföringen av SVT World till Finland. Sverigefinska Riksförbundet har

sändningstillstånd för den finska programtjänsten TV Finland för perioden 1 april 2008 till 31 mars 2014. Sändningstillståndet är utfärdat av Myndigheten för radio och tv och sändningsområdet omfattar Storstockholm, Uppsala, Västerås och Fagersta. TV Finland finns också tillgänglig i kabel-tv-nät i det aktuella sändningsområdet.

Analys och slutsatser

Utbytet av tv-sändningar mellan Sverige och Finland fungerar väl.

Samtliga tillstånd att sända tv i marknätet, som inte avser tv-sändningar som finansieras med radio- och tv-avgiften, löper ut den 31 mars 2014. Sverigefinska Riksförbundet kommer i likhet med andra tillståndshavare i marknätet att få ansöka om ett nytt sändningstillstånd från Myndigheten för radio och tv.

14.4.4 Kommersiell radio och tv

Resultat

Radio- och tv-lagen (2010:696) innehåller bl.a. bestämmelser om tillståndsgivning i marknätet, reklam, sponsring och produktplacering samt tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Vissa ändringar av radio- och tv-lagen trädde i kraft den 1 januari 2013 (prop. 2011/12:151, bet. 2012/13:KU6, rskr. 2012/13:33). Lagens bestämmelser om att tv-sändningar i viss utsträckning ska göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning har utvidgats så att de gäller även för tv-sändningar i tråd, dvs. sändningar i kabel och ip-nät. Vidare har det blivit tillåtet med annonsavbrott som är kortare än en minut i direktsända sportevenemang.

För närvarande har, vid sidan av SVT och UR, 48 nationella och sju lokala tv-kanaler haft tillstånd att sända i marknätet. Sju av de nationella kanalerna sänds med högupplöst bild (hd-tv), övriga med standardupplöst bild.

Analog kommersiell radio sändes under 2012 i 52 områden med sammanlagt 103 tillstånd.

Analys och slutsatser

Genom radio- och tv-lagen skapas goda villkor för företag på radio- och tv-marknaderna vilket leder till större mångfald. Arbetet med att förbättra tillgängligheten till tv-innehåll för personer med funktionsnedsättning fortsätter i och med Myndigheten för radio och tv:s årliga beslut.

Samtliga tillstånd att sända tv i marknätet, som inte avser tv-sändningar som finansieras med radio- och tv-avgiften, löper ut den 31 mars 2014. Myndigheten för radio och tv kommer under hösten 2013 att påbörja en ny tillståndsprocess som ger programföretag möjlighet att ansöka om nya sändningstillstånd som ska gälla från och med den 1 april 2014.

14.4.5 Lokal icke-kommersiell radio och tv

Resultat

Närradion är det lokala föreningslivets radio. Vid utgången av 2012 hade 831 föreningar sändningstillstånd, en minskning med 32 sedan 2011. Tillstånden fördelades på 151 sändningsområden, en minskning med sex områden sedan föregående år. Det fanns vid årsskiftet 24 förordnade lokala kabelsändarorganisationer i Sverige, vilket är oförändrat jämfört med 2011.

Myndigheten för radio och tv redovisade i oktober 2012 regeringens uppdrag att kartlägga om och i så fall i vilken utsträckning tillstånd att sända närradio används i vinstsyfte (Ku2012/1563). I uppdraget ingick att överväga och, om det bedömdes motiverat, föreslå regeländringar eller andra åtgärder i syfte att motverka sådan användning.

Myndigheten för radio och tv bedömer i sin rapport att närradion i huvudsak uppfyller sitt syfte att vara det ideella föreningslivets och de registrerade trossamfundens radio som är fri från kommersiella intressen. De få inslag av kommersiella intressen som myndighetens kartläggning påvisar, kan enligt myndigheten inte anses ha någon större påverkan på närradion som helhet. Mot denna bakgrund ser inte myndigheten tillräckliga skäl att nu föreslå regeländringar eller andra åtgärder. Närradions utveckling bör dock enligt myndigheten följas noggrant och en mer övergripande översyn av

det svenska radiolandskapet göras inom de kommande tre åren.

Analys och slutsatser

Lokal icke-kommersiell radio och tv är betydelsefull för att olika intressen och åsikter ska kunna göra sig hörda och främjar på så sätt yttrandefrihet och mångfald i samhället.

Regeringen finner mot bakgrund av Myndigheten för radio och tv:s redovisning inte anledning att för närvarande vidta några åtgärder när det gäller närradion. Regeringen följer dock fortsatt utvecklingen på området.

14.4.6 Granskning av program

Granskningsnämnden för radio och tv har till uppgift att, genom granskning i efterhand, övervaka om program som har sänts i radio, tv eller tillhandahållits i beställ-tv står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen och de programrelaterade villkor som gäller för tjänsterna. Innehållsregler finns för public service-företagen och, i begränsad utsträckning, för TV4 AB och de övriga svenska kanaler som sänder i marknätet, bl.a. regler om saklighet och skydd för privatlivet. För public service-företagen finns därutöver särskilda bestämmelser för sändningsverksamheten i allmänhetens tjänst.

Resultat

Under 2012 har 1 189 granskningsärenden diarieförts vid Myndigheten för radio och tv, varav 1 164 anmälningar och 25 egna initiativ från nämnden. Ungefär 80 procent (945 ärenden) gäller de tre public service-företagens sändningar, vilket är i nivå med tidigare år.

Totalt har 1 245 ärenden avgjorts under 2012, varav 217 ärenden beslutades vid sammanträde i nämnden. Övriga beslut har fattats av nämndens ordförande. Granskningsnämnden beslutade i 49 procent av inkomna ärenden att dessa inte skulle leda till någon prövning. Sammantaget ligger andelen friande respektive fällande beslut på en jämn nivå över tid, där fällande beslut uppgår till fem till tio procent av den totala mängden ärenden.

Vid vissa överträdelser av radio- och tv-lagens bestämmelser kan programföretag åläggas att betala en särskild avgift (lägst 5 000 kronor och högst 5 miljoner kronor). Det finns även möjlighet för granskningsnämnden att förelägga programföretag vid vite att följa vissa åtaganden som följer av lag och villkor. Granskningsnämnden ansökte under 2012 om påförande av särskild avgift i tio fall, vilket är två fler än året innan.

Under 2012 fortsatte trenden med en kraftig ökning i andelen inkomna anmälningar, mängden anmälningar uppgick under 2012 till ca 3 000, att jämföra med ca 1 200 under 2010. Alla anmälningar leder dock inte till granskning. Ökningen av antalet anmälningar kan bero på att det inom sociala medier har blivit vanligt med uppmaningar till följarna/besökarna att anmäla program.

Analys och slutsatser

Genom den efterhandsgranskning som granskningsnämnden gör säkerställs att radio- och tv-lagen samt bestämmelserna i sändningstillstånden följs. Runt hälften av anmälningarna till nämnden leder inte till prövning och av de som leder till prövning frias en mycket stor andel. Regeringen noterar att den kraftiga ökningen av mängden anmälningar inte har lett till en motsvarande ökning av fällande beslut, vilket tyder på att efterlevnaden av reglerna inte har minskat men att medvetenheten om möjligheten att anmäla program ökat.

Regeringen anser att granskningsnämndens arbete fungerar väl och konstaterar att efterlevnaden av reglerna för radio och tv sammanlagt är god.

14.4.7 Presstödet

Resultat

Syftet med presstödet är att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Presstödet, som lämnas i form av driftsstöd och distributionsstöd, har under 2012 uppgått till totalt 535,3 miljoner kronor, vilket ledde till ett anslagssparande på 31,4 miljoner kronor.

Tabell 14.2 Antal dagstidningar med driftsstöd 2010–2012

Frekvens	2010	2011	2012
1-2 nr/vecka	64	66	67
3-5 nr/vecka	5	5	5
6-7 nr/vecka	18	18	16
Samtliga	87	89	88

Källa: Presstödsnämnden

Driftsstödet har för 2012 uppgått till 474 miljoner kronor (499,8 miljoner kronor 2011) och betalats ut till 88 tidningar, varav 21 är hög- och medelfrekventa och 67 är lågfrekventa.

Tabell 14.3 Antal dagstidningar och exemplar med distributionsstöd samt kostnader 2010–2012

	2010	2011	2012
Antal tidningar	136	135	135
Antal exemplar (miljoner)	791	764	725
Kostnad (mnkr)	66,8	65,3	61,3

Källa: Presstödsnämnden

Under 2012 betalades 61,3 miljoner konor ut i distributionsstöd till 135 tidningar, varav 97 är hög- och medelfrekventa och 38 lågfrekventa.

År 2012 fanns det, enligt Tidningsstatistik AB, 178 unika dagstidningstitlar. Antalet tidningstitlar uppgick till 181 under 2011 och 180 under 2010. Under 2012 hade knappt hälften (88) av landets dagstidningar driftsstöd medan knappt tre fjärdedelar (135) hade distributionsstöd.

De senaste årens strukturförändringar har medfört att svenska dagstidningar från norr till söder samordnats, huvudsakligen i regionala grupper. Numera finns det endast tre från lokala konkurrenter helt fristående andratidningar med 6- eller 7-dagarsutgivning.

Som en följd av den vikande konjunkturen kom under 2011 varsel om betydande personalneddragningar vid flertalet av landets tidningsföretag. Det har också lett till organisationsförändringar och minskad utgivningsfrekvens. Under 2012 har dagspressens annonsförsäljning vänt nedåt. Annonssörer överger i ökad utsträckning tryckta medier för internetbaserade kanaler.

Dagstidningarnas sammanlagda upplaga har minskat under flera år. Trenden med minskande upplagor har fortsatt under 2012.

Utgifterna för presstödet var under 2012 cirka 30 miljoner kronor lägre än under 2011. Utgift-

erna för driftsstöd har minskat med 26 miljoner kronor 2012 jämfört med 2011. De minskade kostnaderna förklaras bl.a. av nedtrappningen av stödet till storstadstidningar och sjunkande upplagor för många tidningar. Tre nya tidningar med utgivning en gång i veckan har beviljats driftsstöd under året. En lågfrekvent tidning med driftsstöd upphörde med utgivningen vid utgången av 2012. Två sexdagars-tidningar gick samman till en tidning, en tidning gick från sexdagarsutgivning till endagsutgivning och en tidning avsåg sig driftsstödet efter att tidningen bytt ägare. Även kostnaderna för distributionsstödet fortsätter att minska som en följd av sjunkande upplagor. Minskningen var dock större än under tidigare år.

Från och med den 1 januari 2011 infördes i presstödsförordningen (1990:524) ett krav på att tidningsföretag som har beviljats driftsstöd för en dagstidning årligen i efterhand ska lämna in en redovisning till Presstödsnämnden, som har att kontrollera att användningen av driftsstödet sker i överensstämmelse med förordningen. Presstödsnämnden har för första gången 2012 lämnat en sammanställning av tidningars redovisade uppgifter för 2011. I den lämnade rapporten gjorde nämnden bedömningen att driftsstödet använts till de godkända kostnaderna på tidningarna som beviljats driftsstöd.

Presstödsnämnden har även för första gången 2012 följt upp och redovisat kostnader och kostnadsutveckling för tidningsdistributionen samt distributionsföretagens prissättning av distributionstjänsten. Uppföljningen visar att kostnaderna för distribution i genomsnitt var ca 20 procent av tidningens totala kostnader. Uppföljningen visar också att distributionsföretagens kostnader inte kan sänkas i den takt som upplagevolymen minskar, vilket innebär ökade kostnader per exemplar.

Analys och slutsatser

Under 2012 har flera redaktionella samarbeten ingåtts mellan högfrekventa driftsstödstidningar med samma ägare som den andra tidningen på utgivningsorten. Krav på redaktionell självständighet är därmed väsentlig för att säkerställa en redaktionell mångfald.

Distributionsstödet har sjunkit under flera år, som en följd av generellt sjunkande upplagor,

vilket innebär att distributionsstödet relativa betydelse har minskat.

Regeringen bedömer att Presstödsnämndens arbete med prövning av ansökningar om presstöd och tillämpning av presstödsförordningen bidrar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. De nya bestämmelserna om redovisningskrav och kontrollen av användningen av stödet bidrar till en bättre kontroll och uppföljning av stödet. Därigenom kan stödet nyttjas mer effektivt än tidigare och möjligheterna att uppnå målen förbättras.

Det bör emellertid beaktas att det nuvarande presstödsystemet utformades i en tid då förutsättningarna för dagspressen var helt andra än i dag. Presstödskommittén har i uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen utifrån en bred genomlysning av dagens konkurrensförutsättningar på mediemarknaden och behoven av stöd till dagspressen (dir. 2011:112). Utifrån denna översyn ska kommittén lämna förslag till hur ett framtida stödsystem kan utformas. Uppdraget har redovisats slutligt den 11 september 2013.

Mot bakgrund av Presstödskommitténs arbete görs i dagsläget inga förändringar inför 2014 förutom sådana som avser stöd till dagstidningar på samiska och meänkieli (se avsnitt 14.8).

14.4.8 Taltidningar

Resultat

Vid utgången av 2012 gavs sammanlagt 99 taltidningar ut (tabell 14.4). Av dessa gavs 77 ut som inlästa taltidningar (65 radiotidningar, 3 kassettidningar och 9 cd-tidningar) och 22 som talsyntestidningar (s.k. RATS-tidningar). Tre tidningar kom ut både som radiotidning och talsyntestidning. En tidning kom ut både som radiotidning och cd-tidning.

Tabell 14.4 Antal taltidningar 2010–2012

	2010	2011	2012
Radiotidningar	66	66	65
Cd/Kassettidningar	14	13	12
Talsyntestidningar	22	23	22
Totalt	102	102	99

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och mer än hälften av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning.

Utgifterna för taltidningsverksamheten uppgick 2012 till 117,9 miljoner kronor, vilket var 7,4 miljoner kronor lägre än 2011.

Tabell 14.5 Antal taltidningsabonnenter 2010–2012

	2010	2011	2012
Radiotidningar	6 810	6 309	5 759
Cd-tidningar	438	400	109
Kassettidningar	108	87	392
Talsyntestidningar	846	852	782
Totalt	8 202	7 648	7 042

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier

Antalet taltidningsabonnenter har fortsatt att minska. Under 2012 var minskningen 606 abonnenter. Könsfördelningen bland abonnenterna är totalt sett relativt jämn, även om män är överrepresenterade när det gäller talsyntestidningar.

I maj 2010 gav regeringen ett uppdrag till Talboks- och punktskriftsbiblioteket (numera Myndigheten för tillgängliga medier), Taltidningsnämnden och Post- och telestyrelsen om den framtida taltidningsverksamheten. Uppdraget har delredovisats vid fyra tillfällen och ska slutredovisas den 31 december 2013. Riksdagen har den 12 december 2012 beslutat om inriktningen för den nya taltidningsverksamheten (prop. 2012/13:1 utg. omr. 17, bet. 2012/13:KrU1, rskr. 2012/13:106).

Regeringen har den 17 januari 2013 beslutat om en ny förordning som reglerar förutsättningarna för taltidningsstöd till den nya verksamheten samt innehåller regler om mottagarutrustning (förordningen [2013:9] om taltidningar och mottagarutrustning). Förordningen trädde i kraft den 1 mars 2013.

Myndigheten för tillgängliga medier utvecklar det nya taltidningssystemet baserat på produktion med talsyntes och distribution via internet. Med de nya taltidningarna blir hela dagstidningen tillgänglig och inte enbart en 90 minuters inläst version. Det nya systemet medför också större flexibilitet gällande hur, när och var prenumeranten kan ta del av sin taltidning.

Myndigheten för tillgängliga medier bedömer att en övergång till det nya taltidningssystemet kan inledas under hösten 2013.

Analys och slutsatser

Stödet till taltidningar garanterar utgivning av och tillgång till taltidningar för synskadade eller personer med funktionsnedsättning som inte förmår hålla i eller bläddra i en tidning, afatiker eller dyslektiker. Stödet fyller därför en viktig funktion i samhället och bidrar till att öka mediernas tillgänglighet.

Den fortsatta minskningen av antalet taltidningsabonnenter kan bland annat förklaras med att verksamheten befinner sig i ett förändringsskede med fokus på den kommande teknikomläggningen. Därtill kommer att tre taltidningar har lagts ned under året och att antalet uppsägningar varit större än antalet nytecknade abonnemang.

Det nya systemet för produktion och distribution av taltidningar som ska börja införas av Myndigheten för tillgängliga medier innebär en möjlighet att utveckla taltidningsverksamheten, förbättra tillgängligheten och nå fler användare till en lägre kostnad jämfört med dagens system. Därmed kommer teknikomläggningen på sikt att leda till utgiftsminskningar för staten.

14.4.9 Skydd av barn och unga mot skadlig mediepåverkan

Medier är i dag en integrerad del av barns och ungas liv. Den snabba utvecklingen av den digitala tekniken har inneburit att medier blivit ett självklart verktyg för information och kommunikation. Internetanvändningen har ökat kraftigt den senaste tioårsperioden. En genomsnittlig dag använder barn i åldrarna 9–14 år 73 minuter till aktiviteter på internet. Motsvarande siffra för ungdomar i åldern 15–24 år är 186 minuter. Internet är i åldersgruppen 15–24 år den viktigaste källan för både information och underhållning⁵. Det är en utveckling som öppnar för nya möjligheter, samtidigt som riskerna inte ska underskattas.

Enligt FN:s barnkonvention har barn och unga rätt till yttrande- och informationsfrihet, men de ska samtidigt skyddas mot information

⁵ Nordicom – Sveriges Mediebarometer 2012

och material som är till skada för deras välfärd. Det är också utgångspunkten i regeringens arbete för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan.

Medie- och informationskunnighet

Det digitala samhället ställer allt högre krav på förståelse för mediernas logik och funktionssätt. Det handlar om förmåga att hitta och tillgodogöra sig information och att analysera innehållet i denna, förmåga att använda medier för kommunikation samt att skapa medialt innehåll. Dessa olika förmågor och kunskaper kallas samlat för medie- och informationskunnighet. Att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan handlar i dag till stor del om att genom ökad medie- och informationskunnighet stärka dem som medvetna medieanvändare.

Resultat

Statens medieråd har regeringens uppdrag att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Det senaste året har myndigheten särskilt fokuserat på insatser för ökad medie- och informationskunnighet. Bland annat genomfördes en stor satsning för att sprida det pedagogiska materialet Nosa på nätet, till alla skolor med elever i förskoleklass till årskurs 3. Detta resulterade bl.a. i en kraftig ökning av antalet nybeställningar av materialet.

Statens medieråd bedriver samverkan med ett stort antal myndigheter och organisationer. Under året har bl.a. ett nytt samarbete inletts med Svensk biblioteksförening för att undersöka vilken roll biblioteken och bibliotekarierna kan spela i mediekunnighetsarbetet. Detta resulterade i skriften *Det unga internet – om bibliotek och mediekunnighet*. Samarbetet kommer att fortsätta under 2013.

Inom ramen för Nordic Youth Internet Governance Forum deltog Statens medieråd tillsammans med övriga nordiska mediemyndigheter och Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) i genomförandet av ett ungdomsforum om internets styrning. Samarbetet resulterade i att Statens medieråd och Nordicom tillsammans med fem nordiska ungdomar hösten 2012 arrangerade seminariet *Youth have their*

say on Internet Governance vid den internationella konferensen Internet Governance Forum i Baku, Azerbajdzjan. Seminariet bidrog till att ungdomars egna kunskaper och erfarenheter togs tillvara i arbetet för ett säkrare internet.

Som ett led i arbetet för att skydda barn och ungdomar mot skadlig mediepåverkan har Statens medieråd även i uppdrag att fastställa åldersgränser för film som ska visas offentligt. Myndigheten fattade 647 beslut om åldersgränser under 2012 och av dessa överklagades tio till kammarrätten. I två fall biföll kammarrätten överklagandet, i resterande åtta fall ändrades inte myndighetens beslut.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet är ett nordiskt kunskapscenter för medie- och kommunikationsområdet. Under året har de, i samverkan med bl.a. Svenska Unescorådet, gjort en översättning och bearbetning av Unescos ramverk för Medie- och informationskunnighet för lärare och lärarutbildningar. Ramverket syftar till att stärka kunskapen om medier och mediasamhällets förutsättningar utifrån ett medborgar- och demokratiperspektiv och bidrar därmed till att stärka utbildningen i medie- och informationskunnighet.

Även verksamheten inom granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv bidrar till att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Granskningsnämnden övervakar, genom efterhandsgranskning, om program som har sänts i tv eller radio av svenska programföretag står i överensstämmelse med radio- och tv-lagen (2010:696) samt med de villkor i sändningstillstånd som bl.a. rör mediets genomslagskraft.

Under 2012 har 1 245 ärenden avgjorts i granskningsnämnden. I 13 av dessa ärenden fälldes inslagen på grund av att de ansågs strida mot bestämmelsen om mediets särskilda genomslagskraft genom att de exempelvis var skrämmande, innehöll våld eller uppmuntrade till farligt beteende. Ytterligare två ärenden fälldes för utebliven varning före program med våldsinslag.

Sedan 2008 arbetar Ungdomsstyrelsen på regeringens uppdrag för att förebygga sexuell exponering och exploatering av barn och unga på internet och i andra interaktiva medier. Under 2012 genomfördes utbildningsinsatser riktade bland annat till personal som i sin verksamhet

möter ungdomar i syfte att öka kunskapen på detta område och därmed öka säkerheten för barn och unga på nätet.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att den tekniska och digitala utvecklingen liksom den kraftigt ökande användningen av digitala medier för information och kommunikation ökar behovet av att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare. Åtgärder för att stärka medie- och informationskunnigheten hos barn och unga är en central del av detta arbete. Genom ökad kunskap minskar riskerna för skadlig mediepåverkan.

Regeringen bedömer att Statens medieråds och även Nordicoms verksamhet för att sprida kunskap inom detta område har bidragit till att skydda barn och unga från skadlig mediepåverkan. Genom deras arbete får lärare, lärarutbildare och andra som arbetar med barn och unga kunskap om barns och ungas medievanor och om hur man, genom medie- och informationskunnighet, kan stärka dem som medvetna medieanvändare.

Lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt syftar till att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan genom att tillgången till film som kan vara till skada för deras välbefinnande begränsas. Regeringen bedömer att Statens medieråds arbete med att fastställa åldersgränser för film fungerar väl. Få beslut överklagas och det förekommer sällan kritik mot besluten från allmänheten. Av överklagandena är det en klar majoritet som avslår vilket innebär att Statens medieråds beslut kvarstår.

Åldersgränser för film är en viktig del av arbetet för att skydda barn och unga mot skadlig mediepåverkan. Samtidigt ser regeringen att den snabba mediala och tekniska utvecklingen liksom befolkningens förändrade medievanor innebär nya förutsättningar för verksamheten. Regeringen har därför i juli 2013 tillsatt en utredning (dir. 2013:77) för att se över den framtida modellen för fastställande av åldersgränser för film. I uppdraget ingår att lämna förslag till hur verksamheten ska utformas och finansieras i framtiden. Utredaren ska ta ställning till om det är möjligt att med bibehållet skydd av barn och unga mot skadlig medie-

påverkan övergå till ett system där branschen tar ett större ansvar för åldersgränser för film.

Genom granskningsnämndens arbete ökar kunskapen hos programföretagen om radio- och tv-lagens bestämmelser om bl.a. våldsskildringar och mediets genomslagskraft. Detta har bidragit till att efterlevnaden av bestämmelserna hos de svenska programföretagen är god.

14.4.10 Sammanställning och spridning av information om utvecklingen inom medieområdet

Resultat

Flera aktörer arbetar med att ta fram information om utvecklingen inom medieområdet.

Nordiskt Informationscenter för Medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet följer medieutvecklingen, utarbetar mediestatistik, kartlägger mediemarknaden samt analyserar aktuella trender. Nordicom genomför årligen den s.k. Mediebarometern.

Myndigheten för radio och tv har till uppgift att följa utvecklingen och branschstrukturen inom medieområdet och sprida kunskap om den till allmänheten.

Statens medieråd har ett särskilt ansvar att följa medieutvecklingen när det gäller barn och medier. Som en del i detta ger myndigheten bl.a. vartannat år ut publikationen Ungar och medier.

Myndigheternas arbete för att följa och sprida information om medieutvecklingen bidrar till att öka kunskapen om såväl medieanvändningen i Sverige som mediebranschens utveckling och förutsättningar. Arbetet har resulterat i ett flertal rapporter och kunskapssammanställningar som har stor betydelse såväl för utvecklingen av mediepolitiken som för forskare inom området, t.ex. Mediebarometern och Medieutveckling 2012.

Analys och slutsatser

Behovet av kunskap om mediernas roll i samhället är stor. Den snabba tekniska utvecklingen har påverkat såväl människors medieanvändning som förutsättningarna på mediemarknaden.

Regeringen bedömer att den kartläggning och uppföljning av medieutvecklingen som sker vid

mediemyndigheterna och institutionerna är angelägen och utgör ett betydelsefullt underlag för regeringens och riksdagens ställningstaganden på området.

Den fortsatta tillgången till högkvalitativ forskning och dokumentation om medieutvecklingen är väsentlig och det är av stor vikt att denna garanteras även i framtiden. Tillgång till ny kunskap på detta område skapar förutsättningar för beslut som åstadkommer en starkare mediemarknad präglad av tillgänglighet, mångfald och konkurrens.

14.4.11 Internationellt samarbete

Resultat

Arbetet med medier och information inom Europarådet sker sedan 2012 i styrkommittén för media och informationssamhället (CDMSI). Styrkommitténs mandat omfattar även ett ansvar för uppföljningen av den strategi för internets styrning som antogs av ministerkommittén i mars 2012. Ett särskilt fokus läggs på rätten till yttrandefrihet på internet och rätten att meddela och ta emot information oberoende av gränser. Arbetet präglas i dag i högre utsträckning av perspektiv och idéer från de icke EU-anslutna länderna.

Analys och slutsatser

De länder som deltar i diskussionerna som förs inom Europarådets ram har kommit olika långt i sina respektive demokratiseringsprocesser. Det är av stort värde att ett svenskt perspektiv tillförs, bl.a. för att framhäva betydelsen av fria och oberoende medier samt frihet på nätet.

14.5 Budgetförslag

14.5.1 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 14.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	21 756	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	21 293 ¹	Utgifts-prognos	20 781
2014	Förslag	21 793		
2015	Beräknat	21 906 ²		
2016	Beräknat	22 041 ³		
2017	Beräknat	22 249 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 21 792 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 21 793 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 21 794 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Sveriges Television AB och till Sverigefinska Riksförbundet för sändningsverksamhet för utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland.

Regeringens överväganden

Tabell 14.7 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	21 293	21 293	21 293	21 293
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	30	141	273	476
Beslut	501	504	507	511
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-31	-31	-31	-32
Förslag/ beräknat anslag	21 793	21 906	22 041	22 249

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget ökar med 1 000 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av en engångsvis minskning i budgetpropositionen för 2013. Anslaget minskas med 500 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 21 793 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland* för 2014. För 2015, 2016 respektive 2017 beräknas anslaget till 21 906 000 kronor, 22 041 000 kronor respektive 22 249 000 kronor.

14.5.2 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tabell 14.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	2 593	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	2 193 ¹	Utgifts-prognos	2 193
2014	Förslag	2 624		
2015	Beräknat	2 658 ²		
2016	Beräknat	2 702 ³		
2017	Beräknat	2 762 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 624 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 623 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 624 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för information om forskningsresultat för att utarbeta mediestatistik och dokumentera ägar- och marknadsförhållanden inom svenska massmedier vid den svenska avdelningen av Nordiskt informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom).

Regeringens överväganden

Tabell 14.9 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	2 193	2 193	2 193	2 193
Förändring till följd av:				
Pris- och löne-omräkning ²	86	116	154	206
Beslut	348	353	358	366
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-3	-3	-3	-3
Förslag/beräknat anslag	2 624	2 658	2 702	2 762

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget tillförs 350 000 kronor fr.o.m. 2014 för att förstärka studien Mediebarometern. Anslaget minskas med 2 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 2 624 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medieutvecklingen* för 2014. För 2015, 2016 respektive 2017 beräknas anslaget till 2 658 000 kronor, 2 702 000 kronor respektive 2 762 000 kronor.

14.5.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 14.10 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	307	Anslags-sparande	276
2013	Anslag	383 ¹	Utgifts-prognos	374
2014	Förslag	383		
2015	Beräknat	383		
2016	Beräknat	383		
2017	Beräknat	383		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Europeiska audiovisuella observatoriet.

Regeringens överväganden**Tabell 14.11 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet**

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	383	383	383	383
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	383	383	383	383
Anvisat 2013¹	383	383	383	383

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

Regeringen föreslår att 383 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2014. För 2015, 2016 respektive 2017 beräknas anslaget till 383 000 kronor, 383 000 kronor respektive 383 000 kronor.

14.5.4 11:4 Statens medieråd**Tabell 14.12 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

		2014	2015	2016	2017
2012	Utfall	15 906			1 112
2013	Anslag	16 680 ¹			16 786
2014	Förslag	17 023			
2015	Beräknat	17 239 ²			
2016	Beräknat	17 519 ³			
2017	Beräknat	17 898 ⁴			

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 023 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 023 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 17 023 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens medieråds förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 14.13 Offentlighetsrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	6 935	0	3 996	2 939
Prognos 2013	7 000	0	4 000	3 000
Budget 2014 ¹	4 190	0	4 190	0

¹ Budgeten för 2014 är en prognos baserad på regeringens föreslagna lägre avgifter för fastställande av åldersgränser för framställning i film fr.o.m. 2014.

För fastställande av åldersgränser ska Statens medieråd ta ut avgifter enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Intäkterna redovisas på budgetens inkomstsida under inkomsttitel 2522 Fastställande av åldersgränser för framställning i film. Statens medieråd får inte disponera intäkterna. Avgiftsintäkterna ska motsvara kostnaderna för verksamheten.

Regeringens överväganden**Tabell 14.14 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:4 Statens medieråd**

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	16 680	16 680	16 680	16 680
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	386	603	883	1 263
Beslut	-18	-18	-19	-19
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-25	-25	-26	-26
Förslag/beräknat anslag	17 023	17 239	17 519	17 898

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Anslaget minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med att e-förvaltningsprojekt genomförs i statsförvaltningen.

Anslaget minskas med 18 000 kronor fr.o.m. 2014 till följd av omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Regeringen föreslår att 17 023 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Statens medieråd* för 2014. För 2015, 2016 respektive 2017 beräknas anslaget till 17 239 000 kronor, 17 519 000 kronor respektive 17 898 000 kronor.

14.5.5 11:5 Stöd till taltidningar

Tabell 14.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	117 869	Anslags- sparande	-4 413
2013	Anslag	122 456 ¹	Utgifts- prognos	123 907
2014	Förslag	83 456		
2015	Beräknat	75 956		
2016	Beräknat	90 956		
2017	Beräknat	90 956		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till taltidningar. Anslaget får även användas för vissa förvaltningsutgifter samt för utgifter för införandet av ett nytt taltidningssystem.

Regeringens överväganden

Tabell 14.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 11:5 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	113 456	113 456	113 456	113 456
Förändring till följd av:				
Beslut	-30 000	-37 500	-22 500	-22 500
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	83 456	75 956	90 956	90 956

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 30 miljoner kronor för 2014 till följd av förväntade kostnadsminskningar med anledning av teknikutvecklingen på

taltidningsområdet. För 2015 beräknas minskningen till 37,5 miljoner kronor och för 2016 och 2017 till 22,5 miljoner kronor årligen.

Regeringen föreslår att 83 456 000 kronor anvisas under anslaget 11:5 *Stöd till taltidningar* för 2014. För 2015, 2016 respektive 2017 beräknas anslaget till 75 956 000 kronor, 90 956 000 kronor respektive 90 956 000 kronor.

14.6 Radio och tv i allmänhetens tjänst

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), inklusive dotterbolagen, finansieras i huvudsak med radio- och tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontots resultatkonto (rundradio-kontot). Även verksamheten i Myndigheten för radio och tv finansieras delvis med radio- och tv-avgiftsmedel. Regeringen lämnar i propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164) förslag om medelstilldelning till SR, SVT och UR för 2014.

Regeringens förslag: För den verksamhet som bedrivs av Myndigheten för radio och tv anvisas 8 700 000 kronor från rundradiokontot till budgetens inkomstsida.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för radio och tv finansieras delvis över statens budget, delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till budgetens inkomstsida. I propositionen Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019 (prop. 2012/13:164) föreslår regeringen att det uppdrag som granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för radio och tv har, och som innebär att granska om SR, SVT och UR uppfyller sina uppdrag i allmänhetens tjänst, förtydligas. Regeringen uttrycker i nämnda proposition att förtydligandet av uppdraget medför ett behov av ökade resurser från rundradiokontot till Myndigheten för radio och tv. Regeringens förslag till medelstilldelning till Myndigheten för radio och tv lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslaget 8:3 *Myndigheten för radio och tv*. Regeringen föreslår

att 8 700 000 kronor ska anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida. Av dessa medel avser 1 000 000 kronor en förstärkning med anledning av det ökade resursbehov som nämnts ovan.

Distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution

Riksdagen beslutade 2001 att införa ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution (prop. 2000/01:94, bet. 2000/01:KrU8, rskr. 2000/01:268). Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradio-kontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s tidigare analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för tv-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har uppkommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret.

Återbetalningen av skulden inleddes under 2008 då övergången från analog till digital tv var helt genomförd. Betalningarna från rundradio-kontot till distributionskontot ska fortsätta till dess att underskottet är återbetalt. Enligt den plan som tidigare redovisats ska detta ske senast 2013.

Tabell 14.17 Distributionskontots utveckling 2010–2012 samt prognos för 2013

Miljoner kronor

	2010	2011	2012	2013
Medel från rundradio-kontot	520	530	541	336
Medel till SVT och UR	260	265	271	276
Årligt resultat	260	265	270	59
Ränte-kostnader ¹	3	8	3	2
Utgående skuld	583	326	58	0

¹ För beräkning av räntekostnaden för 2013 har räntesatsen 5 procent använts.

Tabell 14.17 redovisas distributionskontots utveckling under perioden 2010–2012 samt en prognos för utvecklingen 2013. Utfallet fram till 2012 ligger väl i linje med den bedömning av kontots utveckling som gjordes i samband med att kontot inrättades. Skulden uppgick vid utgången av 2012 till 58 miljoner kronor.

Riksdagen har bemyndigat regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2013 besluta om överföring av medel från rundradio-kontot till distributionskontot till ett belopp som möjliggör att skulden på distributionskontot slutregleras 2013 enligt plan (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17, bet. 2012/13:KrU1, rskr. 2012/13:106).

Då underskottet på distributionskontot kommer att vara återbetalt 2013 kommer kontot inte längre att användas. Medel för SVT:s och UR:s tv-distributionskostnader kommer från och med 2014 att tilldelas direkt från rundradio-kontot (prop. 2012/13:164 s. 84).

14.7 Sänkta avgifter för fastställande av åldersgränser för film

Ärendet och dess beredning: Promemorian Sänkta avgifter för fastställande av åldersgränser för film som ska visas offentligt (dnr Ku2013/674) har utarbetats och remissbehandlats. En remissammanställning finns tillgänglig i Kulturdepartementet.

Regeringens förslag om sänkning av avgiften för fastställande av åldersgränser för film som ska visas offentligt förutsätter en ändring i 10 § lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. De föreslagna ändringarna är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringens förslag: Avgiften för fastställande av åldersgränser för film som ska visas offentligt sänks. Avgiften för varje tillståndskort utöver det första sänks till 550 kronor för långfilmer, 250 kronor för kortfilmer under 30 minuter och 40 kronor för programtrailrar och kortfilmer under fem minuter. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2014.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslagen i promemorian. *Statens medieråd* konstaterar att en sänkning av avgifterna är nödvändig för att rätta till den stora obalansen mellan avgifter och inkomster. *Sveriges biografägareförbund* påtalar att en sänkning av avgifterna kan medföra att fler filmer granskas vilket ökar möjligheten för en bredare och yngre publik att få tillgång till dessa filmer. *Sveriges filmuthyrareförening u.p.a.* stödjer sänkningen men föreslår samtidigt att staten ska bekosta filmgranskningen från 2014. De påtalar även att det överskott som avgifterna inneburit för staten de senaste åren bör återbetalas till branschen. *Ekonomistyrningsverket* (ESV) påtalar att regeringen vid avgiftssänkningen bör ta hänsyn till det ackumulerade överskott som upparbetats under de senaste åren. Vidare bör den avgift som nu föreslås på lång sikt medföra att avgiftsintäkterna och kostnaderna för verksamheten överensstämmer. ESV anser att regeringen bör lämna förslag om att riksdagen ska delegera rätten att besluta om avgiftsnivån till regeringen. Om regeringen i stället skulle besluta om avgifternas storlek skulle man få ett mer flexibelt system där avgifterna lättare skulle kunna justeras om behov uppstår.

Ett antal remissinstanser bl.a. *Statens medieråd* och *Sveriges biografägareförbund* välkomnar den aviserade utredningen med syfte att se över den framtida modellen för fastställande av åldersgränser för film som ska visas offentligt. *Sveriges filmuthyrareförening u.p.a.* betonar att en sådan utredning bör tillsättas snarast och att den statliga filmgranskningen bör ersättas av ett system som baseras på branschens egenåtgärder.

Skälen för regeringens förslag: Den 1 januari 2011 avskaffades den obligatoriska förhandsgranskningen av film. Sedan dess granskar *Statens medieråd* enbart de filmer som ska visas offentligt för barn och unga under femton år i syfte att fastställa åldersgränser för filmerna. Verksamheten är avgiftsfinansierad och avgifterna ska i princip motsvara *Statens medieråds* kostnader för verksamheten (jfr prop. 1989/90:70 s. 57). Avgifterna tas ut med en grundavgift om 200 kronor, en tidsavgift om 17 kronor per spelminut vid normal visningshastighet, dock minst 200 kronor, och med 975

kronor för varje tillståndskort utöver det första (10 § lagen om åldersgränser för film som ska visas offentligt).

De senaste åren har intäkterna från dessa avgifter kraftigt överstigit de faktiska kostnaderna för verksamheten. För 2011 uppgick avgiftsintäkterna till 8 798 000 kronor medan kostnaderna uppgick till 4 250 000 kronor. Under 2012 har antalet utfärdade tillståndskort minskat med cirka 20 procent vilket inneburit att avgiftsintäkterna sjunkit till 6 935 000 kronor. Kostnaden för verksamheten uppgick till 3 996 000 kronor. Den bristande överensstämmelsen mellan avgiftsintäkter och kostnader har tidigare påtalats av ESV och av branschorganisationen *Sveriges Filmuthyrareförening u.p.a.* (dnr Ku2012/1233).

Avgiften för fastställande av åldersgränser för film som ska visas offentligt bör därför justeras genom en sänkning av avgiften för tillståndskorten. För långfilmer föreslås avgiften för tillståndskort sänkas till 550 kronor, för kortfilmer under 30 minuter till 250 kronor och för programtrailrar och kortfilmer under fem minuter till 40 kronor. Därmed beräknas avgiftsintäkterna sjunka så att de motsvarar *Statens medieråds* kostnad för verksamheten.

Den föreslagna lagändringen bör träda i kraft den 1 januari 2014.

Avgifternas storlek bygger på prognoser om antalet filmer som kommer att lämnas in för fastställande av åldersgräns och antalet tillståndskort som kommer att beställas. Att en viss obalans mellan avgifter och kostnader ibland uppstår är därmed ofrånkomligt. Någon återbetalning av överskott förekommer inte liksom inte heller något efterhandskrav för det fall avgifterna inte skulle täcka *statens* kostnader för verksamheten.

Avgifterna för fastställande av åldersgränser på film bör så som ovan anges sänkas, men regelverket behöver också moderniseras. Regeringen har därför tillsatt en utredning med syfte att se över den framtida modellen för fastställande av åldersgränser för film som ska visas offentligt (dir. 2013:77). Mot bakgrund av detta föreslår regeringen i nuläget inte, så som ESV föreslagit, att riksdagen ska delegera rätten att besluta om avgifterna till regeringen.

14.8 Presstöd till dagstidningar på samiska och meänkieli

Ärendet och dess beredning: Presstödsförordningen (1990:524) i dess nuvarande form gäller till och med den 31 december 2016. I december 2011 fick en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av presstödet och lämna förslag till hur ett framtida stödsystem kan utformas (dir. 2011:112). I uppdraget ingick bl.a. att beakta nationella minoriteters tillgång till dagstidning på sitt eget språk. Dessutom ville regeringen att kommittén, i ett delbetänkande, skulle ta ställning till förslag till förändringar av nuvarande presstödsförordning som lämnats av Sametinget i förstudien Förutsättningar för gränsöverskridande tidningssamarbete på samiska och meänkieli (dnr Ku2011/1523).

Kommittén, som antog namnet Presstöds-kommittén, lämnade i september 2012 delbetänkandet Stöd till dagstidningar på samiska och meänkieli (SOU 2012:58). Delbetänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2013/1397).

Bakgrund: Genom Sveriges ratificering av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan) har finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska getts status som nationella minoritetsspråk.

Bland minoritetsspråken har finska, samiska och meänkieli getts ett förstärkt skydd eftersom de har en historisk geografisk bas i landet och därmed omfattas av del II och III av språkstadgan. Sverige har åtagit sig att uppmuntra eller underlätta att minst en tidning grundas eller upprätthålls på dessa språk. I Sverige finns för närvarande tre presstödsberättigade dagstidningar som skriver på finska. Det saknas dock helt dagstidningar på samiska och meänkieli.

Driftsstöd till dagstidningar som i huvudsak är skrivna på samiska eller meänkieli

Regeringens förslag: För tidningar vilkas redaktionella innehåll i huvudsak är skrivet på samiska eller meänkieli sänks upplagekravet för allmänt driftsstöd från 1 500 till 750 abonnerade exemplar. För lågfrekventa dagstidningar med en

upplaga på minst 750 och högst 1 499 abonnerade exemplar lämnas årligt allmänt driftsstöd med ett belopp som Presstödsnämnden beslutar. Stödet får dock högst uppgå till 1 679 000 kronor för tidningar som kommer ut en gång per vecka, och med högst 2 015 000 kronor för tidningar som kommer ut två gånger per vecka.

Tidningar vars redaktionella innehåll i huvudsak är skrivet på samiska eller meänkieli ska inte omfattas av villkoret om att minst 90 procent av den abonnerade upplagan ska vara spridd i Sverige. Driftsstödets storlek ska beräknas med utgångspunkt i den del av upplagan som huvudsakligen distribueras inom Sverige.

Förändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Presstödskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna är i huvudsak positiva till förslagen. *Sametinget* står fast vid de förslag som lämnas i förstudien. *Umeå Universitet* anser att de föreslagna åtgärderna är otillräckliga och att halveringen av upplagekravet fortfarande innebär ett alltför högt krav, åtminstone för de samiska språken. *Föreningen Meänmaa* anser att upplagekravet om möjligt bör sänkas till 500 abonnerade exemplar. Föreningen anser också att det är bekymmersamt att abonnenter i Finland och Norge inte räknas med i underlaget för driftsstöd.

Skälen för regeringens förslag: I presstödsförordningen (1990:524) anges en rad förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en dagstidning ska få driftsstöd. En av dessa förutsättningar är att tidningen har en abonnerad upplaga om minst 1 500 exemplar. Före den 1 januari 2009 var upplagekravet 2 000 exemplar. Sänkningen motiverades bl.a. med att regeringen ville skapa bra förutsättningar för etablering av tidningar som riktar sig till språkliga minoriteter i Sverige.

Svårigheterna med att etablera dagstidningar på samiska eller meänkieli hänger troligtvis till stor del samman med att de tilltänkta tidningarnas målgrupper är begränsade och att läsarunderlaget därför är litet. I syfte att underlätta för dagstidningar som skriver på något av språken att etablera sig och upprätthålla en utgivning har Presstödskommittén föreslagit att

upplagekravet ska sänkas ytterligare och halveras i förhållande till nu gällande krav.

Mot bakgrund av att inga dagstidningar på samiska eller meänkieli hittills har etablerat sig i landet bedömer regeringen att en sänkning av upplagekravet i enlighet med Presstödskommitténs förslag bör genomföras. Sverige får då samma upplagekrav som gäller i Norge för presstöd till tidningar som har den samiska befolkningen som huvudmålgrupp.

Det sänkta upplagekravet ska gälla för dagstidningar vilkas redaktionella innehåll i huvudsak är skrivet på samiska eller meänkieli, eller på dessa språk tillsammans. Det bör ankomma på Presstödsnämnden att närmare precisera detta krav i sina föreskrifter.

Regeringen instämmer i Presstödskommitténs bedömning att det inte bör anges något fast stödbelopp i förordningen för tidningar med en upplaga mellan 750 och 1 499 abonnerade exemplar som kommer ut en eller två gånger i veckan, dvs. lågfrekventa dagstidningar. I stället bör det ankomma på Presstödsnämnden att närmare bestämma det årliga driftsstödet med utgångspunkt i de förutsättningar som gäller för respektive tidning inom intervallet. En sådan ordning framstår som lämplig eftersom driftskostnaden för en tidning ofta inte är proportionell mot tidningens upplaga. Det högsta stödbeloppet bör, som Presstödskommittén föreslagit, motsvara de stödbelopp som i dag ges till lågfrekventa tidningar med en abonnerad upplaga på minst 1 500 exemplar.

Presstödsnämnden anför att det kan finnas skäl att även ange en lägsta möjlig stödnivå. Regeringen delar den bedömningen. En miniminivå för stödet bör dock inte anges i förordningen. Presstödsnämnden bör i stället reglera frågan i sina föreskrifter. För dagstidningar som kommer ut med tre eller fler nummer i veckan, det vill säga medel- och högfrekventa dagstidningar, ska driftsstödet beräknas enligt de bestämmelser som redan finns i presstödsförordningen.

För att få driftsstöd krävs, förutom en lägsta abonnerad upplaga, även att upplagan till minst 90 procent är spridd i Sverige. Eftersom de områden där samiska och meänkieli talas inte stämmer överens med landsgränserna mellan framför allt Sverige, Norge och Finland begränsar villkoret möjligheterna till spridning av dagstidningar på respektive språk.

Förutsättningarna för etablering och utgivning av tidningar på språken skulle förbättras om tidningarna, utan att förlora rätten till driftsstöd, kunde spridas inom de områden där språken talas. Liksom Presstödskommittén anser regeringen därför att det finns skäl att ta bort villkoret om spridning inom Sverige för dessa tidningar.

Beräkningen av storleken på driftsstödet bör dock bara ske med utgångspunkt i den del av upplagan som huvudsakligen distribueras i Sverige. Det är, som Presstödskommittén pekar på, inte rimligt att svenskt presstöd används för att stödja produktion och distribution till läsare i andra länder. Att även låta abonnenter i andra länder ingå vid beräkningen av driftsstödet i större utsträckning än vad som sker för övriga tidningar, såsom föreslås av bl.a. *Sametinget*, skulle även vara problematiskt utifrån EU-rättsliga aspekter. Beräknas storleken på driftsstödet bara med utgångspunkt i den del av upplagan som huvudsakligen sprids i Sverige undviks däremot den EU-rättsliga problematik som regeringen pekade på i propositionen Nya villkor för stödet till dagspressen och som bl.a. medförde att ett liknande förslag inte genomfördes (prop. 2009/10:199 s. 39 f.).

Begränsat driftsstöd till dagstidningar som delvis är skrivna på finska, samiska eller meänkieli

Regeringens förslag: Tidningar vilkas redaktionella innehåll till minst 25 procent är skrivet på något eller några av språken finska, samiska eller meänkieli ska kunna ges begränsat driftsstöd.

Utgivningsorten för en tidning som skriver på samiska eller meänkieli ska omfatta kommuner som ligger inom respektive språks förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Presstödsnämnden ska kunna bestämma att en annan ort ska betraktas som utgivningsort om utgivningsorten inte är en kommun som ligger inom förvaltningsområdet, men det är uppenbart att tidningens spridningsområde innefattar hela eller delar av förvaltningsområdet för samiska eller meänkieli.

För en tidning som till minst 25 procent är skriven på ett av de berörda minoritetsspråken lämnas ett årligt begränsat driftsstöd på högst

2 239 000 kronor, för en tidning som är skriven på minst två av språken lämnas ett stöd på högst 2 686 000 kronor.

Förändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Presstödskommitténs förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna är i huvudsak positiva till förslaget och flertalet välkomnar de föreslagna förändringarna. *Umeå universitet* anser dock att den föreslagna 25-procentiga gränsen är för hög.

Svenska Tornedalingars Riksförbund och *Haparandabladet* anser att stödnivån som föreslås för tidningar som skriver på minst två av språken är otillräcklig. Även *Tidningsutgivarna* anser att det är tveksamt om den föreslagna ersättningen ger tillräckliga incitament för att ge ut en tidning med ett innehåll inte bara på finska utan också på meänkieli eller samiska.

Sametinget står fast vid de förslag som lämnas i förstudien.

Svenska Tornedalingars Riksförbund, *Sverige-finländarnas delegation*, *Haparandabladet*, *Statens kulturråd* och *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att det bör övervägas om avgränsningen av utgivningsort bör utvidgas även vad gäller tidningar som skriver på finska.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 8 § presstödsförordningen kan begränsat driftsstöd ges till en dagstidning om

1. den uppfyller samtliga förutsättningar för allmänt driftsstöd utom den om högsta täckningsgrad,
2. tidningens utgivningsort är Haparanda, Kalix, Övertorneå eller Övertorneå kommun, och
3. tidningen, trots att den till övervägande delen är på svenska, har ett redaktionellt innehåll som till minst 25 procent är skrivet på finska.

Någon motsvarande bestämmelse finns inte för samiska eller meänkieli. Enligt regeringens uppfattning finns inget skäl till att dessa språk i detta avseende ska missgynnas i jämförelse med finskan. Därför föreslår regeringen, i enlighet med Presstödskommitténs förslag, att även samiska och meänkieli ska omfattas av bestämmelsen. En tidning som skrivs på fler än ett av språken i bestämmelsen ska också ges rätt

till driftsstöd om det redaktionella innehållet för språken sammanlagt uppgår till minst 25 procent.

När även samiska och meänkieli omfattas av 2 kap. 8 § presstödsförordningen krävs att bestämmelsens geografiska avgränsning ses över. Den nuvarande avgränsningen är för snäv i förhållande till områdena där dessa språk talas. Som föreslagits av Presstödskommittén bör utgivningsorterna för språken bestämmas till de förvaltningsområden som språken tillhör enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Det är en väl etablerad avgränsning som används i minoritetspolitiken för att säkerställa de nationella minoriteternas möjligheter att behålla sin särart, sin kultur och sitt språk. Förutsättningarna i bestämmelsen bör även anses vara uppfyllda när en tidnings utgivningsort inte är en kommun som ligger i respektive förvaltningsområde, om det är uppenbart att tidningens spridningsområde innefattar hela eller delar av förvaltningsområdet för meänkieli eller samiska. Det bör ankomma på Presstödsnämnden att avgöra när så är fallet.

När det gäller den synpunkt som lämnats av flera remissinstanser om att den geografiska avgränsningen i bestämmelsen bör utvidgas även för finska språket konstaterar regeringen att det saknas beredningsunderlag för ett sådant förslag.

Om det redaktionella innehållet till minst 25 procent är skrivet på enbart ett av språken bör det begränsade driftsstödet bestämmas till högst 2 239 000 kronor, vilket är det högsta begränsade driftsstöd en tidning som delvis skriver på finska kan få enligt nuvarande bestämmelser.

Som Presstödskommittén anför är det rimligt att en tidning som skriver på fler än ett av minoritetsspråken får ett högre driftsstöd än en tidning som bara skriver på ett av dessa språk. Ett par remissinstanser, däribland *Sametinget* och *Tidningsutgivarna*, anser att den föreslagna ersättningsnivån är för låg. Enligt förslaget från Presstödskommittén är det tillräckligt att språken tillsammans står för minst 25 procent för att den högre ersättningen ska kunna komma i fråga. Med hänsyn härill framstår det föreslagna beloppet om 2 686 000 kronor enligt regeringens uppfattning som välavvägt. *Presstödsnämnden* anser att det bör finnas en miniminivå för hur stor andel respektive språk måste utgöra för att det högre begränsade

driftsstödet ska kunna motiveras. Enligt regeringens mening bör Presstödsnämnden kunna reglera frågan i sina föreskrifter.

Konsekvenser av förslagen

Som en konsekvens av förslagen kan statens utgifter för Presstödsnämnden och presstödet komma att öka något. Regeringen delar dock Presstödskommitténs bedömning att de ökade kostnaderna blir relativt begränsade och kommer att rymmas inom ramen för anslagen.

I likhet med Presstödskommittén anser regeringen att förslagen inte bör få några negativa konsekvenser för företag. Snarare kan förslagen få positiva konsekvenser för arbetsförutsättningar och konkurrensförmågan för små företag i förhållande till stora företag. Förslagen kan också få positiva konsekvenser för sysselsättningen och för möjligheten att nå de minoritetspolitiska målen.

15 Ungdomspolitik

15.1 Omfattning

Ungdomspolitiken omfattar frågor om ungdomars levnadsvillkor. Vidare ingår stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Arbetet med ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla de beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar.

Ungdomspolitikens målgrupp är ungdomar mellan 13 och 25 år. Arbetet med ungdomspolitiken förutsätter insatser på såväl nationell, regional och lokal som internationell nivå. Till området hör myndigheten Ungdomsstyrelsen.

15.2 Utgiftsutveckling

Tabell 15.1 Utgiftsutveckling inom Ungdomspolitik, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Ungdomspolitik</i>							
12:1 Ungdomsstyrelsen	32	32	32	33	33	34	34
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	249	250	240	260	260	260	260
Summa Ungdomspolitik	281	282	272	293	294	294	295

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

15.3 Mål

De övergripande mål som gäller för ungdomspolitikerna är att

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

Analys, samordning och redovisning av ungdomars levnadsvillkor ska ske inom fem huvudområden, vilka är

1. utbildning och lärande,
2. arbete och försörjning,
3. hälsa och utsatthet,
4. inflytande och representation, och
5. kultur och fritid.

Målen och de fem huvudområdena beslutades i samband med budgetpropositionen för 2008 (bet. 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:58).

15.4 Resultatredovisning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor följs upp årligen. Uppföljningen sker dels genom ett antal indikatorer som ger en samlad bild av utvecklingen, dels genom tematiska analyser som ger en fördjupad bild av utvecklingen inom ett utvalt område. Med jämna mellanrum genomförs också attityd- och värderingsstudier bland unga samt utvärderingar av ungdomspolitikerna. I detta avsnitt ges en översiktlig beskrivning av utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor inom ungdomspolitikens fem huvudområden.

Ungdomsstyrelsens redovisning av indikatorer utgår från ungdomspolitikens fem huvudområden och bygger på ett antal myndigheters rapportering. Totalt redovisas cirka 85 indikatorer. Avsikten är att indikatorerna tillsammans ska ge en bred belysning av ungdomars levnadsvillkor i samhället. I viss mån begränsas redovisningen av indikatorer av att det finns sämre tillgång på statistik inom vissa områden jämfört med andra. Den senaste uppföljningen av indikatorer på ungdomsområdet presenteras i rapporten Ung i dag 2013 – En beskrivning av

ungdomars villkor (Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:2).

Resultat

Utbildning och lärande

I resultatredovisningen för barn- och ungdomsutbildning i denna proposition (utg.omr. 16) redovisas ett antal indikatorer som visar utvecklingen av resultat på nationella prov, betyg och behörighet i grundskolan och gymnasieskolan. Sammantaget visar dessa resultatmått på små förändringar under den senaste femårsperioden. För grundskolan gäller att andelen elever som uppnår målen i samtliga ämnen i grundskolan har ökat, liksom det genomsnittliga meritvärdet samtidigt som andelen behöriga till gymnasieskolan har minskat och betygsgenomsnittet från gymnasieskolan har legat på en konstant nivå. De senaste årens andel behöriga till gymnasieskolan ska ställas i relation till att behörighetskraven till gymnasieskolan skärptes inför hösten 2011.

Nästan alla ungdomar som har slutfört grundskoleutbildning, 99 procent, påbörjar studier i gymnasieskolan. Denna andel har varit i det närmaste konstant under det senaste decenniet. Varje år lämnar dock cirka en tredjedel av alla elever gymnasieskolan utan att ha uppnått grundläggande högskolebehörighet. Denna beskrivning gäller för elever som gått den tidigare gymnasieutbildningen. Från och med våren 2014 slutför den första årskullen den nya och reformerade gymnasieutbildningen (Gy 2011).

Av de elever som påbörjade utbildning i gymnasieskolan 2009 hade 69 procent slutfört gymnasieskolan och fått slutbetyg tre år senare. Bland unga kvinnor gällde detta för 72 procent och för unga män var andelen 66 procent. Utländsk bakgrund och studietraditioner från hemmet har stor betydelse för om utbildningen slutförs och för elevernas studieresultat. Nära hälften av de elever som har utländsk bakgrund och under hälften av elever med lågutbildade föräldrar hade inte fått slutbetyg inom tre år efter att de började i gymnasieskolan 2009. (Utländsk bakgrund innebär att vara född utomlands eller att vara född i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.) Statens skolverk har i rapporten Elever med utländsk bakgrund (dnr 75–2004:545) gjort tolkningen att de

skillnader avseende studieresultatet som finns mellan infödda elever och elever med utländsk bakgrund till största delen har att göra med elevernas socioekonomiska situation. Vidare har den tid som elever med utländsk bakgrund har vistats i Sverige stor betydelse för hur de kan svenska språket och deras anpassning till det svenska skolsystemet och därmed för studieresultatet.

Den genomsnittliga betygspoängen för samtliga elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan läsåret 2011/12 var 14,0 poäng, vilket är i nivå med de senaste fem åren. För kvinnor uppgick den genomsnittliga betygspoängen till 14,7 poäng och för män till 13,3 poäng. Av elever med slutbetyg från gymnasieskolan läsåret 2011/12 uppnådde 87 procent behörighet till högskolestudier på grundläggande nivå. Kvinnor med svensk respektive utländsk bakgrund fick slutbetyg i högre utsträckning än män med motsvarande bakgrund.

Av de elever som fullföljt en gymnasieutbildning läsåret 2008/09 hade knappt 45 procent påbörjat högskoleutbildning tre år senare. Andelen var störst bland kvinnor med utländsk bakgrund av vilka 63 procent påbörjat studier vid högskolan jämfört med 49 procent av kvinnor med svensk bakgrund. Bland män med svensk bakgrund var andelen lägst, knappt 37 procent, jämfört med 50 procent bland män med utländsk bakgrund. Den andel som slutför gymnasieutbildning med grundläggande behörighet till högskolan är dock betydligt lägre bland ungdomar med utländsk bakgrund jämfört med andelen bland ungdomar med svensk bakgrund (Av nybörjare i gymnasieskolan 2009 hade 41 procent av elever med utländsk bakgrund respektive 66 procent av elever med svensk bakgrund sådan behörighet efter tre års studier).

Studiemotiverande folkhögskolekurs

Under 2012 har Folkbildningsrådet fördelat 4 200 utbildningsplatser till studiemotiverande folkhögskolekurser för arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen. Enligt statistik från Arbetsförmedlingen har drygt 22 procent av dem som har gått studiemotiverande folkhögskolekurs under perioden februari 2010 – april 2013 studerat vidare och 17 procent har gått vidare till arbete eller nystartsjobb.

Arbete och försörjning

Ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög. Antalet arbetslösa ungdomar i åldern 15–24 år uppgick under 2012 i genomsnitt till 153 200, varav 55 200 personer var heltidsstuderande som sökte arbete (Statistiska centralbyrån, SCB, Arbetskraftsundersökningen). Under 2011 var i genomsnitt 149 300 ungdomar i denna ålder arbetslösa. Under 2012 var 25 procent av män i åldern 15–24 år arbetslösa och av kvinnor i denna ålder var andelen 22 procent.

Ungdomar i åldern 16–24 år som under en ramtid om fyra månader har varit arbetslösa i 90 dagar omfattas av jobbgarantin för ungdomar. Syftet med jobbgarantin är att erbjuda unga särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser tidigt under arbetslöshet för att de så snabbt som möjligt ska få arbete eller påbörja en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet.

Sedan 2012 har Arbetsförmedlingen möjlighet att ge ungdomar som löper hög risk för långtidsarbetslöshet individanpassad stöd redan från första dagen i arbetslöshet. Stödet ska framför allt ges i form av förstärkta förmedlingsinsatser men kan även, i begränsad utsträckning, vara programinsatser.

Under 2012 var genomsnittligt drygt 94 600 personer i åldern 18–24 år inskrivna hos Arbetsförmedlingen som öppet arbetslösa och sökande i program. Av dessa var 43 procent kvinnor och 57 procent män.

Kommunerna är enligt skollagen (2010:800) skyldiga att löpande hålla sig informerade om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Skyldigheten gäller för ungdomar som varken genomför eller har fullföljt gymnasieutbildning. Skolverkets uppföljningar av hur kommunerna arbetar med informationsansvaret visar att närmare två tredjedelar av kommunerna har en handlingsplan 2010 jämfört med mindre än hälften 2006. Trots att kommunerna sedan 2005 är ålagda att hålla sig informerade om dessa ungdomars situation finns det kommuner som inte lever upp till lagens intentioner. Skolverkets uppföljning visar även att kommunerna ofta upplever svårigheter i att hantera informationsansvaret.

Ungdomars försörjning

Ungdomar som förvärvsarbetar har genomsnittligt lägre inkomster än den övriga befolkningen. För ungdomar i åldern 18–25 år uppgick den pensionsgrundande medelinkomsten av anställning 2012 till 139 117 kronor. För kvinnorna i denna ålder uppgick medelinkomsten till 118 651 kronor och för männen 159 334 kronor (Ung idag 2013, Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:2). Kvinnors lägre genomsnittliga inkomst kan till viss del bero på att de i högre grad än männen uppbär föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning samt att de arbetar i yrken med lägre lön än männen. Ungdomars (18–25 år) pensionsgrundande medelinkomst av näringsverksamhet uppgick till 89 795 kronor. Unga kvinnors medelinkomst av näringsverksamhet uppgick till 77 635 kronor jämfört med unga mäns medelinkomst av näringsverksamhet som uppgick till 96 977 kronor (Ung idag 2013).

Under 2012 fick 7,8 procent av alla 18–19-åringar och 7,5 procent av 20–24-åringarna ekonomiskt bistånd. Detta kan jämföras med att cirka 4 procent av befolkningen i åldern 35–44 år fick ekonomiskt bistånd 2012. Andelen som fick ekonomiskt bistånd skilde sig inte åt mellan unga kvinnor och unga män.

Aktivitetsersättning ger stöd till unga mellan 19 och 29 år som inte kan arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Aktivitetsersättning kan också utbetalas om skolgången måste förlängas på grund av en funktionsnedsättning. Under 2012 fick drygt 22 100 kvinnor och 21 400 män i åldern 16–24 år sjukpenning eller aktivitetsersättning någon gång under året. Detta motsvarar att 41 kvinnor och 38 män per 1 000 försäkrade i åldersgruppen hade nyttjat sjukförsäkringen i någon form. Den genomsnittliga ersättningen per dag för personer med sjukpenning var 2012 lägst för personer i åldern 16–19 år. Antalet nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar per 1 000 registrerade försäkrade är störst för 19-åringarna, vilket är en följd av ersättning vid förlängd skolgång. (Ung idag 2013). Antalet unga personer med aktivitetsersättning har ökat, i hög grad beroende på utvecklingen inom särskolan där antalet elever har ökat sedan mitten av 1990-talet.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder, både för att minska risken att unga ska behöva aktivitetsersättning och för att öka chansen att de ska kunna lämna den. Bland annat har Skolverket i uppdrag att, i samråd med

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Hjälpmedelsinstitutet, ta fram en fortbildningsinsats för studie- och yrkesvägledare i gymnasieskolan. Utredningen om modernisering av studiehjälpen och anpassning av studiestödet till nya studerandegrupper lämnade i juni 2013 sitt slutbetänkande Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52). I betänkandet föreslås bland annat att den grupp som i dag studerar med aktivitetsersättning, i den mån det är möjligt, i stället ska kunna få ersättning från studiestödsystemet. Vidare föreslås att de belopp och inkomstgränser som fastställdes i mitten av 1990-talet ska anpassas till dagens inkomst- och kostnadsnivå. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ungdomars bostadssituation

Ungdomar har ofta svårt att etablera sig på bostadsmarknaden, åtminstone i de områden där de vill arbeta eller studera. Under 2010–2011 bodde 34 procent av unga i åldern 20–25 år kvar i föräldrahemmet. Andelen kvarboende i föräldrahemmet var högre bland ungdomar med utländsk bakgrund och bland unga män i storstadsområden. Bland unga kvinnor var andelen kvarboende i föräldrahemmet 30 procent och bland unga män 38 procent under 2010–2011. Andelen kvarboende var 45 procent bland unga med utländsk bakgrund respektive 32 procent bland unga med svensk bakgrund (Ung idag 2013).

Hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden

Unga vuxna har ofta svårt att få egen bostad. En orsak till att ungdomar har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden är att de har dåliga ekonomiska förutsättningar, eftersom de ofta saknar fast inkomst och sparkapital. I Socialstyrelsens nationella hemlöshetskartläggning 2011 återfinns unga personer som har varit i samhällsvård, men även ungdomar som inte lyckats ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden och som har sökt hjälp hos socialtjänsten eller frivilligorganisationer för att lösa detta. Kartläggningen visade att cirka 7 000 personer i åldern 18–26 år var hemlösa (21 procent av det totala antalet hemlösa personer). Den främsta orsaken till unga vuxnas hemlöshet var, enligt kartläggningen, att de inte hade godkänts som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Av dessa ungdomar var 59 procent män och 41 procent kvinnor. Vidare var 32 procent födda

utanför Sverige. Cirka 8 procent av dessa hemlösa unga befann sig i akut hemlöshet, medan resterande var inneboende, hade kortvariga andrahandskontrakt eller bodde i försökslägenheter eller liknande. För 40 procent uppgavs den bakomliggande orsaken till hemlösheten vara konflikt i familjen, skilsmässa eller våld i familjen. Missbruk och beroende uppgavs vara orsaken till hemlöshet för cirka 25 procent av de unga.

Hälsa och utsatthet

De flesta unga upplever sig ha ett gott hälsotillstånd. Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) som SCB genomför visar att 92 procent av ungdomar i Sverige i åldern 16–24 år upplevde att de hade ett gott hälsotillstånd under 2011. Bland unga kvinnor upplevde 90 procent att de hade ett gott hälsotillstånd medan 94 procent av unga män upplevde motsvarande. Det finns tecken på en sämre hälsoutveckling bland ungdomar än bland den vuxna befolkningen. Det finns också stora skillnader i hälsa mellan olika grupper unga i samhället. Det handlar bl.a. om sämre upplevd hälsa bland unga personer med funktionsnedsättning, homosexuella, bisexuella och transpersoner (hbt-personer), nationella minoriteter, placerade barn och unga och ungdomar med utländsk bakgrund.

Andelen 16–24-åringar som uppger att de blivit behandlade så att de känt sig kränkta har minskat från 32 procent 2005 till 29 procent 2012. Enligt Statens folkhälsoinstituts årliga redovisning av uppdraget om ungas levnadsvillkor var det 2012 totalt 35 procent av de unga kvinnorna och 24 procent av de unga männen som uppgav att de blivit behandlade så att de känt sig kränkta (Ung idag 2013).

Ungdomars psykiska hälsa

Unga kvinnor upplevde sig ha sämre hälsa än unga män och led oftare av långvarig sjukdom och svår värk. Unga kvinnor hade också i större utsträckning än unga män besvär av ångslan, oro och ångest. Enligt ULF hade 32 procent av unga kvinnor i åldern 16–24 år besvär av ångslan, oro och ångest under 2010/11 jämfört med 14 procent av männen i samma ålder (Folkhälsan i Sverige – Årsrapport 2013, Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet). Andelen unga som får

antidepressiva läkemedel har ökat under senare år.

I maj 2012 beslutade regeringen om PRIO psykisk ohälsa – plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012–2016 (dnr S2012/3907). Under perioden beräknar regeringen fördela cirka 870 miljoner kronor årligen för insatser som syftar till att förebygga psykisk ohälsa och att förbättra vården och omsorgen för personer med psykisk ohälsa. Barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa är ett prioriterat område i handlingsplanen.

Unga hbt-personer

Ungdomsstyrelsen redovisade i januari 2010 rapporten *Hon hen han* – en analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner (Ungdomsstyrelsens skrifter 2010:2). Rapporten visar att majoriteten av unga hbt-personer har en god hälsa, men en större andel har sämre hälsa jämfört med befolkningen som helhet. Särskilt den psykiska hälsan är sämre bland unga hbt-personer, vilket var särskilt framträdande bland homo- och bisexuella unga kvinnor. Nästan varannan ung homo- och bisexuell kvinna upplevde sig ha nedsatt psykiskt välbefinnande. Enligt Ungdomsstyrelsen beror den sämre psykiska hälsan på att många unga hbt-personer upplever osynliggörande, diskriminering, mobbning, hot och våld. Ungdomsstyrelsen fick därför i regleringsbrevet för 2011 (dnr IJ2009/1644 m.fl.) i uppdrag av regeringen att genomföra utbildningsinsatser för personal som arbetar inom fritidsverksamheter för unga i syfte att stärka kompetensen att skapa öppna och fördomsfria fritidsverksamheter. Utbildningsinsatserna pågår till och med 2013.

Ungdomar med funktionsnedsättning

Ungdomsstyrelsen redovisade hösten 2012 rapporten *Fokus 12 – Levnadsvillkor för unga med funktionsnedsättning* (Ungdomsstyrelsens skrifter 2012:3) där det framgår att drygt femton procent av unga män och kvinnor i åldern 16–25 år har en funktionsnedsättning. Analysen visar att ungdomar med funktionsnedsättning har sämre levnadsvillkor än andra ungdomar. Inom utbildning, arbetsmarknad och hälsa är skillnaderna särskilt stora. Ungdomar med funktionsnedsättning har lägre utbildningsnivå och är i större utsträckning än övriga ungdomar missnöjda med sin skolsituation och känner sig

otrygga i skolan. Gruppen har också svårare att etablera sig på arbetsmarknaden i jämförelse med ungdomar utan funktionsnedsättning. Arbetslösheten är omfattande bland ungdomar med funktionsnedsättning och det är vanligt med långtidsarbetslöshet i gruppen. Den ekonomiska situationen är också sämre bland dessa ungdomar än andra ungdomar. Vidare har ungdomar med funktionsnedsättning en sämre hälsosituation än övriga ungdomar. De är i betydligt större utsträckning utsatta för kränkande behandling och våld. Andelen som ofta lider av stressrelaterade symptom är dubbelt så stor som bland unga utan funktionsnedsättning. Att lida av stressrelaterade symptom är vanligare bland unga kvinnor med funktionsnedsättning än bland unga män med funktionsnedsättning.

Ungdomars missbruk och beroende

Bland skolelever har andelen som uppger att de konsumerar alkohol minskat. I rapporten Skolelevers drogvanor 2012 (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, Rapport 133) konstateras att andelen som dricker alkohol av elever i årskurs nio har sjunkit under den senaste tolvårsperioden. År 2000 var cirka 80 procent alkoholkonsumenter och 2012 var andelen 56 procent (54 procent av pojkar, 58 procent av flickor). Nivån 2012 är den lägsta uppmätta sedan starten av mätningarna år 1971. Även bland eleverna i gymnasieskolans årskurs 2 har andelen alkoholkonsumenter minskat sedan mätningarna startade 2004. Från ca 90 procent 2004 till 82 procent 2012 med små skillnader mellan pojkar och flickor.

CAN:s skolundersökningar visar att andelen skolelever i årskurs nio som uppgett att de någon gång prövat narkotika ökade något under perioden 2007–2012 från 4 till 6 procent bland pojkar och oförändrat fyra procent bland flickor. Av elever i gymnasieskolans årskurs 2 hade andelen som uppgett sig använda narkotika de senaste tolv månaderna ökat från 9 till 11 procent bland flickor och från 11 till 14 procent bland pojkar under perioden 2007–2012. En klar majoritet av dem som har prövat narkotika har debuterat med cannabis.

Utvecklingen av brott bland unga

Brottsförebyggande rådet visar i studien Brott bland ungdomar i årskurs nio (Rapport 2013:3) som publicerades våren 2013 att allt färre ungdomar i nionde klass begår brott. Framförallt har snatteri, stöld och skadegörelse minskat.

Ungdomar har också en mindre tillåtande attityd till att begå brott än tidigare. Undersökningen visar att andelen elever som uppger att de begått någon stöldrelaterad handling, som till exempel inbrott, häleri, snatteri och cykelstöld, har minskat från 66 till 45 procent sedan mitten av 1990-talet. Den grupp ungdomar som är brottsbelastad kännetecknas bland annat av att de har en sämre relation till sina föräldrar och att föräldrarna har sämre kontroll på vad ungdomarna gör. De umgås med vänner som oftare är brottsbelastade och de har i större utsträckning en mer tillåtande attityd till att begå brott. Såväl flickor som pojkar begår brott, men pojkar är överrepresenterade, särskilt när det gäller allvarliga handlingar som t.ex. skadegörelse och våld mot annan person.

Regeringen har under 2011–2012 stött en pilotverksamhet med sociala insatsgrupper på tolv platser i landet. Sociala insatsgrupper är ett strukturerat sätt att samverka kring ungdomar som är i riskzonen för att bli vanekriminella eller ungdomar som behöver stöd och hjälp att bryta med kriminella nätverk. I mars 2013 anordnades ett rundabordsamtal med berörda aktörer om sociala insatsgrupper som visade att de ungdomar som haft stöd av sociala insatsgrupper hade minskat eller upphört med kriminella aktiviteter.

Inflytande och representation

Det är viktigt att ungdomar har möjlighet att påverka såväl sin situation som samhällsutvecklingen i stort.

Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag 2013 visar att andelen unga i åldern 16–25 år som deltagit i någon politisk aktivitet under 2012 var 71 procent. Detta gällde för 74 procent av de unga kvinnorna och 68 procent av de unga männen. Att stötta en åsikt i en samhällsfråga på internet var 2012 den vanligaste politiska aktiviteten. Hälften av gruppen unga i åldern 16–25 år angav att de gjort detta.

Med medel från regeringen har Skolval 2002, 2006 och 2010 arrangerats av Ungdomsstyrelsen i samarbete med Valmyndigheten och Skolverket samt ett antal ungdomsorganisationer. Ungdomsstyrelsens utvärdering av Skolval 2010 (dnr Ju2011/421) visar att skolvalsprojektet blivit bättre för varje år och att aktörerna har hittat en organisationsform som fungerat väl.

På regeringens uppdrag har SCB genomfört tre studier om det svenska valdeltagandet (dnr Ju2011/7407) som har redovisats under 2012 och 2013. I studierna konstateras att valdeltagandet sjönk kraftigt mellan 1994 och 2002. Vid de senaste två allmänna valen, 2006 och 2010, har dock andelen röstande åter ökat. Trots att valdeltagandet har ökat finns fortfarande stora skillnader mellan olika befolkningsgrupper. Ungdomar deltar i lägre grad. Ungdomar är också sämre representerade i valda församlingar och lämnar sina uppdrag i högre grad. I 2010 års allmänna val utgjorde personer under 30 år 19 procent av de röstberättigade. Bland dem som valdes in i riksdagen var bara 5 procent under 30 år. Motsvarande andel i kommunfullmäktige var 7 procent och i landstingsfullmäktige 6 procent.

Under de senaste två mandatperioderna var det 16–17 procent av ledamöterna i kommunfullmäktige som valde att lämna sina uppdrag i förtid. Ungdomar, framförallt unga kvinnor, hoppade av sina uppdrag i störst utsträckning under mandatperioden. Under de senaste två mandatperioderna lämnade 41 procent av de folkvalda kvinnorna i åldern 18–29 år sina uppdrag. Motsvarande andel bland männen i samma åldersgrupp var 36 procent. SCB konstaterar att avhopp under mandatperioden främst beror på personliga skäl som arbets- och familjeförhållanden, flytt och hälsa.

Kultur och fritid

Att kunna ta del av kultur och att utöva kultur är en viktig del av ungdomars personliga utveckling. Ungdomars möjligheter till en stimulerande och aktiv fritid innebär inte bara att ungdomar får positiva upplevelser utan ger även erfarenheter som kan vara viktiga för framtida yrkesliv.

I syfte att stärka samverkan mellan grundskolor och det professionella kulturlivet, och på så vis främja alla barns rätt till kultur och eget skapande, har regeringen inrättat Skapande skola. Detta är ett bidrag som kan sökas av skolhuvudmän till kulturfrämjande insatser med utgångspunkt i grundskolans läroplan. Statens kulturråd fördelade i början av 2013 drygt 175 miljoner kronor till 257 kommuner och 103 fristående skolor för kulturell verksamhet i skolan. Det innebär en ökning med 19 miljoner kronor jämfört med 2012. De planerade insatserna beräknas nå drygt 715 000 elever

spridda över landets samtliga län i grundskolans årskurs 1–9 samt förskoleklass och särskolan. Sedan 2007 anges i kulturinstitutioners styrdokument att ett särskilt barn- och ungdomsperspektiv ska integreras i deras verksamheter. I 2012 års styrdokument fick 26 kulturinstitutioner i uppdrag att redovisa den verksamhet som svarar mot den unga publikens behov samt sina insatser för att öka den unga publiken. Barns och ungas rätt till kultur är en av regeringens kulturpolitiska prioriteringar inom kulturpolitiken, vilket bland annat tydliggörs av de nationella kulturpolitiska målen som slår fast att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Ungdomsstyrelsen fördelade under 2012 totalt 212 miljoner kronor i statsbidrag till ungdomsorganisationer. Dessa ungdomsorganisationer omfattade ett ökat antal medlemmar, totalt 693 584 medlemmar i åldern 7–25 år jämfört med 603 000 medlemmar 2011 och 531 900 medlemmar 2010. Antalet ungdomsorganisationer som beviljades organisationsbidrag var 101 jämfört med 97 året innan. Ungdomsstyrelsen fördelade under 2012 också 21 miljoner kronor till nya organisationer och verksamhetsformer. Fem nya organisationer fick detta statsbidrag.

En ny förordning (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer trädde ikraft den 1 mars 2011 och tillämpas första gången i fråga om bidragsåret 2013. Det övergripande syftet med den nya förordningen är att göra reglerna tydligare för organisationerna som ska söka bidrag och enklare för Ungdomsstyrelsen som ska tillämpa dem vid beslut om bidrag.

Under 2010 fick Ungdomsstyrelsen i uppdrag av regeringen att fördela bidrag till organisationer som arbetar med engagemangsguider m.m. Satsningen på engagemangsguider genomförs i syfte att särskilt stimulera ungdomars och kvinnors engagemang i föreningslivet i områden som utmärks av låg organisationsgrad. Under 2012 fortsatte Ungdomsstyrelsen uppdraget att fördela bidrag till ungdomsorganisationer och andra organisationer som arbetar med engagemangsguider eller liknande metoder. Totalt fördelades 9,3 miljoner kronor för arbete med engagemangsguider riktade mot kvinnor och flickor eller ungdomar generellt.

Internationellt samarbete

Sverige deltar i internationellt ungdomspolitiskt samarbete inom EU, FN, Europarådet, Nordiska ministerrådet och Barentsrådet.

Ungdomsstyrelsen är programkontor i Sverige för EU-programmet Ung och aktiv i Europa under programperioden 2007–2013. Under 2012 deltog totalt 5 000 unga och ungdomsledare i programmets aktiviteter. Totalt beviljades under 2012 medel för 151 projekt varav 55 projekt riktade sig till unga med färre möjligheter, så kallade inkluderingsprojekt.

Den nationella arbetsgruppen för den strukturerade dialogen, ledd av Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU), har under 2012 samordnat arbetet med konsultationer om ungas deltagande i Europas demokratiska liv i syfte att främja ungas deltagande på arbetsmarknaden.

Liksom tidigare år bidrog Sverige under 2012 till finansieringen av Östersjöstaternas råd och Barentsrådets sekretariat för ungdomsfrågor i Kiel respektive Murmansk.

Analys och slutsatser

Underlag för framtida ungdomspolitik

Regeringskansliet bjöd under 2012 in ett antal aktörer att identifiera utmaningar för ungdomar på fem till tio års sikt. Ungdomsstyrelsen har inkommit med rapporten Utvecklingen av ungas levnadsvillkor och framtida utmaningar för ungdomspolitiken (dnr U2012/5071), LSU med rapporten Makt, välfärd och självständighet (dnr U2012/5795) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med rapporten Ungdomspolitiska utmaningar och Ungdomsstyrelsen roll (dnr U2013/579).

Regeringskansliet har därutöver arrangerat en dialogturné hösten 2012 med möten i fem kommuner (Stockholm, Göteborg, Jönköping, Malmö och Luleå) för att diskutera och identifiera utmaningar för ungdomar på fem till tio års sikt. Vidare har regeringens ungdomspolitiska råd sammanträtt vid två tillfällen under 2012. I rådet ingår representanter från ungdomsorganisationer och andra ideella organisationer, forskare, kommuner och myndigheter. Rådets övergripande tema är ungas inflytande och aktiva deltagande i samhällslivet.

Utbildning och lärande

Barn- och ungdomsutbildningen ska vara av hög och likvärdig kvalitet. Alla elever ska ges förutsättningar att uppnå de nationella målen och utveckla sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så långt som möjligt.

Sommaren 2012 gav regeringen en utredare i uppdrag att bedöma när de åtgärder, som har vidtagits från 2007 och framåt för att höja kunskapsnivån och öka måluppfyllelsen i grundskolan, kan få effekt. Utredningen ska även belysa hur reformer på skolans område bör genomföras för att underlätta utvärdering (dir. 2012:53). I maj 2013 redovisades delbetänkandet Det tar tid – om effekter av skolpolitiska reformer (SOU 2013:30). Utredaren konstaterar att reformerna tidigast kan förväntas få ett visst genomslag i mitten på 2010-talet – ett genomslag som sedan gradvis bör kunna förstärkas fram till slutet av 2020-talet.

En viktig utmaning på utbildningsområdet är att fler unga ska slutföra gymnasieutbildning. Utbildning är den bästa vägen för en fast förankring på arbetsmarknaden. Den reformerade gymnasieskolan med en tydligare indelning i högskoleförberedande program respektive yrkesprogram ger förutsättningar för att en större andel av eleverna ska kunna slutföra gymnasieutbildning och få examensbevis. Det är angeläget att följa utvecklingen av elevernas studieresultat i gymnasieskolan och i vilken utsträckning de studerar vidare eller etablerar sig på arbetsmarknaden.

Arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen erbjuds en studiemotiverande folkhögskolekurs. Satsningen, som bygger på ett samarbete på central nivå mellan Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet samt mellan Arbetsförmedlingen lokalt och folkhögskolorna, pågår sedan 2010. Dessa ungdomar bör erbjudas möjlighet till fortsatt utbildning på folkhögskolans allmänna kurs. Därför utökades folkhögskolans allmänna kurs med 1 000 årsplatser under 2013 och för 2014 föreslås medel avsättas som motsvarar 1 000 årsplatser.

Arbete och försörjning

Ungdomar som varken arbetar eller studerar

Utredningen om unga som varken arbetar eller studerar lämnade i februari 2013 delbetänkandet Ungdomar utanför gymnasieskolan – Ett förtydligt ansvar för stat och kommun (SOU:2013:13). I betänkandet föreslås lagändringar som syftar till att förtydliga kommunernas ansvar att erbjuda insatser till icke skolpliktiga ungdomar under 20 år som inte går i gymnasieskolan. Vidare föreslår utredningen att hemkommunen ska bedriva ett strukturerat arbete för denna grupp ungdomar och att kommunerna ska åläggas att föra register och rapportera in statistik till Skolverket. I betänkandet föreslås även att studie- och yrkesvägledningen i högre grad bör uppmärksamma situationen för elever som riskerar att avbryta sin utbildning och att syftet med anpassad studiegång förtydligas. I utredningens uppdrag ingår även att analysera statistik som kan kartlägga unga i åldern 16–25 år som varken arbetar eller studerar och föreslå kvalitetssäkrade statistiska mått samt hur sådan statistik kan redovisas (dir. 2012:70). Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 15 oktober 2013. Mot bakgrund av de förslag som lämnades i utredningens betänkande föreslår regeringen att insatser genomförs (se vidare under Politikens inriktning).

Unga föräldrar

En grupp som särskilt bör uppmärksammas är unga föräldrar. Av Ungdomsstyrelsen rapport Unga föräldrars möjligheter att slutföra sin utbildning (2012-03-07) framgår att unga föräldrar ofta har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, bl.a. eftersom de i högre grad än andra unga inte har slutfört sina gymnasiestudier. Regeringen tillsatte i slutet av 2011 en utredning om studiehjälpen i sin helhet där utredaren bl.a. skulle kartlägga den ekonomiska situationen för studerande med barn och vid behov ta ställning till om studiehjälpen bör omfatta ett tillägg för studerande med barn eller om ersättning bör lämnas genom annat offentlighetsstöd. Utredaren skulle även föreslå hur tillägget i så fall ska utformas (dir. 2011:122). Sommaren 2013 redovisade utredningen betänkandet Moderniserad studiehjälp (SOU 2013:52). I betänkandet föreslås att det, i syfte att möjliggöra för unga

föräldrar att påbörja eller återuppta gymnasiestudier, skapas ett särskilt bidrag som bör utformas som en förstärkning av gymnasiebidraget. Stödet ska enligt betänkandet benämnas föräldratillägg och utgå med 3 500 kronor i månaden för det första barnet och med 500 kronor i månaden för varje ytterligare barn.

Insatser för att förbättra ungdomars bostadssituation

I juni 2013 överlämnade regeringen propositionen En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (prop. 2012/13:178) till riksdagen där det föreslås att vissa ändringar ska göras i lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Ändringarna innebär precisering av innehållet i och processen för att ta fram kommunala riktlinjer för bostadsförsörjningen. Bland annat föreslås att det i lagen ska anges att kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar. Om en kommuns riktlinjer inte visar hur hänsyn har tagits till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för bostadsförsörjningen ska regeringen ges en möjlighet att förelägga kommunen att ta fram nya riktlinjer. Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet förs även in i plan- och bygglagen (2010:900) som ett allmänt intresse som kommunerna ska främja bland annat vid planläggning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014.

Hälsa och utsatthet

Psyisk ohälsa

Som tidigare har redovisats har ungdomar under de senaste decennierna haft en sämre utveckling av den psykiska hälsan än den övriga befolkningen. Särskilt bland unga kvinnor förekommer besvär av ångslan, oro och ångest.

Unga med funktionsnedsättning

Det är angeläget att särskilt lyfta fram situationen bland ungdomar med funktionsnedsättning och hur deras möjlighet till full delaktighet i samhällslivet samt jämlikhet i levnadsvillkor utvecklas. Regeringen gav därför 2011 Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under

2012 genomföra en tematisk analys av levnadsvillkoren för ungdomar med funktionsnedsättning (dnr U2011/7070) som redovisades 2012. I rapporten (Fokus 12 – Levnadsvillkor för unga med funktionsnedsättning) föreslogs åtgärder i syfte att minska diskriminering av ungdomar med funktionsnedsättning och öka stödinsatser i skolan och när det gäller att få anställning. Ungdomsstyrelsen föreslog bl.a. förstärkta möjligheter till praktik för unga med funktionsnedsättning och att alla studie- och yrkesvägledare i gymnasieskolan skulle få utbildning i hur funktionsnedsatta ungdomars möte med arbetsmarknaden fungerar och vilket stöd de kan få från olika myndigheter. Skolverket har därefter fått i uppdrag att, i samråd med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Hjälpmedelsinstitutet, ta fram en fortbildningsinsats för studie- och yrkesvägledare i gymnasieskolan (se även utg.omr. 16, Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 5.3). Ungdomsstyrelsens rapport bereds inom Regeringskansliet.

Attityder till maskulinitet och våld

Regeringen gav 2011 Ungdomsstyrelsen i uppdrag att ur ett jämställdhetsperspektiv göra en studie av pojkars och unga mäns attityder och värderingar kring jämställdhet, maskulinitet och våld (dnr U2011/2232). Syftet var att få fram ett kunskapsstöd för att förebygga våld mot unga kvinnor. Ungdomsstyrelsen redovisade i början av 2013 rapporten *Unga och våld – en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter* (Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:1) i vilken redogörs för omfattningen av våld bland ungdomar och attityder till maskulinitet och våld bland flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män. Rapporten visar bl.a. att risken för att utöva en våldsam eller kränkande handling ökar bland dem som instämmer i könsstereotypa påståenden om maskulinitet och femininitet. Rapporten utgör ett av underlagen för utbildnings- och informationsinsatser riktade till berörda personalgrupper som Ungdomsstyrelsen genomför under 2013 och 2014.

Inflytande och representation

Ungdomars deltagande i de formella beslutsprocesserna är avgörande för en livskraftig demokrati. Ett högt valdeltagande är ett uttryck

för det demokratiska systemets starka förankring i det svenska samhället och därmed också en viktig politisk prioritering. Genomförandet av skolval är en insats som syftar till att leda till ökat intresse för politiska frågor och som kan öka ungdomars valdeltagande. Skolvalen genomförs i grundskolans årskurs 7–9 och i gymnasieskolan.

Sedan den 1 januari 2013 har Ungdomsstyrelsen ett uppdrag som syftar till att öka kunskapen bland unga om deras rättigheter och möjligheter som EU-medborgare att rösta till Europaparlamentet. Aktiviteterna kommer framöver främst att riktas mot unga i syfte att prioritera ungas engagemang för och deltagande i Europaparlamentsvalet 2014.

Kultur och fritid

Den analys av ungas kulturutövande som Ungdomsstyrelsen redovisade 2011 är ett angeläget bidrag för att öka kunskapen inom området. Rapporten tydliggör att det saknas kontinuerlig statistik om ungdomars kulturutövande.

Myndigheten för kulturanalys redovisade hösten 2012 rapporten *De kulturpolitiska målen* i vilken analyseras hur de kulturpolitiska målen tar sig uttryck i ett antal landstings och regioners kulturplaner. I rapporten konstateras att de analyserade kulturplanerna prioriterar barn och ungas möjligheter att ta del av kultur oavsett bostadsort.

Fritidsverksamheter främjar ungdomars hälsa och etablering i samhället. I offentliga insatser om ungdomars fritid möts politiska mål som rör det civila samhället och folkbildningen samt idrotts-, kultur-, och mediepolitik. De ungdomar som inte söker sig till föreningsliv eller andra organiserade aktiviteter på fritiden är en viktig målgrupp. Olika mötesplatser, t.ex. fritidsgårdar och ungdomens hus, kan erbjuda aktiviteter som bidrar till att stärka ungdomars positiva utveckling och förebygga problem.

Internationellt ungdomssamarbete

Samarbetet i EU har under 2012 främst präglats av förhandlingarna om det nya integrerade utbildnings-, ungdoms- och idrottsprogram som ska ersätta det nuvarande EU-programmet Ung

och aktiv i Europa, vilket avslutas 2013. Beslut om det nya EU-programmet, Erasmus+, kommer att fattas hösten 2013.

15.5 Politikens inriktning

Att ungdomar mår bra, att de kan försörja sig och att deras kompetens och erfarenheter tas till vara är av stor betydelse för såväl samhälle som individ. Ungdomstiden lägger grunden för utveckling och etablering i vuxenlivet. Genom goda uppväxtvillkor skapas förutsättningar för trygghet och ett aktivt deltagande i utbildning, på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Särskilt angeläget är att ungdomar som befinner sig i en utsatt situation får stöd i att komma in i samhällsgemenskapen och möjlighet till delaktighet utifrån sina förutsättningar och behov. Det är regeringens ambition att inga unga ska växa upp i utanförskap.

Regeringen utvecklar därför ungdomspolitik och avser att presentera en ungdomspolitisk proposition under inledningen av 2014. I propositionen kommer mål och inriktning för den framtida ungdomspolitiken att föreslås. Remisspromemorian En ny ungdomspolitik, som utarbetats inom Regeringskansliet, är på remiss till den 18 oktober 2013 (dnr U2013/4442). Regeringen planerar även att det i den ungdomspolitiska propositionen ska ingå ett handlingsprogram för 2014–2017 med insatser för att förbättra ungdomars situation i samhället. I propositionen planeras även ingå ett förslag om en utvecklad modell för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor. Det är prioriterat att ungdomspolitiken i högre uträckning kan följas upp på kommunal nivå. Regeringen föreslår att det avsätts 10 miljoner kronor för att möjliggöra de insatser som avses ingå i det ungdomspolitiska handlingsprogrammet.

Regeringen avser även att genomföra särskilda insatser för att öka kunskapen om ungdomars psykiska ohälsa under perioden 2013–2016.

Som ytterligare underlag till ungdomspropositionen tillkallade regeringen våren 2012 en särskild utredare med uppdrag att se över hur arbetet med unga som varken arbetar eller studerar kan utvecklas (dir. 2012:70). Som nämnts i avsnitt 15.4 lämnade utredningen i februari 2013 delbetänkandet Ungdomar utanför gymnasieskolan – Ett förtydligt ansvar för stat

och kommun (SOU 2013:13). Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 15 oktober 2013. Mot bakgrund av vad som har föreslagits i delbetänkandet, avser regeringen att i den ungdomspolitiska propositionen lämna förslag som rör det kommunala informationsansvaret för ungdomar som inte har fyllt 20 år och som inte genomför eller har fullföljt en gymnasieutbildning. Utöver de förslag som rör kommunerna bör Statens skolverk och Statens skolinspektion få uppdrag i syfte att förbättra uppföljningen av målgruppen. Regeringen föreslår därför att 6,5 miljoner kronor avsätts för dessa ändamål 2014. Vidare beräknar regeringen 12,5 miljoner kronor för 2015 och 12 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016.

Regeringen avser att ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att under 2014 genomföra en tematisk analys av ungdomars fritid och organisering.

Ungdomsstyrelsen genomför på uppdrag av regeringen under 2013 och 2014 utbildningsinsatser i syfte att sprida metoder och ge kunskapsstöd för arbetet med attityder och värderingar som rör jämställdhet, maskulinitet och våld (dnr U2011/2232). Ungdomsstyrelsen sprider även resultatet av rapporten Unga och våld – en analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter (Ungdomsstyrelsens skrifter 2013:1) i befintliga nätverk för myndigheter och organisationer som har unga som målgrupp.

På regeringens uppdrag fortsätter Ungdomsstyrelsen under 2013 och 2014 också med insatser som syftar till att förebygga att ungdomar blir utsatta för sexuell exploatering på internet och andra interaktiva medier (dnr IJ2008/1824 och U2012/3355).

I början av 2013 gav regeringen Ungdomsstyrelsen i uppdrag att göra en kartläggning av föreningslivets arbete för att förebygga sexuella övergrepp och kränkningar mot flickor och pojkar och de insatser som görs när övergrepp har uppdragats. Resultatet av kartläggningen ska spridas i myndighetens olika nätverk samt till det civila samhällets organisationer med verksamhet riktad till barn och unga. Uppdraget pågår under 2013 och 2014 (dnr U2013/106).

Medier är i dag en integrerad del av barns och ungas liv. Den snabba utvecklingen av den digitala tekniken har inneburit att medier blivit ett självklart verktyg för information och kommunikation. Internetanvändningen har ökat kraftigt den senaste tioårsperioden. Flera studier visar att främlingsfientliga och sexistiska

budskap i dag sprids framförallt på internet. Regeringen har sommaren 2013 uppdragit åt Ungdomsstyrelsen att genomföra insatser för att förebygga kränkningar, trakasserier och hot som riktas mot unga kvinnor och unga män via internet och andra interaktiva medier (dnr U2013/4492). I uppdraget ingår att ta fram och sprida information till ungdomar och föräldrar om lagstiftning och vilka instanser som kan kontaktas vid sådana kränkningar och hot. För att höja kunskapen och mobilisera ungdomar för att främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet på internet har vidare Statens medieråd fått i uppdrag att genomföra Europarådets kampanj No Hate Speech movement under 2013 och 2014 (dnr A2013/2317). Kampanjen har särskilt fokus på barn och ungdomar.

Ungdomsstyrelsen har, sedan regeringen tilldelat medel, arrangerat skolval vid de allmänna valen 2002, 2006 och 2010. Utvärderingar visar ett gott resultat av denna satsning. Regeringen har för avsikt att möjliggöra att skolval och förberedande aktiviteter genomförs även för valen 2014 (se utg.omr. 1 Rikets styrelse, avsnitt 9.8.1 och 9.9).

Regeringen gör bedömningen att Ungdomsstyrelsen bör byta namn. Det nya namnet ska tydliggöra att myndigheten har uppgifter såväl inom ungdomspolitiken som inom politiken för det civila samhället (se även avsnitt 16 Politik för det civila samhället, utg.omr. 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid).

Internationellt ungdomssamarbete

Under 2014 kommer ett nytt integrerat utbildnings-, ungdoms- och idrottsprogram att lanseras inom EU. Det nya programmet ersätter bl.a. det tidigare EU-programmet Ung och aktiv i Europa som avslutades 2013. Det nya programmet kommer att innebära att formellt och informellt lärande integreras och att antalet deltagande i ungdomsutbyte och volontärtjänst kan utökas.

15.6 Budgetförslag

15.6.1 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 15.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	32 070	Anslags-sparande	827
2013	Anslag	31 867 ¹	Utgifts-prognos	31 907
2014	Förslag	32 663		
2015	Beräknat	33 090 ²		
2016	Beräknat	33 653 ³		
2017	Beräknat	34 398 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 32 663 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 32 663 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 32 663 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Ungdomsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 15.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 12:1 Ungdomsstyrelsen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	31 867	31 867	31 867	31 867
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne-omräkning ²	835	1 263	1 826	2 572
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-39	-40	-40	-41
Förslag/beräknat anslag	32 663	33 090	33 653	34 398

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförts i statsförvaltningen.

Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag att vara myndighetsstöd inom politiken för det civila samhället, vilket föranlett en ökning av myndighetens förvaltningsanslag under 2012 och 2013. Regeringen bedömer att anslaget 2014 bör ligga på oförändrad nivå jämfört med innevarande år,

med undantag för ett mindre avdrag med anledning av gemensam finansiering av den statliga e-förvaltningen.

Regeringen föreslår att 32 663 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 *Ungdomsstyrelsen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas 33 090 000 kronor, 33 653 000 kronor respektive 34 398 000 kronor.

15.6.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 15.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	249 306	Anslags- sparande	1 133
2013	Anslag	250 440 ¹	Utgifts- prognos	239 925
2014	Förslag	260 440		
2015	Beräknat	260 440		
2016	Beräknat	260 440		
2017	Beräknat	260 440		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet för ungdomspolitikens genomförande. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Kompletterande information

I förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer finns bestämmelser om statsbidrag till nämnda organisationer.

Regeringens överväganden

Tabell 15.5 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	250 440	250 440	250 440	250 440
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	10 000	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	260 440	260 440	260 440	260 440

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen avser att under inledningen av 2014 presentera en ungdomspolitisk proposition som bl.a. ska innehålla ett handlingsprogram. För genomförandet av handlingsprogrammet föreslår regeringen att anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* ökas med 10 000 000 kronor 2014. Som en delvis finansiering av denna ökning föreslås att det inom utgiftsområde 15 Studiestöd uppförda anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* minskas med 2 000 000 kronor. Regeringen beräknar vidare att förevarande anslag bör ökas med 10 000 000 kronor permanent fr.o.m. 2015. Ökningen finansieras delvis av en minskning av anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* med 2 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 260 440 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet för 2014. För 2015–2017 beräknas anslaget till 260 440 000 kronor årligen.

16 Politik för det civila samhället

16.1 Omfattning

Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen.

Politiken för det civila samhället och dess mål bejakar den stora mångfald av aktörer och verksamheter som inryms i denna sektor. I det civila samhället ingår allt från nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser till ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, kooperativ m.m. Politiken på området omfattar generella frågor om det civila samhället och dess villkor, bl.a. möjligheter att bilda organisationer, att erhålla statligt stöd, att bedriva ideell verksamhet och att göra människor delaktiga.

Vidare omfattas organisationernas samverkan med den offentliga sektorn genom dialog och samråd. Området omfattar även kunskapsbildning om det civila samhällets roll, sammansättning, verksamhet och utveckling.

Idrottspolitiken utgör en specifik del av politiken för det civila samhället. Idrottsfrågorna inrymmer verksamheter som främjar idrott och motion och som samtidigt bidrar till en förbättrad folkhälsa.

Politiken för det civila samhället omfattar även stöd till allmänna samlingslokaler och till friluftorganisationer, bidrag för kvinnors organisering samt bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

16.2 Utgiftsutveckling

Tabell 16.1 Utgiftsutveckling inom Politik för det civila samhället, utgiftsområde 17

Milljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
13:1 Stöd till idrotten	1 705	1 705	1 705	1 705	1 706	1 706	1 706
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	33	32	31	32	32	32	32
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	28	28	28	28	28	28	28
13:4 Stöd till friluftorganisationer	28	28	28	28	28	28	28
13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15	15
13:6 Insatser för den ideella sektorn	23	23	22	25	25	25	25
Summa Politik för det civila samhället	1 831	1 831	1 829	1 833	1 834	1 834	1 834

¹ Inklusive ändringsbudget till statens budget 2011 (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21) och förslag till ändringsbudget i samband med denna proposition.

16.3 Politik för det civila samhället

16.3.1 Mål

Målet för politiken för det civila samhället är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Målet beslutades av riksdagen i samband med beslutet om propositionen En politik för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195).

16.3.2 Resultatredovisning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Resultatredovisningen sker med utgångspunkt i målet för politiken för det civila samhället.

Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet som bl.a. har till uppgift att fungera som en referensgrupp för beredningen av generella frågor om det civila samhället och dess villkor. Arbetsgruppen genomför en årlig uppföljning av politiken för det civila samhället i förhållande till politikens mål. Uppföljningen genomförs utifrån de sex principer som utgör en viktig utgångspunkt för politiken:

- självständighet och oberoende,
- dialog,
- kvalitet,
- långsiktighet,
- öppenhet och insyn, samt
- mångfald.

Resultat

Uppföljning av det civila samhällets villkor

Regeringen har under 2011 och 2012 genomfört årliga samlade uppföljningar i form av en enkätundersökning. Uppföljningen ska följa utvecklingen över tid vad gäller statlig bidragsgivning, dialog och samråd med det civila samhällets organisationer, samt övriga insatser för att förbättra det civila samhällets villkor. När det gäller bidragen har regeringen bland annat uttalat att fokus i högre grad bör ligga på mer generella stödformer såsom organisations- och verksamhetsbidrag än på projektbidrag. Bidragssystem bör dock kunna anpassas efter verksamhetsområdenas behov och därmed bör de kunna se olika ut. Regeringskansliet följer därför upp fördelningen mellan olika bidragstyper liksom de olika typer av dialog och samråd som har förts med det civila samhällets organisationer.

Av en sammanställning av enkätundersökningen från 2012 framgår att cirka 12 miljarder kronor fördelats i statliga bidrag till det civila samhällets organisationer, vilket är en ökning med 1 miljard kronor jämfört med 2011. Enligt enkätens resultat har regeringen under 2012 skickat ut över 3 000 inbjudningar till organisationer att svara på remisser, vilket är mer än en fördubbling av antalet i 2011 års remissförfarande. Även antalet fasta forum för samråd och dialog med det civila samhällets organisationer har ökat. Medverkande organisationer i dessa forum var 858 år 2012 jämfört med 544 år 2011.

Den årliga uppföljningen kompletteras med statistik från SCB, fördjupade rapporter och en uppföljning ur det civila samhällets perspektiv.

Det ideella engagemangets utveckling

Under 2008–2009 var 79 procent av befolkningen över 15 år medlemmar i minst en förening. Bland kvinnor gällde detta för 78 procent och bland män för 80 procent. (SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden). Samma år var det 32 procent av kvinnorna och 39 procent av männen som aktivt deltog i föreningslivet.

Enligt rapporten Det civila samhället 2010 – ett regeringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån (SCB 2012) uppgick antalet sysselsatta i det civila samhället till drygt 142 000⁶ år 2010. Huvudkällan för denna statistik om det civila samhället utgörs av undersökningen organisationers ekonomi som är den enda undersökningen som har anpassats till FN:s statistiksystem för satelliträkenskaper om ideella organisationer. Av de totala intäkterna om 217 miljarder kronor som ingår i de olika undersökningar som berör det civila samhället täcker undersökningen organisationers ekonomi 124 miljarder kronor. Beloppet har beräknats med utgångspunkt i samtliga intäktsposter inklusive både rörelseintäkter och finansiella intäkter från undersökningarna organisationers ekonomi, företagens ekonomi, ekonomisk redogörelse från Svenska kyrkan samt intäkt- och kostnadsundersökningen för flerbostadshus. Den finansiella och den statliga sektorn ingår inte.

Medelantalet heltidsanställda personer inom ideella organisationer uppgick under 2010 till totalt 65 000 och medelantalet ideellt arbetande uppgick till 1 667 000 personer. Det ideella arbetet motsvarade knappt 60 000 heltidsarbetande. Heltidsanställda och ideellt arbetande uppgick således till totalt 125 000 heltidsarbetande personer. Vidare uppgick det totala antalet medlemskap i ideella föreningar till knappt 23 miljoner (statistik från undersökningen organisationers ekonomi).

Den kategori av ideella organisationer som hade flest medlemmar var rekreation och kultur som totalt samlade 7,4 miljoner medlemmar under 2010. Vidare hade bransch- och yrkesorganisationer samt fackföreningar många medlemmar, totalt 4 miljoner, organisationer inom opinionsbildning och politik 3,8 miljoner medlemmar och organisationer inom social trygghet 3,7 miljoner medlemmar (statistik från undersökningen organisationers ekonomi).

Partsgemensamt forum

Partsgemensamt forum utgör en plattform för dialog på nationell nivå mellan regeringen och

det civila samhällets organisationer. Ett syfte med forumet är att följa upp och utveckla politiken för det civila samhället. Ungdomsstyrelsen har sedan 2011 haft i uppdrag att genomföra Partsgemensamt forum för dialog mellan regeringen och det civila samhället. I partsgemensamt forum ingår representanter från ett femtontal idéburna organisationer från olika områden. Vidare inbjuds Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) att delta. Under 2012 träffades det partsgemensamma forumet fyra gånger. För varje möte fanns det ett övergripande tema. Bland annat behandlades det civila samhällets oberoende och självständighet och det civila samhällets ekonomi.

Myndighetsstöd för frågor om det civila samhället

Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. 2012 fått i uppdrag att utgöra ett myndighetsstöd för politiken för det civila samhället. Myndigheten ska säkerställa att kontinuerlig uppföljning, kunskapsspridning och analys genomförs. Utöver ovan nämnda möten i Partsgemensamt forum har Ungdomsstyrelsen anordnat konferensen Forum för det civila samhället. Konferensen vände sig till företrädare för det civila samhället samt till politiker och tjänstemän från offentlig sektor. Ungdomsstyrelsen har vidare spridit Europarådets kod för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocesser (Code of Good Practice on Civil Participation).

Som en del i uppdraget att genomföra Partsgemensamt forum har Ungdomsstyrelsen tagit fram rapporten Dialog, självständighet och långsiktiga förutsättningar – en uppföljning med ideella föreningar i fokus (Ungdomsstyrelsen 2013). Uppföljningen bygger på en enkätundersökning som skickades till ett representativt urval av idéburna organisationer. Uppföljningen visar bl.a. att föreningar som får bidrag eller har uppdrag från den offentliga sektorn upplever att de kan bevara sin självständiga och oberoende roll som röstbärare i relation till stat och kommun. Undersökningen visar vidare att de allra flesta föreningar upplever att de ekonomiskt klarar av att driva sin kärnverksamhet, men att resurserna inte medger utveckling av verksamheten.

Ungdomsstyrelsen startade hösten 2012, utifrån sitt uppdrag om det civila samhället, en tankesmedja kring politiken för det civila samhället. Tjänstemän och politiker från kommuner och regionförbund samlas för att utveckla

⁶ Uppgifterna är hämtade från registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

samarbetet med ideella föreningar. Kunskap, kännedom, förankring och goda exempel är viktiga delar i tankesmedjans verksamhet.

Vidare har Ungdomsstyrelsen i början av 2013 gjort en utlysning av bidrag till studier om det civila samhället. I utlysningen pekas på behovet av studier med inriktning på verksamheternas praktik och samspelet mellan offentligt och civilt samhälle.

Överenskommelser med idéburna organisationer

I oktober 2008 slöts en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting. Överenskommelsen syftar till att tydliggöra de idéburna organisationernas roll inom det sociala området och möjliggöra för dessa att konkurrera på likvärdiga villkor med andra aktörer som är verksamma på området (dnr IJ2008/2110). 2013 hade omkring 70 idéburna organisationer anslutit sig till överenskommelsen.

Enligt överenskommelsen har varje part åtaganden och ska vidta åtgärder, vilka följs upp kontinuerligt av en gemensam arbetsgrupp som består av de tre parterna. I december 2012 anordnades den fjärde årliga uppföljningskonferensen där parterna redovisade hur åtgärderna i överenskommelsen genomförts.

Regeringen har också undertecknat en överenskommelse med SKL och idéburna organisationer inom integrationsområdet. Syftet med överenskommelsen är att förtydliga relationen mellan staten, kommunerna, landstingen/regionerna och de idéburna organisationerna i arbetet med nyanländas etablering och integration och att utveckla former och metoder för att de idéburna organisationerna bättre ska kunna medverka i detta arbete. Överenskommelsen inom integrationsområdet bygger på samma principer som överenskommelsen inom det sociala området och innehåller åtaganden och åtgärder som följs upp av parterna. Till överenskommelsen inom integrationsområdet har cirka 40 nationella organisationer anslutit sig, däribland ett flertal paraplyorganisationer. Under 2012 har en partsgemensam styrgrupp genomfört två regionala konferenser i Malmö och Köping. I maj genomfördes en årlig uppföljningskonferens där samtliga parter redovisade sina åtgärdsprogram. Som en del av uppföljningen av överenskommelsen inleddes i

december 2012 en studie om somaliska flyktingars återförening som ska redovisas 2014.

Samverkan inom kulturområdet

Det civila samhällets betydelse inom kulturområdet är stor och det sker en omfattande samverkan med olika organisationer. I och med kultursamverkansmodellen, som trädde i kraft 1 januari 2011 och som fr.o.m. 2013 inbegriper 20 län, har det civila samhället getts ytterligare möjligheter att påverka kulturpolitiken. Detta då framtagandet av de regionala kulturplanerna ska ske i samråd med bl.a. det civila samhället (se avsnitt 4.4.2).

Antalet medlemmar i organisationer inriktade på kultur och konst uppgick 2010 till ca 1,6 miljoner (Det civila samhället 2010, SCB 2012). Flertalet av de ideella organisationer som organiserar ideellt arbete på kulturområdet är medlemmar i paraplyorganisationen Ideell Kulturalians. Detta framgår bl.a. av den förstudie som Myndigheten för kulturanalys (Ideellt arbete i kultursektorn) har tagit fram under 2012.

Regeringen har under våren 2013 gett i uppdrag åt Statens kulturråd att under perioden 2013–2014, i samverkan med idrottsrörelsen, genomföra läsfrämjande verksamhet för pojkar och flickor (dnr Ku2013/1293). Vidare är satsningen Hus med historia, som omfattade 40 miljoner kronor under åren 2010–2012, ett exempel på hur det ideella engagemanget för kulturmiljön kan stärkas (se avsnitt 10.4).

Statligt stöd till det civila samhällets organisationer

Inom flertalet politikområden finns statsbidrag som riktas till det civila samhällets organisationer. I området politiken för det civila samhället ingår stöd till idrotten, bidrag till allmänna samlingslokaler, bidrag för kvinnors organisering, stöd till friluftsförbund samt bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer. I avsnitten 16.4 respektive 16.5 redogörs närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftsförbunden.

Boverkets samlingslokaldelegation fördelade under 2012 totalt 23,4 miljoner kronor som investeringsbidrag ur anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler*. Totalt inkom 263 ansökningar som tillsammans uppgick till cirka 113 miljoner kronor. Sammanlagt 69 föreningar med projekt spridda över hela landet beviljades bidrag. Vid fördelningen prioriterades åtgärder för att förbättra tillgängligheten, energibesparande åtgärder och olika standardhöjande

upprustningar. Boverkets samlingslokaldelegation fördelade vidare cirka 4,8 miljoner kronor i bidrag till 13 projekt för utveckling av ungdomsverksamhet i allmänna samlingslokaler 2012. Vidare fördelades 3,98 miljoner kronor som bidrag till samlingslokalhållande föreningsriksorganisationer.

Under 2012 fördelade Ungdomsstyrelsen 28,2 miljoner kronor i statsbidrag för kvinnors organisering. Av dessa medel utbetalades 18,6 miljoner kronor som organisations- eller etableringsbidrag och 9,5 miljoner kronor som verksamhetsbidrag. Det inkom under 2012 totalt 69 ansökningar om organisationsbidrag och etableringsbidrag, varav 50 ansökningar beviljades. Vidare inkom 61 ansökningar om projektbidrag, varav 31 beviljades.

Ungdomsstyrelsen har i uppdrag att årligen lämna en sammanfattande redogörelse för vissa av de bidrag som myndigheten hanterar. Redogörelsen omfattar bl.a. statsbidrag för kvinnors organisering, bidrag till jämställdhetsprojekt och bidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Rapporten innehåller uppgifter om hur bidragen har använts. I Ungdomsstyrelsens rapport Resultat och effekter – Återredovisning av statsbidrag till ideella organisationer 2013 (dnr U2013/3763) redovisas hur ett antal av de bidrag, som myndigheten hanterar har använts under 2012 och vilka effekter bidragen har fått i förhållande till syftet. I rapporten konstateras att organisationer som fått organisationsbidrag ofta beskriver resultaten i termer av aktiviteter eller prestationer i form av löpande verksamhet och projekt samt förutsättningar i form av bemanning, kompetens och resurser. Projektstöden kan bidra till att nå nya målgrupper, pröva nya metoder, ta fram kunskap eller till att etablera ny samverkan. I rapporten ges även konkreta exempel på vad bidragen använts till. Projektbidrag för kvinnors organisering har bland annat använts för ett mentorsprogram för unga kvinnor i syfte att öka andelen kvinnliga chefer i näringslivet och för ett karriär- och entreprenörsnätverk som verkar för att synliggöra osynliga möjligheter på arbetsmarknaden och i samhället.

Vidare har Partibidragsnämnden fördelat 15 miljoner kronor i stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer för 2012. Stödet fördelades till samtliga åtta riksdagspartier.

Engagemangsguider för ökad delaktighet

Syftet med stödet till engagemangsguider är att genom uppsökande verksamhet stimulera boende i områden med lägre organisationsgrad, särskilt ungdomar och kvinnor, till kontakter med det civila samhällets organisationer inom skilda verksamhetsområden. Ungdomsstyrelsen har under 2012 fördelat 9,3 miljoner kronor för stöd till engagemangsguider. Elva projekt har fokus på kvinnor och flickor och fem projekt på ungdomar, såväl flickor som pojkar (dnr U2013/2079). Ungdomsstyrelsen ska under 2014 göra en utvärdering av satsningen. Denna redovisas hösten 2014 (dnr U2012/7090).

Stöd till arbete mot diskriminering i den egna organisationen och jämställdhetsprojekt

Under 2012 fördelade Ungdomsstyrelsen 3,6 miljoner kronor till nio organisationer för att arbeta mot diskriminering och för jämställdhet i den egna verksamheten (dnr U2013/2076). Totalt inkom 24 ansökningar om projektbidrag.

Ungdomsstyrelsen fördelade också 7 miljoner kronor i statsbidrag till jämställdhetsprojekt. Det inkom 66 ansökningar, varav 17 beviljades för ändamålen makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, obetalt hem- och omsorgsarbete samt mäns våld mot kvinnor och kroppslig integritet. Ungdomsstyrelsen har därtill fördelat 2,7 miljoner kronor i statsbidrag för verksamheter i de nationella minoriteternas organisationer för jämställdhet mellan kvinnor och män och mot diskriminering. Nio projekt inom dessa verksamheter har beviljats stöd.

Forskning och statistik om det civila samhället

Forskningsprogrammet om det civila samhället inrättades 2009 och hanteras av Vetenskapsrådet. Inom ramen för forskningsprogrammet pågår för närvarande 15 forskningsprojekt. Projekten är bl.a. inriktade på organisering i Sveriges kulturliv, gränsen mellan civilsamhälle och privatliv, kvinnor och skapandet av det civila samhället, digitala medier och civilsamhälleliga nätverk och betydelsen av informella nätverk i det civila samhället. Vetenskapsrådet har inom ramen för uppdraget i rapporten Var står forskningen om civilsamhället? – En internationell översikt (Vetenskapsrådets rapportserie 2012:04) redovisat en översikt av forskningsläget med syfte att kartlägga inom vilka områden forskning bedrivs, men också inom vilka områden mer forskning behövs.

En första utlysning av medel till forskning inom identifierade behovsområden genomfördes under våren 2011. Fyra projekt beviljades medel. Projekten är bl.a. inriktade på ideella organisationers roll i välfärdssamhället och en jämförande populationsstudie av organiserade intressen i det civila samhället i Sverige.

I Vetenskapsrådets utlysning av medel för forskning om det civila samhället i början av 2013 lyfts särskilt fram frågor som gäller hur det kollektiva agerandet på medborgarnas egna initiativ ser ut, medborgarnas motiv för att organisera sig, strukturella orsaker till att det civila samhället växer fram och förändras samt hur civilsamhället och övriga samhällssfärer påverkar varandra.

Vetenskapsrådet har i syfte att sprida forskningsresultat när det gäller forskning om det civila samhället samarbetat med organisationen Ideell arena. I februari 2013 genomförde Ideell arena konferensen Ledarskapsarenan 2013. SCB redovisade i december 2012 en andra rapport med statistik om det civila samhället. I rapporten *Det civila samhället 2010 – ett regeringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån* finns statistik om organisationernas ekonomi som i enlighet med uppdraget anpassats till FN:s statistiksystem för satellittränskaper om ideella organisationer, International Classification of Non Profit Organisations (ICNPO) för att bättre beskriva det civila samhället. Enligt de avgränsningar som gjorts fanns det 2010 i SCBs företagsdatabas cirka 77 000 ekonomiskt aktiva organisationer som anses tillhöra det civila samhället. De totala intäkterna uppgick 2010 till 217 miljarder kronor och de totala kostnaderna till 207 miljarder kronor.

Internationellt samarbete

År 2009 tog Europarådet tillsammans med idéburna organisationer fram en kod för främjande av idéburna organisationers medverkan i offentliga beslutsprocesser, Code of Good Practice on Civil Participation. Under 2012 har Ungdomsstyrelsen, som tidigare nämnts, spritt information om koden via föreläsningar och seminarier till idéburna organisationer och offentliga aktörer.

Analys och slutsatser

En politik för det civila samhället

Fyra av fem av personer i Sverige över 15 år är med i en eller flera föreningar. Det omfattande deltagandet i ideella föreningar ger människor möjligheter att påverka såväl sin egen situation som samhället i stort.

Genom riksdagens beslut om politiken för det civila samhället har förutsättningar skapats för en helhetssyn på det civila samhället och dess villkor. Det civila samhället lyfts därmed fram som en egen sektor, vid sidan av den offentliga sektorn, näringslivet och det enskilda hushållet.

SCB har som ambition att fortsätta utveckla statistiken om det civila samhället, vilket möjliggörs genom regeringens satsning på denna statistik. Det kan finnas anledning att använda denna statistik för fördjupad analys och jämförelser mellan områden inom det civila samhället samt att ge statistiken en vidare spridning.

Regeringen anser att de områden, som särskilt pekats ut i Vetenskapsrådets och Ungdomsstyrelsens utlysningar, är av stort intresse för det civila samhällets utveckling.

Som nämnts tidigare genomfördes i februari 2013 konferensen Ledarskapsarenan 2013 som hade civilsamhällets praktik och forskningens avtryck som tema. Genom konferensen kunde den samhällsvetenskapliga forskning som finns om civilsamhället tas in i organisationernas egna strategiska diskussioner. Regeringen anser att sådana konferenser bidrar till det civila samhällets utveckling genom att forskningen och dess resultat används aktivt och att det förs dialog mellan forskare och praktiker.

Av särskild betydelse för utvecklingen av det civila samhällets organisationer är också den dialog som sker genom de sakområdesinriktade dialogprocesserna. I oktober 2008 slöts som nämnts en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som syftar till att stärka de idéburna organisationernas roll inom det sociala området. Överenskommelsen har nu funnits i fem år och dess principer följs under 2013 upp av parterna, främst inom ramen för den gemensamma arbetsgruppens arbete. Regeringen har genomfört flera insatser för att förverkliga överenskommelsens intentioner, bl.a. har Tillväxtverket fått i uppdrag att genom rådgivning och utbildning främja tillväxt och nyföretagande av

idéburet företagande inom vård och social omsorg (dnr S2013/792). Regeringen har även beslutat bidra med medel för att främja samverkan mellan socialtjänsten och ideella organisationer (dnr S2013/1186).

För att en mångfald utförare ska kunna växa fram i hela landet är det av stor betydelse att insatser vidtas även för att stimulera framväxten av lokala och regionala överenskommelser. Regeringen avser därför att utveckla sin dialog med myndigheter som arbetar med idéburna organisationer inom det sociala området. Vidare genomförs en enkätstudie som belyser överenskommelsens roll i statsförvaltningen.

En utmaning för överenskommelsen på integrationsområdet framöver är att fortsätta sprida överenskommelsen som verktyg och följa upp hur den fungerar i praktiken för nyanländas etablering och integration. De idéburna organisationernas samverkan inom integrationsområdet är under utveckling på såväl nationell som regional och lokal nivå.

16.3.3 Politikens inriktning

Det civila samhället är välfärdssamhällets grund. Människors deltagande i gemenskaper och ideella organisationer skapar mening, delaktighet och utveckling. Vidare stärker de ideella organisationerna demokratin genom sin roll som röstbärare och opinionsbildare. Det civila samhällets organisationer har en viktig och växande roll som utförare av offentligt finansierade tjänster. Det är en utveckling som regeringen bejakar. En större mångfald av utförare av tjänster inom det sociala området tar vara på människors engagemang och förmåga samtidigt som det bidrar till att tillgodose behoven av valfrihet och kvalitet inom välfärden.

Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. 2012 i uppdrag att utgöra myndighetsstöd för politiken för det civila samhället och svarar för att uppföljning, kunskapsspridning och analys genomförs. Regeringen bedömer att Ungdomsstyrelsen bör byta namn, så att myndighetens benämning tydliggör att myndigheten inte bara har till uppgift att utgöra myndighetsstöd för ungdomspolitik utan även för politiken för det civila samhället.

Regeringens överenskommelse från 2008 med idéburna organisationer inom det sociala området och SKL har utgjort en viktig plattform för

att förbättra de idéburna organisationernas förutsättningar att erbjuda offentligt finansierade välfärdstjänster. Regeringen anser att utvecklingen av utförare inom den idéburna sektorn ytterligare kan stärkas genom framväxten av lokala överenskommelser. Regeringen ser därför behov av att samordna arbetet och stödja insatser som stimulerar framväxten av sådana överenskommelser och anser att totalt 4 miljoner kronor bör avsättas för detta ändamål. Regeringen föreslår därför att anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* ökas med 2 miljoner kronor 2014 och beräknar att anslaget ökas med samma belopp permanent fr.o.m. 2015. Avsikten är att insatserna även ska finansieras med 2 miljoner kronor genom de inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppförda anslagen 4:7 *Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.* och 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård*. Även regeringens överenskommelse från 2010 med idéburna organisationer inom integrationsområdet och SKL behöver följas upp och utvecklas.

Forskningsprogrammet om det civila samhället fortsätter. I januari 2013 gjorde Vetenskapsrådet en utlysning gällande forskning om det civila samhället. Angelägna frågor som utlysningen avser rör hur det organiserade kollektiva agerandet ser ut, medborgarnas motiv för att organisera sig och strukturella orsaker till att det civila samhället växer fram och förändras. Vetenskapsrådet avser att göra en ny utlysning gällande forskning om det civila samhället under 2014.

Från och med 2013 ansvarar Ungdomsstyrelsen för att fördela stöd för studier om det civila samhället utifrån identifierade behov. Ungdomsstyrelsen har utlyst 2,5 miljoner kronor för studier om bl.a. det civila samhällets praktik och samspelet mellan offentligt och civilt samhälle.

SCB har på regeringens uppdrag tagit fram statistik om det civila samhället. Statistiken redovisas i *Det civila samhället 2010 – ett regeringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån* (SCB 2012). I rapporten redovisas bl.a. förbättrad statistik om de ideella organisationernas ekonomi och hur många som är heltidsanställda inom det civila samhällets organisationer.

Ungdomsstyrelsen har fr.o.m. 2012 i uppdrag att ansvara för att det finns kunskap om det civila samhällets villkor, sammansättning och utveckling och att sprida denna kunskap. Det är

viktigt att Ungdomsstyrelsen inom ramen för detta kunskapsuppdrag analyserar statistik om det civila samhället samt sprider statistiken och analyserna till lokal, regional och central nivå.

Regeringen föreslår att reglerna om undantag från skatt för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som har ett allmännyttigt ändamål ska reformeras. Syftet är att inkomstskattereglerna ska bli bättre anpassade till dagens samhälle och att den ideella sektorns arbete ska underlättas. De nya reglerna ska bl.a. möjliggöra att stiftelser som främjar kultur, miljö och idrott ska kunna bli inskränkt skatteskyldiga, dvs. bli skatteskyldiga endast för vissa inkomster. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014 (se även avsnitt 6.14 inom utg.omr. 3 Skatt, tull och exekution).

16.4 Idrottsfrågor

16.4.1 Mål

Resultatredovisningen görs med utgångspunkt i målen för den statliga idrottspolitiken som riksdagen beslutat (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget är att ge möjligheter för flickor och pojkar, kvinnor och män att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge flickor och pojkar, kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

16.4.2 Resultatredovisning

Bedömningsgrunder

Bedömningen av resultat inom idrottsområdet utgår bland annat från:

- fördelat bidrag till Riksidrottsförbundet,
- redovisad statistik om deltagande barn och ungdomar,
- rapporter från Centrum för idrottsforskning.

Resultat

Idrottsrörelsen har en betydelsefull roll i vårt samhälle. Antalet medlemmar i åldern 7–70 år är ca 3,2 miljoner varav 47 procent flickor och kvinnor och 53 procent pojkar och män. Ungefär 2,4 miljoner är aktiva medlemmar. Antalet elitidrottare uppskattas till ca 7 000. Under 2012 uppgick statens stöd till idrotten till 1 705 miljoner kronor.

Barn- och ungdomsverksamhet

Bidraget till idrottsrörelsens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd uppgick 2012 till 616 miljoner kronor vilket var i nivå med 2011. Antalet deltagartillfällen uppgick 2011 till ca 52,8 miljoner fördelade på 38,8 procent flickor och 61,2 procent pojkar.

Inom ramen för den särskilda satsningen på svensk idrott, Idrottslyftet, utbetalades 500 miljoner kronor 2012. Satsningens främsta syfte är att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar samt att utveckla verksamheten så att de väljer att idrotta högre upp i åldrarna. Verksamheten ska utgå från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Prioriterade områden har varit att utveckla förbund och föreningar, öka tillgängligheten till anläggningar och idrottsmiljöer, rekrytera och utveckla ledare samt att samverka med skolorna.

Under det femte verksamhetsåret som inleddes den 1 juli 2011 och avslutades den 31 december 2012 har idrotten arbetat för att uppnå sitt syfte med satsningen att rekrytera och behålla fler barn och unga. Under perioden har Riksidrottsförbundet avsatt 532 miljoner kronor till föreningsstöd. Vidare har 183 miljoner kronor använts till förbundsutveckling för specialidrottsförbunden och distriktsidrottsförbunden.

Samtliga specialidrottsförbund har deltagit i Idrottslyftet. Riksidrottsförbundet har uppmanat dem att ha ett särskilt fokus på barnrättsperspektivet, folkhälsomålen och samverkan med andra partners. Distriktsidrottsförbunden har liksom tidigare riktat in sig på samarbete med skolan och SISU Idrottsutbildarnas distrikt har haft ett särskilt ansvar för ledarförsörjning och unga ledare. Arbetet med lika villkor och särskilda målgrupper har också varit prioriterat.

Totalt sett, på föreningsnivå, har ungefär 12 000 föreningar genomfört drygt 27 000

projekt med nästan 1 300 000 deltagare. Av deltagarna var 46 procent flickor och 54 procent pojkar.

Idrottens organisationer ska skapa samverkansprojekt med andra centrala organisationer som administrerar fysisk aktivitet för barn och ungdomar. Exempel på sådan samverkan är Svenska Orienteringsförbundet som i samarbete med Friluftsrådet arbetat fram en digital databas över kartor för friluftsliv och har också gjort dessa tillgängliga för allmän nedladdning via en internetbaserad tjänst. Svenska Gymnastikförbundet har tillsammans med organisationer som anordnar parkourverksamhet erbjudit tio föreningar att starta upp sådan verksamhet.

Mer än hälften av alla specialidrottsförbund har beviljat medel till föreningar som samverkat med andra organisationer. De vanligaste samarbetena, i detta avseende, har skett med skolor och fritidsgårdar. Det har också förekommit samarbeten med till exempel Friluftsrådet, Svenska kyrkan, BRIS, Cykelfrådet och Scouterna.

Den vanligaste parten för samverkan på distriktsnivå har varit skolan. Andra samarbetsparter har varit Scouterna, Friluftsrådet och fritidsgårdar.

Gemensam administration och centrala idrottsorganisationer

Under 2012 beslutade Riksidrottsförbundet att betala ut 280 miljoner kronor som basbidrag till specialidrottsförbunden (en ökning med 16 miljoner kronor jämfört med 2011), 27,8 miljoner kronor till distriktsförbund inklusive Gotland/Nordkalottstöd (oförändrat jämfört med 2011) samt 80,6 miljoner kronor till förbundets löner, ersättningar och sociala kostnader (en ökning med 17 miljoner kronor jämfört med 2011, vilket främst beror på att Riksidrottsförbundet övertagit distriktschefsanställningar).

Internationella idrottsevenemang

Regeringen har under förra mandatperioden gett Riksidrottsförbundet stöd för att förbättra förutsättningarna för att internationella idrottsevenemang förläggs till Sverige. Inom förbundet har inrättats ett idrottens evenemangsentrum. Riksidrottsförbundet har även etablerat ett samarbete med turism- och besöksnäringen och verksamheten har utvecklats. Ett gemensamt program mellan idrotten och turism- och

besöksnäringen för att få fler internationella idrottsevenemang till Sverige har tagits fram. Nästa steg planeras bli att utveckla en gemensam övergripande utvärderingsmodell.

En samlad elitsatsning

Regeringen beslutade 2009 att Riksidrottsförbundet engångsvis får disponera 212 miljoner kronor till en flerårig samlad förbundsövergripande och behovsprövad elitsatsning inom svensk idrott med syfte att stärka idrottsutövares internationella konkurrenskraft (dnr Ku2008/2135, Ku2009/1747). Tillsammans med de medel som ställts till Sveriges Olympiska Kommittés och Sveriges Paralympiska Kommittés förfogande har ca 146 miljoner kronor utbetalats som elitstöd under 2012.

Centrum för idrottsforskningens uppföljning av statens stöd till idrotten

Bidraget till idrottsforskning ges till Gymnastik- och idrottshögskolan, Centrum för idrottsforskning (CIF), som har till uppgift att initiera, samordna, stödja och informera om forskning inom idrottens område. Budgeten för 2012 uppgick till 23 miljoner kronor. Regeringen har beslutat att CIF ska analysera och genomföra en regelbunden och långsiktig uppföljning av statens idrottsstöd samt utforma indikatorer (dnr Ku2009/1978).

CIF redovisar årligen sammanlagt 22 indikatorer fördelade över fem målområden. Indikatorsystemet är i huvudsak uppbyggt på befintlig statistik. Merparten av indikatorerna rör olika aspekter av idrottsrörelsens verksamhet och organisationsstruktur, som medlemsbestånd, inkomstkällor, omfattningen av det ideella ledarskapet och utbildningsinsatser.

CIF har därutöver haft i uppdrag att under 2012 genomföra en fördjupad analys av vad som kännetecknar en bra föreningsdriven idrottsverksamhet som får barn och ungdomar att vilja fortsätta idrotta.

I sin redovisning anger CIF bland annat att felaktigt bedriven idrott kan leda till skador och ohälsa. Tidiga elitsatser och osunda träningspremissor kan utmynna i selektion och utslagning. Det kan ge upphov till belastningsskador, överträningsyndrom, ätstörningar och otillbörligt användande av kosttillskott och dopningspreparat.

Föreningsidrottens möjligheter och begränsningar är, enligt CIF, särskilt tydliga i frågan om unga med neuropsykiatriska funktionsned-

sättningar (NPF). Det kan ge tillfredsställelse och stärkt självkänsla. Därtill kan det vara ett stöd för unga att reglera sina energibehov vilket i sin tur motverkar rastlöshet, stress och sömnproblem. För personer med funktionsnedsättning kan idrott således vara mer än en stimulerande och allmänt hälsosam fritidsysselsättning – det kan även utgöra ett viktigt led i rehabilitering eller habilitering. Rapporten visar även att det finns många hinder för unga med NPF-diagnoser att finna sin väg in i föreningsidrotten. Flera av de ungdomar som deltog i studien sade sig ha haft svårt att passa in i en idrottsförening.

Idrottslyftet har gett landets idrottsföreningar förutsättningar att utveckla en stor mängd olika strategier för att få barn och ungdomar att vilja fortsätta idrotta. Men vissa typer av utvecklingsinsatser saknades. Som exempel förekom sällan strategier som tar tillvara de ungas egna erfarenheter och synpunkter. Likaså saknades insatser med fokus på etik- och värderingsfrågor. Många av idrottsrörelsens förbund och föreningar är enligt CIF starkt förankrade i en traditionell syn på idrott som liktydigt med fysiskt ansträngande tävlingsverksamhet. De är följaktligen vana att organisera aktiviteter med utgångspunkt i den egna idrottsgrenens krav och förutsättningar.

Idrott är vanligtvis en mycket uppskattad fritidsaktivitet hos unga, men det finns vissa skillnader mellan de som stannar kvar i föreningsidrotten och de som väljer att sluta. Den förstnämnda gruppen utmärker sig vanligtvis genom ett mycket stort idrottsintresse. Ofta utövar de flera idrotter eller kombinerar sin idrott med olika motionsaktiviteter. De är aktiva i tävlingssammanhang, har tillhört föreningsidrotten sedan unga år och kompletterar sitt idrottande med olika former av ledaruppdrag. Även bland avhopparna är intresset för idrott vanligtvis stort. Olika omständigheter har dock resulterat i att de ändå slutat. Ibland är orsaken att de förlorat intresset för den specifika idrotten eller att verksamheten inte längre känts tillräckligt utvecklande och utmanande. Andra slutar för att de inte är tillräckligt duktiga för att få fortsätta eller ovilliga att satsa i den omfattning som krävs för att få fortsätta tävla eller spela matcher.

Barnrättsperspektivet har skrivits in i Riksidrottsförbundets stadgar. Idrottslyftet ger möjlighet till och förutsätter satsningar i syfte att

utveckla barn- och ungdomsidrotten i barnrättskonventionens anda. Men dessa insatser har samtidigt balanserats med strategier som snarare framhåvt de anslutna medlemsorganisationernas självbestämmande. Som exempel saknas direktiv för hur konventionen ska tolkas och system för att pröva eventuella förseelser. I Idrottslyftet har Riksidrottsförbundet gett förbund och föreningar stor frihet att själva tolka utvecklings-satsningarnas mål och inriktningar. Riksidrottsförbundet har föredragit en mjuk form av styrning med tyngdpunkt i värdegrundsarbete, utbildningsinsatser och dialog snarare än påverkan genom krav, regelverk och sanktioner.

Aktivitetsnivån inom barn- och ungdomsidrotten har minskat under senare år. Denna tendens baseras på en minskning i det statliga lokala aktivitetsstödet (LOK-stödet) till idrotten. Under åren 2008–2011 sjönk antalet LOK-stödsberättigade deltagartillfällen med 6,7 procent och antalet bidragsberättigade sammankomster med 8,3 procent. Under samma period minskade andelen unga i åldern 7–20 år med endast 2,6 procent. Detta indikerar att den faktiska aktivitetsnivån i den organiserade barn- och ungdomsidrotten minskat sedan 2008 i en omfattning som inte kan förklaras med hänvisning till variationer i ungdomspopulationen. En närmare granskning av LOK-stödsstatistiken visar dessutom att nedgången är störst bland äldre ungdomar (13–20 år) och hos flickor.

Specialidrott inom gymnasieskolan

Det statliga stödet till specialidrott inom gymnasieskolan uppgick 2012 till 41 miljoner kronor och verksamhet bedrevs vid 51 riksidrotts-gymnasier på 44 orter i samverkan med 32 specialidrottsförbund. Antalet elevplatser uppgick till 1 204 stycken. Statens stöd har gjort det möjligt för elitidrottande unga kvinnor och män att kombinera idrottslig utveckling med studier vid riksrekryterande idrottsgymnasier. Eleverna erbjuds kvantitativ och kvalitativ träning i en positiv och stimulerande idrottsmiljö inför en framtida elitkarriär. Riksidrottsgymnasierna har som mål att utveckla internationell elit.

Från och med hösten 2011 erbjuds nationellt godkända idrottsutbildningar inom ramen för den nya gymnasieskolan.

Anläggningsstöd

Riksidrottsförbundet har under 2012 betalat ut ca 66 miljoner kronor i anläggningsbidrag till

föreningsägda anläggningar. Bidraget kan sökas av idrottsföreningar anslutna till Riksidrottsförbundet. Under 2012 har ca 300 föreningar fått bidrag för investeringar i sina idrottsanläggningar fördelade på 45 idrotter och 136 kommuner. Anläggningsbidraget har medverkat till att kommuner och andra medfinansiärer har bidragit med 364 miljoner kronor till dessa anläggningar.

Nationella insatser mot dopning

Dopning inom idrotten ska aktivt motverkas. Statsbidraget för detta ändamål uppgick 2012 till 26 miljoner kronor. År 2012 togs 3 668 dopnings-prov varav 40 procent togs vid tävling och 60 procent utanför tävling. Dessutom togs 313 prover på uppdrag av internationella organisationer.

Nationell samordning mot brottslighet i samband med idrottsarrangemang

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (nationell samordnare) med uppdrag att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang (dir. 2011:22). Utredaren lämnade i april 2012 delbetänkandet Mindre våld för pengarna (SOU 2012:23). Betänkandet har remitterats och förslagen bereds vidare inom Regeringskansliet. I mars 2013 lämnades slutbetänkandet Mer glädje för pengarna (SOU 2013:19) och en hearing för att diskutera frågeställningarna planeras till oktober 2013.

Internationellt samarbete

Inom EU har arbetet med Europeiska kommissionens förslag till programmet Erasmus för alla för budgetperioden 2014–2020 behandlats av rådet och Europaparlamentet. Det idrottskapitel som föreslagits i programmet finns trots svenska invändningar kvar inför den slutliga behandlingen. Regeringens hållning om att idrottspolitiken först och främst är en nationell angelägenhet kvarstår.

Analys och slutsatser

Det indikatorsystem som Centrum för idrottsforskning (CIF) använder visar att människors benägenhet till idrott och fysisk aktivitet ökar i takt med stigande ekonomi, utbildningsgrad och position på arbetsmarknaden. Andelen kvinnor på beslutande befattningar inom idrottsrörelsen är emellertid avsevärt lägre än andelen kvinnor

bland aktiva medlemmar. I fråga om etnicitet och kulturell mångfald visar statistiken att flickor med utländsk bakgrund är förhållandevis svagt representerade i föreningsidrotten. Sammantaget visar indikatorsystemet således att människors tillgång till och förutsättningar för idrott och fysisk aktivitet är ojämnt fördelade i samhället. Syftet med stödet i dessa delar har således inte uppnåtts fullt ut.

Genom regeringens särskilda elitidrotts-satsning har ökade möjligheter skapats för att stärka svenska elitidrottarens internationella konkurrenskraft. För att uppnå detta krävs ett fortsatt samarbete mellan Riksidrottsförbundet, Sveriges Olympiska Kommitté och Sveriges Paralympiska Kommitté.

Regeringen anser att de medel som ställts till förfogande för idrottens barn- och ungdomsverksamhet i form av lokalt aktivitetsstöd och den särskilda satsningen Idrottslyftet har gett idrottsrörelsen förbättrade möjligheter att utvecklas och även nå nya grupper av flickor och pojkar, unga kvinnor och män. Genom de stora resurser som under flera år tillförts idrottsrörelsen har stödet även kunnat ökas såväl för idrottens centrala organisationer som för elit-satsande idrottsutövare. Idrottsrörelsen har getts stor frihet att under eget ansvar disponera statens stöd. Trots detta visar CIF:s kartläggning att aktivitetsnivån inom barn- och ungdomsidrotten har minskat under senare år.

Regeringen följer ovanstående frågor och kommer att föra en dialog med Riksidrottsförbundet om vad förbundet avser att göra med anledning av denna utveckling.

16.5 Friluftslivspolitik

Riksdagen antog i december 2010 mål för friluftslivspolitik (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38). Friluftslivspolitikens övergripande mål är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet till naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Målet specificeras genom tio punkter som innefattar bl.a. tillgänglighet och tillgång till natur, hänsyns-

tagande till friluftslivets behov, landsbygdsutveckling och kunskapsförsörjning.

Riksdagen gav regeringen i uppdrag att komplettera det översiktliga målet för friluftslivspolitikerna med ett antal mätbara mål. Regeringen återrapporterade till riksdagen i december 2012 i skrivelsen Mål för friluftslivspolitikerna (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278).

Naturvårdsverket är ansvarig myndighet för friluftslivsfrågor. Regeringen har stärkt Naturvårdsverkets roll och förtydligat myndighetens uppdrag att samordna friluftslivet. Naturvårdsverket ska enligt förordningen (2012:989) verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas. Naturvårdsverket ska vidare samordna myndigheternas arbete när det gäller friluftsliv och samverka med andra berörda. Naturvårdsverket redovisar årligen till Regeringskansliet hur arbetet med samordningen av berörda myndigheters friluftslivsarbete utvecklas, liksom samverkan med andra aktörer såsom friluftslivsorganisationerna.

Riksdagen har vidare beslutat (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38) att den framtida hanteringen av ansvaret för fördelning och utbetalning av statsbidrag till friluftslivsorganisationer ska ligga hos samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Ändringarna trädde i kraft den 11 januari 2011.

16.5.1 Mål

De tio mätbara målen är:

- Tillgänglig natur för alla.
- Starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum.
- Allemansrätten är grunden för friluftslivet.
- Tillgång till natur för friluftslivet.
- Att det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet.
- Friluftslivet bidrar till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt.
- Skyddade områden är en resurs för friluftslivet.
- Ett rikt friluftsliv i skolan.

- Goda förutsättningar skapas för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet.
- Att det finns god kunskap om friluftslivet.

Som ett stöd i genomförandet och uppföljningen av friluftslivsmålen anges ett antal preciseringar. Genom preciseringarna förtydligas innebörden av målen. Preciseringarna utgör även ett underlag för såväl mätbarhet och uppföljning som det fortsatta arbetet med att utveckla friluftslivspolitikerna. Ett viktigt syfte med friluftslivsmålen och preciseringarna av dem är att de ska vara vägledande för arbetet med friluftslivsfrågor på alla nivåer i samhället. Flera av Sveriges miljö kvalitetsmål har även preciseringar som rör friluftslivet. Se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Varje friluftslivsmål berör flera olika myndigheter och organisationer. För vart och ett av dem utpekades en till två myndigheter som ansvariga för uppföljning och utveckling av respektive mål. Ansvaret för måluppfyllelsen bör dock delas mellan samtliga myndigheter som deltar i arbetet. Regeringen anser att alla involverade myndigheter och organisationer bör ta aktiv del i att nå målen genom att genomföra olika delar av åtgärderna (skr. 2012/13:51).

Uppföljning ska samordnas med miljömålsuppföljningen. Arbetet med måluppfyllelse och uppföljning behöver utvecklas kontinuerligt.

Naturvårdsverket är samordnande myndighet för återrapporteringen till regeringen.

16.5.2 Resultatredovisning

För att vidareutveckla friluftslivspolitikerna fortsätter arbetet med att utveckla måluppföljning och redovisning av måluppfyllelse för friluftslivet. Naturvårdsverket är samordnande myndighet för återrapporteringen till regeringen. Uppföljningen av friluftslivsmålen redovisas vartannat år med första rapportering år 2015.

I propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238) aviserades en rad satsningar för att fortsätta att utveckla friluftslivspolitikerna. Regeringen har nyligen i skrivelsen Mål för friluftslivspolitikerna (skr. 2012/13:51) redovisat åtgärder som utförts och initiativ som tagits av regeringen och myndigheter och som berör friluftslivspolitikens utveckling och genomförande.

Friluftorganisationernas arbete

Statsbidrag till friluftorganisationer fördelas och betalas ut av samarbetsorganisationen Svenskt Friluftsliv. Enligt förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer är syftet med bidraget att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön. Statsbidrag lämnas antingen som organisationsbidrag eller verksamhetsbidrag. Med organisationsbidrag avses stöd till organisationer i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå och med verksamhetsbidrag avses stöd till organisationer för en specifik verksamhet efter särskild prövning.

År 2012 fördelade Svenskt Friluftsliv 27,785 miljoner kronor i bidrag till friluftorganisationer, varav 19,438 miljoner kronor avsåg organisationsbidrag till 15 organisationer, och 8,347 miljoner kronor avsåg verksamhetsbidrag till projekt vid 15 organisationer. Tio organisationer fick endast organisationsbidrag, tio andra organisationer fick endast verksamhetsbidrag, och fem organisationer fick bidrag till både organisationen och verksamheter. Organisationsbidragen ger nödvändig grund för friluftorganisationerna att kunna erbjuda sina medlemmar service och stöd. 30 procent av bidragen fördelades som verksamhetsbidrag vilka är förenade med resultatkrav. Under 2012 har organisationsbidrag och verksamhetsbidrag lämnats till Friluftsrådet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenskt Friluftsliv, Svenska Livräddningssällskapet och Svenska Turistföreningen. Endast organisationsbidrag har lämnats till Cykelfrämjandet, Riksförbundet Hälsofrämjandet, Båttunionen, Sveriges Ornitologiska Förening, Naturskoleföreningen, Svenska Botaniska Föreningen, Kryssarklubben, Svenska Folksportförbundet, Cykelsällskapet, och Fjällklubben. Endast verksamhetsbidrag har lämnats till Fältbiologerna, Svenska Scoutrådet, Svenska Gång- och Vandrarförbundet, Svenska Orienteringsförbundet, Riksförbundet Sveriges 4H, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Klätterförbundet, Svenska Kanotförbundet, Svenska

Jägareförbundet och Förbundet Skog och Ungdom.

Organisationsbidragen till friluftorganisationerna möjliggör stor verksamhet med många deltagare. Till exempel har över 17 000 elever deltagit i Livräddningssällskapet sommarsimskola. Svenska Turistföreningen har bl.a. utvecklat föreningens verksamhet för barn och unga. Även Sportfiskarna med över 52 000 medlemmar driver sin verksamhet med stöd av bidraget till friluftorganisationer. Anslaget ger cirka 25 kr/medlem till de organisationer som får organisationsbidrag.

År 2012 prioriterades särskilt projekt för barn och ungdomar. Bland annat har Svenska Turistföreningen arrangerat lägervecka för barn och ungdomar med Downs syndrom och deras familjer, och Svenska Jägareförbundets friluftsdagar för invandrarungdomar har engagerat omkring 300 deltagare. Cirka 150 barn har deltagit i Svenskt friluftslivs projekt "Green Team" som vänder sig bl.a. till ensamkommande flyktingbarn. Vidare har Naturskyddsföreningens projekt "Skogen som klassrum" nått minst 28 200 grundskoleelever. En utvärdering av denna verksamhet visar på bättre hälsa och mätbart mindre stress hos deltagarna. Uppgifter om antalet deltagare i de olika projekten ger att varje projekt får cirka 225 kr/deltagare från anslaget. Några projekt har syftat till att utbilda ledare vilket gynnar möjligheten att i följande aktiviteter öka antalet deltagare.

Forskning och dialog

Naturvårdsverket har även finansierat forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring med en budget på totalt 34,2 miljoner kronor under 2006–2012. Slutresultat från forskningsprogrammet som avslutades 2012 har redovisats i Naturvårdsverkets rapport 6547.

Våren 2013 anordnade Naturvårdsverket tillsammans med Miljödepartementet och ett tjugotal myndigheter en tankesmedja om friluftsliv på temat Mer, Fler och Ännu Bättre. Denna syftade till att fånga upp idéer och förslag till hur fler människor kan delta i friluftslivet och vad som behöver utvecklas som stöd. Tankesmedjan ska återkomma och vara en mötesplats där friluftslivets aktörer samlas till dialog i syfte att utveckla friluftslivet och friluftslivspolitik.

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Regeringen har beslutat om preciseringar till de tio friluftslivsmålen (skr. 2012/13:51).

Preciseringarna förtydligar innebörden av friluftslivsmålen. Preciseringarna ska utgöra grunden för att tolka friluftslivsmålen, vara underlag vid bedömningen av möjligheterna att nå målen och vara vägledande för utvecklingen av friluftslivsmålen.

Naturvårdsverket är ansvarigt för att samordna uppföljning och utvärdering av friluftslivsmålen. Uppföljningen ska samordnas med miljömålsuppföljningen. Den första rapporteringen sker 2015.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det är viktigt att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv utvecklas och stärks, oavsett ålder, kön och etnisk tillhörighet. Vistelse i natur och grönområden skapar förutsättningar för avkoppling och gemenskap.

Friluftslivsorganisationerna är viktiga för att skapa intresse och möjlighet för såväl barn och ungdomar som vuxna att utöva friluftslivsaktiviteter. De bedriver en verksamhet som bland annat främjar folkhälsan och möjliggör för olika grupper av människor att få del av motion och naturupplevelser. Andra viktiga uppgifter är att skapa mötesplatser i naturen för människor med olika etnisk bakgrund och med olika förutsättningar att vistas ute i naturen samt att uppmuntra barns utevistelse.

Det är av stor betydelse att det finns attraktiva och upplevelserika naturmiljöer i alla delar av landet, inte minst i tätorternas närhet. Länsstyrelsernas program för skydd av tätortsnära natur bidrar bl.a. till detta. Attraktiva och upplevelserika naturmiljöer är även ett viktigt område inom regeringens initiativ Attraktionskraft Sverige, som genomförs under 2012–2014 i syfte att främja förutsättningarna för att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer.

Vad gäller statsbidragens effekt har Svenskt Friluftslivs medlemsorganisationer nära två miljoner medlemmar som är aktiva och erbjuds ett rikt friluftsliv av dessa föreningar och organisationer. En undersökning som Svenskt

Friluftsliv utförde 2011 visar att organisationerna skapar åtminstone 50 miljoner aktivitetstimmar för medlemmarna och ytterligare cirka 10 miljoner aktivitetstimmar åt övriga samhället.

Sammanfattningsvis konstaterar regeringen att Svenskt Friluftslivs bidrag till frivilligorganisationer under 2012 väl uppfyller bidragens syften och att anslaget ger goda effekter för samhället. Bidragen har möjliggjort verksamhet som organiserat stora grupper människor. Regeringen bedömer att bidraget ger stor nytta.

Se även utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

16.5.3 Politikens inriktning

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238). Staten har ett ansvar att skapa förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv och att försäkra tillgång och förbättra tillgänglighet till naturen.

I regeringens arbete med att utveckla friluftslivspolitikerna har mätbara mål för friluftslivet utvecklats. Regeringen rapporterade till riksdagen i december 2012 (skr. 2012/13:51) i skrivelsen Mål för friluftslivspolitikerna.

Friluftsliv innebär vistelse utomhus i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö. Friluftslivspolitikerna ska stödja alla människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv. Det är viktigt att förutsättningarna för människor att utöva friluftsliv utvecklas och stärks, oavsett ålder, kön och etnisk tillhörighet.

En rik tillgång och mångfald på natur, allemansrätt, individens intresse och ideella organisationers engagemang är grunden för människors möjligheter att bedriva friluftsliv i alla delar av landet. Sveriges stora arealer av skogar, våtmarker, fjäll, sjöar, skärgårdar och unika tillgång till stadsnära natur ger stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv.

Friluftslivet är brett och spannar över flera politikområden, där naturvårdspolitik, regional

tillväxtpolitik, näringspolitik, jordbruks- och skogspolitik, politik för landsbygdens utveckling samt utbildnings- och forskningspolitik är några exempel. Friluftslivets folkhälsoaspekter och den förebyggande hälsovården är liksom kulturlivet och samhällsplaneringen centrala. För att värna de tätortsnära grönområdena har den kommunala planeringen en nyckelroll. I detta sammanhang är regeringens ambition även att uppmuntra bildandet av fler nationalstadsparker i Sverige.

Under perioden 2012–2014 genomför regeringen initiativet Attraktionskraft Sverige, i syfte att lyfta och främja förutsättningarna för att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer. Arbetet utgår från antagandet att Sveriges hållbara tillväxt inte enbart är beroende av näringslivets villkor. Den är också beroende av de miljöer människor bor och verkar i. Friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Friluftsliv tillsammans med rekreation, turism, estetiska värden, andlig välfärd, kulturarv, möjligheter till utbildning och forskning, inspirationskälla för konst, litteratur, musik är exempel på värdet av naturen och dess ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsternas betydelse för samhället har belysts i regeringens proposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155). Regeringen arbetar vidare med att tydliggöra det samhällsekonomiska värde ekosystemtjänsterna har och där friluftslivet utgör en viktig del.

Allemansrätten är av avgörande betydelse för ett fritt friluftsliv och turism, och en unik grundlagsfäst rätt och ett ansvar som ska värnas. Den ger oss tillgång till naturen och en möjlighet att ta del av det som naturen erbjuder på ett ansvarsfullt sätt. Allemansrätten är en viktig tillgång för både stad och land, regional utveckling och lokala turismföretag. Tillgången till naturen måste värnas och eventuella intressemotsättningar mellan olika nyttjare måste förebyggas.

Friluftslivsorganisationernas verksamhet är mycket viktig för möjligheten att bedriva friluftsliv. Det är bland annat genom att människorna utövar friluftsliv som kunskap och intresse för naturvård och folkhälsa upprätthålls och utvecklas. Därför är det också en angelägenhet för staten att stödja organisationer och enskilda i friluftslivsarbetet.

Svenskt Friluftsliv, som är en samarbetsorganisation för 23 ideella friluftslivsorganisationer, fördelar fr.o.m. 2011 statsbidragen till friluftslivsorganisationer. Regeringen konstaterar att de fördelade bidragen till friluftslivsorganisationer under 2012 väl uppfyller bidragens syften och att bidragen ger stor nytta.

16.6 Budgetförslag

16.6.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 16.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	1 704 824	Anslags-sparande	27
2013	Anslag	1 705 151 ¹	Utgifts-prognos	1 705 151
2014	Förslag	1 705 451		
2015	Beräknat	1 705 751		
2016	Beräknat	1 706 051		
2017	Beräknat	1 706 051		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till idrotten. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till idrottsforskning och insatser mot dopning.

Tabell 16.3 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	1 705 151	1 705 151	1 705 151	1 705 151
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag	300	600	900	900
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 705 451	1 705 751	1 706 051	1 706 051

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringens överväganden

Anslaget ökar med 300 000 kronor i nivå årligen 2014–2016 för platser för funktionshindrade elever vid riksrekryterande idrottsgymnasier.

Regeringen föreslår att 1 705 451 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2014. För 2015, 2016 respektive 2017 beräknas anslaget till 1 705 751 000 kronor, 1 706 051 000 kronor respektive 1 706 051 000 kronor.

16.6.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 16.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	33 490	Anslags-sparande	3 674
2013	Anslag	32 164 ¹	Utgifts-prognos	31 390
2014	Förslag	32 164		
2015	Beräknat	32 164		
2016	Beräknat	32 164		
2017	Beräknat	32 164		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmänna samlingslokaler. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus och Parker och Riksföreningen Våra Gårdar för organisationernas information, rådgivning, utvecklingsarbete och arbete gällande ansökningar om statligt stöd.

Kompletterande information

I förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler finns bestämmelser om bidrag till allmänna samlingslokaler.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2015–2018.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt. Bidragen betalas ut när projekten är slutförda och har besiktigats. Detta innebär att bidragen betalas ut ett eller flera år efter det år då projektbidrag beslutats. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 32 000 000 kronor 2015–2018.

Tabell 16.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2018
Ingående åtaganden	29 806	28 037	29 000	–	–	–
Nya åtaganden	23 382	22 263	22 100	–	–	–
Infriade åtaganden	-25 151	-21 300	- 19 400	-20 000	-6 500	-5 200
Utestående åtaganden	28 037	29 000	31 700	–	–	–
Erhållet/förslaget bemyndigande	32 000	32 000	32 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 16.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	32 164	32 164	32 164	32 164
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	32 164	32 164	32 164	32 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bedömer att anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* 2014 bör ligga på oförändrad nivå jämfört med innevarande år.

Regeringen föreslår att 32 164 000 kronor anvisas under anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* för 2014. För 2015–2017 beräknas anslaget till 32 164 000 kronor årligen.

16.6.3 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 16.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	27 593	Anslags-sparande	570
2013	Anslag	28 163 ¹	Utgifts-prognos	27 485
2014	Förslag	28 163		
2015	Beräknat	28 163		
2016	Beräknat	28 163		
2017	Beräknat	28 163		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för kvinnors organisering.

Kompletterande information

I förordningen (2005:1089) om statsbidrag för kvinnors organisering finns bestämmelser om statsbidrag för kvinnors organisering.

Regeringens överväganden

Tabell 16.8 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	28 163	28 163	28 163	28 163
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	28 163	28 163	28 163	28 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bedömer att anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* 2014 bör ligga på oförändrad nivå jämfört med innevarande år.

Regeringen föreslår att 28 163 000 kronor anvisas under anslaget 13:3 *Bidrag för kvinnors organisering* 2014. För 2015–2017 beräknas anslaget till 28 163 000 kronor årligen.

16.6.4 13:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 16.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	27 785	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	27 785 ¹	Utgifts-prognos	27 785
2014	Förslag	27 785		
2015	Beräknat	27 785		
2016	Beräknat	27 785		
2017	Beräknat	27 785		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till friluftorganisationer.

Kompletterande information

I förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftsförbund finns bestämmelser om statsbidragens hantering.

Regeringens överväganden

Tabell 16.10 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:4 Stöd till friluftsförbund

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	27 785	27 785	27 785	27 785
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	27 785	27 785	27 785	27 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 27 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Stöd till friluftsförbund* under 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 27 785 000 kronor, 27 785 000 kronor respektive 27 785 000 kronor.

16.6.5 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 16.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	15 000	Anslags- sparande	0
2013	Anslag	15 000 ¹	Utgifts- prognos	15 000
2014	Förslag	15 000		
2015	Beräknat	15 000		
2016	Beräknat	15 000		
2017	Beräknat	15 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om

statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2015.

Skälen för regeringens förslag: För att Partibidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer beslutas under hösten för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2015.

Tabell 16.12 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:5 Bidrag till allmänna riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2018
Ingående åtaganden	15 000	15 000	15 000	–	–	–
Nya åtaganden	15 000	15 000	15 000	–	–	–
Infriade åtaganden	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	–	–
Utestående åtaganden	15 000	15 000	15 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 16.13 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer**

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	15 000	15 000	15 000	15 000
Förändring till följd av:				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000	15 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen bedömer att anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* 2014 bör ligga på oförändrad nivå jämfört med innevarande år.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* för 2014. För 2015–2017 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor årligen.

16.6.6 13:6 Insatser för den ideella sektorn**Tabell 16.14 Anslagsutveckling**

Tusental kronor

2012	Utfall	22 591	Anslags-sparande	167
2013	Anslag	22 758 ¹	Utgifts-prognos	22 210
2014	Förslag	24 758		
2015	Beräknat	24 758		
2016	Beräknat	24 758		
2017	Beräknat	24 758		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till forskning samt annan kunskapsutveckling som avser det civila samhället. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället samt för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2014 för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 57 000 000 kronor 2015–2019.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för bidrag till fleråriga forskningsprojekt inom forskningsprogrammet för det civila samhället. Under 2014 kommer Vet-

skapsrådet att göra en ny utlysning av forskningsmedel som kommer att innebära åtaganden till och med 2019.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2014 för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* besluta om bidrag som inklusive tidigare

gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 57 000 000 kronor 2015–2019.

Tabell 16.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	Utfall 2012	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017–2019
Ingående åtaganden	42 122	26 495	25 494	–	–	–
Nya åtaganden	0	13 992	26 106	–	–	–
Infriade åtaganden	-15 627	-14 993	-15 000	-15 000	-15 000	-26 600
Utestående åtaganden	26 495	25 494	56 600	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	0	28 000	57 000	–	–	–

Regeringens överväganden

Tabell 16.16 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 13:6 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	22 758	22 758	22 758	22 758
Förändring till följd av:				
Beslut	2 000	2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	24 758	24 758	24 758	24 758

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen anser att det är angeläget att samordna arbetet med regeringens överenskommelse med idéburna organisationer och SKL på det sociala området samt stödja utvecklingen av lokala överenskommelser. Anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* 2014 föreslås därför öka med 2 000 000 kronor under 2014. Regeringen anser vidare att 2 000 000 kronor bör tillföras anslaget permanent fr.o.m. 2015.

Regeringen föreslår att 24 758 000 kronor anvisas under anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* för 2014. För 2015–2017 beräknas anslaget till 24 758 000 kronor årligen.

17 Folkbildning

17.1 Omfattning

Folkbildningen är en del av den samlade vuxenutbildningen. Till folkbildningen räknas folkhögskolor, studieförbund och studerande-

organisationer inom folkhögskolan. Inom folkbildningen lämnas även särskilda statsbidrag för viss tolkutbildning. Ett särskilt verksamhetsstöd lämnas även till Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna.

17.2 Utgiftsutveckling

Tabell 17.1 Utgiftsutveckling inom Folkbildning, utgiftsområde 17

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Budget 2013 ¹	Prognos 2013	Förslag 2014	Beräknat 2015	Beräknat 2016	Beräknat 2017
<i>Folkbildning</i>							
14:1 Bidrag till folkbildningen	3 306	3 547	3 547	3 625	3 604	3 650	3 722
14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning	16	17	16	17	17	17	18
Summa Folkbildning	3 322	3 564	3 564	3 642	3 621	3 668	3 739

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

17.3 Mål

Folkbildningen är en del av den samlade vuxenutbildningen. Som anges under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning är målet för vuxenutbildningen enligt ett riksdagsbeslut 2001 att alla vuxna ska ges möjlighet att utvidga sina kunskaper och utveckla sin kompetens i syfte att främja personlig utveckling, demokrati, jämställdhet, ekonomisk tillväxt och sysselsättning samt en rättvis fördelning (prop. 2000/01:72, bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:229).

Statens stöd till folkbildningen har fyra övergripande syften. Enligt riksdagens beslut (prop. 2005/06:192, bet. 2005/06:KrU14, rskr. 2005/06:322) liksom enligt förordningen, (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen ska statens stöd till folkbildningen ha till syfte att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin. Stödet till folkbildningen ska också bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Stödet ska vidare ha till syfte att bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället samt till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

De verksamhetsområden som enligt förordningen i särskilt hög grad utgör motiv för statens stöd är den gemensamma värdegrunden (alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen), det mångkulturella samhällets utmaningar, den demografiska utmaningen, det livslånga lärandet, kulturen, tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionshinder samt folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa.

17.4 Resultatredovisning

Indikatorer och andra bedömningsgrunder för redovisningen

Underlag för bedömning av folkbildningens verksamhet hämtas från Folkbildningsrådets årsredovisning samt från de utvärderingar som Folkbildningsrådet genomför inom folkbildningens områden. Avsikten är att ett arbete ska inledas under hösten med att se över vilka

indikatorer som kan behövas för att komplettera den oberoende och regelbundna utvärdering som folkbildningen ska bli föremål för framöver.

Resultat

För statens stöd till folkbildningen anvisade riksdagen 3 547 miljoner kronor för 2013, en ökning med 241 miljoner kronor jämfört med 2012. Ökningen beror främst på att det särskilda verksamhetsstödet till Studieförbundet Idrottsutbildarna (SISU) förts till folkbildningsanslaget samt på en tillfällig förstärkning för att möjliggöra ett ökat antal årsplatser på folkhögskolans allmänna kurs under 2013 och 2014.

Folkbildningens resultat och effekter

Våren 2011 redovisade Folkbildningsrådet på regeringens uppdrag en folkhögskoledeltagarundersökning (dnr U2010/7768). Av redovisningen framgår att deltagarna i såväl folkhögskole- som studieförbundsverksamhet i allt väsentligt är nöjda med sin kurs, cirkel eller arrangemang. Utvärderingen visade bl.a. att 80 procent av dem som besvarat enkäten anser att folkhögskolestudierna har bidragit till att de fått ökat självförtroende, ifrågasätter mer och tar mer initiativ än tidigare. Vidare ansåg nära 60 procent att de har haft möjlighet att påverka studiernas innehåll och uppläggning. Deltagandet bedöms också ha lett till nya kunskaper och insikter, ett större samhällsengagemang och ett ökat kulturintresse.

Antalet avbrott på folkhögskolans allmänna kurs låg på en hög nivå. Detta kan delvis förklaras av att en stor andel av eleverna hade svårt att tillägna sig utbildningen genom sämre språkliga kunskaper eller på grund av funktionsnedsättning. Cirka en tredjedel av eleverna hade utländsk bakgrund och en tredjedel hade funktionsnedsättning. Avbrotten i allmän kurs under läsåret 2011/12 var 2 046, vilket motsvarar 18 procent av det genomsnittliga antalet deltagare under samma period. I den särskilda kursen avbröt 1 245 studierna. Detta motsvarar 8 procent av det genomsnittliga antalet deltagare under läsåret. I de långa kurserna sammantaget avbröt 12 procent av snittdeltagarna sina studier. Under 2011/2012 sattes omdömen på 47 procent av eleverna i Allmän kurs (Folkbildningsrådet, Studieom-

döme, behörighet och avbrott i folkhögskolan 2011/2012).

Folkbildningens deltagare

Under 2012 deltog i genomsnitt 197 700 enskilda deltagare per termin i folkhögskoleutbildning. Av dessa var 112 800 kvinnor och 84 900 män. Utöver detta gick i genomsnitt 5 875 deltagare på uppdragsutbildningar som anordnats på folkhögskolorna.

Under 2012 deltog 663 700 personer i olika former av studiecirkelverksamhet, av vilka 63 procent var kvinnor och 37 procent män. Vidare uppgick antalet deltagare i annan folkbildningsverksamhet anordnad av studieförbunden till 380 500 personer, varav 63 procent kvinnor och 37 procent män.

Deltagarnas bakgrund

Kvinnorna är fler än männen inom folkbildningen. Under 2012 utgjorde de 57 procent av deltagarna på folkhögskolorna. Vidare var 63 procent av deltagarna i studiecirkel och 67 procent av deltagarna i annan folkbildningsverksamhet kvinnor. Män var 2012 i majoritet bland studiecirkeldeltagare i åldern 20–24 år beroende på att män i denna ålder dominerar i studiecirkel med inriktning på improvisatorisk musik, vilka har särskilt många deltagare.

Kvinnor och män söker sig till olika utbildningar och aktiviteter inom folkbildningen. Av deltagare i folkhögskolans långa kurser (från en termin och uppåt) hösten 2012 var andelen kvinnor större än andelen män på samtliga kursinriktningar utom musik och scenisk konst (dans, film och teater). Av deltagarna i de studiemotiverande folkhögskolekurserna var 42 procent kvinnor och 58 procent män under 2012. Av deltagarna i studiecirkel i improvisatorisk musik var 10 procent kvinnor och 90 procent män. Andra mansdominerade ämnen är träslöjd, medieproduktion, skogsbruk samt fiske och vattenbruk. Ämnen där kvinnor utgör mer än 90 procent av studiecirkelarnas deltagare är bl.a. knyppling, porslinsmålning, vävning, konstsömnad balett, klassisk dans och klädsömnad.

Många av deltagarna på folkhögskolornas utbildningar är unga. Under höstterminen 2012 uppgick andelen deltagare som inte hade fyllt 25 år till 59 procent på de allmänna kurserna, 47 procent på de särskilda kurserna och 57 procent på påbyggnadsutbildningarna.

Deltagarna i studieförbundens verksamheter är genomsnittligt äldre än folkhögskolans deltagare. Av det totala antalet studiecirkeldeltagare 2012 var 16 procent 19 år eller yngre medan 31 procent var över 65 år. Deltagare över 65 år var överrepresenterade i förhållande till befolkningen som helhet medan det omvända gällde för 25–44 åringar.

På folkhögskolornas långa kurser under 2012 hade i genomsnitt 19 procent av deltagarna någon typ av funktionsnedsättning. Vanligast förekommande var psykisk funktionsnedsättning, Aspergers syndrom och andra neuropsykiatriska diagnoser eller dyslexi. Av deltagare på folkhögskolornas allmänna kurs hade i genomsnitt 31 procent någon funktionsnedsättning och på de särskilda kurserna 13 procent medan drygt 8 procent av deltagarna i studiecirkelverksamhet hade funktionsnedsättning.

En stor andel av dem som går på folkhögskolorna är födda utomlands. År 2012 var denna andel 30 procent på de allmänna kurserna och på de särskilda kurserna 8 procent. Bland studiecirkeldeltagarna var cirka 16 procent födda utomlands.

På folkhögskolans långa kurser 2012 hade 50 procent av deltagarna kortare utbildning än treårigt gymnasium.

Kulturella kurser och program

Av deltagarna på folkhögskolans långa kurser hösten 2012 gick 20 procent på konstnärliga/estetiska kurser.

Av de studiecirkel som anordnades under 2012 hade 61 procent inriktning på konst, musik och media och knappt 15 procent på humaniora.

Kvalitetsarbete

Folkbildningsrådet har fortsatt sitt arbete med att utveckla och förankra det systematiska kvalitetsarbetet hos folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet har analyserat och redovisat genomförda insatser i rapporten *Kvalitetsarbetet inom folkbildningen 2012*. Enligt rapporten har studieförbunden och folkhögskolorna i hög grad bedrivit ett systematiskt kvalitetsarbete under redovisningsperioden. Drygt 70 procent av folkhögskolorna och nästan alla studieförbund har formulerat mål, genomfört insatser och utvärderat mål och insatser i relation till statens syften med statsbidraget till folkbildningen.

Folkhögskolornas kvalitetsarbete har främst inriktats mot att utveckla pedagogiken. Det har

även handlat om att utveckla kursutbud, studeranderätt samt folkhögskolornas organisation och ledning. Studieförbundens kvalitetsarbete är relativt jämt fördelat mellan olika verksamhetsområden.

Folkbildningsrådet deltar i ett nationellt nätverk, Digidel, som har bildats i syfte att öka digital delaktighet och minska digitala klyftor bland befolkningen. Ett viktigt syfte med Digidel är att fånga upp och sprida erfarenheter och resultat av olika aktörers insatser. (En mer omfattande beskrivning av digital delaktighet ges inom utgiftsområde 22).

Folkhögskolorna

Under 2012 fördelade Folkbildningsrådet 1 608 miljoner kronor av statsbidraget till folkbildningen till 150 folkhögskolor. Under 2011 fördelades 1 592 miljoner kronor och under 2010 1 586 miljoner kronor till folkhögskolorna.

Mätt i deltagarveckor svarade folkhögskolornas långa kurser för 93 procent av den statsbidragsberättigade verksamheten och korta kurser för 7 procent. De korta kurserna samlade under vårterminen 2012 knappt 44 500 deltagare. Betydligt fler kvinnor än män deltog i de korta kurserna.

På de långa kurserna uppgick deltagarantalet 2012 i genomsnitt till 27 690 per termin jämfört med 28 175 under 2010 och 27 640 under 2011. Av deltagarna i de långa kurserna 2012 var 63 procent kvinnor och 37 procent män. I genomsnitt deltog 11 245 personer per termin i allmän kurs under 2012, jämfört med 12 190 under 2010 och 11 770 under 2011. Av deltagarna på allmän kurs 2012 var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Knappt 2 150 deltagare avslutade under 2012 sina studier med intyg om grundläggande behörighet för högskolestudier. De mest framträdande kursinriktningarna inom allmän kurs var bred inriktning och allmän kurs med inriktning på basämnen. Inom de särskilda kurserna var det estetiska ämnesområdet dominerande med 40 procent av deltagarveckorna. Till det estetiska området räknas inriktningar som bild, form och målarkonst, musik, scenisk konst, slöjd och konsthantverk. Störst deltagarantal som enskilt ämne hade musik med 2 150 deltagare under höstterminen.

Under 2012 fördelade Folkbildningsrådet 78 miljoner kronor till 106 folkhögskolor för utbildningsinsatser för arbetslösa ungdomar. Satsningen, som bygger på ett samarbete mellan

Arbetsförmedlingen och Folkbildningsrådet samt mellan Arbetsförmedlingen lokalt och folkhögskolorna, har pågått sedan 2010. Satsningen riktas sedan 2011 till arbetslösa ungdomar i åldern 16–25 år som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen och som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Deltagarna har erbjudits en tre månader lång utbildning med kurser av orienterande, repeterande och motivationshöjande karaktär. Under 2012 hade kursen enligt Arbetsförmedlingen 2 635 deltagare. Av de som gick kursen var cirka 60 procent kvinnor och cirka 40 procent män. (Studiemotiverande kurs 2012, Folkbildningsrådet).

Syftet med utbildningen är att underlätta för den enskilde att påbörja eller återgå till reguljär utbildning. Av dem som gått studiemotiverande folkhögskolekurs fr.o.m. februari 2012 t.o.m. april 2013 hade 22 procent studerat vidare och 17 procent gått vidare till arbete eller nystartsjobb.

Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR) inrättades 2010 med syfte att stärka det studeranderättsliga arbetet inom folkhögskolan. Hittills har 116 folkhögskolor ansökt om att få ansluta sig och studeranderättsliga standarder från dessa folkhögskolor har samlats in och behandlats. Av de folkhögskolor som har ansökt har 95 skolor (82 procent) bekräftats anslutna. Det studeranderättsliga rådet har under 2011 tagit emot sju anmälningar från studerande på folkhögskolor. Anmälningarna har främst gällt avstängning och avskiljande från undervisning.

Studieförbunden

Totalt fördelade Folkbildningsrådet 1 660 miljoner kronor till de tio studieförbunden 2012, vilket realekonomiskt motsvarade 2010 års nivå. Under 2011 fördelades 1 644 miljoner kronor till studieförbunden.

Tabell 17.2 Fördelning av statsbidrag till de tio studieförbunden 2010–2012 (tkr)

Studieförbund	2010	2011	2012
Arbetarnas Bildningsförbund	478 100	466 772	469 071
Studieförbundet Bilda	104 052	105 546	106 898
Folkuniversitetet	108 362	107 635	108 410
Ibn Rushds studieförbund	13 300	14 157	15 342
Studieförbundet Medborgarskolan	125 983	136 396	137 119
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet	101 056	104 285	105 937
Sensus studieförbund	169 776	166 505	164 266
Studiefrämjandet	213 317	218 800	220 660
Studieförbundet Vuxenskolan	317 437	313 942	318 886
Kulturens Bildningsverksamhet	5 600	9 900	13 200
Summa	1 636 982	1 643 936	1 659 789

Källa: Folkbildningsrådet

Studieförbunden arrangerade under 2012 drygt 276 600 studiecirklar med sammanlagt 1,8 miljoner deltagare. Totalt rapporterades 11,6 miljoner studietimmar. Antalet studiecirklar var 4 000 färre och hade 44 000 färre deltagare jämfört med 2011. Antalet studietimmar per cirkel hade ökat till 41,9 jämfört med 39,6 under 2011.

Närmare 341 000 kulturprogram genomfördes hos studieförbunden med sammanlagt 18 miljoner deltagare. Föreläsningsverksamhet samt sång och musik är de kulturverksamheter som dominerar (74 procent) och har även ökat sedan föregående år.

Inom studiecirkelverksamheten dominerade ämnesområdet konst, musik och media med 61 procent av verksamheten räknat i antal studietimmar. Ämnesområdet humaniora, språk och historia stod för 15 procent av studietimmarna och samhälls- och beteendevetenskap för 6 procent.

Förstärkta insatser i studiecirkelverksamhet

Bidrag utgår till förstärkta insatser för deltagare med funktionsnedsättning och utrikes födda med brister i det svenska språket. Studieförbunden har för 2012 rapporterat att förstärkta insatser gjorts för 105 200 deltagare med funktionsnedsättning. Vidare har förstärkta insatser

gjorts för 218 100 utrikes födda deltagare för att de skulle få stöd i svenska språket.

Utbildningar med verksamhetsstöd

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna bedriver studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet och utbildar ledare för idrottens behov. 2012 beviljades drygt 160 miljoner kronor för denna verksamhet. Av medlen har SISU fördelat 105 miljoner kronor till de olika distrikten samt 15 miljoner kronor enligt särskilda fördelningskriterier. SISU är även huvudman för Bosöns idrottsfolkhögskola.

Totalt arrangerade SISU 112 278 arrangemang under 2012 jämfört med 105 719 under 2011. Antalet deltagare uppgick till 916 269 personer.

Under 2012 beslutades om en ny bidragsmodell för fördelning av statsanslaget till distrikten som gäller fr.o.m. 2013.

Specialpedagogiskt stöd i folkbildningen

Under 2012 beviljade Specialpedagogiska skolmyndigheten 114 ansökningar om särskilt utbildningsstöd från folkhögskolor. Av beviljade bidrag om totalt 141 miljoner kronor avsåg 76 procent bidrag till stödpersoner och 24 procent andra särskilda utbildningsinsatser. De särskilda utbildningsinsatserna gällde bland annat tecken-språkstolk, kursstödjare och stöd för teknisk utrustning.

I genomsnitt kunde 4 760 deltagare per termin studera med hjälp av stödpersoner. Den största gruppen var deltagare med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, som utgjorde 27 procent av det totala antalet deltagarveckor.

Utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade

Utbildning till tolk för döva, dövblinda och hörselskadade personer bedrivs inom folkhögskolan med särskilt statligt stöd. Antalet årsstudieplatser uppgick 2012 till 311 jämfört med 314 under 2011. Vidare fanns sju årsstudieplatser vid den ettåriga komprimerade skrivtolkutbildningen vid Södertörns folkhögskola.

Totalt slutförde 48 tolkar för döva, dövblinda och hörselskadade personer sin utbildning 2012 jämfört med 51 under 2011.

Kontakttolkutbildning

Verksamheten med kontakttolkutbildning syftar till att utbilda tolkar i invandrar- och minoritetsspråk, s.k. kontakttolkar. Utbildningarna bedrivs på folkhögskolor och i

studieförbund. Utbildningarna vid folkhögskolor bedrivs som ettåriga sammanhållna grundutbildningar på halvtid eller som tvååriga distansutbildningar på kvartsfart.

Under 2012 studerade 167 personer på den sammanhållna grundutbildningen till kontaktolk. Av dessa var 109 kvinnor (65 procent) och 58 män (35 procent). Vidare fick 68 personer utbildningsbevis från kontaktolkutbildning under 2012. Under året genomfördes 35 korta kurser i syfte att öka andelen auktoriserade tolkar och kompetensutveckla redan verksamma kontakttolkar.

Uppgiften att pröva frågor om statsbidrag till tolkutbildningar samt att utöva tillsyn och granska tolkutbildningarnas kvalitet flyttades den 1 juli 2012 från Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet till Myndigheten för yrkeshögskolan.

Analys och slutsatser

Folkhögskolor och studieförbund har en viktig plats i det livslånga lärandet. Verksamheten, som uppvisar en betydande bredd vad gäller innehåll och upplägg, har också en stor geografisk spridning. Genom folkbildningen stimuleras människor till personlig utveckling, meningsfull fritid och ökat engagemang för att delta i samhällsutvecklingen och kulturlivet. Vidare bidrar folkbildningen till höjd utbildnings- och bildningsnivå. Regeringen bedömer att folkbildningen uppnår de syften som formulerats samtidigt som folkbildningen når en mycket bred målgrupp och dessutom förmår stödja grupper med särskilda behov som funktionsnedsatta och utrikes födda deltagare.

Folkhögskolorna har under senare år fått ökad betydelse i förhållande till arbetsmarknaden. Folkhögskolorna genomför yrkesutbildningar inom ramen för de ordinarie kurserna, varav de flesta är eftergymnasiala. Ett mindre antal yrkesutbildningar genomförs även på gymnasial nivå som personlig assistent och turistguide.

Vidare har folkhögskolorna fått stor betydelse när det gäller att motivera ungdomar till fortsatt utbildning. Arbetslösa ungdomar som varken har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen erbjuds studiemotiverande folkhögskolekurs. Satsningen på studiemotiverande folkhögskolekurs, som bygger på ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och

Folkbildningsrådet samt mellan Arbetsförmedlingen lokalt och folkhögskolorna har pågått sedan 2010. De studiemotiverande kurserna fortsätter även under 2014 och gäller fr.o.m. 2013 även personer över 25 år och som är inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin. Enligt Folkbildningsrådet (Studiemotiverande folkhögskolekurs 2012, Folkbildningsrådet 2013) har deltagarna överlag varit nöjda med kursen. Under 2012 har 70 procent av deltagarna motiverats till fortsatta studier. Av deltagarna tyckte 66 procent att kursen hade skapat förväntan på att utbildning är en väg till jobb och 64 procent kände sig bättre rustade för fortsatta studier. 52 procent av deltagarna ansåg att de fått bättre självförtroende och 90 procent skulle rekommendera sina vänner att delta i en studiemotiverande folkhögskolekurs.

En översyn av folkhögskollärexamen har genomförts och bereds nu inom Regeringskansliet.

Statistiska centralbyrån (SCB) fick i början av 2010 i uppdrag att ta fram statistik om det civila samhället (dnr IJ2010/139). Som ett led i detta arbete har SCB gjort en fördjupning inom folkbildningens område. Denna redovisas i publikationen Det civila samhället 2010 – ett regeringsuppdrag med undersökningar från Statistiska centralbyrån (Statistiska centralbyrån, 2012). Fördjupningen ger en samlad bild av folkbildningen vad gäller ekonomi, personal och deltagare. Den statistik som redovisas i publikationen utgör tillsammans med Folkbildningsutredningens betänkande ett underlag för regeringens bedömningar avseende det fortsatta statliga stödet till folkbildningen.

Det särskilda utbildningsstödet har 2012 täckt cirka 90 procent av folkhögskolornas kostnader för stödpersoner. Det är en något högre kostnadstäckning i jämförelse med föregående år, men i kontakter med Specialpedagogiska skolmyndigheten har folkhögskolorna uppgett att det innebär stora problem att en del av ansvaret för finansieringen av stödpersoner lämnas till folkhögskolorna. Det får konsekvenser för deras möjligheter att erbjuda utbildning till personer med funktionsnedsättning. Det finns därför behov av en viss förstärkning av stödet för att kunna tillgodose behoven hos deltagare med funktionsnedsättning.

För att möjliggöra att teckenspråktolkutbildning m.m. ska kunna bedrivas som

tolkutbildning på högskolenivå har i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg. omr. 17, bet. 2011/12:KrU1, rskr. 2011/12:77) medel förts från anslaget 14:2 *Bidrag till tolkutbildning och teckenspråktolkutbildning*, som tidigare fanns inom utgiftsområde 17, till utgiftsområde 16. I syfte att bl.a. öka teckenspråktolkutbildningens forskningsanknytning har regeringen fördelat ett bidrag till Stockholms universitet för att genomföra ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning som påbörjas höstterminen 2013. Folkhögskolor bör även fortsättningsvis kunna anordna utbildningar av tolkar med stöd av anslaget.

Kontakttolkutbildningen har sedan 2007 utvecklats till en sammanhållen grundutbildning som omfattar två terminer. Genom att förkunskapskrav och såväl skriftliga realiaprov som muntliga tolkningsprov har införts har kvaliteten på utbildningen ökat.

17.5 Politikens inriktning

Folkbildningen är med sin pedagogiska inriktning och särart en viktig del av utbildningsväsendet och en viktig aktör för att höja kunskapsnivån i samhället. Genom dess idémässiga grund och dess organisatoriska självständighet skapar den möjligheter för människor att växa och utvecklas samt att kunna ta sig vidare från en utsatt situation. Folkbildningen har därmed en viktig roll att verka mot utanförskap och för demokrati och delaktighet. Regeringen sätter värde på den frihet under ansvar som folkhögskolorna och studieförbunden har att forma utbildningar och verksamheter. Statens bidrag till folkbildningen är därmed omfattande.

Folkbildningsutredningen lämnade i oktober 2012 sitt slutbetänkande Folkbildningens samhällsvärden – En ny modell för statlig utvärdering (SOU 2012:72). I betänkandet föreslås att de fyra syften som gäller för statens stöd till folkbildningen bör behållas i sin nuvarande form medan de preciserade verksamhetsområdena bör tas bort. Vidare pekas på behovet av utvärdering för att säkerställa att folkbildningens verksamhet uppfyller de syften som finns för det statliga bidraget till folkbildningen. Utredaren föreslår en ny modell för statlig utvärdering av folkbildningen, bl.a. mot bakgrund av synpunkter från Riksrevisionens

granskning av studieförbundens verksamhet (RiR 2011: 12). Med hänsyn till det omfattande statliga stödet till folkbildningen föreslås en regelbunden och oberoende utvärdering. Betänkandet har remissbehandlats. Regeringen bereder för närvarande betänkandets förslag och förbereder olika initiativ. Som ett led i detta planerar regeringen att ge Myndigheten för kulturanalys ett uppdrag att utvärdera kulturverksamhet inom folkbildningen. Möjligheten att involvera andra statliga myndigheter i utvärderingen av folkbildningen kommer också att beredas.

Regeringskansliet har genomfört en översyn av folkhögskollärarexamen. Översynen har avsett folkhögskolornas behov av lärarkompetens och om det inom ramen för nuvarande folkhögskollärarexamen eller övriga lärarexamina finns behov som inte är tillgodosedda. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Under 2013 har antalet platser på studiemotiverande folkhögskolekurser utökats från 4 000 till 8 000. Det är angeläget att ungdomar som gått sådana kurser kan erbjudas utbildning på folkhögskolans allmänna kurser direkt efter att de slutfört studiemotiverande kurser, så att deras studiemotivation kan tas till vara. Antalet årsplatser på folkhögskolans allmänna kurser utökades med 1 000 platser under 2013 och regeringen föreslår, i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2013, att medel för en sådan utökning avsätts även för 2014. Regeringen avser även att låta utvärdera den satsning på studiemotiverande kurser inom folkhögskolan som infördes 2010.

Regeringen anser att det finns behov av fler målgruppsanpassade insatser för nyanlända invandrare, särskilt personer med en kort utbildningsbakgrund. Därför bör folkhögskolor få möjlighet att ta fram särskilt utformade utbildningar för målgruppen. Det kan t.ex. handla om sammanhållna utbildningar som omfattar såväl träning i svenska språket som orienterande och arbetsförberedande insatser. Sfi-utredningen (U 2011:05, dir. 2011:81) ska senast den 1 oktober 2013 redovisa sitt betänkande om hur mål- och individanpassning av utbildningen i svenska språket för vuxna invandrare kan förbättras, så att den bättre svarar mot individens mål, behov och yrkesval. Strukturen när det gäller utbildningen i svenska språket för vuxna invandrare kan därför komma att förändras. I avvaktan på resultatet av

utredningens resultat vill regeringen redan nu öppna upp för folkhögskolor att ta fram målanpassade utbildningar för nyanlända invandrare. Regeringen avser därför göra det möjligt för Arbetsförmedlingen att köpa utbildningar från folkhögskolor för nyanlända invandrare inom ramen för myndighetens etableringsuppdrag. Avsikten är att Arbetsförmedlingen för detta ändamål, inom ramen för anvisade medel, ska få möjlighet att använda högst 40 miljoner kronor 2014. Vidare beräknas att Arbetsförmedlingen ska få använda högst 60 miljoner 2015 och 80 miljoner kronor årligen under 2016 respektive 2017 för dessa utbildningar (se utg.omr. 13 Integration och jämställdhet, avsnitt 3.5).

Statsbidrag för särskilt utbildningsstöd lämnas till folkhögskolor för kostnader för särskilt utbildningsstöd som erbjuds studerande med funktionsnedsättningar. Bidraget fördelas av Specialpedagogiska skolmyndigheten. I syfte att förbättra folkhögskolornas möjligheter att underlätta studier för personer med funktionsnedsättning föreslår regeringen att ytterligare 8,5 miljoner kronor avsätts för särskilt utbildningsstöd 2014 samt beräknar ytterligare 5,5 miljoner kronor för 2015 och ytterligare 3 miljoner kronor för 2016 för detta ändamål (se utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 2.1.1.74).

Regeringen har under 2013 inom ramen för det inom utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning uppsatta anslaget 2:70 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* tilldelat medel för att Stockholms universitet ska anordna ett kandidatprogram i teckenspråk och tolkning. Regeringen avser att göra det även fortsättningsvis inom ramen för nämnda anslag. Kandidatprogrammet har finansierats genom att det särskilda bidraget till teckenspråktolkutbildning vid folkhögskolor har minskats 2013 och bidraget kommer att minskas även fortsättningsvis.

Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna fördelar statligt verksamhetsstöd för idrottens studie-, bildnings- och utbildningsverksamhet. Eftersom SISU därmed har en förvaltningsuppgift bör SISU:s uppgift att fördela verksamhetsstöd regleras i lag. Regeringen avser att under hösten i en särskild proposition föreslå att SISU:s uppgift att fördela statsbidrag till idrottens bildningsverksamhet ska tas in i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltnings-

utgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Regeringen avser att till riksdagen lämna en litteraturpolitisk proposition. Det läsfrämjande arbetet har sedan folkbildningens uppkomst varit centralt i verksamheten. Dagens studieförbund och folkhögskolor genomför betydande insatser inom det litteratur- och läsfrämjande området. Av det statliga stödet till folkbildningen bör därför 30 miljoner kronor destinerats för planerad läsfrämjande verksamhet. Medlen ska fördelas av Folkbildningsrådet i enlighet med förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen. Regeringen kommer i den fortsatta beredningen av förslaget att samråda med de berörda aktörerna.

17.6 Budgetförslag

17.6.1 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 17.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	3 306 021	Anslags-sparande	0
2013	Anslag	3 546 705 ¹	Utgifts-prognos	3 546 705
2014	Förslag	3 624 840		
2015	Beräknat	3 604 053 ²		
2016	Beräknat	3 650 396 ³		
2017	Beräknat	3 721 693 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 564 840 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 564 840 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 3 564 840 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkbildningen. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Föreningen Nordiska Folkhögskolan i Genève samt för utgifter för statsbidrag i form av det särskilda verksamhetsstödet till Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna. Vidare får anslaget användas för utgifter för utvärdering av folkbildningen.

Kompletterande information

I förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen finns bestämmelser om statsbidrag till folkbildningen.

Regeringens överväganden

Tabell 17.4 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 14:1 Bidrag till folkbildningen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013¹	3 546 705	3 546 705	3 546 705	3 546 705
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	84 369	124 311	171 515	244 136
Beslut	-1 427	-62 103	-62 901	-64 130
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-4 807	-4 860	-4 922	-5 019
Förslag/beräknat anslag	3 624 840	3 604 053	3 650 396	3 721 693

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförts i statsförvaltningen.

Under 2013 har folkhögskolans allmänna kurser utökats med 1 000 årsplatser för att de ungdomar som har gått folkhögskolornas studiemotiverande kurser ska kunna fortsätta utbildning på allmän kurs. För att möjliggöra denna utökning av antalet årsplatser ökades anslaget därför under 2013 med 60 000 000 kronor. Anslaget bör ligga på samma nivå 2014 för att allmän kurs ska kunna ha ett utökat antal årsplatser även 2014.

Regeringen föreslår att 3 624 840 000 kronor anvisas under anslaget 14:1 *Bidrag till folkbildningen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 3 604 053 000 kronor, 3 650 396 000 kronor respektive 3 721 693 000 kronor.

17.6.2 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 17.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2012	Utfall	16 074	Anslags-sparande	722
2013	Anslag	16 795 ¹	Utgifts-prognos	16 295
2014	Förslag	16 776		
2015	Beräknat	17 009 ²		
2016	Beräknat	17 259 ³		
2017	Beräknat	17 580 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 777 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 776 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 16 777 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kontakttolkutbildning. Anslaget får i begränsad omfattning även användas för utgifter för utvecklingsinsatser.

Kompletterande information

I förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk finns bestämmelser om bidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Tabell 17.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 14:2 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	16 795	16 795	16 795	16 795
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	4	237	488	809
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-23	-23	-24	-24
Förslag/ beräknat anslag	16 776	17 009	17 259	17 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskas fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförts i statsförvaltningen

Regeringen bedömer att anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* 2014 bör ligga på motsvarande nivå jämfört med innevarande år. Anslaget bör sänkas i någon mån genom att ett avdrag görs för finansiering av statens gemensamma e-förvaltning.

Regeringen föreslår att 16 776 000 kronor anvisas under anslaget 14:2 *Bidrag till kontakttolkutbildning* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 17 009 000 kronor, 17 259 000 kronor respektive 17 580 000 kronor.

18 Tillsyn över spelmarknaden

18.1 Omfattning

Området omfattar frågor om tillsyn och reglering av spelmarknaden.

Lotteriinspektionen är förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn och kontroll av spelmarknaden.

18.2 Mål

Resultatredovisningen görs i förhållande till det mål för spelpolitiken som riksdagens beslutat om (prop. 2002/03:93, bet. 2002/03:KrU8, rskr. 2002/03:212). Målet är en sund och säker spelmarknad där sociala skyddsintressen och efterfrågan på spel tillgodoses under kontrollerade former. Överskottet från spel bör värnas och alltjämt vara förbehållet det allmänna eller allmännyttiga ändamål, dvs. föreningslivet, hästsporten och staten.

18.3 Resultatredovisning

18.3.1 Spelmarknadens utveckling

Spelmarknaden

Under 2012 beräknas den reglerade svenska spelmarknaden ha omsatt 42,1 miljarder kronor brutto. Det är en minskning med ca 250 miljoner kronor jämfört med 2011. I tabell 18.1 redovisas

spelmarknadens bruttoomsättning uppdelat på olika spelanordnare.

Tabell 18.1 Spelmarknadens bruttoomsättning

Miljoner kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
Svenska Spel inkl. poker och kasino	22 448	22 120	21 751	22 283	22 843
ATG	11 972	12 687	12 804	13 111	12 420
Folkrörelsernas spel och lotterier	4 855	5 400	6 090	6 456	6 370
Restaurangkasino	549	525	511	500	468
Totalt	39 824	40 733	41 156	42 350	42 101

Källa: Lotteriinspektionen.

Under 2008–2012 har bruttoomsättningen ökat med 5,7 procent. I denna beräkning ingår bruttoomsättningen för samtliga spelformer med undantag för AB Svenska Spels (Svenska Spel) internetpoker och Casino Cosmopols verksamhet. För internetpoker redovisas den s.k. pokerraken, dvs. den avgift bolaget tar ut av spelarna, och för Casino Cosmopol redovisas nettoomsättningen, dvs. omsättningen efter utbetalda vinster. En uppskattning av bruttoomsättningen är i sistnämnda fall svår att göra då olika spelformer inom kasinot har olika vinståterbetalningsprocent. Sammanfattningsvis är bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden således betydligt högre än vad som redovisats ovan.

Omsättningen efter utbetalda vinster var sammanlagt drygt 17 miljarder kronor under 2012. I genomsnitt använder svenska folket 2,4 procent av sin disponibla inkomst till spel, räknat på omsättningen före utbetalda vinster. Om i stället omsättningen efter utbetalda vinster

används blir andelen i genomsnitt en procent av inkomsten.

I tabell 18.2 redovisas olika spelanordnares marknadsandelar.

Tabell 18.2 Marknadsandelar av nettoomsättningen

Procent av nettoomsättningen

	2008	2009	2010	2011	2012
Svenska Spel inkl. poker och kasino	61,2	59,3	56,8	56,1	57,1
ATG	22,2	22,6	22,5	22,6	21,5
Folkrörelsernas spel och lotterier	12,3	14,1	17,6	18,0	18,0
Restaurangkasino	1,5	1,4	1,3	1,2	1,4

Källa: Lotteriinspektionen.

Svenska Spel har, jämfört med 2011, ökat bruttoomsättningen med 2,5 procentenheter. Omsättningen, exklusive Casino Cosmopol, uppgick till ca 21,6 miljarder kronor. I detta belopp ingår den s.k. pokerraken om 175 miljoner kronor efter utbetalda vinster. Totalt sett är pokerraken avsevärt mindre än föregående år. Nettoomsättningen för Casino Cosmopol uppgick efter utbetalda vinster till ca 1,18 miljarder kronor. Svenska Spels omsättning av spel via internet, inklusive pokerraken, uppgick till ca 2,6 miljarder kronor eller 11,4 procent av bolagets totala omsättning.

AB Trav och Galopps (ATG) bruttoomsättning minskade 2012 med 5,3 procent och uppgick till ca 12,4 miljarder kronor att jämföra med ca 13,1 miljarder kronor föregående år. Spelformen V75 är fortfarande bolagets största produkt med en bruttoomsättning på 4,5 miljarder kronor. Försäljningen via internet fortsätter att öka och uppgick till 39,7 procent av den totala omsättningen. Det traditionella bannspelandet och ombudsspelet fortsätter att minska. Under 2012 har ATG betalat ca 1,32 miljarder kronor i lotteriskatt. När vinster och lotteriskatt betalats samt driftkostnaden täckts går överskottet från bolagets verksamhet tillbaka till hästnäringen. Under 2012 tilldelades hästsporten ca 1,7 miljarder kronor. Vidare erhöll Hästnäringens nationella stiftelse 50 miljoner kronor.

Folkrörelsernas spel och lotterier utgör 18 procent av spelmarknaden. Lotterier via internet fortsatte under 2012 att öka.

De privata företag som bedriver restaurangkasinospel har de senaste åren haft en minskad

omsättning och har uppskattningsvis en procent av spelmarknaden.

I tabell 18.3 redovisas de tolv spelformerna med störst omsättning 2012.

Tabell 18.3 De omsättningsmässigt största spelformerna

Brutto, miljoner kronor.

	2007	2012	Förändring
Vegas Värdeautomater	7 093	7 334	241
V75	4 292	4 585	293
Triss	3 308	3 319	11
Lotto	2 532	3 117	585
Postkodlotteriet	1 129	2 877	1 748
Oddset	2 440	2 790	350
V64/V65/V86	2 012	2 088	76
Dagens Dubbel	1 988	1 572	-416
Vinnare, Plats	1 673	1 570	-103
Keno	1 337	1 263	-74
Casino Cosmopol	1 153	1 186	33
Bingo	1 466	1 039	-427

Källa: Lotteriinspektionen.

Av spelmarknadens aktörer med tillstånd har Svenska Spel, ATG, Folkspel, Miljonlotteriet och Kombispiel under 2012 erbjudit spel över internet. Den sammanlagda försäljningen över internet uppskattas uppgå till 8,1 miljarder kronor, vilket motsvarar drygt 19 procent av den totala bruttoomsättningen på den reglerade svenska spelmarknaden. Utöver den reglerade marknaden förekommer spel på utländska webbplatser. Marknadsandelen för bolag utan tillstånd i Sverige är cirka 14 procent av den totala kända spelmarknaden enligt Svenska Spel, vilket motsvarar ca 2,6 miljarder kronor. Uppgifterna baseras på omfattande undersökningar av spelvanor och omvärldsanalys. Utvecklingen på spelmarknaden visar på viss förskjutning från traditionellt spel till spel över internet och från reglerade spelbolag till oreglerade. Reglerade bolag står dock alltjämt för 86 procent av den totala spelmarknaden och tillväxten för oreglerade bolag uppskattas till 1–2 procent för de kommande åren.

Spelreglering

Många länder i Europa inför nya regelverk på spelområdet. Syftet är bl.a. att återta initiativet på den egna spelmarknaden. Flera länder inom EU har infört blockeringar av IP-adresser och betal-

ningar till spelbolag för att försöka stänga ute aktörer som saknar tillstånd. De senaste avgörandena från EU-domstolen har bekräftat att medlemsstaterna har ett betydande utrymme att själva reglera spelpolitiken inom ramen för fördraget. Högsta domstolen fann emellertid i en dom den 21 december 2012 (mål nr B3559-11) att främjandeförbudets kriminalisering strider mot EU-rättens diskrimineringsförbud. Åtalet mot Expressens och Aftonbladets före detta chefredaktörer för brott mot lotterilagen (1994:1000) ogillades därför.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse om Riksrevisionens rapport Staten på spelmarknaden (RiR 2012:15) till handlingarna och konstaterat att olika insatser har initierats för att nå målen (skr. 2012/13:52, bet. 2012/13:KrU3, rskr. 2012/13:191). Regeringen har med anledning av Riksrevisionens rapport sett över marknadsföringsbestämmelserna i AB Svenska Spels och ATG:s tillstånd för att anpassa dem till spelens farlighetsgrad. Vidare har Lotteriinspektionen har fått i uppdrag att analysera och återrapportera i vilken mån det fortfarande föreligger problem med illegal spelverksamhet samt återrapportera åtgärder som Lotteriinspektionen vidtagit för att minimera risker för sociala skadeverkningar av spel och lotterier. Riksdagen konstaterar vidare att Svenska Spel planerar en extern utvärdering av effektiviteten i bolagets olika spelansvarsåtgärder samt ett införande av ansvarsverktyg på Vegasmaskinerna.

18.3.2 Tillsynen av spelmarknaden

Syftet med all kontroll- och tillsynsverksamhet på området är att spelmarknaden ska vara sund och säker. Utvecklingen på den svenska spelmarknaden tenderar att gå från traditionella lotterier och vadhållning mot att spelet sker över internet. Oreglerade aktörer, som agerar från andra länder, har på senare år tagit marknadsandelar från aktörer med tillstånd i Sverige. De reglerade bolagen står dock fortfarande för 86-87 procent av den totala spelmarknaden. Mängden marknadsföring från oreglerade aktörer utgör mer än 50 procent av den samlade reklamen från samtliga spelbolag. Antalet personer som spelar regelbundet har sedan 2006 minskat med 20 procent samtidigt som omsättningen ökat med nästan 30 procent.

Lotteriinspektionens uppgift är att se till att anordnaren bedriver sin spelverksamhet på ett korrekt sätt i enlighet med villkoren i det tillstånd eller den koncession som Lotteriinspektionen eller regeringen lämnat. Kontroll och tillsyn är Lotteriinspektionens största verksamhetsgren. De tre senaste åren har Lotteriinspektionen genomfört sammanlagt 21 552 kontroller av den legala spelmarknaden, främst av automater och lotterier, med ökat fokus på teknisk tillsyn. Lotteriinspektionen har under den senaste treårsperioden beviljat 8 306 tillstånd samt bedrivit en omfattande informationsverksamhet om spelmarknaden och spelreglering, främst riktad mot kommuner. Informationsinsatser har även genomförts gentemot spelaktörer och statliga myndigheter.

Under 2012 har ökat fokus lagts på frågor om åldersgränser och spelansvar samt på åtgärder för att motverka olagligt spel.

Den tekniska utvecklingen har medfört en förändrad spelmarknad, vilket har inneburit att kontrollen och tillsynen ställts inför nya uppgifter. Arbetet med kontroll av den olagliga spelmarknaden har främst inriktats på de områden som medför störst risk för spelberoende och kriminalitet, i dagsläget pokerspel och spelautomater. Kontrollen sker såväl preventivt och löpande som i uppföljningssyfte.

Under 2012 har Lotteriinspektionen gjort en särskild satsning på tillsyn av den teknik och de system som reglerade speloperatörer använder. Det har även inneburit en specialgranskning för att kontrollera hur operatörerna hanterar uppdatering av kritisk kod i spelsystemen i spel över internet.

Under 2012 har Lotteriinspektionen kartlagt Casino Cosmopols tekniska system i detalj, vilket har lett till en ökad kunskap om den teknik som används på kasinona och kan nyttjas som underlag för kommande tillsynsaktiviteter. Lotteriinspektionen har meddelat ATG en anvisning med anledning av att spel har kunnat fortsätta trots att loppet startat. ATG har med anledning därav ändrat sina rutiner avseende bl.a. kontrollavstängning. Tyngdpunkten för tillsynen av rikslotterierna har omfattat kontroll av ekonomi, information till spelare, vinster och eventuell teknisk utrustning för att säkra att anordnarna lever upp till sitt ansvar. Vidare har arbetet fokuserat på att öka spårbarheten i både lotterier och i tillsynen samt att standardisera rutiner och metoder för tillsyn av rikslotterierna.

Högsta domstolen meddelade i december 2011 två domar som rörde illegala spelautomater som uppgavs vara uppkopplade mot servrar utanför landets gränser. Domstolen konstaterade att spelet var anordnat i Sverige och dömde de tilltalade för brott mot lotterilagen. Domarna har underlättat Lotteriinspektionens samverkan med polis och åklagare i arbetet mot illegala spelautomater.

Socialstyrelsen redovisade i rapporten Vård och behandling av spelberoende den 31 maj 2013 förslag för att stärka vård och behandling av spelmissbruk och spelberoende. Bland annat framhålls att spelberoende bör inkluderas i ANDT-strategin (prop. 2010/11:47 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik), otydligheter i lagstiftningen bör ses över och datainsamlingen för att bättre följa utvecklingen bör utvidgas. Rapporten bereds i Regeringskansliet. Inriktningen i arbetet mot spelberoende bör vara att integrera det i det ordinarie arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Analys och slutsatser

Spelmarknaden möter en ökad konkurrens med allt hårdare marknadsföring. En annan tendens är att allt färre spelar allt mer. Regeringens bedömning är att det finns goda nationella möjligheter att bedriva en effektiv tillsyn och omfattande kontroller.

Under 2012 har 41 procent av den tillgängliga tiden hos Lotteriinspektionen ägnats åt kontroll och tillsyn av den legala spelmarknaden, 12 procent åt kontroll av den illegala spelmarknaden, 24 procent åt tillstånd och normgivning samt 23 procent åt information.

Regeringen bedömer att Lotteriinspektionens fördelning av resurser och dess prioriteringar är rimliga med hänsyn till utvecklingen på spelmarknaden och utifrån utformningen av nuvarande spelreglering. Det samlade resultatet ger också vid handen att målen för verksamheten är uppfyllda. Samtidigt gör regeringen bedömningen att det finns skäl att se över lotterilagen och föra in bestämmelser om marknadsföring och spelansvar i lagen för att aktörerna ska ha enhetliga regler att förhålla sig till. Det finns i sammanhanget skäl att se över hur Lotteriinspektionens tillsynsverktyg kan göras mer effektiva.

18.4 Politikens inriktning

Regleringen på spelområdet ska säkerställa att avigsidorna med spel om pengar inte ökar, samt minska skadeverkningarna av överdrivet spelande. Den övervägande majoriteten av det totala spelandet sker i reglerade former hos spelaktörer som har tillstånd i Sverige, samtidigt som spelandet över internet visar en något annorlunda bild. För att undvika att åtgärder vidtas som leder utvecklingen åt fel håll vill regeringen skaffa sig ytterligare beslutsunderlag gällande en eventuell större förändring av spelregleringen. När det gäller skydd och ansvar för spelarna ska ett antal länder som ändrat sin reglering de senaste åren studeras avseende t.ex. hur regleringen påverkat möjligheten för olika aktörer att verka på marknaden, mängden spel, marknadsföring och fördelningen mellan olika spelformer, utvecklingen av andelen farliga spel samt om regleringen haft någon effekt på antalet spelberoende personer. Fokus i denna granskning ska ligga på utvecklingen av marknaden i Danmark respektive Norge. Förutsättningarna för de statligt kontrollerade bolagen att få tillstånd ska vara tydligt reglerade. Tillståndsprövningen bör flyttas från regeringen till Lotteriinspektionen. Regeringen avser också att ta ett mer samlat grepp över spelberoendet och vård av spelberoende. Lotterilagen bör kompletteras med regler om spelansvar och marknadsföring och det ska finnas effektiva sanktioner för att säkerställa att kraven efterlevs. Vidare bör införas obligatoriska krav på bolagen att erbjuda spelarna att sätta gränser i fråga om tid och pengar vid onlinespel. Därtill bör övervägas om det ska ställas krav på verktyg där spelarna online kan bedöma om deras spelande är i riskzonen för att vara skadligt.

18.5 Budgetförslag

18.5.1 15:1 Lotteriinspektionen

Tabell 18.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

			Anslags- sparande	
2012	Utfall	45 471		2 997
2013	Anslag	47 310 ¹	Utgifts- prognos	48 187
2014	Förslag	48 422		
2015	Beräknat	49 133 ²		
2016	Beräknat	49 942 ³		
2017	Beräknat	51 026 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2013 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 422 tkr i 2014 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 422 tkr i 2014 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 48 422 tkr i 2014 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Lotteriinspektionens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 18.5 Offentlig-rättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2012	20 676	52	45 347	-24 619
Prognos 2013	30 000	30	47 310	-17 280
Budget 2014	30 000	30	49 000	- 19 000

Verksamhetens kostnader täcks endast delvis med avgifter som redovisas mot inkomsttitel 9455 *Lotteravgifter*. De åtgärder som närmast är av direkt rättsvårdande karaktär, och som syftar till att motarbeta illegalt spel, är sedan den 1 januari 2007 anslagsfinansierade. Detsamma gäller den egeninitierade utbildnings- och informationsverksamhet som myndigheten bedriver där ett naturligt avgiftskollektiv saknas.

Regeringens överväganden

Tabell 18.6 Härledning av anslagsnivån 2014–2017, för 15:1 Lotteriinspektionen

Tusental kronor

	2014	2015	2016	2017
Anvisat 2013 ¹	47 310	47 310	47 310	47 310
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	1 180	1 892	2 702	3 788
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt ³	-68	-69	-70	-72
Förslag/ beräknat anslag	48 422	49 133	49 942	51 026

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2012 (bet. 2012/13:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2013. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2015–2017 är preliminär.

³ Vissa anslag minskar fr.o.m. 2014 till följd av beräknade samordningsvinster i samband med e-förvaltningsprojekt som genomförts i statsförvaltningen.

Regeringen föreslår att 48 422 000 kronor anvisas under anslaget 15:1 *Lotteriinspektionen* för 2014. För 2015, 2016 och 2017 beräknas anslaget till 49 133 000 kronor, 49 942 000 kronor respektive 51 026 000 kronor.